

G. CIPRIAN

SCRIERI

II



TEATRU

1965

EDITURA PENTRU LITERATURA

# OMUL CU MÎRȚOAGA

COMEDIE ÎN PATRU ACTE

## PERSONAJELE :

CHIRICĂ, arhivar  
VARLAM, prietenul său  
ALEXANDRU NICHITA  
ANA, soția lui Chirică  
BĂIATUL CEL MARE  
BĂIATUL CEL MIC  
INSPECTORUL GENERAL  
OMUL CU IDEI  
STĂPÎNUL CALULUI  
PROVINCIALUL  
PROPRIETARUL CASEI  
DIRECTORUL ȘCOALEI  
AJUTORUL DE ARHIVAR  
LICEANUL  
FIRA, servitoare  
UN SLUJBAȘ  
UN DELEGAT  
O FEMEIE BĂTRÎNĂ  
UN APROD

Slujbași, delegați

Piesa *Omul cu mîrtoaga* a fost reprezentată pentru întâia oară în seara zilei de 7 octombrie 1927 pe scena Teatrului Național cu următoarea distribuție :

CHIRICĂ . . . . .	<i>G. Calboreanu</i>
VARLAM . . . . .	<i>I. Sîrbu</i>
ALEXANDRU NICHITA . . . . .	<i>A. Athanasescu</i>
ANA . . . . .	<i>Tantzi Bogdan</i>
BĂIATUL CEL MARE . . . . .	<i>Mica Madelaine</i>
BĂIATUL CEL MIC . . . . .	★ ★ ★
INSPECTORUL GENERAL . . . . .	<i>I. Brezeanu</i>
OMUL CU IDEI . . . . .	<i>I. Manu</i>
STĂPINUL CALULUI . . . . .	<i>Ch. Duțulescu</i>
PROVINCIALUL . . . . .	<i>G. Baldovin</i>
PROPRIETARUL CASEI . . . . .	<i>N. Săvulescu</i>
DIRECTORUL ȘCOALEI . . . . .	<i>C. Orendi</i>
AJUTORUL DE ARHIVAR . . . . .	<i>V. Crețoiu</i>
LICEANUL . . . . .	<i>Vulpescu</i>
FIRA, servitoare . . . . .	<i>Sonia Cluceru</i>
UN SLUJBAȘ . . . . .	<i>Marius</i>
UN DELEGAT . . . . .	<i>G. Conabie</i>
O FEMEIE BĂTRÎNĂ . . . . .	<i>Olga Țăranu</i>
UN APROD . . . . .	<i>V. Romano</i>

Slujbași, delegați



## ACTUL I

O cameră simplu mobilată. Obişnuita masă la mijloc cu tradiţionalele patru scaune împrejur şi nelipsita canapea cu droturile stricate, la o parte. În colţul din dreapta, spre fund, un birou mic cu cărţi în neregulă şi dosare. În spatele biroului, fereastră. În stînga, lângă perete, o etajeră cu volume legate frumos şi frumos orînduite. În dosul etajerei, o uşă, care duce în odaia de dormit a doamnei Chirică şi în camera copiilor. În dreapta, planul întîi, camera domnului Chirică. O uşă laterală, ceva mai sus, răspunde în coridorul care duce la bucatărie. În fund, un mic vestibul cu geamlîc.

*Nichita şi Varlam se zăresc în geamlîcul vestibulului.  
Varlam deschide şi face loc lui Nichita. Amîndoi îşi  
agaţă pălăriile în cuier.*

NICHITA : Sînt tare curios să-l văd la faţă.

VARLAM : E neschimbat ca înfăţişare, atîta doar, că anii i-au cam pungit obrajii. (*Oprindu-se în prag.*) Să ştii că nu-i acasă.

NICHITA : Ce te face să crezi ?

VARLAM : Dacă nu-i în colţişorul lui (*arată biroul*) slabă nădejde să fie... (*Deschide uşa din dreapta, dispare o clipă, apoi se întoarce.*) Nu-i.

NICHITA : Îmi pare rău.

VARLAM (*urcă şi apasă soneria de lângă fereastră*) : Poate că e Ana acasă.

NICHITA : Cine e Ana ?

VARLAM : Nevastă-sa.

NICHITA : Cum, e însurat ?

VARLAM : De zece ani.

NICHITA : Mare minune ! M-am gândit de multe ori la el, dar, să-ți spun drept, nu mi l-am închipuit niciodată șef de familie. Chirică... cu nevastă.

VARLAM : Și copii.

NICHITA : Mare minune !

FIRA (*intră din bucătărie*)

VARLAM : Conița e acasă ?

FIRA : Nu. E plecată în oraș.

VARLAM : Și boierul ?

FIRA : Dumnealui e la câmp.

NICHITA : Au moșie ?

FIRA (*bufnește și-și astupă gura țărănește cu palma, apoi iese*)

VARLAM : Toanta a vrut să spuie că Chirică e afară la alergări. Azi e zi de curse. Așa e.

NICHITA : Tot se mai ține de ele ?

VARLAM : E marea lui slăbiciune ; singura de altfel. Îți aduci aminte ? Noi strigam numele unui cal și el îi spunea părinții pe dinafară, când a alergat întâi, de câte ori a câștigat, pe ce distanță și cu ce jochei.

NICHITA : Avea o memorie fenomenală. (*Se uită la ceas.*)

VARLAM : Trebuie să pice dintr-un minut într-altul. Eu zic să-l așteptăm puțin. Are să-i facă mare plăcere.

NICHITA : Un sfert de ceas pot să mai stau. La șapte și jumătate trebuie să fiu într-un loc anumit.

VARLAM : Aha !

NICHITA : Te poftesc să-mi dai dreptate. Viu de la țară, de la pădure. M-am sâstisit de vînat rustic, mi s-a făcut dor de foșnetul unei fuste de mătase.

VARLAM : Nu te-ai mai săturat ?

NICHITA : Abia acum am de gând să mă ocup de capitolul ăsta cum se cuvine. Lupta dîrză cu greutatea vieții nu prea mi-a dat răgaz. Acuma însă am și timp, și mijloace.

VARLAM : Te-ai împăcat cu bătrînul ?

NICHITA : Bătrînul e mort de două luni de zile. A murit ca un cîine, după cum a și trăit. A picat trăsnet ca un stejar, fără să aibă vreme să mă dezmoștenească.

VARLAM : *De mortuis...*

NICHITA : Nu. Mi-e peste putință să uit ce am îndurat din pricina cîinelui ăluia. (*Stăpînindu-se.*) Dar, vorba ta, de vreme ce s-a dus...

VARLAM : Și de vreme ce-l moștenești...

NICHITA (*zîbind*) : Da, ăsta ar fi un cuvînt. Tu nu-ți dai seama ce înseamnă să trăiești printre străini, fără un ban și cu o fire ca a mea.

VARLAM : Îmi închipui.

NICHITA : Nu-ți poți închipui.

(*Mică tăcere.*)

VARLAM : Te-ai întors de mult în țară ?

NICHITA : La cîteva zile după fericitul eveniment.

VARLAM : Zău, prea ești din cale-afară...

NICHITA : Ei, scumpule, fiecare trăiește pentru sine. ăsta-i adevărul. Restul e poleială. Pentru mine moartea bătrînului a fost cea mai fericită întîmplare din viață.

VARLAM : Mă îngrozești. Te-ai întors mai sălbatic de cum ai plecat. Apusul civilizată să nu te fi învățat nimic ?

NICHITA : Apusul civilizată a întărit cu parafe și sigilii vechea mea lozincă : eu, eu și numai eu.

(*Ana intră prin fund cu cei doi copii ai săi. Nichita și Varlam se ridică de pe canapea.*)

VARLAM : Dă-mi voie, Ana, să-ți înfățișez o dihanie rară : o fiară în sacou. (*Nichita se înclină.*) Ghi-cești cine e ?

(*Ana se uită zîbind la Nichita și ridică din umeri.*)

NICHITA : Doamnă, sub piei nelucrate, sau sub lînă bă-tută la mașină, s-a ascuns în toate vremurile aceeași nedomolită fiară.

ANA (*care poartă o rochie ușoară, foarte străvezie*) : Noi, cel puțin, am avut întotdeauna sinceritatea să ne-arătăm așa cum sîntem.

VARLAM : Goale.

BĂIATUL CEL MARE : Uite, mamă, ce domn spătos !

NICHITA (*se pleacă zîmbind și sărută mîna Anei*) : Alexandru Nichita.

ANA : Dumneata ești ? Atunci Varlam a avut dreptate. Cunosc isprăvile dumitale din școală.

NICHITA : Nu cunoașteți nimic : am făcut altele mai mari.

ANA (*rîzînd*) : Un cuvînt mai mult să cred cu adevărat că ești o... fiară. (*Lasă dinadins să i se vadă dinții.*)

NICHITA : Îmi place cuvîntul ăsta cînd e rostit de o gură ca a dumitale.

ANA : Ce fel e gura mea ?

NICHITA : Ca a unei pisici sălbătice.

BĂIATUL CEL MARE : Mamă, domnul ăsta a spus o vorbă rea.

ANA (*roșie la față*) : George !

NICHITA (*ia copilul de subsuori și îl ridică în sus*) : Bravo ție, mînzule ! Cînd vei fi mare, să spui la fel, pe față, ce gîndești. (*Băiatul îi înfige unghiile în obraz. Nichita îl scapă din mîini.*)

ANA : Să piei din ochii mei ! (*Băiatul cel mare aruncă niște ochi dușmănoși lui Nichita, cel mic iese scîncindu-se după fratele său.*) Te rog să-i ierți, domnule Nichita. Poftim, a dat sîngele !

NICHITA (*zîmbind*) : Asta-mi face plăcere.

ANA (*scoate o batistă și-i tamponează obrazul*) : Și dacă n-am face sacrificii ca să le dăm o creștere cuviincioasă... Sîntem destul de strîmtoși, și cu toate astea îi ții în școală particulară. Vai, cum și-a înfipț ghearele ! (*Trupurile lor sînt aproape lipite unul de altul.*)

NICHITA (*privind-o cu îndrăzneală în ochi*) : Îi sînt recunoscător că m-a zgîriat.

(*Mică tăcere.*)

ANA (*roșie la față*) : Ai călătorit mult pe mare ?

NICHITA : M-am zbătut mai mult pe uscat, dar am străbătut adeseori oceanul.

FIRA (*din dreapta*) : Coniță, a venit domnul proprietar.

ANA (*încurcată*) : Poștește-l. Sau, mai bine, nu : roagă-l să treacă mai tîrziu ; ori spune-i să aștepte dincolo.

(*Fira iese.*)

NICHITA : Poate că prezența mea vă stingherește.

ANA : Nicidecum. Mă stingherește prezența proprietarului... Mă iertați un moment. (*Iese în dreapta.*)

NICHITA (*privind în urma ei*) : E cu puțință să aibă Chirică asemenea femeie ?

VARLAM : Eram sigur că ai să-ți pui întrebarea asta.

NICHITA : E o femeie de soi. Una din fapăturile rare care la treizeci de ani n-au decît optsprezece și care nu îmbătrînesc niciodată.

VARLAM : Ai ochiul ager, de pasăre de pradă deprinsă cu vînatul.

NICHITA : În privința asta nu m-am înșelat niciodată. (*Se uită lung spre ușa din dreapta.*) Mă întreb, însă, dacă n-am mai văzut-o eu undeva pe femeiușca asta.

VARLAM : În vis.

NICHITA : Nu, aievea, pe pămînt.

VARLAM : N-a trecut niciodată granița.

NICHITA : Cu toate astea, am văzut-o. (*Deodată, iluminat.*) Știi unde ? Demult, într-un cîrd de fete care ieșeau de la școală pe două rînduri. Ea este ! E fetița de treisprezece ani cu ghiozdănașul în spate pe care am ochit-o dintr-un cîrd de domnișoare cu sîinii involți. Și n-am văzut-o decît o singură dată !

VARLAM : Iluzie. Fiecare purtăm sub pleoape un chip de fată pe care îl răsfrîngem în toate femeile care ne plac.

NICHITA : Dacă vrei, pot să-ți spun și școala unde a învățat — la cincisprezece ani aveam ochiul mai ager ca acum : un pension cu grilaj verde pe o străduță dosnică, din spatele unei circumscripții polițienești.

VARLAM (*mișcat*) : Ai strașnică memorie !

NICHITA : Și n-am văzut-o decît o singură dată ! A doua zi, firește, am uitat-o. Nu era să-mi pierd vremea după fete de treisprezece ani ! (*Se uită zîmbind la Varlam.*) Dar tu de unde știi că este așa ?

VARLAM : Am bătut de multe ori, cu Chirică, caldarîmul străduței dosnice din spatele circumscripției polițienești — am fost marele lui confident.

Doamne, ce multă vreme s-a scurs de atunci : douăzeci de ani încheiați ! Grilajul era verde și piatra de sub el gălbuie. În fața școlii era o librărie și alături un chioșc cu jurnale. Colțurile astea două ne erau dragi, dar circumscripția de poliție ne umplea de groază. Parcă tot ne era frică să nu ne înșface careva de ceafă și să ne strige : hoților, umblați după fete cu ghiozdanul în spate ? Dar nici noi n-aveam prea mulți ani. Eram doi băietani abia răsați și mai sfioși ca toate fetele din lume. Ani de zile Chirică n-a îndrăznit să-i spuie o vorbă Anei, și doar la prînz și seara ne cumpăram regulat condeie și jurnale.

NICHITA : Dar cum se face că mi-ai ascuns marea voastră taină ? Eram doar în legături de prietenie foarte strînse.

VARLAM : Ne feream de tine din instinct — ca vrabia de uliu.

NICHITA (*zîmbind*) : Vă era teamă să n-apuc păsărica în gheare !

ANA (*intră cu fața schimbată, dar stăpînindu-se*) : Mare plictiseală să n-ai un acoperiș al tău !

VARLAM : Ți-a spus vreo grosolănie ?

ANA : Nu. Dar își permite să-mi vorbească cu o familiaritate... Uf, de-aș scăpa odată din maghernița lui !

NICHITA (*ridicîndu-se*) : Mie... vă rog să-mi dați voie...

ANA : Te rog să stai, domnule Nichita. Ne cunoaștem numai de cîteva minute, dar nu mă feresc de dumneata. La urma urmei, nu e nici o rușine să datorezi cuiva bani.

VARLAM : E mai rușinos să n-ai datorii...

NICHITA (*stînd*) : Cunosoc papara asta, slavă Domnului ! Am trăit ani întregi din împrumut.

(*Fira intră din bucătărie.*)

ANA : Un nespălat ca ăla să îndrăznească să-mi spuie...

VARLAM : Ei, vezi că ți-a spus ceva !

ANA : Nu pot să sufăr omul îngălat, cu dinții neîngrijiți.

CHIRICĂ (*intră voios, cu brațele încărcate. Pune cumpărăturile pe o măsuță, în vestibul*) : Fira, vezi că e jos la trăsură un coș !

(*Fira iese.*)

VARLAM (*după ce a făcut semn lui Nichita să se ascundă*) : Dar ce-i asta pe tine ? Se vede că ai dat lovitura...

CHIRICĂ : Te pomenești ! (*Ia un pachetel legat cu sfoară și coboară învîrtindu-l.*) Ana, ia ghici ce-i aici !

NICHITA (*din ascunzătoare*) : Opaița !

CHIRICĂ (*automatic*) : L'invizible și Sa-Grace !

NICHITA (*la fel*) : Flag !

CHIRICĂ (*automatic*) : Florizel al doilea și Aggie.

NICHITA : Busuioc !

CHIRICĂ (*ca și cum ar asculta o melodie de departe*) : Nene, glasul ăsta îl cunosc. Nu l-am auzit de mult, dar îl cunosc.

NICHITA : Zigomar !

CHIRICĂ (*foarte atent*) : E glasul lui Nichita !

NICHITA (*ieșind din ascunzătoare*) : Ai ghicit ! (*Se sărută.*)

CHIRICĂ : Ia te uită ! Hotărît lucru, ziua de azi e o zi rară. Șezi. (*Privește lung pe Nichita.*) Nene, îmi pare bine ! Anișoară dragă, azi o să petrecem. Am jos la trăsură un coș încărcat cu sticle.

FIRA (*din fund*) : Jos nu e nici o trăsură !

CHIRICĂ : Nu se poate.

FIRA : Și nici un coș.

CHIRICĂ : Nu se poate. (*Se repede afară.*)

NICHITA : E adorabil !

ANA : Da, știe papagalicește genealogia tuturor gloabelor.

NICHITA : În școală, în privința asta, era neîntrecut.

ANA : Este adevărat că dumneata îi turnai cerneală în cap ?

NICHITA : Îi picam de sus cu sticluța. Dar el era așa de afundat în gînduri, că de cele mai multe ori nici nu băga de seamă. (*Schimbă o privire cu Varlam.*) Cam întindeam cu toții coarda...

VARLAM : Tu erai cel mai barbar.

NICHITA : De-aceea mă și iubea mai mult ca pe alții. În schimb, eram și marele lui apărător.

CHIRICĂ (*se întoarce foarte nedumerit*) : Nu e !

NICHITA : Știi cel puțin numărul birjei ?

CHIRICĂ : Nu mă uit niciodată la numere.

ANA : Atâta grijă puteai să ai...

CHIRICĂ : Nu-ți face inimă rea pentru o nimica toată. Am să-ți dau îndată o veste mare. Na, Fira, du-te și cumpără vin. (*Îi întinde o hîrtie de o sută. Fira iese.*)

VARLAM : E curios cum te ghicesc pe tine toți !

CHIRICĂ (*senin*) : Asta mă mir și eu.

(*Ana trece în vestibul.*)

CHIRICĂ : Te-ai împăcat cu bătrînul ?

NICHITA : Da, și pentru totdeauna.

CHIRICĂ : Îmi pare bine.

NICHITA : Și mie.

VARLAM : E un nelegiuit. Taică-su a răposat de două luni.

CHIRICĂ : Adevărat ?

NICHITA : Recunoașteți și voi că putea să se grăbească.

ANA (*se așază la masă*) : Vorbești de tatăl dumitale ?

NICHITA : Da, doamnă, de autorul zilelor mele. Cea mai egoistă, mai avară și împietrită ființă pe care am cunoscut-o.

ANA : După cîte știu, ai avea și dumneata o parte oarecare de vină...

NICHITA : Am făcut într-o zi, este adevărat, un gest nesocotit — mă scosese din fire răceala și calicenia lui — dar i-am cerut de nenumărate ori iertare. Nici n-a vrut să audă. În cele din urmă mi-am luat lumea în cap.

VARLAM : Mă mir cum nu s-a gîndit din vreme să te dezmoștenească.

NICHITA : Am avut noroc.

CHIRICĂ : Te iubea.

NICHITA : Aș ! credea că are să trăiască nouă vieți. Dar să nu mai vorbim. Sînt mulțumit că am scăpat, în sfîrșit, de grija zilei de mîine.

CHIRICĂ : Asta e gogorița cea mare ! (*Fira intră cu două sticle de vin.*) Să trăiești, Fira ! Adă degrabă patru pahare și ceva de ale gustării.

ANA : Eu nu beau.

CHIRICĂ : Trebuie să ciocnim un pahar în sănătatea lui, iar al doilea o să-l bem pentru vestea cea mare ! (*Se pleacă peste masă.*) Sînt pe cale să scap de grija zilei de mîine.

ANA : Fă-mi plăcerea și nu mai începe cu copilăriile tale.

(*Fira aduce pe o tavă sticla destupată, pahare și gustări.*)

CHIRICĂ (*turnînd vin*) : Asta nu e copilărie. Ai să vezi ! (*Ridică paharul.*) Să trăiești, Alexandre ! Mă bucur din toată inima că te văd.

VARLAM : Mie să-mi mulțumești că ți l-am adus.

NICHITA : Mai degrabă întîmplării.

CHIRICĂ : Atunci întîmplării, fiindcă omul lipsit de noroc nu trage după sine binele cu sfoara.

NICHITA (*lui Varlam*) : Zău, așa de pustiu ești ?

VARLAM : Nu se vede ? Port pecetea nenorocului drept în mijlocul obrazului. (*Își dă un bobîrnac peste nas. Ana zîmbește.*)

NICHITA : Mai scrii versuri ?

VARLAM : Uneori cînd sînt la ananghie, ca să împușc o sută de lei.

NICHITA : Cunosc și papara asta. Am bătut de multe ori pe la ușa redacțiilor străine. Numai că mie mi se plătea... ca să nu mai scriu.

CHIRICĂ : Ai dus-o așa de greu ?

NICHITA : Groaznic. Am urcat și am coborît toată gama mizeriei. Asta e adevărata poezie.

VARLAM : Dar examene ai trecut vreunul ?

NICHITA : Unul singur — din greșeală.

VARLAM : Ca și mine.

NICHITA : Am avut însă muștrări de cuget și m-am angajat numaidecît pe un vapor. Șase luni de zile știu și eu că am trăit !

VARLAM (*către Ana*) : Ce zici de animalul ăsta ?

ANA : Fiecare cu firea lui.

NICHITA : Chirică trebuie să fie tobă de carte. Cîte patalamale ai, Chirică ?

CHIRICĂ : Una singură.

ANA : Și-aia de florile mărlui.

NICHITA : Mă prind că ești profesor de latină.

ANA : Mai rău.

VARLAM : El a urmat dreptul.

NICHITA : Atunci e portărel !

ANA : Aș !

NICHITA : Nici atît ?

CHIRICĂ (*sfios*) : Sînt slujbaş la minister.

ANA : Arhivar !

CHIRICĂ (*blînd*) : Ei da, arhivar. E vreo rușine ?

NICHITA (*zîmbind*) : E o slujbă foarte onorabilă, dar cîștigul cam mic. Avocatura ți-ar fi produs mai mult. N-ar strica nici acum să încerci.

CHIRICĂ (*filozofic*) : Nene, e tîrziu. Mi-a bătut și nevasta capul, dar nu face. Dacă o luam de la început... poate. Însă n-ar fi mers. Vorbesc greu și cuget încet.

ANA : El a fost ursit din leagăn să fie arhivar.

CHIRICĂ : E o slujbă ideală, nu-ți cere decît tînerie de minte.

ANA : E o slujbă ridicolă și umilitoare.

CHIRICĂ : E credința ta, eu nu gîndesc chiar așa. Eu parcă nu știu că trec în ochii tuturor drept o ființă ridicolă ? Însă nu-mi pasă. Sînt mulțumit dacă găsesc la mie unul care să mă înțeleagă. În curînd însă am să scap de slujba cea umilitoare. (*Aproape cu solemnitate.*) Dragii mei, pentru prima oară în viața mea am izbutit să fac și eu ceea ce se cheamă o afacere.

VARLAM : Tu ?

CHIRICĂ : Eu. Și-am făcut-o De luni de zile mă poartă cineva cu vorba pentru niște bani. Azi mi i-a dat, în sfîrșit. În curînd voi scăpa de gogorița zilei de mîine.

NICHITA : Ce sumă ai căpătat ?

CHIRICĂ : Treizeci de mii de lei.

NICHITA (*zîmbind*) : Și asta înseamnă...

CHIRICĂ : N-am isprăvit. Cu banii ăștia nu puteam să-mi astup nici jumătate din datorii. Va să zică, cu ei sau fără ei, totuna. Și atunci mi-am zis și eu : Nene, ori-ori !

ANA (*repede*) : Ai jucat banii !

CHIRICĂ : Prostii d-astea las pe alții să facă. I-am pus la păstrare, deocamdată, i-am închis într-o mină de aur. Ia ghiciți ce-am cumpărat cu cei treizeci de mii de lei ?

VARLAM : Acțiuni.

CHIRICĂ : Aș !

VARLAM : Covoare vechi !

CHIRICĂ : Nu. Astea sînt lucruri moarte. Am închis banii într-o mină vie.

ANA : Atunci, am înțeles !

VARLAM (*repede*) : Ai cumpărat o gloabă !

CHIRICĂ : Ai ghicit ! Dar nu e gloabă. Am pus mîna pe cel mai de soi cal pe care l-am văzut în viața mea. (*Mîșcat.*) Mi-am cumpărat un cal. Era visul meu de ani de zile. Un cal ! Să ai o ființă a ta, pe care s-o mîngîi și care să te privească cu ochii ei blajini... Doamne, să ai un cal !...

ANA (*stăpînindu-se*) : Va să zică, de azi înainte sîntem scăpați de griji !

NICHITA : Îți cumperi și-o biciușcă, încaleci...

VARLAM : Și ești călare pe situație !

CHIRICĂ : Acuma puteți și voi să rîdeți, dar într-o zi aveți să-mi dați dreptate.

ANA : Și aș putea și eu să știu cum se cheamă salvatorul nostru ?

CHIRICĂ : Faraon al V-lea.

VARLAM : Nenorocitul, ai fost tras pe sfoară !

ANA : Ai dat treizeci de mii de lei pe mîrtoaga aia ?

VARLAM : Dar bine, dragă Chirică, ce fel de cunoscător ești ? Eu nu mă pricep la cai, dar știu și copiii că Faraon este regele gloabelor — îmi pare că așa e și poreclit. Se poate să zvîrli banii pe fereastră ?

CHIRICĂ : Într-o zi au să-mi intre pe fereastră.

ANA : Cînd îți spui eu că n-ai simțul realității, că trăiești în vînt ! (*Iese trîntind ușa.*)

VARLAM (*lui Nichita*) : Am fost și eu de câteva ori afară la câmp. L-am văzut pe Faraon al V-lea cu ochii mei. Un cal slăbănog de ți-e mai mare mila de el... Un animal ridicol, care sosește cu sute de lungimi în coadă și care stîrnește rîsul tuturor. (*Lui Chirică.*) Să știi că te-ai făcut de basm. Cînd s-o afla că s-a găsit cineva care să-l cumpere pe Faraon al V-lea, o să ți se ducă buhul.

NICHITA (*lui Chirică*) : Așa strălucită afacere ai făcut ?

CHIRICĂ : Am făcut o afacere strălucită !

VARLAM : Eu zic să te duci la fostul stăpîn al calului, să-i dai câteva mii de lei cîștig, numai să nu se afle că i-ai cumpărat mîrtoaga. Roagă-l să-și ia calul înapoi.

CHIRICĂ : Nu te pricepi !

VARLAM : Bine. Știu numai că s-a scris de câteva ori în gazete că ar fi un act de omenie din partea proprietarului să-l scoată pentru totdeauna pe Faraon din circulație.

CHIRICĂ : Nu te pricepi. Dar să ședem. (*Stau cîteșitrei.*) Nene, Dumnezeu nu mi-a dat multe daruri, însă unul mi l-a dat : Văd. (*Lui Nichita.*) Să nu te miri dacă ți-oi spune că m-așteptam să vii. Te-am văzut acum două zile.

NICHITA : M-ai văzut ?

CHIRICĂ : Da. La mine în arhivă e liniște. Cînd n-am de lucru, mă înfund între rafturile cu dosare și visez cu ochii deschiși. E plăcerea mea. Fel de fel de chipuri și de gînduri îmi trec atunci pe dinaintea ochilor.

NICHITA : Îți trec gîndurile pe dinaintea ochilor ?

CHIRICĂ : Da. Ca niște pîrîiașe care se încrucișează și-și șerpuiește fiecare apa în matca lui. Iar ce se deslușește mai tare, mai curînd sau mai tîrziu, se arată și în viața de toate zilele.

NICHITA : Spiritism cu masa obișnuiești să faci ?

CHIRICĂ : Ei !

NICHITA : Atunci cum poți să crezi în asemenea copilării ?

CHIRICĂ : Nu sînt copilării, sînt lucruri dovedite, fapte care se împlinesc matematic. Ei bine, vă spun că Faraon are să cîștige. Cum este adevărat că ești și tu aici lîngă mine, Alexandre, și stăm de vorbă împreună, tot așa de adevărat e că are să cîștige. (*Se ridică urmărind cu ochii o nălucă.*) Și are să cîștige... cu sute de lungimi. Dar ce zic cu sute... Calul ăsta...

VARLAM : Aiurează.

CHIRICĂ : Nu aiurez, văd. Animalul ăsta oropsit, care sosește departe, în coadă, în mijlocul batjocurii și al fluierăturilor, într-o zi...

VARLAM (*rîzînd*) : Las-o încurcată ! Ziua aceea n-are s-o apuce niciodată.

CHIRICĂ : Nu te pricepi !

VARLAM : Dacă mai aleargă de trei ori, a treia oară se oprește în fața barăcilor, se lungește pe spate și scapă de trudă pentru totdeauna. Crezi că numai tu ai viziuni ? Haidem în oraș, dragă Nichita, aici a început să miroasă a hoit.

NICHITA (*neconvins*) : Da, să mergem.

CHIRICĂ : Credeam că rămîneți să mîncăm împreună.

NICHITA : Aș fi rămas bucuros, dar isprava ta a supărat rău pe nevastă-ta.

VARLAM : Du-te și-o împacă. Făgăduiește-i că ai să dai înapoi mîrtoaga și are să-i treacă.

NICHITA : E tot ce ai mai bun de făcut. Povestea ta cu calul năzdrăvan e o rămășiță de pe vremea cînd citeam basme cu haiduci.

CHIRICĂ : Vă rog să rămîneți la masă.

VARLAM : Atunci du-te de îmbunează pe Ana.

CHIRICĂ : Da. (*Trece în odaia Anei.*)

VARLAM : Rămînem ?

NICHITA : Eu aș vrea.

VARLAM : Spuneai că la șapte și jumătate...

NICHITA : Nici nu mă gîndesc. Parcă m-ar fi ținut cineva de podelele astea. (*Privind în stînga.*) Voluptoasă femeie !

VARLAM : Nu-i ăsta cuvîntul.

NICHITA : Ispititoare.

VARLAM : Nici  
 NICHITA : Lipicioasă.  
 VARLAM : Te-ai apropiat.  
 NICHITA : Îl înșeală ?  
 VARLAM : Sst...  
 NICHITA (*tare*) : Îl înșeală !  
 VARLAM : Taci !  
 NICHITA : De mult n-am întâlnit asemenea ispită.  
 VARLAM : Așa repede iei foc ?  
 NICHITA : Ba foarte anevoie. Nu mă uit la oricare. Dar  
 când îmi place o femeie, îmi place.  
 VARLAM : Ana este nevasta lui Chirică. Ar trebui...  
 NICHITA : N-are nici o legătură. Tu parcă ții seama de  
 asta.  
 VARLAM (*confuz*) : Eu ?  
 NICHITA : Da, tu. Crezi că e nevoie de ghicit ? Te-ai  
 făcut verde la față. E greu să zbori în jurul lămpii  
 și să nu-ți pârlești aripile.  
 VARLAM : Judeci greșit.  
 NICHITA : Dar bineînțeles că o iubești în tăcere. Plato-  
 nism !  
 VARLAM : Taci.  
 NICHITA : Iată o mâncare din care n-am gustat nici-  
 odată. (*Ride.*) Platonism !  
 VARLAM : E o mâncare greu de mistuit, crede-mă. Un  
 aliment sălcu și plicticos. Dar ce să-i faci, natura  
 are fanteziile ei veninoase. Îi dă unui om un trup  
 și o minte sănătoasă și îi plantează — mică scă-  
 pare din vedere — o ciupercă în mijlocul obrazului.  
 Toată armonia s-a stricat.  
 NICHITA : Balada nasului, vechea ta cântonetă.  
 VARLAM : A mea și a tuturor oropsiților care suspină în  
 umbră.  
 NICHITA (*rîzînd*) : Iar în alcov... Chirică !  
 VARLAM : Vai de sufletul lui !  
 NICHITA : Aveți haz amîndoi.  
 VARLAM : Ție-ți dă mîna să rîzi. Pe drum, pe cînd ve-  
 neam încoace împreună, te furam cu coada ochiului  
 și parcă nu-mi venea să te mai aduc. Vechea teamă

începea să se trezească în mine. Ai tot ce-ți trebuie  
 ca să îngenunchi o femeie.  
 NICHITA : Toate-mi spun că seamăn cu un uliu. Prin  
 urmare, mai mult le înspăimînt decît le fac să mă  
 îndrăgească.  
 VARLAM : Mă prind că Ana își șterge acum ochii, fără  
 să asculte o vorbă din cîte-i îndrugă Chirică. Se  
 lasă înduplecată numai... ca să vie să te vază...  
 NICHITA : Îți închipui prea mult.  
 VARLAM : Aș pune mîna în foc că este așa.

(*Ana și Chirică intră.*)

ANA : Te rog să mă ierți, domnule Nichita...  
 NICHITA : Între prieteni vechi ca noi se îngăduie.  
 ANA (*zîmbind*) : Este adevărat că, deși nu ne cunoaștem  
 decît de cîteva minute, vorbesc cu dumneata ca și  
 cînd am fi prieteni vechi.  
 NICHITA : Același simțămînt îl împărtășesc și eu. În  
 orice caz, e frumos din partea lui Chirică că și-a  
 recunoscut greșeala.  
 CHIRICĂ : Nene, să n-amestecăm. A fost vorba de masă.  
 Ana și-a dat seama, și...  
 NICHITA : Va să zică, n-ai renunțat la mîrșoagă !  
 CHIRICĂ (*blînd*) : Să lăsăm. Ziua de azi e o zi rară. Să  
 petrecem puțin și să uităm. Iartă-mă, Ana, dacă  
 te-am mîhnit. Mai tîrziu ai să te bucuri.  
 NICHITA : Atunci amînăm petrecerea pentru altădată.  
 ANA : Vă rog să rămîneți. Sînt deprinsă cu isprăvile lui.  
 NICHITA : Îmi pare rău că se încăpățînează. Vinde-o,  
 măi, dracului de gloabă !  
 CHIRICĂ : Să lăsăm...  
 VARLAM : Ar vinde-o el, dar crezi că se mai găsește  
 vreun prost s-o cumpere ?  
 NICHITA : Știți ce ? Îl cumpăr eu pe Faraon.  
 ANA : Dumneata ?  
 NICHITA : Dacă am să pierd cîteva mii de lei, la mine  
 nu se bagă de seamă.  
 CHIRICĂ : Nu dau calul nici pentru o sută de mii de lei !  
 ANA : Vedeți ?



VARLAM : Dar bine, omule...

CHIRICĂ : Nene, știu ce fac.

NICHITA (*zîmbind*) : Cu tine e greu s-o scoată cineva la cap. (*Sărută mina Anei.*) Rămîne pentru altădată.

ANA : Sper să nu ne dai uitării.

NICHITA : Nu sînt chiar așa de sălbatic pe cît spun gurile rele.

(*Nichita și Varlam ies. Chirică îi conduce pînă în ușa vestibulului, apoi se întoarce domol. Tăcere grea.*)

ANA : Cred că ai să-ți vii în fire și să dai calul înapoi.

CHIRICĂ : Nu se mai poate.

ANA : Trebuie să se poată, altfel rămînem în drum. Pricepi ? Adineauri a venit proprietarul.

CHIRICĂ : Mi-au mai rămas cîteva mii de lei — am să i le dau.

ANA : Vrea banii toți. Ne cere datoria întreagă și chiria pe un an înainte. Ne aplică legea.

CHIRICĂ : După lege are dreptate.

ANA : Atunci ?

CHIRICĂ : Are să mă mai îngăduie. Am să-i explic...

ANA : Să nu-i explici nimic. Oh, ce ființă anapoda ești ! Are să-ți rîdă în nas. În lipsa în care ne găsim, ce-ai făcut tu e o monstruozitate.

CHIRICĂ (*blajin*) : Să nu întrebuițăm cuvinte tari...

ANA : Dar bine, omul lui Dumnezeu, unde ți-au fost mințile ? Cai de curse ne trebuiau nouă ? Cînd îți spun că trăiești în vînt !...

CHIRICĂ : Ți se pare.

ANA : Adevărat. Chiria, școala copiilor, întreținerea zilnică sînt... păreri. Realitatea stă în viziunile bolnave. N-ai un rînd de haine ca lumea pe tine, și...

CHIRICĂ : M-am plîns vreodată ? Sînt mulțumit că poți fi tu gătită.

ANA : Găsești ?

CHIRICĂ (*cu ochii în pămînt*) : După mijloacele noastre... destul de gătită.

ANA : Fac lux mare, adevărat, cu rochii și pălării întoarse și răsîntoarse !...

CHIRICĂ (*blajin*) : Să lăsăm. E un capitol pe care e mai cuminte să-l închidem.

ANA : Ce vrei să zici ?

CHIRICĂ (*filozofic*) : Să lăsăm lucrurile să-și meargă mersul lor. Să nu scormonim.

ANA : Cunoscut eu aerele astea misterioase.

CHIRICĂ : Nu sînt aere.

ANA : Da, ești filozof mare.

CHIRICĂ (*cu un suspin pe care și-l înăbușă*) : Poate că da ! Să ne gîndim că sîntem părinții copiilor noștri. Atît.

ANA : Trebuia să te gîndești la copii cînd ai zvîrlit banii pe fereastră.

CHIRICĂ : La ei m-am gîndit, și la tine de asemenea.

ANA : Se și vede.

CHIRICĂ (*răspicat*) : M-am gîndit la tine mult, să știi, mai mult decît îți închipui.

ANA : Bine, bine. Deocamdată mi-ar fi priit mai mult să am cu ce să-mi scot pardesiul.

CHIRICĂ : Mai ai vreo două — sînt ca și noi. Cel gri să-l tot fi pus de patru ori.

ANA : Zău ? Lei tu seama la asemenea lucruri ?

CHIRICĂ : Fără să vreau. Mi s-a întipărit în minte culoarea fiecărei rochii. Știu cîte ai, cînd ai îmbrăcat-o întîi pe fiecare, cîte pălării ai schimbat iarna trecută și aș putea să-ți spun întocmai numărul pantofilor și al ciorapilor de mătase.

ANA : Se vede că-mi scotocești prin garderoabe.

CHIRICĂ (*trist*) : Nu scotocesc. Mă uit uneori cînd lipsești de acasă, mă uit și parcă tot nu-mi vine să cred. E o avere închisă acolo în mătășurile parfumate.

ANA (*mușcîndu-și colțul buzei*) : Ești ridicol.

CHIRICĂ : Dacă mi-o spui tu !

ANA (*după o mică tăcere*) : Spune-mi lămurit, ce gîndești despre mine ?

CHIRICĂ (*frîngîndu-se de mijloc*) : Nu vreau să gîndesc decît bine.

ANA : Nu ce vrei, ce crezi !

CHIRICĂ : Îmi place să cred oamenii mai buni decât sînt.  
Și-i cred. Să nu scormonim. (*Filozofic.*) Să lăsăm  
lucrurile să-și meargă cursul lor. (*Iși ia pălăria.*)

ANA : Unde te duci ?

CHIRICĂ : Simt nevoia să umblu. Bună seara. (*Iese.*)

ANA (*se uită lung în urma lui și ridică din umeri, apoi  
sună. Fira apare din bucătărie*) : Strînge astea.

FIRA : Nu mîncăți ?

ANA : Mai tîrziu. Nu mi-e foame.

## CORTINA

## ACTUL II

Același decor. Peste o lună. Ana și Nichita stau la masă și răsfoiesc un vraf de gazete și reviste.

ANA : Aici nu e nimic, slavă Domnului !

NICHITA : Nici aici.

ANA : Ăsta-i un ziar de speculă — nu mă încumet să-l deschid.

NICHITA : Iată, aici îi dă mutra, și e un cotidian, nu e o gazetă de sport.

ANA : Să vedem ce zice. (*Nichita îi întinde jurnalul. Mică pauză.*) Veșnic același cîntec ! Poftim de mai scoate nasul în lume. (*Se ridică.*)

NICHITA : Partea nostimă e că cu cît ziarele îl pun într-o lumină mai proastă, cu atît își aleargă gloaba mai des.

ANA : Un imbecil încăpățînat. Am ajuns să mă arate și pe mine lumea cu degetul pe stradă. Madam Mîrtoagă ! Am auzit porecla asta cu urechile mele.

NICHITA : Ai un fel particular de a înmuia vocalele, că vorbele parcă se topesc în gura dumitale. Aduci a napolitană — numai ele au vorbirea așa de leneșă și de plăcută.

ANA (*zîbind*) : Mă prind că nici nu știi ce am spus adineauri.

NICHITA : Foarte rar urmăresc înțelesul cuvintelor. De obicei mă fură mecanica buzelor și a dinților. Ai o gură de pisică sălbatică.

ANA : Mi-ai spus asta de cum ai pus piciorul în casa noastră, și ai văzut ce ai pățimit !

NICHITA : Aș vrea să mă mai zgârie puil de pisic...

ANA : Să răsfoim înainte ! (*Stă pe scaunul din susul mesei.*)

NICHITA : Să răsfoim... (*la la întâmplare o revistă.*) Iată aici o caricatură reușită. (*Citește textul de sub poză.*) Eroii perseverenței !

ANA (*plecându-se peste masă*) : E Chirică în carne și oase. Desenul e foarte bun.

NICHITA : Nici textul nu e rău.

ANA : Da, ți se potrivește și dumitale.

NICHITA : În felul meu, sînt un erou, te rog să crezi.

(*Tăcere.*)

ANA : Ai iubit multe femei ?

NICHITA : Mi-au plăcut cîteva.

ANA : Semăn cu vreuna din ele ?

NICHITA : Cu nici una.

ANA (*zîmbind*) : La toate le spuneai la fel ?

NICHITA : Nu mi-a plăcut niciodată să vorbesc. Nici nu mă pricep de altfel.

ANA : Îți place rezistența ?

NICHITA : Nu pot s-o sufăr. Sînt voluntar, în stare de acte imposibile. E pentru întâia oară că nu atac, și-mi place. Aștept.

ANA : Ești convins că am să fiu a dumitale ?

NICHITA : Da.

ANA : Și îți dai seama ce are să se întîmple atunci ?

NICHITA : Din clipa aceea ești numai a mea. Orice drepturi străine încetează.

ANA : Vorbe...

NICHITA : Ți-am spus că nu pot să le sufăr... Sub cuvinte mocnește ceva nou, ceva neobișnuit.

ANA : O dorință mai aprigă ca de obicei, nimic mai mult.

NICHITA : Nu, e altceva. Nu ți se pare că noi doi ne căutăm de multă vreme ?

ANA : Nu știu. Cînd stau aproape de dumneata, îmi pari încă o dată pe cît ești, iar eu mă fac și mai mică. Miroși a iarbă de mare și a rășină de brad. (*Zîbind.*) Ești o fiară primejdioasă...

NICHITA : Sîntem două animale de soi. Trupurile noastre s-au înțeles de la întâia apropiere. Pe cînd îmi ștergeai fața cu batista, îți aduci aminte, același val de sînge ni s-a suit deodată în obraz. Este adevărat ?

ANA : Cînd te vei satura de mine, ai să mă azvîrli ca pe o cîrpă.

NICHITA : Din clipa cînd te vei lăsa în brațele mele, orice alte drepturi încetează.

ANA : Și Chirică ?

NICHITA : Îi spui verde în față, că legătura voastră e pierdere de vreme zadarnică.

ANA : Ești în stare să faci asta ?

NICHITA : În chipul cel mai natural. Toată viața mea n-am spus decît ce gîndesc. Din pricina asta am fost izgonit din casa părintească și m-au alungat de prin școli. Între străini a trebuit să mă încovoi de cîteva ori ca să nu crăp de foame. Pînă în cele din urmă, însă, tot am izbucnit și mi-am luat, din fiecare colțisor, hamul și praștia. Am colindat lumea întreagă și n-am un prieten. Nu mă crezi în stare să-i spun lui Chirică adevărul ?

ANA : Mi-e frică de dumneata. Ai niște ochi în care mi-e teamă să privesc. Privirea asta tăioasă am simțit-o ațintită asupra mea în visurile mele nebunești de fată.

NICHITA : Sînt aceiași ochi care au pironit, dintr-un cîrd întreg de domnișoare cu sîinii învolți, o fetiță de treisprezece ani, cu ghiozdănașul în spate. Îți aduci aminte cumva ?

ANA : Foarte vag. În vis, însă, ochii aceștia i-am văzut adesea.

NICHITA : Îți dai seama că se petrece cu noi ceva deosebit de hîrșiala mărunță a vieții de toate zilele ?

ANA : Mi-e teamă de dumneata. Mă stăpînești ca un uliu. Oh, de n-aș avea copii !

NICHITA : Nu te ai decît pe dumneata. La oameni este ca și la celelalte animale : de îndată ce puiul s-a pus pe picioare, fiecare trăiește pentru sine.

ANA : Taci. Răscolești în mine gânduri care mă fac să mă cutremur.

NICHITA : Ne tragem unii din alții la împlinire. Tata n-a voit să mă aibă pe mine — a vrut să se bucure el. Așa-zisele legături naturale s-au dovedit, în toate vremurile, a fi niște verigi șubrede.

ANA : Taci !

NICHITA : N-ai copii, Ana. Cînd vorbești, cînd rîzi, cînd taci, ai frăgezimea fructului pîrguit. *(Îi cuprinde mijlocul.)*

ANA : Nu aici, nu încă...

NICHITA *(sălbatic)* : Aici, în colivia asta domestică, unde ți-ai tăiat singură aripile.

ANA *(încercînd să se desprindă din brațele lui)* : Am un trecut plin de păcate, nu te lăsa orbit de frăgezimea trupului meu.

NICHITA : Nu există păcate. Trupul dorește, ca și mintea. Să sorbi cît ești însetoșat înseamnă să păcătuiești ? Trecutul tău e ca și al meu, plin de dibuiri, de încercări. Și deodată ne-am oprit amîndoi.

ANA *(se agață ca o pisică de gîtul lui. Nichita o sărută cu patimă)* : Te iubesc.

NICHITA : Nu pot să sufăr cuvîntul ăsta leșinat, dar pe buzele tale sună bine. *(O sărută.)*

ANA *(albă la față)* : M-am născut a doua oară în ziua cînd ai trecut pragul casei acesteia.

NICHITA : Ești în stare să te descătușezi, să rupi toate verigile — așa cum am făcut eu într-o zi ?

ANA : Nu te mai cunosc decît pe tine.

NICHITA : Ai copii, Ana ?

ANA : Nu te am decît pe tine.

*(În stînga amîndoi. Scena rămîne goală cîteva clipe. În stradă se aud glasuri de copii care strigă : „Trăiască Chirică ! Trăiască mîrșoaga romînă !” Chirică și Varlam intră cu hainele în dezordine.)*

VARLAM : Smintiții dracului ! *(Își potrivește vesta.)*

CHIRICĂ : E din pricina mea, iartă-mă.

VARLAM : Sărac de tine, în ce hal ești ! *(Își îndreaptă gulerul și cravata în oglindă.)* Mă luptam cu deșu-chiații ăia, îi certam, îi amenințam și-mi mușcam buzele ca să-mi țin rîsul. Măi Chirică, să-ți fi văzut mutra, cînd te purtau nebunii ăia pe sus, te-ai fi ținut și tu cu mîinile de pîntece.

CHIRICĂ : Niște derbedei !

VARLAM : Părei un mucenic din alte vremuri, picat din greșeală printre oameni.

CHIRICĂ : Niște derbedei ! Or să vadă ei odată ! Ca și pierde-vară ăia, care mă batjocoresc pe la gazete.

VARLAM : Ziarele au găsit material vesel de umplut coloanele. Să știi că nu scapi ușor din ghearele lor. Eu zic că ar fi mai cuminte să te lași de negustoria asta.

CHIRICĂ : Or să vadă ei !

VARLAM : Ai ajuns să se ție copiii după tine ca după urs.

CHIRICĂ : Niște derbedei !...

VARLAM : Lumea nu mai vine acum să joace, vine să petreacă pe socoteala mîrșoagei tale. Intrarea lui Faraon în arenă este primită cu aplauze, iar întoarcerea lui la potou cu șuiere, orăcăieli din podul palmei, chelălăieli, guiț-guiț și cîte bazaconii toate.

CHIRICĂ : Cine rîde la urmă...

VARLAM : Ar trebui să te gîndești că batjocura cade și asupra nevestei și a copiilor. Ana mi-a spus că e hotărîtă să nu mai puie piciorul în stradă.

CHIRICĂ : Unde dă Dumnezeu ! Dar ia spune-mi : pentru ce toată vîlva asta ticăloasă, pentru ce ? Nu au și alții cai slăbănogi ? Nimeni nu se leagă de ei. Pentru ce mie nu-mi dau bună pace ?

VARLAM : Pentru că Faraon al V-lea e regele gloabelor ! Asemenea mîrșoagă, care să vie matematic cu sute de lungimi în coadă, încă nu s-a pomenit. Faptul că s-a găsit cineva care, dintre toți caii, să-l ochească tocmai pe ăsta și să-l cumpere a sărit în ochi dintr-o dată. Faima ridicolă a dobitocului a sporit, și într-o săptămînă ați cravașat celebritatea amîndoi. Cred că și numele calului ți-a grăbit popularitatea. „Faraon al cincilea !” Să-l fi chemat altfel poate că ar

fi scăpat mai ușor. Dar Faraon al cincilea ! E foarte caraghios.

CHIRICĂ : Nu mi se pare.

VARLAM : Și slujba ta de asemenea a contribuit și ea.

CHIRICĂ : Slujba mea ?

VARLAM : Da. Ești primul arhivar călare !

CHIRICĂ : Și tu rîzi ?

VARLAM : E de rîs, crede-mă. Ar trebui să te gîndești măcar la cheltuială. Jochei, antrenori, băieți de grajd, doctori... De unde ?

CHIRICĂ : Am să-l doftoricesc singur de aci înainte și tot singur am să-l și muștruluiesc. Vara asta nu-l mai alerg, dar la toamnă să stăm de vorbă.

VARLAM : Gîndește-te că pînă atunci grăunțele le rupi de la gura altora. Tu, pe de o parte, îți vinzi cărțile, Ana, pe de alta, își vinde rochiile.

CHIRICĂ : Zău ?

VARLAM : Așa cred cel puțin. Nu vezi ce simplu umblă îmbrăcată de la o vreme ?

CHIRICĂ : Da, se petrece ceva în sufletul ei. Așa cum e acum îmi amintește pe Ana de la începutul căsniciei noastre. Ce vremuri !

*(Intră Proprietarul.)*

PROPRIETARUL : Bună ziua.

CHIRICĂ : Bună ziua.

PROPRIETARUL : Dragă domnule Chirică, cu părere de rău, dar trebuie să încheiem socotelile.

CHIRICĂ : Mi-ai făgăduit să mă îngădui pînă la toamnă.

PROPRIETARUL : Se poate, dar înscris la mîină nu ți-am dat. Îmi semnezi o poliță pentru rest și terminăm.

CHIRICĂ : Ți-am dat trei mii de lei acum cîteva săptămîni.

PROPRIETARUL : Știu, dar nu e vorba numai de bani. E altceva la mijloc.

CHIRICĂ : În septembrie achit ce-ți datorez și plătesc și chiria pe un an înainte.

PROPRIETARUL : Cunosc povestea asta. Eu însă nu umblu după cioara din par, mie-mi place vrabia din mîină. Am fost destul de îngăduitor, slavă Domnului.

VARLAM : Pentru un om cu vederile dumitale, chiar prea îngăduitor. Se vede că ți-ai pierdut răbdarea, te-ai convins că nu e chip să pice vrabia.

PROPRIETARUL : Dumneata știi ce spui ! Pricina hotărîrii mele e cît se poate de serioasă. Nu vreau să ajung de basm. A început lumea să mă ia la ochi. Prietenii, mai cu seamă, se prăpădesc de rîs cînd mă văd. Asta nu poate să mai meargă.

CHIRICĂ : Nu pricep nimic.

PROPRIETARUL : Cu atît mai rău. E vorba de mîrtoaga dumitale. Bătaia de joc cade și asupra casei mele. Nevastă-mea e furioasă. Cu părere de rău, dar te rog să-ți cauți casă. Iată și polița. *(Pune hîrtia pe masă. Prin ușa din fund intră cîteva băieți de școală în uniformă.)*

VARLAM : Ce poftiți dumneavoastră ?

UNUL DIN ȘCOLARI : Sîntem delegați de colegii noștri să cerem scuze domnului Chirică pentru atitudinea de prost-gust a unora dintre camarazi. Este din partea lor o dovadă de lipsă de delicatețe și de bună creștere, pe care le înfierăm cu tot avîntul tinereții noastre.

CHIRICĂ *(mișcat)* : Vă mulțumesc, domnilor.

ȘCOLARUL : Iar ca un omagiu al respectului ce vă păstrăm, vă rugăm să ne dați voie să vă plasăm în centrul simpatiei noastre și să vă ocolim într-un picior !

*(Școlarii se învîrtesc repede în jurul lui Chirică, apoi izbucnesc în rîs și o rup la fugă. Chirică e foarte abătut. Varlam zîmbește.)*

PROPRIETARUL : Rușinea asta în casa mea n-o pot îngădui. Te rog să-mi trimiți polița iscălită.

CHIRICĂ : Bine.

PROPRIETARUL : Și în trei zile...

CHIRICĂ : Bine, bine.

*(Proprietarul dă să iasă, Varlam îi taie drumul.)*

VARLAM : Dacă nu mă înșel, dumneata mai ai o proprietate : într-o stradă dosnică, o casă frumos mobilată. Casa este închiriată unei doamne elegante, la poarta căreia așteaptă totdeauna cîteva mașini.

PROPRIETARUL : Este o doamnă din lumea mare, care are relații întinse în societate.

VARLAM : Dar de ce se petrece acolo, în cloaca aceea... nu ți-e rușine ?

PROPRIETARUL : Nu-mi permit să mă amestec în viața intimă a nimănui !

VARLAM : Când nu-ți vine la socoteală. Aici însă îți dă mâna : e omul încolțit, îți datorește bani.

PROPRIETARUL : Poftim, mă lipsesc de bani. (*Rupe polița.*)

VARLAM : Te mulțumești cu succesul moral ?

PROPRIETARUL : Nu primesc lecții de la nimeni.

VARLAM : Atunci să nu te mai încumeți să dai altora !

(*Proprietarul iese furios.*)

VARLAM : Știi de ce a rupt polița cu atîta ușurință ? Era neiscălită.

CHIRICĂ : Mîine are să vie cu alta. De la omul ăsta te poți aștepta la orice. (*Mică pauză.*) Da, trebuie să mă mut.

VARLAM : Morala asta viermănoasă mă strînge de gît.

CHIRICĂ : Trebuie neapărat să găsesc o casă cu grajd : să îngrijesc calul cu mîinile mele.

(*Intră Stăpînul calului.*)

STĂPÎNUL CALULUI : Dragă domnule Chirică, cred că, în urma încercării de azi, te-ai convins că nu mai e nimic de făcut cu Faraon al V-lea.

CHIRICĂ : E părerea dumitale.

STĂPÎNUL CALULUI : Acuma îmi pare rău că ți-am vîndut calul. Dacă știam că are să ajungă în halul ăsta de batjocură, îl scoteam pentru totdeauna din circulație. Te rog din suflet să nu-l mai alergi.

CHIRICĂ : Vara asta îl pun la odihnă, însă la toamnă...

STĂPÎNUL CALULUI : Nu trebuie să-l mai alergi nici-odată...

CHIRICĂ : Toamna se numără bobocii !

STĂPÎNUL CALULUI : Atunci știi ce ? Îți restitu banii și te rog să-mi înapoezi gloaba.

CHIRICĂ : Chiar așa de neghiob nu sînt.

STĂPÎNUL CALULUI : Îți dau pe deasupra și tot ce ai chel-tuit cu el pînă acum.

CHIRICĂ : Aha ! Se vede că ai început să-ți dai seama ce giuvaer ai pierdut.

STĂPÎNUL CALULUI : Întocmai. Vreau să pui giuvaerul la păstrare, să-l înham la cotigă.

CHIRICĂ : Atunci nu știi ce-ai stăpînit. Nu dau calul nici pe două sute de mii de lei !

STĂPÎNUL CALULUI : Dar nu pricepi, omul lui Dumnezeu, că mă faci și pe mine de rîs ?

CHIRICĂ : Pe dumneata ?

STĂPÎNUL CALULUI : Se înțelege. O parte din faima ridicolă care te-acoperă se răsfrînge și asupra mea. Gîndeam, cînd ți-am trecut mîrtoaga, că scap de o pacoste, și am dat peste alta. Cînd Faraon era al meu, lumea petrecea pe socoteala lui. Dar de numele meu nu se lega nimeni, doar am cai care fac cînstă crescătoriei naționale. Acuma însă numele meu zboară din gură în gură, alături de al dumitale. La club, pe stradă, la cafenea, n-aud în spatele meu decît același sîsîit supărător : Faraon al V-lea, Faraon al V-lea ! Trebuie să punem capăt scandalului ăstuia ! Trebuie să scoatem gloaba din circulație !

CHIRICĂ : Toamna se numără bobocii !

STĂPÎNUL CALULUI (*scos din fire, lui Varlam*) : Spune-i, domnule, să-și vie în fire — știu că sînteți nedes-părțiți — spune-i să primească propunerea mea. Ofer prețul îndoit pentru răscumpărare.

VARLAM (*lui Chirică*) : Ai auzit ?

CHIRICĂ : Nu vînd calul nici pe trei sute de mii.

VARLAM : Poftim de te înțelege cu el !

(*Intră un Cetățean.*)

VARLAM : Ce poștești dumneata ?

CETĂȚEANUL : Mă iertați de supărare... Eu nu sînt de pe aici... nu știu seama locurilor. Dar mi s-a spus că aici ar fi...

VARLAM : Ce să fie aici ?

CETĂȚEANUL : Comedia aceea.

VARLAM : Care comedie ?

CETĂȚEANUL : Omul cu mîrtoaga.

CHIRICĂ : Ieși afară !

CETĂȚEANUL : Mă iertați de supărare...

VARLAM : Dar ce crezi dumneata că este aici, panoramă ?  
 CETĂȚEANUL : Panoramele le-am cercetat. Am cercetat și muzeele, și Academia, și Grădina Botanică. Vream să mai văd și comedia asta și să mă întorn acasă mulțămît.

STĂPÎNUL CALULUI : Va să zică, ce se scrie la gazete nu sînt basme. A început să invadeze și provincia ca să te vază !

CETĂȚEANUL : La noi la tîrg nu se vorbește decît de comedia asta.

STĂPÎNUL CALULUI : Îți place ? !

CHIRICĂ : Poți fi liniștit. Nu e vorba de dumneata.

STĂPÎNUL CALULUI : Ofer preț întreit pentru răsкуп-  
 părare.

CHIRICĂ : Să nu mai pomenim !

STĂPÎNUL CALULUI : Ce încăpăținare ! (*Iese supărat.*)

CETĂȚEANUL (*care tot timpul l-a măsurat cu ochii pe Chirică*) : Leit cu cel de pe poză ! Doamne, ce de minuni mai vezi dacă outhien lumea !

VARLAM : Ești mulțumit ?

CETĂȚEANUL : Tare mulțămît.

VARLAM : Atunci fă bunătate și închide ușa pe dinafară.

CETĂȚEANUL : Bucuros. (*Din prag.*) N-ai binevoi, oare, să-mi arătați și mîrtoaga ?

CHIRICĂ : Ieși afară !

CETĂȚEANUL : Tare aș fi dorit... (*Iese.*)

VARLAM : Ar trebui să primești banii și să pui capăt comediei ăștia.

CHIRICĂ : Toamna se numără bobocii !  
 (*Intră Nichita din dreapta.*)

NICHITA : Dragă Chirică, aș vrea să-ți vorbesc între patru ochi.

CHIRICĂ (*mirat*) : Știi bine că Varlam și cu mine...

NICHITA : E mai bine să fim singuri.

VARLAM : Atunci, bine... (*Se scoală.*)

NICHITA (*foarte natural*) : Mie mi-e totuna. Dar poate că pentru tine și pentru Ana...

CHIRICĂ : Ana ? Ce fel, vă tutuiți ?

NICHITA : De cîteva minute.

VARLAM : De ce te miri ? Vine doar din iatacul ei.

CHIRICĂ : Adevărat ?

NICHITA (*lui Varlam*) : De vreme ce ai deschis focul, e de prisos să mai pleci. (*Lui Chirică, pe un ton liniștit.*) Dragul meu, de astăzi înainte Ana este femeia mea.

(*Ana intră.*)

CHIRICĂ : Ce glumă mai e și asta ?

NICHITA : Nu glumesc de fel. De astăzi înainte Ana este femeia mea.

CHIRICĂ (*zîmbind*) : Spui gugumănia asta pe un ton că-ți vine și ție să crezi.

ANA : Nichita a spus adevărul.

CHIRICĂ (*se uită zăpăcit la Varlam. Acesta lasă ochii în pămînt*) : Nene, eu sînt un om răbdător, aproape prost de răbdător, dar toate au o margine. Ce-mi tot cîntați, mă rog ? Ce-mi tot cîntați ?

ANA : Liniștește-te și judecă cu sînge rece. Ce sîntem noi de ani și ani de zile ?

CHIRICĂ : Cum ce sîntem ? Bărbat și nevastă. Ce vrei să fim ?

ANA : Gîndește-te bine, bine.

CHIRICĂ : Așa ne numim.

ANA : Ei vezi, ai început să vii pe calea cea bună. Ne numim. De fapt, sîntem doi străini care ne trăim viața deosebit.

CHIRICĂ : Tu ai vrut așa.

ANA : Și tu te-ai învoit.

CHIRICĂ (*oștînd*) : De nevoie. Numai eu știu cît mă costă traiul tău liber. Dar nu mi-am pierdut niciodată nădejdea că tocmai libertatea asta nețărnută are să te aducă odată și odată la matcă. Credeam chiar că minunea e pe cale să se îndeplinească ; de la o vreme începuseși să semeni cu Ana de odinioară.

ANA : Minunea s-a înfăptuit într-adevăr, dar nu pentru tine.

CHIRICĂ : Ascultă, Ana, toate au o margine. (*Urlînd.*) Ce-mi tot cîntați, mă rog ? Ce-mi tot cîntați ?

NICHITA (*după o tăcere*) : Îmi pare rău atunci că n-am procedat cum se obișnuiește.

CHIRICĂ : Adică ?

NICHITA : Tăcînd și făcînd. Am crezut că e mai cavalereste...

CHIRICĂ : Să mă culci la pămînt dintr-o lovitură. Îți mulțumesc. Să-ți spun eu de ce-ai făcut așa ? Fiindcă ești mai puternic decît mine, fiindcă toată lumea își bate joc de slăbiciunea mea. (*Scîncește ca un copil.*)

NICHITA : Aștept să te liniștești.

CHIRICĂ : Nu încape liniște aici.

VARLAM : E barbar ce faceți.

NICHITA : Viața e barbară. Fiecare trăiește pentru sine...

Dreptatea însă e de partea mea. Ana și cu mine...

CHIRICĂ : Nu te lua după vorbe, Ana. Nu-l cunoști. E un om primejdios. Într-o zi o să-ți muști mîinile.

ANA : Dar nu pricepi, omule, că te afli în fața unui fapt împlinit ?

CHIRICĂ : Fapt împlinit ? Murdăria asta nu există pentru mine, n-a existat niciodată. Iată de ce ți-am și dat toată libertatea. Te-am lăsat să te bălăcești în haznaua vieții ca să te purifici singură într-o zi.

ANA : E neînchipuit ! Cum, nici acum, cînd știi ?

CHIRICĂ (*amarnic*) : Gîndești că n-am știut totdeauna ? Nu vezi că, la vîrsta cînd alții sînt ca bradul, eu am gîrbovit ? (*Tăcere lungă.*) Dar ce e cu adevărat neînchipuit e că, privindu-te uneori pe furiș, din colțuri, și zărindu-ți ochii limpezi și fața luminoasă, îmi ziceam încet în mine : Nu se poate ! Și credeam. Alteori însă duhneai de departe a șampanie și semănai la chip cu femeile de prin localurile de petrecere. Atunci mă închideam la mine în odaie și stăteam ceasuri întregi ca capul în mîini, fără să pot gîndi.

ANA : Închipuiți !

NICHITA : Nu căuta să te aperi. Eu te iau așa cum ești. (*Lui Chirică.*) Pricepi deosebirea ?

CHIRICĂ (*năuc*) : Ce să pricep ?

ANA : Să mergem.

CHIRICĂ : Ana, ce vrei să faci ?

ANA : Vreau să ascult de firea mea adevărată.

CHIRICĂ : De ani de zile nu faci altceva.

ANA : Inima mea bate acum pentru întâia oară.

CHIRICĂ : Atunci nici în primele zile ale căsniciei noastre nu m-ai iubit ?

ANA : Nu te-am iubit niciodată.

CHIRICĂ (*prostit*) : Ce te-a făcut dar să te însoțești cu mine ?

ANA : Originalitatea ta, pudoarea ta de seminarist. Ani de zile stătuseși în umbră, fără să-mi spui o vorbă. În facultate abia ai îndrăznit să mă saluți, și cu atîta stîngăcie, că m-ai înduioșat și ți-am vorbit eu cea dintîi. În scurtă vreme ne-am împrietenit și într-o bună zi m-ai întrebat sfios : „Vrei să fii a mea ?” Aveai atîta soare în ochi, că mi-a fost milă să-ți fac inimă rea și te-am urmat. În brațele tale însă mi-am dat seama că nu te puteam iubi. Te scutesc de alte explicații.

CHIRICĂ : Și copiii ?

ANA : Copiii vin de la sine. Pune cineva mîna în foc că a venit pe lume din dragoste adevărată ? Restul îl știi. M-am lăsat furată de curent fără gînduri rele la început, ca să scap de plictiseală, pe urmă am intrat în vîltoare. Noroc că m-am oprit la timp. Mă duceam la fund.

CHIRICĂ : Și ce te-a făcut să te oprești ?

ANA : Sosirea lui. (*Arată pe Nichita.*)

CHIRICĂ : Prin urmare, s-a sfîrșit ?

ANA : Da, dragul meu, s-a sfîrșit.

CHIRICĂ : Și ai să te măriți a doua oară ? (*Ana ridică din umeri și trece în odaia ei.*)

NICHITA : Legătura noastră n-are nevoie de consfințiri oficiale.

CHIRICĂ : Atunci, Ana rămîne tot nevasta mea.

NICHITA : Tu crezi în idiotia asta ?

CHIRICĂ (*după o lungă chibzuială*) : Da.

NICHITA : Ești liber să crezi ce vrei. De altfel, mîine plecăm.

CHIRICĂ : Unde ?

NICHITA : În lumea largă. Ne ducem să vedem și să auzim.

CHIRICĂ : Asta e frumos. Era visul meu. (*Lui Nichita.*) Mi-ai luat-o înainte. Dacă îmi izbutea lovitura cu



calul, asta aveam de gînd : să mergem peste mări și peste țări. (*Către Ana, care s-a înapoiat cu o valiză.*) Și în largul lumii, Ana, departe de grijile mărunte ale vieții, căci am fi fost în veșnică sărbătoare, sufletele noastre ar fi cîntat același imn.

VARLAM (*mișcat*) : Ești incorigibil !

NICHITA (*după un timp*) : Ai să-mi porți ranchiun ?

CHIRICĂ : Să tăcem. Cuvintele nu tălmăcesc sunetul coardelor lăuntrice. (*Lui Nichita, filozofic.*) Să fi venit mai tîrziu, n-ai fi izbutit să mi-o iei.

NICHITA : Ana nu a fost niciodată a ta. N-o iau deci de la tine.

CHIRICĂ : Să fi venit mai tîrziu, n-ai fi izbutit. Starea ta materială atîrnă și ea în balanța izbîndei tale !

ANA : Chirică !

CHIRICĂ : Nu vreau să jignesc pe nimeni. Dar, așa neghiob și lunatic, cum mă socotește lumea, văd bine cum văd. Nu trăiesc chiar în vînt.

ANA (*mirată*) : Nu m-am gîndit nici o clipă să fac vreo apropiere între...

CHIRICĂ : Să tăcem. Sînt procese care se împlinesc fără să ajungă la conștiința noastră.

NICHITA : Și de ar fi așa ? Asta nu înseamnă nici o scădere. Ca să fie puternică, dragostea va să se alimenteze din plin, este o gamă întreagă pe care, dacă n-o sui și o cobori, nu se cheamă că trăiești.

ANA : Iată pricina adevărată a nepotrivirii noastre. Tu nu știi să cînti decît pe o coardă. Lîngă tine n-am știut niciodată pulsul vieții. El (*arată pe Nichita*), de cum a deschis ușa, a adus cu sine un val de aer nou. (*Chirică cade pe gînduri.*)

VARLAM (*încet lui Nichita*) : Ce-ți spuneam ?

NICHITA : Ai fost proroc bun.

VARLAM : Mai bine nu te întîlneam.

NICHITA : Veneam eu singur. Îți pare rău ?

VARLAM : O să te am pe conștiință toată viața. Și nu e ușor să duci în cîrcă o namilă ca tine.

CHIRICĂ (*vorbînd mai mult pentru sine*) : Da, da, se vede că n-am fost croiți unul pentru altul. Vezi

bine că-i așa. (*Oftînd.*) Doamne, și s-a scurs atîta vreme ! (*Tare.*) Unde s-o fi dus ?

VARLAM : Cine ?

CHIRICĂ (*cu fața zbîrcită*) : Vremea.

ANA : A trecut pe lîngă noi fără să ne atingă.

CHIRICĂ : Pe mine aripa timpului m-a atins. De acum sînt bătrîn.

ANA (*măsurîndu-l de sus pînă jos, ca și cînd l-ar vedea pentru întîia oară*) : Să fie adevărat că avem noi copii ?

CHIRICĂ : De vreme ce-i avem...

ANA : Eu cred că nu sînt ai noștri copii.

CHIRICĂ : Dar ai cui să fie ?

ANA : Ai întîmplării.

CHIRICĂ : Uf, ce lucruri urîte mocnesc în noi !...

VARLAM : Hai, treziți-vă ! Ați început să bateți cîmpii.

ANA (*lipindu-se de Nichita*) : Du-mă departe de aici, mi-e frică. E grozav să ai copii și să nu fie ai tăi.

(*Nichita pornește cu Ana spre fund.*)

CHIRICĂ : Pleci fără să-mi întinzi mîna ?

ANA : Vream să te cruț.

CHIRICĂ (*cu liniște mare*) : N-avea nici o grijă, acum văd limpede. Soarta ne aruncă orbește pe unii în brațele altora. Dacă se nemerește, bine, dacă nu, nu. Lucrurile se fac și se desfac singure. N-am avut noroc. Asta e. Doresc să ai tu.

ANA (*încet*) : Îți mulțumesc.

VARLAM : Drăguța de ea, îți și mulțumește.

NICHITA (*zîmbînd*) : Nimic nu-ți scapă.

VARLAM : Am ochii de uliu, ca ai tăi.

NICHITA : De asta și-mi placi. Vrei să vii cu noi ?

VARLAM : Unde ?

NICHITA : Să ne întovărășești în călătorie.

VARLAM (*după o mică ezitare*) : De, aș minți să spun că nu mă ispitește...

ANA : Vino cu noi.

VARLAM : Ce fel să merg cu voi ?

NICHITA : Ca prieten.

VARLAM (*trist*) : Ca damă de companie. E un rol ingrât, credeți-mă. Mi-e lehamite să-l mai joc. (*Tă-*

## ACTUL III

*cere.*) Umblați sănătoși. Eu rămân aici cu prietenul Chirică. Doi pîrliți. Rămîn cu el, să tragem mîrtoaga de coadă împreună. (*Ana și Nichita ies.*) Sînt mai tare decît mi-aș fi închipuit. (*Lui Chirică, care tot timpul a stat nemișcat pe un scaun.*) Așa e că am fost tare? (*Chirică stă neclintit.*) Îți pare bine că nu plec cu ei? (*Chirică tace mereu.*) Ei, Chirică, unde ești?

CHIRICĂ (*trezindu-se*): Ai?

VARLAM: Îți pare bine că nu plec cu ei?

CHIRICĂ (*măsurînd golul din casă cu ochii*): Doamne, ce pustiu!

VARLAM (*amenințînd cu pumnii în văzduh*): Oh! ticălosul care ticluiește toate astea de undeva! (*Lui Chirică, blînd ca unui copil.*) Dar nu plec, nu, rămîn cu tine.

CHIRICĂ (*năuc*): Așa? Bine... Bine!

CORTINA.

O odăiță spoită cu var. În stînga, o fereastră cu două ghivece mici de flori. În fața ferestrei, o masă de brad acoperită cu jurnale. Pe masă, cîteva cărți, o lampă cu gaz și niște dosare. În dreapta, spre fund, un pat de scînduri pe cîpriori, acoperit cu o țoală. Într-un colț, un cuier de care stau spînzurate niscaiva haine. Ușa din fund — singura — dă într-un mic vestibul gol. În stînga vestibulului se zărește capătul unei scări, iar printr-o fereastră, cerul. Septembrie.

*Chirică și Fira vorbesc urcînd scara.*

FIRA: Nu e cuminte ce faci, crede-mă.

CHIRICĂ: Sînt șase zile de cînd nu m-am coborît în grajd.

FIRA: Și-apoi! (*Se arată în vestibul.*) Vrei din pricina unei gloabe să se întoarcă boala? (*Scoate de sub șorț o sticlă cu lapte și o pune pe masă.*)

CHIRICĂ (*în vestibul*): Mi-e mai bine acum. Dacă am simțit că mă pot ține pe picioare, nu m-a răbdât inima, m-am coborît și am țesălat calul.

FIRA: Eu știu că dragostea de animale e mai rea ca cea de oameni, dar nu e cuminte, zău, să ieși numai în vestă!

CHIRICĂ: E cald afară.

FIRA: Cald cu dinți. (*Ia o haină din cuier.*) Pune asta pe dumneata, ești lac de apă. Pînă să urci îndrăcita asta de scară, îți iese sufletul.

CHIRICĂ : Nu-i atât de înaltă pe cât e de dreaptă.  
FIRA : Dreaptă ca zidul. (*Chirică, ostenit, se așază pe un scaun.*) Nu-mi place de loc cum arăți.

CHIRICĂ (*prăpădit*) : Merge greu, Fira, merge greu...

FIRA : Fiindcă n-ai vlagă în dumneata să te scuturi. Pe mine cu atîtica să mă calce cineva, l-am scos de la inimă, și scos rămîne.

(*Mică tăcere.*)

CHIRICĂ : Și negoțul tău saltă, saltă ?

FIRA : Slavă Domnului ! Acuma să poștești în dugheană la mine ! Am început cu poame, și azi găsești de toate în maghernița mea : și ață, și săpun, și văpsea de ghetе, și bulion de gătit. Vînd de toate, nu mi-e rușine. Mulți domni își scot pălăria cînd mă văd în stradă și, de cînd s-a aflat că am pus bani la cio-  
rap, au început golanii să-mi dea tîrcoale.

CHIRICĂ (*tușind*) : De-o fi cumva să te căpătuiești, să deschizi ochii bine.

FIRA : Nu s-a născut ăla care să mă joace pe mine !

(*Altă tăcere.*)

CHIRICĂ (*zărînd sticla pe masă*) : Îți mulțumesc pentru lapte. Ai știut că nu mi-e bine ?

FIRA : Azi-dimineață am aflat abia de la unul care tîr-  
guie de la mine — un aprod, sau așa ceva.

CHIRICĂ : Gheorghe.

FIRA : Unul gălbejit, care duhnește a rachiu de la o poștă.

CHIRICĂ : Gheorghe.

FIRA : El mi-a spus că te-a apucat ploaia în cîmp cu calul și ai răcit.

CHIRICĂ : Slavă Domnului că n-a pătimit calul nimic !  
Ai văzut ce bine arată ?

FIRA : Cam slăbănog, prinde greu carne pe el.

CHIRICĂ : E de soi ! O gloabă, cu grăunțele ce-i dau,  
ar plesni de gras. Peste două-trei zile îl scot iar la cîmp, și în două săptămîni mîntui lucrul. Atunci să stăm de vorbă.

FIRA : De, domnule, cîntecul ăsta îl cînți dumneata cam de mult. Ai pătimit și pătimești destule de pe

urma lui. Dar mie, să-ți spun drept, cînd te aud vorbind așa, îmi vine să cred. Că omul, cînd își rupe vorba de la inimă, rar să greșească. Eu zic că pînă la urmă are să ți se izbîndească.

CHIRICĂ (*mișcat*) : Să trăiești, Fira ! Ești cea dintîi fap-  
tură a lui Dumnezeu care-mi spune asta. Îți mulțu-  
mesc din adîncul inimii mele. (*Vrea să-i sărute mîinile.*)

FIRA : Vai de mine, domnule !

CHIRICĂ : Mare lucru să găsești pe lumea asta un suflet care să-ți creadă !

(*Intră Varlam.*)

VARLAM (*din prag*) : Să știți că se schimbă vremea ! (*Co-  
boară.*) Ai catadicsit, hai ?

FIRA : Precum vezi.

VARLAM : Mare minune ! Ce-ai pățit să te mai abați pe la noi ?

FIRA : M-a răzbit dorul de dumneata.

VARLAM : Uită-te la ea, rumenă și mîndră ce e ! Se cu-  
noaște că-ți merge bine.

FIRA : Ei, ba vezi că nu ! Eu pe ce muncesc ?

VARLAM : Măi Chirică, uite-așa îmi închipui eu că tre-  
buie să fie o nevestă.

CHIRICĂ : Da, Fira este o ființă aleasă.

FIRA : Poftim de vezi — o țarancă cu mîinile degerate.

VARLAM : Dar cu mîinile și picioarele sănătoase.

FIRA : Și cu buzunarele doldora, pe deasupra.

VARLAM : Spune drept, cît ai pus deoparte ?

FIRA : Te miri ce... și mai nimic...

VARLAM : Într-un an faci de capital.

FIRA : Începutul a fost greu. Acuma morișca se învîrte  
singură. Vorba ceea : ban la ban.

VARLAM : Vezi, măi ? Numai noi o să murim nepricop-  
siți.

CHIRICĂ : O să avem mai mult decît ne trebuie. Să-ți  
spuie Fira dacă nu e așa.

VARLAM : Ce amestec are Fira ?

CHIRICĂ : Ea crede.

VARLAM : Adevărat ?

FIRA : Când un om îți spune ceva din adâncul inimii, să-l crezi. Eu sînt în stare să pui și ceva bani la mijloc dacă e nevoie.

VARLAM : Ba asta să n-o faci. Crede cît poțtești, dar ține-ți paralele. Mai cunosc eu pe unul care a pus tot ce avea pe o gloabă și s-a întors acasă fluierînd.

CHIRICĂ : Pe atunci îngrijeau alții de cal, acum îl îngrijesc eu.

VARLAM : A, bine că-mi adusei aminte. (*Scoate din buzunar o gazetă.*) Asta e din cale-afară ! Ascultă. (*Citește.*) „Aflăm din sorginte sigură că faimosul Faraon al V-lea, care de două luni e pus la odihnă, se află grav bolnav într-un șopron la marginea orașului“...

CHIRICĂ : Idioții !

VARLAM (*urmînd*) : ...unde locuiește împreună cu stăpînul său. E probabil că, pînă la ivirea acestor rînduri, faimosul animal să-și dea obștescul sfîrșit.“

CHIRICĂ : Idioții !

VARLAM : „Va fi o pierdere ireparabilă și un motiv de doliu național !“

CHIRICĂ : Idioții ! (*Umblă agitat prin casă.*)

VARLAM : Aștia merită o lecție.

CHIRICĂ : Or să vadă ei, or să vadă !

FIRA : Eu mă duc. Mă iertați că viu așa rar — am o fetică cam toantă ajutor. Am să v-o trimit pe ea să vă mai scuture. Stați cam depărțișor.

CHIRICĂ : Din pricina grajdului.

FIRA (*coboară scara*) : Nu te prăpădi cu firea. Acu au mai slăbit-o gazetele, înainte era batjocura mare. Mămuliță, ce scară ! (*De jos, din curte.*) Ia spuneți, dacă lipesc scara de zid și pui cîrligu, ce vă faceți ?

(*Scara se întoarce vertical.*)

VARLAM : Rămînem în aeroplan.

FIRA (*rîzînd*) : În cotețu de porumbei ! Să ne vedem cu bine !

(*Scara se întoarce orizontal.*)

CHIRICĂ : Cu bine, Fira, cu bine !

VARLAM : Vorba ei, coteț de porumbei trebuie să fi fost aci.

CHIRICĂ : Era un fel de cămară, unde-și ținea boierul de jos șuncile afumate și vîslele de struguri. Acuma le-a trecut în pod.

VARLAM : Te-ai coborît în grajd !

CHIRICĂ : De unde știi ?

VARLAM : Ți-a rămas păr pe nădragi.

CHIRICĂ : Nu m-a răbdat inima. M-am coborît și l-am țesălat.

(*Intră Omul cu idei : un individ cu o mutră suspectă, cu o barbă neîngrijită și cu hainele prăpădite.*)

OMUL CU IDEI (*din capul scării*) : Bună ziua.

VARLAM : Ce poțtești dumneata ?

OMUL CU IDEI : Am aflat că sînteți în pragul unui trist eveniment și-am venit să vă fac o propunere.

CHIRICĂ : Îți place ! ?

OMUL CU IDEI : Știu mai dinainte că ideea mea n-are să vă placă, că aveți s-o găsiți bizară, utopică sau poate chiar certată cu morala — pe mine calificativele nu mă interesează. Când veți sta însă să descoaseți puțin lucrurile, să analizați...

VARLAM : În două cuvinte, maestre, despre ce e vorba ?

OMUL CU IDEI : Aveți un cal care trage să moară.

CHIRICĂ : Ieși afară !

OMUL CU IDEI : Mă rog, fără supărare. Asta n-am scorinit-o din capul meu. Poftim, stă scris negru pe alb. (*Scoate o gazetă la fel cu a lui Varlam.*)

CHIRICĂ : Idioții !

VARLAM : Să zicem că ar fi așa. Care e dorința dumin-tale ?

OMUL CU IDEI : Să-mi vindeți pielea calului.

CHIRICĂ : Ieși afară !

VARLAM : Dar ce ești dumneata, hingher ? Ce meserie ai ?

OMUL CU IDEI : Eu n-am meserie. Eu am idei. Cum găsesc una mai răsărită, caut s-o pui în practică, s-o realizez.

CHIRICĂ : Ce nerușinare !

OMUL CU IDEI (*păstrîndu-și sîngele rece*) : V-am spus din capul locului că n-are să vă placă.

CHIRICĂ : Dar nu pricepi, domnule, că ce stă scris la gazetă e o infamie ca atâtea altele ? Niciodată calul n-a fost mai sănătos, mai zdravăn.

OMUL CU IDEI : Păcat !

CHIRICĂ : Cum ?

OMUL CU IDEI : Fiecare judecă din punctul lui de vedere. Îmi pusesem mare nădejde în moartea lui Faraon. Păcat !

VARLAM (lui Chirică) : Nu te supăra. Are hazul lui !

OMUL CU IDEI : Ei, fiecare sugerează de unde poate. (*Își șterge fruntea cu batista.*) Dacă voiți să m-ascultați două minute, aveți să-mi dați dreptate.

VARLAM : De vreme ce practici... „ideologia“, te rugăm chiar să iei loc.

OMUL CU IDEI : Mulțumesc. (*Stă.*) Ca să trăiești bine, în viața aceasta, nu e nevoie să te străduiești prea mult. Ajunge să ai o idee, una singură, și mijloace s-o realizezi.

CHIRICĂ : Asta așa e !

OMUL CU IDEI : Vedeți ? Nici n-am apucat să deschid bine gura, și-mi dați dreptate. Cum am citit rîndurile acelea în gazetă, mi-am zis : aici e treabă de făcut ! Și m-am pus pe lucru. Toată dimineața mi-am pierdut-o ca să fac rost de capital : ideologii n-au niciodată bani. (*Varlam se scoală și-i strînge mîna.*) În sfîrșit, cu mare greutate, am izbutit să-l conving pe un samsar, cu care mai lucrasem de vreo două ori, să-și dezlege băierile pungii. În principiu. În mîna nu mi-a dat nici o lețcaie. Și acum iată ideea. (*Își șterge din nou fruntea.*) Cunoașteam, ca toată lumea, faima proastă de care se bucură calul dumneavoastră. Faimă pe care o împărtășești cu o răbdare vrednică de admirat. Moartea acestui animal era deci un eveniment care ieșea din comun. Interesul pe care lumea i l-a arătat în viață lui Faraon i-l va arăta și după moarte, mi-am zis eu. Prin urmare, dacă aș izbuti să am imaginea reală a defunctului, s-ar putea specula asupra mulțimii. Și atunci, în chip natural m-am gîndit să-i cumpăr pielea. Într-adevăr, curățită bine, această învelitoare și

umplută artistic cu paie, ar înfățișa un alter Faraon nu mai puțin vrednic de văzut. Toți cîți l-au batjorcorit în viață vor veni, desigur, să mai petreacă pe socoteala lui — spectacolele barbare sînt cele mai omenești. Cei care nu l-au văzut niciodată vor veni de curiozitate. Iar cei mai mulți or să se înșire ca oile, unii după alții, fără să știe de ce. Niște afișe mari pe ziduri, o baracă cît mai încăpătoare, o taxă de intrare și iată ideea realizată. (*Își șterge fruntea.*)

VARLAM : Jalnica poveste. M-a mișcat pînă la lacrimi. Ține pentru osteneala dumitale. (*Îi întinde o hîrtie de cinci lei.* Omul cu idei se uită năuc la Varlam, ca și cînd ar fi primit o lovitură de măciucă în cap.) Ei, asta-i ! N-o să-mi spui acum că nu primești ! (*Omul cu idei ia mecanic hîrtia, o pune într-un buzunar, pe urmă o scoate, se uită în tăcere la ea și o trece în alt buzunar.*) Amănuntele — interesante. Planul însă... concepția... cam... ascuțită, cam... riscată.

OMUL CU IDEI (*cu ochii în pămînt*) : Am spus-o din capul locului... (*Se ridică anevoie.*) Mă iertați de supărare.

VARLAM : Mai treci pe aici, să mai stăm de vorbă.

OMUL CU IDEI (*cu glasul slab*) : Îmi dați voie să mai viu ?

VARLAM : Oricînd vei voi.

OMUL CU IDEI : De obicei... cînd sînteți acasă ?

VARLAM : Totdeauna la vremea mesei. (*Omul cu idei iese tîrșindu-și picioarele.*) Iată unde duce „ideologia“ ! E vremea să ne apucăm de lucru, altfel ne ducem de rîpă. Vinde mîrtoaga, băiete, slujba dă-o dracului, scoate diploma din ladă și la lucru !

CHIRICĂ : N-am să fac nici o ispravă.

VARLAM : Muncă, muncă îndîrjită, asta e scăparea noastră. Mă pui cu burta pe carte, îmi trec examenele. Omul cu idei a răscolit măruntaiele din mine.

(*Intră Ajutorul de arhivar.*)

• AJUTORUL : Salut ! (*Dă mîna cu Chirică și Varlam.*) Jos în curte am văzut un spectacol foarte interesant. Un tip extravagant de vagabond ori de poet sta lipit de uluci și mîzgălea un bilet de cinci lei. Fața lui rîdea și din ochi îi picau lacrimi pe obraz.

VARLAM : E un poet... decadent. Îl cunosc. Ne-a citit adineauri ultimul său poem.

CHIRICĂ : Ce mai nou pe la minister ?

AJUTORUL : Prost, șefule dragă. Cutrele bătrîne șoșotesc prin colțuri — se urzește ceva. De dimineată m-am pomenit în arhivă cu o dihanie de om — un ăla scofilcit și strîmb. „Ce poștești dumneata ?” l-am întrebat. „Poftesc să te scoli în picioare în fața mea !” Era inspectorul general administrativ.

CHIRICĂ : Ce căta în arhivă ?

AJUTORUL : A venit să mă întrebe ce părere am despre dumneata. Se vede că nu i-a plăcut răspunsul meu. M-a privit chiorîș pe sub ochelari și a plecat bombănind. Am venit să te pui în gardă. Se aude că e vorba să te calce.

CHIRICĂ (*mirat*) : Să poștească.

VARLAM : Unde dă Dumnezeu ! De cînd aștept eu să-mi pice o caracudă în undiță !

AJUTORUL : Inspectorul e un îmbîcsit și un tipicar — slujbaș de carieră. Tîmpită viață ! Abia aștept să-mi trec examenele și o șterg.

VARLAM : Cîte examene mai ai ?

AJUTORUL : Sînt în ultimul an.

VARLAM : Eu mai am doi ! Ia ascultă, n-ai ceva cărți de drept să-mi împrumuți ?

AJUTORUL : Cu plăcere, dar nu cred să deschizi vreuna.

VARLAM : Mă pui cu burta pe carte !

AJUTORUL : Ți-aduc cîteva „rezumate” rîndul viitor.

VARLAM : Îți mulțumesc.

AJUTORUL (*se uită la ceas*) : M-am dus. Peste o jumătate de ceas trebuie să fac de planton la o răspîntie de drum.

CHIRICĂ : Iar ?

AJUTORUL : O intelectuală.

CHIRICĂ : Ferește-te !

AJUTORUL : O studentă.

CHIRICĂ : Ferește-te !

AJUTORUL : Deocamdată nu facem decît literatură.

CHIRICĂ (*trist*) : Așa se începe.

AJUTORUL : M-am dus. Am de întins, nu glumă. Mai trec să te văd. Cu bine ! De arhivă să n-ai nici o grijă, rînduiesc eu dosarele. Nu e nici o grabă. Salut ! (*Se întoarce de pe scară.*) Se cunoaște că sînt îndrăgostit. Țigări ! (*Aruncă o cutie de țigări pe pat și iese grăbit.*)

CHIRICĂ : Ce binecrescut e ! N-a venit niciodată cu mîna goală.

VARLAM : Simpatîc băiat ! Mi-e foarte drag. Mare lucru e să ai trăsăturile feței armonioase. Mă crezi că eu, cu înfățișarea asta grosolană, n-am avut niciodată curaj să dau întîlnire unei fete ? Doamne, minunat lucru trebuie să fie !

CHIRICĂ : Cu toate astea, schița ta *întîlnirea* e un crîmpei de viață adevărată.

VARLAM : Imaginație, imaginație seacă. N-am așteptat niciodată o fată să vie pentru mine. N-am făcut niciodată literatură în doi.

CHIRICĂ : Eu am făcut numai literatură. Credeam că era dragoste. Nu era. N-a fost nici chiar la început, în primele zile ale căsniciei noastre. Gîndul ăsta parcă mi l-a țintuit cineva în frunte. Și părea atît de drăgăstoasă !...

VARLAM : Muncă, muncă îndîrjită, asta e scăparea noastră !

(*Tăcere lungă.*)

CHIRICĂ : În cîmp, cu calul, în arșița soarelui, e bine. Acolo îmi răsare înaintea ochilor chipul crunt al lui taică-meu — țaran hergheliegiu, cu biciușca în mîină, gonind după cai și după femei — și în spatele lui, în umbră, se deslușește fața suptă a maică-mi, cu ochii ei blînzi de sfîntă. Și amarul ei potolit trece parcă din inima ei într-a mea. Atunci mă zvîrl pe cal și zburăm amîndoi fără gînduri. În cîmp e bine.

VARLAM (*pierzîndu-și cumpătul*) : Nu e bine nicăieri ! E gol, e gol pretutindeni, departe de ființa aceea lîngă fustele căreia ne obișnuisem să stăm.

CHIRICĂ : Și tu ?

VARLAM : Și eu, o știi bine. (*Stăpînindu-se.*) Boală molipsitoare. Am luat-o de la tine. (*Cu un zîmbet trist.*) Mă mulțumeam cu atît de puțin ! Eram fericit să-i aud foșnetul rochiilor.

(*Pauză.*)

CHIRICĂ : Unde-o fi acum ?

VARLAM (*privind în gol*) : Departe. Ascultă pe bord cîntecul valurilor.

CHIRICĂ : S-o fi gîndit vreodată la noi ?

VARLAM : Cu siguranță. La noi mai puțin, la copii mai mult. (*Ca și cînd ar avea-o pe Ana în față.*) M-aș prinde că oftatul ușor ce-i scapă din piept e pentru cei doi micuți ai săi.

CHIRICĂ : Spunea că nu sînt ai ei copiii.

VARLAM : Vorbea Alexandru prin gura sa. Repeta unul din vechile lui sofisme.

(*Intră Aprodul.*)

APRODUL (*din capul scării*) : Domnul inspector ghegeneral.

VARLAM (*vesel*) : Unde e ?

APRODUL (*coboară*) : Jos în curte. Măsoară scara cu ochii.

VARLAM : Du-te și dă-i o mîină de ajutor.

APRODUL : Nu îndrăznesc să-l ating.

VARLAM : Dar ce, e ciumat ?

APRODUL : E inspector ghegeneral ! Dar să încerc. (*Scoate din îndoitura mîinecii o scrisoare.*) Pofțiți și asta. (*O întinde lui Chirică.*) Stă de vreo trei zile la portar. (*Coboară scara.*)

CHIRICĂ (*încrămenit*) : Scrisul ei ! (*Rupe plicul.*) E o carte poștală. Citește-o tu — îmi fug literele pe dinaintea ochilor.

APRODUL (*ivindu-se din nou*) : Domnul inspector !

VARLAM (*furios*) : Să aștepte ! (*Aprodul se trage înapoi.*) Nu scrie nimic. Doar semnătura : Ana. (*Îi trece ilustrata.*)

CHIRICĂ : E destul !

APRODUL : Domnul inspector !

CHIRICĂ : Să aștepte. (*Aprodul dispare.*) E scrisul ei. Oh, cum îmi rupe inima slova asta mărunță ! (*Citește.*)

„Ana !“ Își poate da cineva seama ce cuprinde cuvîntul ăsta ?... Ana !

APRODUL : Domnul inspector !

(*Chirică și Varlam se privesc în tăcere.*)

VARLAM : Spune-i să ne comunice în scris despre ce e vorba.

APRODUL (*șoptește desperat*) : Îmi luați pîinea de la gură !

VARLAM : Atunci să poștească !

(*Aprodul iese. După cîteva clipe se aude glasul Inspectorului, care strigă Aprodului : „Bine, poți să-ți cauți de treabă“.*)

APRODUL : Să trăiți !

(*Inspectorul intră.*)

INSPECTORUL (*acru*) : Frumos îți șade, domnule arhivar, să mă lași pe mine, om bătrîn, să fac anticameră ! (*Își pune cu grijă pălăria în cuier.*)

VARLAM : V-am dat răgaz să vă trageți sufletul. După un suîș atît de anevoios...

INSPECTORUL : Să-mi trag sufletul ? Îți mulțumesc pentru bunăvoință. (*Măsurînd cu asprime pe Varlam.*) Dumneata ești arhivarul Nicolae Chirică ?

VARLAM : Eu !

CHIRICĂ : Prietenul meu glumește. Nicolae Chirică sînt eu.

INSPECTORUL : Atunci ce tot cîntă dumnealui ? (*Lui Varlam.*) Te rog să ne lași singuri.

VARLAM (*cu finețe*) : Ceva mai domol, domnule inspector ; sînt în casă la mine și...

INSPECTORUL : Mă rog, să ne înțelegem. Cine șade aici ? Dumneata, ori dumnealui ?

VARLAM : Amîndoi.

INSPECTORUL (*rotîndu-și ochii în toate părțile*) : Ciudat mi se pare ca un slujbaş al statului să locuiască într-o astfel de cotineată !

VARLAM : Este adevărat că n-am închis capital mare în mobilier, dar în schimb e cît se poate de pitoresc la noi.

INSPECTORUL : Te-a întrebat cineva ?

VARLAM (*se uită o clipă la Inspector, ca și când ar voi să-i trîntească o replică tare, dar se stăpînește și urmează zîmbind*) : Aici totul e pitoresc, domnule inspector. Dar ce face, îndeosebi, farmecul locuinței noastre este scara.

INSPECTORUL : Nu mă interesează.

VARLAM : Nu se știe. Ați băgat de seamă ce scară originală ? E prinsă de zid cu două balamale și apoi lăsată să cadă liberă peste balustradă. O adevărată scară romantică. De jos o poți lipi frumușel de pereți, o prinzi cu cîrligul de zid, și puntea e ridicată. Dacă nu-ți plac ochii celui din casă, îl lași aicea suspendu cît îți pofteste inima.

INSPECTORUL : Nu mă interesează. Ce mă interesează pe mine este faptul că dumnealui trece la minister drept bolnav și aici îl găsesc pe picioare.

VARLAM (*lui Chirică*) : Culcă-te !

(*Inspectorul îi aruncă o privire furioasă.*)

CHIRICĂ : Azi am părăsit abia patul. Dar nu înțeleg de ce ați luat osteneala să veniți pînă aici ?

INSPECTORUL : Sînt însărcinat să fac anchetă personală. Și cum mîine dimineață plec în provincie să instru-mentez altă anchetă...

VARLAM : Personală.

INSPECTORUL : Te rog să nu mă îngîni.

VARLAM : La drept vorbind, indiscretă treabă să te amesteci nepoftit în viața altora...

INSPECTORUL : Nu permit astfel de reflecții pe seama slujbei mele. Și te invit pentru a doua oară să ne lași singuri !

VARLAM : Ia ascultă, domnule inspector, dacă o mai ții mult pe coarda asta, o rup la fugă pe scară, lipesc romantica de zid și tocmai mîine dimineață viu să te întreb de sănătate. Îți dai dumneata seama în ce clipe ai picat aici ? Știi dumneata ce e în inima noastră ? De anchete crezi că ne arde nouă ? Prietenul meu e un om de ispravă. Nu bîrfește, nu rîvnește la bunul altuia, nu ia mită și n-a fost înaintat decît o singură dată în zece ani de zile. Pe cuvîntul meu de cinste ! De ce te legi de dînsul ?

INSPECTORUL (*pe un ton firesc*) : Ascultă-mă, tinere, eu sînt om cu experiență. Să nu-ți închipui că mă întimidezi. Toate astea pot, cel mult să îngreueze situația prietenului dumitale.

VARLAM : Ei, vezi că poți vorbi și omeneste cînd vrei ? !

INSPECTORUL (*privindu-l pe sub ochelari*) : Hm !

CHIRICĂ : Luați loc, vă rog.

INSPECTORUL : Mulțumesc.

CHIRICĂ : Despre ce este vorba, domnule inspector ? Lămurii-mă.

INSPECTORUL : Sînt împotriva dumitale șase rapoarte. (*Desface ghiozdanul, pe care-l pusese pe masă.*)

CHIRICĂ : Împotriva mea ?

INSPECTORUL : Rapoartele șefilor dumitale ierarhici.

CHIRICĂ : Șefii mei ierarhici s-au plîns contra mea ? Dar pentru care cuvînt ? I-am jignit cu ceva ?

INSPECTORUL (*sec*) : Ai făcut ceva mai mult. Ai lovit în prestigiul administrativ al nostru, al tuturor.

CHIRICĂ (*uluit*) : În prestigiul administrativ al tuturor ?

VARLAM : Ce mîncare de pește mai e și aia ?

CHIRICĂ : Dar eu sînt om pașnic, domnule inspector, în viața mea nu m-am legat de cineva. Sînt un om necăjit, care abia îmi pot vedea de ale mele, necum să mă ocup de alții.

INSPECTORUL : Ești slujbaș al statului și nu ți-e îngăduit să se ție lumea după dumneata ca după urs. Povestea cu... mîrtoaga aia a ajuns un adevărat scandal public. Meriți să fii destituit pur și simplu. Dar, pentru că în cazierul dumitale personal nu e trecută nici o pedeapsă, pentru că ești punctual la serviciu și ai o memorie prodigioasă...

VARLAM : Te laudă.

INSPECTORUL : ...M-am gîndit să aleg o cale mijlocie. Există într-adevăr o modalitate, una singură : să vinzi gloaba.

CHIRICĂ : Peste puțină !

INSPECTORUL : Îți dau trei zile să te gîndești. Dacă pînă mă înapoiez din provincie nu te hotărăști să vinzi calul...

VARLAM : Peste puțină !



INSPECTORUL (lui Varlam) : La urma urmelor, mă plictisești.

VARLAM : Cum ați spus ?

INSPECTORUL : Mă plictisești ! Te amesteci nepoftit într-o discuție care nu te privește.

VARLAM : Dar nu pricepi, domnule, că cel nepoftit ești dumneata ? Ai picat peste noi ca o adevărată cataplasmă.

INSPECTORUL : Te poftesc, pentru ultima oară, să-ți măsoari cuvintele. Sînt funcționar superior al statului și îți atrag luarea-aminte că sînt în exercițiul funcțiunii.

VARLAM (luînd-o la fugă pe scară) : Să ne vedem cu bine, domnule inspector !

INSPECTORUL : Nu e în toate mințile prietenul dumitale.

CHIRICĂ : Ba are, săracul de el, minte și pentru alții.

INSPECTORUL : Să-ți citesc conținutul rapoartelor. (Răsfoiește într-un dosar.)

CHIRICĂ : Vă rog să mă cruțați. Sînt după boală și mă tem să nu mă întorc.

INSPECTORUL : Așa scrie la carte !

CHIRICĂ : De prisos, domnule inspector. Am înțeles. Calul meu lovește în prestigiul administrativ.

INSPECTORUL : Nu calul, dumneata !

CHIRICĂ : Eu, calul : totuna. Lumea ne-a cusut de mult pe amîndoi într-o piele : mîrtoagă !

INSPECTORUL : Așa e. Ministrul chiar, dîndu-mi afacerea asta, mi-a spus : „Ia vezi ce-i de făcut cu domnul Mîrtoagă ăla... ori cum îi zice“. Cu vremea, să știi că ai să-ți pierzi numele.

CHIRICĂ : Îmi rămîne porecla, mă mulțumesc cu ea : Mîrtoagă ! Nu sună la ureche, dar mie-mi place : Mîrtoagă !

INSPECTORUL : Totul e să sune, domnule ! (Se uită la ceas.) E tîrziu. Să sfîrșim. Primești propunerea mea ? Răspunde lămurit : da sau nu.

CHIRICĂ : Nu !

INSPECTORUL : Atunci vei fi destituit. Bună ziua. (Se oprește în fund.) Dar ce înseamnă asta ? Scara e dată de perete.

VARLAM (din curte) : Nu ți-am spus că te las suspendu ? Mă țiiu de vorbă.

INSPECTORUL : Omul ăsta nu e în mințile lui !

VARLAM (de afară) : Spune-mi pe cuvînt de onoare, crezi dumneata în rapoarte ?... Bagă de seamă, fac apel la cinstea, la conștiința și la bătrînețele dumitale. Crezi ?

INSPECTORUL : Ei, comedia dracului !

VARLAM : Gîndește-te bine. Să nu-mi răspunzi de mințiuală. Nu las puntea pînă ce nu-mi spui curat cum stau lucrurile.

INSPECTORUL : Dă-mi drumul să plec, domnule. N-am vreme de pierdut. Am pe cap o mulțime de treburi.

VARLAM (de jos) : Apoi asta-i nenorocirea dumitale, ai prea multe treburi. Din astă pricină nici nu poți să te gîndești ca lumea. Acum ai prilej să faci și operația asta. Încearcă.

INSPECTORUL (îndoindu-se de mijloc) : Dacă cred în rapoarte ?

VARLAM (tare) : Da !

INSPECTORUL (coborînd) : Poftim ce i-a năzărit să mă întrebe ! (Se plimbă prin odaie, apoi se oprește brusc în fața lui Chirică.) Dumneata crezi ?

CHIRICĂ : Nu.

INSPECTORUL (îmbîcsit) : Ei, dumitale îți dă mîna să răspunzi așa, fiindcă dumneata... Haida de ! dar nici nu mă gîndesc să-i fac pe plac. Cine-i dumnealui să-mi puie mie întrebări ? (Suie în vestibul.) Hei, tinere, vino-ți în fire și pune scara la loc !

VARLAM : Asta depinde de dumneata.

INSPECTORUL (sărînd ca un titirez) : Auzi că de mine depinde ! Hotărît lucru, omul ăsta nu e în mințile lui ! (Se plimbă cu mîinile la spate.) Dacă cred în rapoarte ! ? Hm ! Ca și cînd poți răspunde așa, cu una, cu două... (Lui Chirică.) Dumitale îți dă mîna să zici scurt : nu. Fiindcă dumneata faci slujbă de cîțiva ani de zile : ai urcat o treaptă, două, acolo... Eu am suit toată scara. Știi dumneata ce înseamnă să fi pus rezoluții pe sute de mii de hîrtii ? (Se uită stupid în văzduh.) Și toate hotărîrile pe care le dai se biziuesc pe ce ? Pe referințele altora.

CHIRICĂ : Aici e buba.  
 INSPECTORUL : Te-a întrebat cineva ?  
 CHIRICĂ : Mi-am spus și eu părerea.  
 INSPECTORUL : N-ai voie să ai păreri !  
 VARLAM (*de jos*) : Ha, ha, ha, ha !  
 INSPECTORUL (*urcînd în vestibul*) : Ce rîzi ca la operă ?  
 Mai bine lasă scara. (*O tăcere.*) Hei, e cineva în  
 curte ? ! (*Strigă cît poate.*) Să vie careva să coboare  
 puntea !  
 CHIRICĂ : Strigați degeaba. Proprietarul e dus la țară,  
 iar casele, pe aici, sînt risipite una de alta.  
 INSPECTORUL : Ei, comedie ca asta ! Poftim ce să mi se  
 întîmple ! E ceva ca în povești. Nu trebuia să dau  
 drumul aprodului. (*Lui Chirică.*) Ce ți-a venit, dom-  
 nule, să te muți la capătul pămîntului ?  
 CHIRICĂ : Plătesc chirie mică și am drept să mă folosesc  
 și de grajd.  
 INSPECTORUL : A, da ! (*O tăcere. Se așază la masă.*) Și  
 atunci, se înțelege, ca să n-ai bătaie de cap, te iei  
 după referințe, hotărăști după cum glăsuiesc rapoar-  
 tele. Dacă crezi însă ori nu în litera lor, e altceva.  
 (*Cu un gest de istețime profesională.*) Fiecare fuge  
 de răspundere... asta e ! Și atunci, firește, lași pe alții  
 să-și spargă capul. E singurul mijloc să nu ți se puie  
 bețe în roate. Dar ce m-am apucat să fac ? Cu cine  
 stau de vorbă ?  
 CHIRICĂ : Cu dumneata însuși.  
 INSPECTORUL : Asta nu-i treabă sănătoasă ! Dacă mai  
 rămîn aici, mă scrîntesc de-a binelea. Spune-i țicni-  
 tului ăluia să-mi dea drumul.  
 CHIRICĂ : Aveți răbdare.  
 INSPECTORUL : Ce răbdare să mai am ? ! Dumneata nu  
 vezi că sînt sechestrat ? Ești slujbaş al statului și te  
 fac răspunzător de ce mi se întîmplă.  
 VARLAM (*apare în vestibul*) : Răspunderea mi-o iau eu,  
 domnule inspector !  
 INSPECTORUL : Aha, ți-ai venit în fire !  
 VARLAM : Aproximativ. Dar dumneata ?  
 INSPECTORUL (*pe un ton foarte firesc, aproape rugător*) :  
 Te rog să nu mă întrebi nimic și să mă lași să plec.

Nu mă simt bine.  
 VARLAM : Atunci stai puțin de te liniștește.  
 INSPECTORUL : Nu aici, afară. (*Urcă în fund.*) Dar ce-ai  
 de gînd cu mine ? Scara e dată de perete. Pe ce te-ai  
 urcat dumneata ?  
 VARLAM : Pe o scară imaginară.  
 INSPECTORUL (*rugător*) : Fii, domnule, om de omenie și  
 lasă-mă să plec !  
 VARLAM (*arătînd în gol*) : Poftiți.  
 INSPECTORUL : Oh, blestemată să fie clipa cînd am pus  
 piciorul pe treptele astea ! Nu trebuia să dau dru-  
 mul aprodului ! Presimțeam eu că are să mi se în-  
 tîmple ceva rău.  
 VARLAM (*cu multă politeță*) : Ia loc, te rog, domnule  
 inspector. Ia loc. (*Inspectorul stă.*) Ai făcut bine că  
 ai urcat treptele acestea. Îți dau cuvîntul meu că  
 n-am să-ți mai pomenesc de rapoarte. Văd că asta  
 te tulbură. E semn bun. Înseamnă că nu ești căzut  
 complet în descompunere.  
 INSPECTORUL (*blajin*) : Ce-ai cu mine, domnule ? Mă cu-  
 noști personal ? Ți-am făcut cîndva vreun neajuns ?  
 Avem ceva de împărțit împreună ? De ce te legi  
 de mine ?  
 VARLAM (*la fel*) : Dar dumneata ce ai cu creștinul ăsta ?  
 Îl cunoști personal ? Ți-a făcut vreun neajuns ? Aveți  
 ceva de împărțit împreună ? De ce te legi de  
 oameni ?  
 INSPECTORUL (*încurcat*) : Eu n-am venit aici de capul  
 meu. Asta mi-e meseria.  
 VARLAM : Ssst ! Să nu te audă cineva. Urîtă idee și-ar  
 face de bătrînețele dumitale !...  
 INSPECTORUL : Eu am venit aici pe cale oficială.  
 VARLAM (*pufnind*) : Las-o încurcată ! Nu crezi singur  
 în ce spui.  
 INSPECTORUL (*privindu-l pe Varlam nedumerit*) : Ciudat  
 om ești dumneata !  
 (*Mică tăcere.*)  
 VARLAM : Sîntem aici numai noi trei. Nu ne vede nimeni,  
 nu ne aude nimeni. Putem sta goi unul în fața altuia.

INSPECTORUL : Asta ar mai lipsi !

VARLAM : Goi, moralmente. (*Își trage scaunul aproape de al Inspectorului.*) Ia spune-mi, în adîncul conștiinței dumneata crezi cu adevărat că ești inspector ?

INSPECTORUL : Știi că ai haz ? ! Dar ce-ai vrea să fii ?

Inspector sînt, se înțelege. Așa îmi spune toată lumea.

VARLAM : Îți spune lumea, dar dumneata crezi că ești ?

INSPECTORUL (*stupid*) : Știi că ai haz ? ! Și de ce mă străpungi așa cu privirea ?

VARLAM : În genere vorbind, crezi dumneata că o ființă omenească poate să judece pe alta ?

INSPECTORUL : Dar dumneata ce faci acum, nu mă judeci ?

VARLAM : Te descos numai.

INSPECTORUL : Urît lucru e să judeci pe cineva și să zici numai că-l descoși !

VARLAM : Dar ce urît e să nu descoși pe cineva și să zici că l-ai judecat !

INSPECTORUL : Uf, ce minte tăioasă ai, cum mă străpungi cu gîndurile dumitale !

VARLAM (*trăgîndu-și scaunul aproape de tot*) : Crezi dumneata că un om poate hotărî de soarta altuia în virtutea unei simple patalamale ?

INSPECTORUL : Lasă-mă să-ți răspund nesilit...

VARLAM (*răsuflînd*) : Iată, în sfîrșit, prima vorbă sănătoasă pe care ai rostit-o !

CHIRICĂ : Nu mă simt bine. Mie vă rog să-mi dați voie să mă întind puțin.

VARLAM : Îi dai voie, domnule inspector ?

INSPECTORUL : Nu-ți bate joc de mine. Ce voie să-i dau ?

(*Chirică se lungeste în pat.*)

VARLAM : Așa că-i idiot să-ți închipui că poți da învoire altora ?

INSPECTORUL : Taci, nu mă sili !

VARLAM : Urît lucru să fii om !

(*Tăcere lungă. Chirică privește în tavan. Varlam se lasă pe speteaza scaunului și șuieră printre dinți. Inspectorul stă cu capul în piept.*)

INSPECTORUL (*clipind din ochi*) : Nu cumva am dormit pînă acum ? Mi-e capul ca de plumb. Unde sînt aici ?

VARLAM : Într-o chilie spoită cu var. La niște oameni nevoiași. Ești... în inspecție !

INSPECTORUL : Nu-ți bate joc de mine. Nu cumva toată viața am trăit pe sub pămînt, ca șobolanii, și abia acum ies pentru întîia oară la lumină ? (*Varlam se ridică în picioare. Chirică plînge înăbușit în pat. Inspectorul se scoală cu greutate.*) De ce plînge ?

VARLAM (*cu un deget la gură*) : Sst ! Ispășește păcatele altora.

(*Razele soarelui care apune bat în fereastră.*)

CHIRICĂ (*cu fața luminată*) : De mult nu s-a coborît bucuria în inima mea. Acum mi-e bine. De ce sufletul meu cîntă și se veselește ?

VARLAM : Fiindcă ai săvîrșit o minune.

CHIRICĂ : Eu ?

VARLAM : Da. Ai scos apă din stîncă.

CHIRICĂ : Minunea ai săvîrșit-o tu.

VARLAM : Eu am ținut numai toiagul în mînă. Puterea de la tine a purces.

INSPECTORUL (*lui Varlam*) : Ești mare meșter !

VARLAM : Sînt un scamator de duzină. Poftim. (*Urcă în vestibul și pune scara la locul ei.*)

INSPECTORUL : Și eu, care crezusem...

VARLAM (*zîmbind*) : Crede și nu cerceta. Dacă n-are cîrligul pus jos, scara se poate mînuși și de aici.

INSPECTORUL (*zîmbind*) : Acuma văd.

VARLAM : S-a înserat. Haide să însoțim pe domnul inspector pînă mai încolo.

(*Chirică coboară din pat.*)

INSPECTORUL : Doamne, ce ușor mă simt ! Parc-am dus de cînd lumea o povară în spinare și acum am scăpat de ea.

VARLAM : Fă-mi plăcerea și întoarce-te puțin. (*Inspectorul se supune.*) Apoi cum să nu te simți ușor ca un fulg ? Cînd ai intrat aici aveai coșcogeamitea cocoasă în spinare. N-o mai ai.

INSPECTORUL : Aveam o cocoasă în spinare ?

VARLAM : Da. Cocoaşa administrativă.

(*Intră copiii cu ghiozdanele în spate. Amândoi sînt cu ochii plînşi.*)

VARLAM : Dar ce este ? Ce s-a întîmplat ?

(*Băiatul cel mic izbucneşte în lacrimi şi se lipeşte de tatăl său. Băiatul cel mare scoate oftînd o scrisoare din ghiozdan şi o întinde lui Varlam.*)

VARLAM (*citeşte cu glas tare*) : „Fiind ameninţat de mulţi dintre părinţi că-şi retrag copiii din şcoala mea, din pricina relei dumneavoastră faime, faimă ce se răsfîrînge implicit şi asupra copiilor, cu părere de rău mă văd silit să vă invit ca să-i înscrieţi în altă şcoală particulară, sau mai degrabă într-o şcoală a statului, care e obligat să deschidă deopotrivă porţile tuturor contribuabililor... Cu deosebită stimă...”

(*Tăcere.*)

CHIRICĂ : Neruşinatul !

VARLAM : Fiţuica asta am s-o păstrez. N-am pus de mult mîna pe condei, dar de acum am să-l înmoi în fiere.

BĂIATUL CEL MIC (*plîngînd*) : Zicea, tăticule dragă, că nu poate să ţie în şcoală nişte pui de mîrtoagă !

CHIRICĂ : Neruşinatul !

VARLAM : Neruşinatul !

INSPECTORUL : Neruşinaţii !

CORTINA

## ACTUL IV

Un apartament bogat. Pe pereţi spade şi covoare cu panglici tri-colore. Statuete de toate mărimile prin colţuri. Pe mese suluri de hîrtie, teancuri de reviste şi gazete. Uşile din fund se deschid de o parte şi de alta. Doi zăplani îmbrăcaţi în haine roşii, cu nasturi de metal, fac loc Firei să intre şi se înclină în faţa ei. Fira e gătită ca o cucoană. La un birou, înfundat între hîrtii, se zăreşte capul fuguat al lui Varlam.

FIRA : Căraţi-vă d-aici ! Ce-mi staţi înfipti la uşă ? Nu v-am mai spus ? ! Împiedicaţi lumea să intre. (*Grumii se înclină şi închid uşa pe dinafară.*) Maimuţoii dracului ! (*Trece la oglindă şi-şi potriveşte pălăria. Varlam tuşeşte.*) A ! erai aici ?

VARLAM : Îţi admiram pălăria.

FIRA : Aşa-i că n-am brodit-o ?

VARLAM : Ți-am spus eu că nu te pricepi. La orice tîrguială să mergem împreună şi-ai să zici tu singură că ești cucoană mare.

FIRA : Aş ! Orice-aş face, e degeaba — nu mă prinde !

VARLAM : Ți se pare.

FIRA : Şi zău dacă nu sînt şi mai proastă în straiiele astea decît într-ale mele...

VARLAM : Te obişnuieşti.

FIRA : Trag mereu cu coada ochiului să văd cum mă priveşte lumea. Se zgîiesc toţi la mine ca la o pa-

parudă. (*Varlam rîde cu nasul în hîrtii.*) Fie că rău ți-ai mai bătut joc de sufletul meu ! (*Își scoate pălăria.*) Dar și eu proastă, să mă iau după dumneata...

VARLAM : Fă-mi plăcerea și mai pune-ți o dată ciuperca.

FIRA : Crezi că eu sînt ca maimuțoi ăia din ușa ? Dar de aci încolo n-ai să mă mai prinzi decît în zavelcă. (*Dă să iasă în dreapta. Varlam răsfoiește prin ziare. Fira se întoarce ușor în vîrfurile degetelor.*) Să te întreb ceva : dimineața, cînd deschizi ochii întîi... crezi, ori ți se pare că visezi înaintea ?

VARLAM : Dar tu ?

FIRA : Mie mai degrabă îmi vine să cred că visez. Doamne-Dumnezeule, ce de lucruri se mai întîmplă pe lumea asta !

VARLAM : Ia te uită aci. (*Îi arată poza lui Chirică într-un ziar.*)

FIRA : Parcă ar fi vodă !

VARLAM : Laudele nu mai conținesc.

FIRA : Uite, așa îmi crește inima cînd buchinesc gazetele ! Păcat că domnul e tot cu inima strînsă...

VARLAM : Ia vezi, s-a adunat golănimea ?

FIRA (*la fereastră, în dreapta*) : E curtea plină de pușlămale. Dacă ar fi după mine, i-aș lăsa să crape.

VARLAM : E dorința lui, trebuie să-i facem pe voie. Vin să-și astîmpere foamea și oameni frînți de necazuri. Dar ceva plocoane au mai picat astăzi ?

FIRA : A venit de dimineață un negustor cu două putinele de brînză, și un țaran a aduse cinci perechi de curcani.

(*În stradă se aud strigăte care cresc din ce în ce.*)

VARLAM : Auzi ? Vine. Altădată se țineau copiii după el — acum îl urmează oameni de toate vîrstele.

FIRA : De ce se ține mulțimea aceea după dînsul ? Și de ce i se trimit daruri și i se fac închinăciuni ca la împărați ?

VARLAM : Fiindcă el singur a văzut ce toți laolaltă n-au fost în stare să vadă. Fiindcă l-au lovit cu bice și acum simt nevoia să-i lingă rănile.

(*Zgomotele cresc. Chirică intră. Fira o rupe la fugă. Ușile se închid. Zgomotele se sting treptat.*)

CHIRICĂ : Doamne, cît o să mai ție vîntul ăsta de ne-bunie ?

VARLAM : E vînt sănătos. Lasă-l să bată. Dar de unde vii ? Arăți tare ostenit.

(*Mică tăcere. Chirică stă jos.*)

CHIRICĂ : Nene, mare nenorocire să ai bani !

VARLAM : Sînt nenorociri mai mari pe lume.

CHIRICĂ : Ai prilejul să vezi cu ochii atîtea și atîtea... Uf, ce mai îndură bieții oameni !

VARLAM : Puțină măsură, dragă Chirică, altfel dăm fa-liment cu filantropia. Ajunge risipa pe care-o faci zilnic aici cu golănimea care se îndoapă jos, în curte. Poftim, nu sînt nici cinci ceasuri, și curtea e plină. (*Arată pe fereastră în dreapta.*)

CHIRICĂ : Să nu-ți pară rău. Țștia sînt bani nemunciți, trebuie să-i dăm pînă la ultima lețcaie.

VARLAM : Sînt bani plătiți cu sînge. Asta-i și pricina pen-tru care zbieretele deșuchete s-au schimbat în osa-nale. Te-au lovit cu bice și acum îți ling rănile.

CHIRICĂ : Îți mărturisesc că izbînda a început să mă obosească. Ca să scap de unele manifestări nebu-nești, sînt nevoit să umblu numai pe străzi lătu-ralnice.

VARLAM : Faci rău. Lasă lumea să te tîmîieze, să-și ispă-sească neghiobia.

CHIRICĂ : În zilele dintîi mai mergea. Acuma nu-și mai are rostul. La urma urmei, ce ispravă mare am făcut ?

VARLAM : Crezi că lumea mai ține seama de izbînda ta din cîmp ? Faptul în sine e mărunț, și cu vremea are să se uite. El rămîne mai mult ca un prilej care ți-a pus în lumină personalitatea. Personalitatea ta este aceea care strălucește acuma în plină lumină.

CHIRICĂ (*cu naivitate*) : Sînt eu o personalitate ?

VARLAM : Ești un om care ai ieșit din rînduri. Ești... dar tu habar n-ai de ce ești.

CHIRICĂ (*trist*) : Sînt un om fericit... citesc asta pe toate fețele. Un om care a prins norocul din zbor și îl ține cu amîndouă mîinile.

VARLAM : Lasă gândurile triste. Într-o zi să mergem în cotineața cea spoită cu var. Acolo am să-ți descos eu lucrurile de-a fir-a-păr și-am să te fac să înțelegi...

CHIRICĂ : Doamne, ce zădărnicii ! Trebuia să fi rămas în odăița noastră. Acolo mă simțeam bine. De ce m-ai adus în casa asta rece ?

VARLAM : Era prea strîmt acolo. Gîndește-te la copii. Tu ai acum o aureolă neobișnuită, și asta cere spațiu, cadru. Nu pentru noi — pentru cei dinafară. (*Zîmbind.*) N-ai băgat de seamă ce impresie fac zăplanii mei din ușă ?

CHIRICĂ : Ar fi bine să le dăm drumul. E păcat să-ți bați joc de oameni. (*Privind pe pereți.*) Și toate coroa-nele, spadele și panglicile astea de ce le spînzurați pe pereți ? V-am rugat de atîtea ori să le dați jos.

VARLAM : Sînt trofee biruinței. Lasă-le acolo, să țipe la vedere, să ia ochii neghiobilor. Trofee idioate, dar dacă oamenii n-au născocit pînă acum altele...

(*Intră Stăpînul calului.*)

STĂPÎNUL CALULUI : Măi, ce solemnitate !

VARLAM (*lui Chirică*) : Ce-ți spuneam ? !

STĂPÎNUL CALULUI : Bună ziua, fericitul !

CHIRICĂ (*lui Varlam*) : Auzi ?

VARLAM : Dînsul are drept să ți-o spuie. (*Stăpînului.*) Ce vînt te-aduce ?

STĂPÎNUL CALULUI : Vreau țifrele exacte. S-au publicat în ziare fel de fel de bazaconii.

CHIRICĂ : Exact nu le știu nici eu. Varlam ține socotelile.

VARLAM : Sînt gata să-ți dau toate lămuririle. (*Scoate un carnet din buzunar. Stăpînul face la fel.*)

STĂPÎNUL CALULUI : Extraordinar ! Cu cît trece vremea, cu atît mi se pare mai fantastic. Un cal de care nu știam cum să mă scap, o gloabă care îmi prăpădea ovăzul degeaba.

CHIRICĂ : Nimic mai simplu, cu toate astea : calul era oropsit. Fiind din părinți obscuri, nimeni nu se uita la el, nici chiar dumneata.

STĂPÎNUL CALULUI : Asta-i cam așa...

CHIRICĂ : Îl îngrijeau de mîntuială și îl muștruluiau la fel. Eu l-am îngrijit cu răbdare. Asta-i tot. Avea bietul cal încheieturile prinse.

STĂPÎNUL CALULUI : Nu-mi intră mie în cap cum a putut să fugă așa, pe patru mii de metri și într-un loc atît de ridicat.

VARLAM : Și ai văzut cum a bătut ?

CHIRICĂ (*cu fața luminată*) : Ai văzut ?

STĂPÎNUL CALULUI : La o mie de metri avea zece lungimi înainte : la două mii, cincizeci de lungimi ; iar la al doilea ocol, era în cap cu un sfert din întinderea cîmpului.

CHIRICĂ : Gonea pentru înfrîia dată slobod. Gonea ca și cum ar fi vrut să cîștige dintr-o dată toate miile de metri cu care rămăsese pînă atunci în coadă. Animalele au suflet și ele. Gonea ca și cînd ar fi voit să se spele și să mă spele de rușine.

VARLAM : Ai văzut ce tăcere de mormînt ? Calul sfîrșise de mult, și nici un murmur, nici o șoaptă în toată marea aceea de capete. Doar cînd au apărut cele două țifre de foc : un unu și un nouă, lumea s-a trezit. Un cîmp întreg de oameni care-și desertaseră buzunarele și care izbucniră deodată în urale.

STĂPÎNUL CALULUI (*pe gînduri*) : Jucasem o avere, și cu toate astea m-am pomenit cu brațele în văzduh și strigînd, cu un glas ce nu era al meu, numele dumitale.

VARLAM : Eu rămăsesem cu pălăria în mînă, așa cum apucasem să fac prima mișcare — ca o statuie idioată de panopticum. Numai Chirică nu-și pierduse firea. Își ștergea liniștit fruntea cu batista și zîmbea.

CHIRICĂ : Eu știam că are să se întîmple așa.

STĂPÎNUL CALULUI : Extraordinar ! Dar să zicem că înfrîia oară a fost o dispoziție excepțională a animalului — se întîmplă uneori. Dar în urmă ? Pe orice distanță și în orice companie e de neînvins. Cum de fuge așa, cînd e bine stabilit că are toată linia slabă : părinți și strămoși mediocri ? !

CHIRICĂ : Aici e greșeala voastră, a tuturor : judecați după cîteva generații. Sîngele vine de departe. Acolo, în bezna întunecoasă, trebuie să căutați strămoșii.

STĂPÎNUL CALULUI : Eu, ca specialist, n-am să mă dumi-  
resc niciodată.

VARLAM : Fiindcă ești specialist.

CHIRICĂ : Ai pierdut mult ?

STĂPÎNUL CALULUI : O avere. A doua, și-a treia, și-a  
patra oară am jucat mereu contra și sume din ce în  
ce mai mari. M-am încăpățînat. Fusesse calul meu, și  
o ciudă oarbă mă cuprinsese împotriva lui.

CHIRICĂ : Eu te-am sfătuit să joci pe Faraon tocmai  
fiindcă-i fusesseși stăpîn. Ai văzut bine că în urmă  
am cumpărat mai toate biletele mari.

STĂPÎNUL CALULUI : Tocmai asta m-a făcut să joc con-  
tra. Toți proprietarii au mers împotriva dumatiale  
— personal. (Pauză.) Trebuie să fi ajuns acum la o  
țifră fantastică.

CHIRICĂ : Da, s-a strîns mult — aproape că mi-e rușine  
de cît trebuie să se fi adunat. Exact însă nu știu.  
Varlam e cu socotelile.

VARLAM : Eu și cu Fira.

STĂPÎNUL CALULUI : Fosta dumatiale servitoare ?

CHIRICĂ : Da.

STĂPÎNUL CALULUI : Va să zică, este adevărat că sînteți  
tovarăși.

CHIRICĂ : Da. Am mers tovarășie. Eu două părți, Var-  
lam și Fira cîte o parte.

STĂPÎNUL CALULUI : Și-ați ridicat ?

VARLAM : Tot ce s-a jucat în amîndouă cîmpurile. (Îi în-  
tinde carnetul.)

STĂPÎNUL CALULUI (copiind cifrele) : Extraordinar ! Așa  
ceva nu s-a mai pomenit.

VARLAM : Și cînd te gîndești că am fi ridicat aceeași sumă  
cu doi poli... Din miile de gură-cască nu s-a găsit  
unul care să zvîrle douăzeci de lei pe gloaba noastră.

CHIRICĂ : Asta din pricina reclamei proaste care mi s-a  
făcut.

STĂPÎNUL CALULUI : E drept. Altfel s-ar fi găsit un burtă-  
verde să strice o sută de lei. (Mică pauză.) A doua  
oară ați jucat...

VARLAM (arătîndu-i carnetul) : Sînt acolo toate țifrele.  
(Stăpînul copiază datele în carnetul său, făcînd miș-

cări caraghioase cu capul și cu brațele.) Și eu eram  
sigur că azvîrl banii pe gîrlă. Numai doi credincioși  
erau în tot cîmpul : Chirică și Fira. Fira credea. A  
venit de dimineață să ne spuie ce-a visat despre ziuă  
și ne-a rugat s-o luăm și pe dînsa. La urmă însă și-a  
pierdut capul. Cînd a aflat cîți bani i se cuvin pen-  
tru cei cinci sute de lei ai săi, a început să topăie și  
să se arunce de gîtul necunoscuților. Crezi în vise,  
domnule specialist ?

STĂPÎNUL CALULUI : Nu mai cred în nimic. (Isprăvește  
socotelile.) Cînd te gîndești că toți banii ăștia ar fi  
putut să fie ai mei ! Dacă nu toți, jumătate, ori mă-  
car un sfert. Aș ! nu i-aș fi avut. În grajd la mine  
Faraon n-ar fi cîștigat niciodată. Nimeni n-ar fi scos  
din gloaba aia ce-ai scos dumneata. Se vede că ți-e  
mîna blagoslovită.

VARLAM : Mai știi ? !

STĂPÎNUL CALULUI : Încep să cred și eu ce se zvonește în  
lume : că i-ai împrumutat calului sufletul dumatiale.

VARLAM : Mai știi ? !

CHIRICĂ (stăpînului) : Dumneata crezi asta cu putință ?

STĂPÎNUL CALULUI : Nu știu. Am intrat la gînduri. Ce  
ți-a venit ca din toți fugarii să-l ochești pe cel mai  
prăpădit ? Ce te-a făcut să ghicești în răpcigosul de  
ieri pe nebiruitul de azi ? După ce te-ai luat ? În-  
vață-mă și pe mine secretul.

CHIRICĂ : Asta nu se poate învăța.

STĂPÎNUL CALULUI : Ce fel de om ești dumneata atunci  
dacă vezi ce noi nu putem vedea ?

CHIRICĂ : Nu sînt nimic din cîte se spune despre mine.  
Nu te lua după născociri neroade.

VARLAM : El e plămădit după altă rețetă, are oasele fără  
măduvă, ca păsările.

STĂPÎNUL CALULUI : Pe cîntea mea dacă mai știu ce să  
mai cred ! (Se înclină și iese.)

VARLAM : L-ai pus în încurcătură pe specialist.

CHIRICĂ : Mîine are să se întoarcă la vechile lui formule.  
(Zărind pe masă niște florete.) Dar astea ce mai  
sînt ?

VARLAM : O societate de binefacere ți le-a trimis în dar și te roagă să primești...

CHIRICĂ (*zîmbind*) : Președinția de onoare.

VARLAM : E a treizeci și cincea societate. Le-am numărat pe degete. Treizeci și cinci de cuibare zidite după același calapod, treizeci și cinci de bisericuțe neroade care te roagă să...

CHIRICĂ : De ce-or fi ținînd oamenii ăștia să mă cocoate în capul lor ?

VARLAM : Nu te cocoată. Tu zbori acum așa de sus peste capetele lor, că, de fapt, ei te trag în jos, te coboară.

(*Intră Fira cu copiii. Fira e îmbrăcată cu straietele ei obișnuite ; copiii, în paltonașe.*)

BĂIATUL CEL MARE : Tăticule, astăzi sînt mai mulți mi-  
logi în curte ca de obicei.

FIRA (*la fereastră*) : Sînt printre ei și oameni binișor îmbrăcați.

CHIRICĂ : Țștia îmi fac rău.

VARLAM : Și mie. Îmi aduc aminte de zilele noastre de post mare.

BĂIATUL CEL MARE : Ce bine e să mănînci în toate zilele și să nu te duci la școală !

(*Ușile se deschid și intră un domn pleșuv, îmbrăcat în haine negre. Cei doi băieți, la vederea noului-venit, se sperie și se lipsesc de Chirică. Tăcere penibilă.*)

VARLAM : N-am avut niciodată cîntea să te cunosc. Dar, judecînd după spaima copiilor, m-aș prinde că ghi-  
cesc cine ești.

DIRECTORUL : Copiii se uită totdeauna cu ochi dușmănoși la dascălii lor. Dar domnul Chirică are o inimă de aur, și cred că are să treacă peste o greșeală în care am căzut fără de voia mea.

VARLAM : Dumneata ai săvîrșit mai mult decît o greșeală.

DIRECTORUL : Sînt vinovat, recunosc. Dar am fost silit de împrejurări. Părinții copiilor m-au silit. M-au amenințat că-și retrag copiii din școală.

CHIRICĂ : Cu ce te pot sluji, domnule director ?

DIRECTORUL : Sînt într-o situație penibilă. Nu știu cine s-a apucat să dezgroape morții. Scrisoarea, știți, pe

care v-am trimis-o cu băieții s-a publicat acum în toate ziarele.

VARLAM : S-a mai publicat și altă dată scrisoarea dumitale.

DIRECTORUL : O singură dată, mai demult, într-un soi de revistă pe care n-o citea nimenea, însoțită de niște înjurături groaznice. Dar atunci nu a avut nici un răsunset — era înainte de marele eveniment. Nu mi-a pricinuit nici un prejudiciu. Acum însă lucrurile s-au schimbat. Din pricina acestei scrisori, azi sînt pus într-o lumină nesuferită. Nimeni nu-și mai înscrie copiii în școala mea, iar vechii elevi încep să mă părăsească unul cîte unul. În curînd am să fiu nevoit să închid școala. Sînt disperat.

CHIRICĂ : Spune-mi, cu ce pot să te ajut ?

DIRECTORUL : Nu există decît un singur mijloc de scăpare. Apelez la generozitatea dumneavoastră. Numai un suflet mare ca al dumneavoastră...

CHIRICĂ : Nu pot să văd pe nimeni plecîndu-se astfel înaintea mea. Te rog spune de-a dreptul.

DIRECTORUL : Domnule Chirică, scăparea mea nu e decît una singură : să consimți a-mi încredința din nou educația copiilor.

BĂIEȚII AMÎNDOI (*agățîndu-se de gîtul lui Chirică*) : Tăticule dragă !

(*Tăcere.*)

CHIRICĂ : Judecă și dumneata !

DIRECTORUL (*îngăimînd vorbele*) : Da... văd... însă sufletul copilului e un aluat care se mlădie ușor. Cu puțină bunăvoință...

VARLAM : Dar nu înțelegi, domnule, că judecata copiilor e o judecată fără recurs ?

FIRA : Haidem, copii, să începem.

VARLAM : Nu e prea devreme, Fira ?

FIRA : Burțile flămînde nu merg după ornicul dumitale. (*Iese cu copiii în dreapta.*)

VARLAM (*zîmbind*) : Are dreptate. (*Directorului.*) N-ai postit niciodată, domnule director ?



DIRECTORUL : Eu am avut totdeauna mai mult decît îmi trebuie. Mă îngrozesc la gîndul că de-aci înainte...  
(*În curte se aud strigătele milogilor.*) Ce-i asta ?

VARLAM : Sînt urletele lupilor care au zărit hălcile de carne.

DIRECTORUL (*la fereastră*) : Ciudată priveleşte ! De ce-ai amuţit acum ? Şi de ce slăbănogii aceia ating astfel cu degetele vestmintele copiilor şi se trag apoi tăcuţi pe la locurile lor ?

VARLAM : Pentru că din ziua cînd ai gonit copiii din şcoală, suferinţa şi ruşinea au sfinţit trupurile lor plătînde.

DIRECTORUL (*după o tăcere*) : Prin urmare, nu-mi rămîne decît să închid şcoala...

VARLAM (*pe şoptite*) : Închide-o. Va fi singurul act luminos din viaţa dumitale.

DIRECTORUL (*desperat*) : Domnule Chirică ! (*Chirică se uită la Varlam.*)

VARLAM : Ceva însă trebuie să facem pentru bietul om. (*Directorului.*) Este drept că fără concursul dumitale şi al altora, faima lui (*arată pe Chirică*) n-ar fi atins proporţii epice, ca să zic aşa. (*Scoate din sertarul biroului un pumn de bilete de bancă.*) Ține pentru osteneala dumitale.

DIRECTORUL : Dar eu...

VARLAM : Ei asta-i ! N-o să-mi spui acum că nu primeşti !

DIRECTORUL : Nu merit atîta umilire...

VARLAM : Banii n-au miros. De altfel, ei sînt crezul dumitale unic. Deci, nu te umilim. (*Directorul se uită în dreapta şi stînga.*) N-avea nici o grijă, nu te vede nimeni. (*Directorul se apropie.*) Curaj ! (*Directorul întinde mîna şi ia banii.*) Nu sînt vremurile sub om, ci bietul om sub vremuri !

DIRECTORUL (*încet*) : Nu ştiu...

VARLAM : Eu ştiu. Are să-ţi prindă bine. (*Încet.*) Ascultă-mă pe mine, închide şcoala şi deschide o tutungerie. Va fi un epilog onorabil.

DIRECTORUL : Respectele mele. (*Iese încovoiat ca un arc.*)

CHIRICĂ : Eşti prea crud uneori.

VARLAM : Tu îmi porunceşti să fiu astfel.

CHIRICĂ : Eu ?

VARLAM : Inima ta cîntă în surdină ceea ce buzele mele rostesc tare.

CHIRICĂ : Inima mea ?

VARLAM : Sufletul copilului nu-i marfă de vînzare.  
(*Intră din dreapta o Femeie bătrînă.*)

FEMEIA : Am mîncat, bogdaproste ! N-am mai pus carne de pasăre în gură de nu se ţine minte. Bogdaproste !

VARLAM : Ți-a plăcut, mătuşă ?

FEMEIA : Să vă dea Dumnezeu sănătate şi dumneavoastră, şi stăpînului dumneavoastră !

VARLAM : Îl cunoşti pe stăpînul nostru ?

FEMEIA : Nu, măculiţă, dar tare aş vrea să-l văd la faţă !

VARLAM : Şi de ce ții atîta să-l vezi ?

FEMEIA : Ca să nu închid ochii fără să ştiu şi eu cum îi un om mare.

VARLAM : Uite, așa ca dumnealui. (*Arată pe Chirică.*)

FEMEIA : Dumnealui e ca mine şi ca dumneata.

VARLAM : Apăi așa sînt oamenii mari. Dînsul e, mătuşă.

FEMEIA : Nu-ţi rîde de mine, maică, sînt femeie bătrînă. Oamenii mari nu stau la vedere. Ca să ajungi pînă la ei, îmbătrîneşti. Eu n-am apucat să văd o viaţă întreagă un om mare.

VARLAM : Acum a dat norocul peste dumneata. Pe cînstea mea că dînsul e !

FEMEIA : Nu-ţi face rîs de mine. Du-mă, rogu-te, mai bine să-i mulţumesc.

VARLAM : Dar pentru ce e mare, ştii, mătuşă ?

FEMEIA : Da' Dumnezeu să-l ştie ! Asta nu-i treaba mea.

CHIRICĂ (*scoate cîteva hîrtii din portmoneu*) : Ține, femeie.

FEMEIA : Vai de mine !

VARLAM : Ai văzut ?

FEMEIA : Atîția bani ? Atunci nu cumva ?...

VARLAM : Apoi nu ți-am spus ?

FEMEIA (*privind cu teamă la Chirică*) : Doamne, că pîripiriu mai e ! (*Iese prin dreapta.*)

CHIRICĂ (*zîmbind*) : Personalitatea mea !

VARLAM : Da, da. Povestea din cîmp se topeşte ca boabele de rouă la lumina soarelui. Nici chiar stăpînul ca-

lului nu se mai gîndește la ea. El e muncit doar de-o întrebare : ce fel de om ești tu ? Și întrebarea asta zboară pe toate buzele, chiar ale celor mai împietriți. Ce fel de om ești ? (*Intră un grup de slujbași.*)

SLUJBAȘUL : Societatea noastră...

VARLAM : Oprește-te. Cunoaștem melodia asta. Sînteți al treizeci și șaselea în ordine cronologică. Mai bine răspundeți-mi la o întrebare : de ce vă strîngeți dumneavoastră în societăți ? (*Slujbașii se privesc nedumeriți.*) Oameni în toată firea, nu vă e rușine să vă maimuțăriți ca școlarii ?

SLUJBAȘUL : Noi sîntem colegi de-ai domniei-sale și...

VARLAM : Vă cunosc. Sînteți niște bieți oameni care abia vă țineți viața de o zi pe alta, dar cînd vă strîngeți laolaltă vă luați la întrecere să roștiți vorbe umflate.

SLUJBAȘUL : Noi...

VARLAM : Acum ce vreți ?

SLUJBAȘUL : Îndrăznim să-l rugăm...

VARLAM : Să primească președinția de onoare.

SLUJBAȘUL : Și dacă este cu puțință am îndrăzni să-l rugăm să se întoarcă iar în rîndurile noastre.

VARLAM : Sacrament !

SLUJBAȘUL : Numai pentru cîtăva vreme. Nu pentru noi — noi nu merităm cîntea asta... o știu... dar pentru ochii lumii.

VARLAM : Pentru prestigiu.

SLUJBAȘUL : Da, ca să astupăm gurile care cîrtesc.

VARLAM : Dacă vreți să creșteți în stima oamenilor, umblați cu picioaroange. Ce aveți acolo ?

SLUJBAȘUL : Un mic dar comemorativ. (*Desface hîrtia.*)

CHIRICĂ : Napoleon !

VARLAM : Descoperiți-vă !

SLUJBAȘUL : Dar...

VARLAM : Burțile la pămînt ! (*Slujbașii se aruncă la picioarele lui Chirică.*)

CHIRICĂ (*mișcat*) : Domnilor...

VARLAM : Nu te amesteca. Trăim un moment istoric. (*Ia un instantaneu după o masă.*) Să-l trecem posterității. (*Țăcăne aparatul.*) Vă mulțumesc, domnilor ! (*Slujbașii se ridică.*)

SLUJBAȘUL : Nădăjduim că nu veți publica fotografia...  
VARLAM : Asta v-ar mai lipsi !...

SLUJBAȘUL : Vă mulțumim. (*Se înclină adînc și ies.*)

VARLAM : Cum să nu fi tu mare cînd ei sînt așa de mici ? !

CHIRICĂ : Să se tîrîie astfel la picioarele mele !...

VARLAM : Asta le iartă toate păcatele.

(*Intră o delegație.*)

UN DELEGAT : Comitetul central al crescătoriei naționale, întrunindu-se în ședință plenară, vă proclamă președinte de onoare al societății și vă roagă să primiți acest mic dar comemorativ.

CHIRICĂ : Mulțumesc, dar...

VARLAM : Ia ascultați, domnilor, v-ați învoit afară ca să țineți toți același discurs ?

DELEGATUL (*confuz*) : Eu vorbesc în numele societății de încurajare.

VARLAM : Bată-vă să vă bată de mucaliți ! (*Pocnește pe delegat peste burtă.*)

DELEGATUL (*cu demnitate*) : Mă iartă, domnule, noi...

VARLAM : Bine, bine. Desfaceți ploconul.

(*Unul din delegați rupe hîrtia și dezvelește un tablou caricatură, care înfățișează un cal mare, răpănos, urmat de cai mici îngrijiți.*)

CHIRICĂ : Faraon !

VARLAM : Cine a comandat lucrarea asta ?

DELEGATUL : Nimeni. Am văzut tabloul acesta într-o vitrină și ne-am grăbit să-l cumpărăm și vi-l aducem ca omagiu.

VARLAM : Faraon în carne și oase ! Bietul cal ! Ce făptură lipsită de înfățișare și ia uitați ce pomăduiți sînt cei pe care-i lasă în coadă ! (*Celorlalți delegați.*) Nu sînteți de părerea mea ? (*Delegații răspund evaziv prin semne.*) Faceți-mi plăcerea și spuneți și dumneavoastră un cuvînt. (*Delegații gesticulează.*) Totdeauna vorbește numai unul. Mai vorbiți și ceilalți. (*Delegații tac. Primului delegat.*) Ce e cu dumnealor, sînt surdo-muți ?

DELEGATUL : Dîșii au venit numai de formă, ca să dăm mai multă greutate delegației noastre.

VARLAM : Bată-vă să vă bată de mucaliți ! *(Îi împunge în burtă cu degetul. Delegații ies grăbiți.)*

CHIRICĂ : Îmi place lucrarea asta.

VARLAM *(cercetînd tabloul)* : Bagi tu de seamă un lucru ? Trăsăturile feței au ceva omenesc în ele, aduc cu trăsăturile feței tale. Nu cumva tu și calul acesta sînteți una și aceeași întrupare ?

CHIRICĂ : Cum îți place să înflorești lucrurile ! De ce urmezi și tu pilda celorlalți și mă încarci cu merite care nu sînt ale mele ?

VARLAM *(cu exaltare)* : Crezi că ar exista oameni mari dacă nu s-ar găsi ucenici să înflorească adevărul ? Zeci de minți ascuțite brodează acum pe canavaua pe care le-ai întins-o și fiecare e dornic să te puie într-o lumină nouă. Mulțimea cascade ochii aiurită, și piedestalul tău se ridică tot mai sus. Nici nu-ți dai seama pe ce culme te-a ridicat martiriul credinței tale !

CHIRICĂ *(zîmbind)* : Nu stau pe nici o culme. Mă țiiu ca și altădată de coada mîrtoagei mele.

VARLAM : De aceea te și înalți așa de sus. Ești dus de un cal năzdrăvan. Murdăria vieții nu se lipește de tine.

*(Intră Ana și Nichita.)*

NICHITA : Bună ziua, Chirică și Varlam !

VARLAM *(după o tăcere)* : Bună ziu, Ana și Caiafa !

NICHITA : Cred că vremea a așternut lucrurile în matca lor firească și că ne putem întinde mîna cu inima deschisă.

CHIRICĂ *(cu glas încet)* : Ședeți.

*(Ana și Nichita stau. Mică tăcere.)*

NICHITA : Am venit să lichidez. Vînd tot și ne stabilim pentru totdeauna în străinătate. Cu prilejul ăsta am crezut că nu se cade să vă ocolim.

CHIRICĂ : Vă mulțumesc.

VARLAM : Cînd ați sosit ?

NICHITA : De două zile.

VARLAM : Va să zică, nu m-am înșelat. Mi s-a părut că v-am zărit de dimineață zburînd într-o mașină galbuie.

ANA *(care tot timpul a cercetat casa cu ochii)* : Ce sînt toate coroanele, spadele și statuile astea ?

VARLAM : Sînt omagiile biruinței.

ANA : Prin urmare, este adevărat ?

VARLAM : Precum vezi !

ANA : Și casa asta este a voastră ?

VARLAM : Fără îndoială.

CHIRICĂ : Numai pentru cîtăva vreme...

NICHITA : Știi ce ne-am gîndit noi, dragă Chirică ? Adică asta a fost părerea Anei : să ne lași nouă copiii pentru un timp oarecare.

CHIRICĂ : Cum ?

ANA : Ar fi bine pentru creșterea lor ca băieții să călătorească cîteva luni pe an. Asta le-ar deschide noi orizonturi. Voi nici nu vă dați seama ce înseamnă a călători. Și pe urmă trebuie să ne gîndim că ființele plătînd nu judecă lucrurile ca oamenii în toată firea. Este drept să dăm prilej copiilor să stea și lîngă mama lor.

VARLAM : Sau mamei prilej să stea lîngă copii.

ANA : Poate...

CHIRICĂ : Spuneai — cînd ai plecat — că nu sînt copiii tăi.

ANA : Vorbesc din punctul lor de vedere. De altfel, în privința asta, e greu de spus adevărul. Tu crezi într-un fel, Alexandru într-alt fel.

CHIRICĂ : Dar tu cum crezi ?

ANA : Eu cred... cum zice el.

*(Nichita zîmbește cu încredere. Ana îl privește supusă.)*

CHIRICĂ : Ce schimbată ești, Ana !

VARLAM : Strașnic te-ai emancipat !

NICHITA : Gîndiți poate că sînt vreun tiran ? Întrebați-o. Dragostea o face să fie astfel. Fericirea noastră ar fi deplină dacă n-ar tulbura-o uneori umbra copiilor.

CHIRICĂ : Ești fericită, Ana ?

ANA : Da, dragul meu, sînt fericită.

NICHITA : Legătura voastră era o pierdere de vreme zadarnică.

CHIRICĂ : Acum s-au mai schimbat lucrurile. Ai fi putut să cutureieri lumea alături de copiii tăi.

ANA : N-aş fi fost fericită.

CHIRICĂ : Atît de mult îl iubeşti ?

ANA : Mai mult decît pe mine însămi. (*În curte răsună glasul copiilor. Ana se face albă la faţă, dar se stă-pîneşte.*) E glasul lor.

CHIRICĂ : Sînt jos în curte amîndoi.

(*Ana face cîţiva paşi. Ajunsă la fereastră, cată cu ochii să prindă siluetele copiilor, apoi deodată faţa i se strîmbă de durere. Vrea să articuleze numele băieţilor, dar glasul i se stinge. Chirică şi Varlam o ajută să stea jos.*)

NICHITA (*cu ochii în pămînt*) : Eşti mai slabă decît mi-aş fi închipuit.

ANA (*îl priveşte cu sfială, apoi se scoală şi strigă deodată ca o fiară rănită*) : Copiii sînt ai mei ! (*leşe repede în dreapta.*)

VARLAM (*după o tăcere, lui Nichita*) : Te-ai ucis cu propriile tale arme.

NICHITA : După ce va trece criza, are să-şi vie în fire.

VARLAM : Nu vezi că firea a vorbit !? Sofisme, dragul meu, sînt băşici de spumă — se ridică deasupra pămîntului, dar se sparg şi cad fărîmiţate înapoi. Copiii sînt ai celor care le-au dat viaţă.

NICHITA (*mereu cu privirea în jos*) : Toţi sîntem fiii în-tîmplării. Ne tragem unii dintr-alţii ca peştii şi ca furnicile.

VARLAM : Îţi dai seama ce se petrece afară ?

NICHITA : Viţeluşii strigă la fel, şi în urmă uită cine i-a zămislit.

CHIRICĂ : Vorbeşti cu păcat.

NICHITA : Nu există păcate, există numai slăbiciuni.

VARLAM : Fă-mi plăcerea şi uită-te pe fereastră.

NICHITA : De prisos. Femeia e plămădită şubred. Asta m-a şi făcut să-mi încovoi grumazul.

VARLAM : Fă-mi plăcerea şi uită-te pe fereastră.

NICHITA : De prisos. Am înţeles de mult că o roade dorul de copii. Şi, fiindcă mie îmi place să joc cu cărţile pe faţă, i-am împlinit dorinţa.

VARLAM : Fă-mi plăcerea...

NICHITA : Ce însemnează mascarada asta ? Pentru ce au ingenuncheat nespălaţii aceia la picioarele ei ? Şi de

ce-şi împreună astfel braţele şi ce vorbe neînţelese bolborosesc ? Nu pot îndura priveliştea asta. (*Pleacă de la fereastră.*)

VARLAM : Nici Ana nu poate s-o îndure. Îşi ascunde faţa în mîini, şi pieptul i se ridică şi se lasă ca o pînză biciuită de furtună. Copiii stau lipiţi de coapsele ei, dar iată că cel mare se rupe de lîngă ea şi se trage deoparte, cu ochii ţintuiţi în pămînt.

NICHITA : Nu mă poate suferi. Ar fi fost mai cuminte să nu m-arăt decît după ce-l va fi domesticit. Dar izbînda ta e trîmbiţată cu atîta emfază, că am vrut să mă conving cu ochii. Am vrut să văd ce este adevărat şi ce ţine de legendă în toată istoria asta.

ANA (*intră schimbată la faţă*) : Pentru ce au ingenuncheat oamenii aceia înaintea mea ? Şi de ce s-a smuls băiatul cel mare din braţele mele, iar în urmă şi cel mic a trecut de partea lui ?

NICHITA : Ana !

ANA (*clipind din ochi*) : A, da. Acuma ştiu... (*Cu glasul stîns.*) Lupoica, cînd îşi părăseşte puii pentru poftele sale, se teme la întoarcere în vizuină să nu i se sfîşie sîinii cu dinţii.

NICHITA : Astă-seară poţi rămîne aci să îmbunezi copiii. Mîine vom sta de vorbă în linişte şi vom vedea ce este de făcut. Te aştept înainte de ora prînzului.

ANA : Atît de sigur eşti de tine ?

NICHITA : Atît de sigur sînt de dragostea noastră.

ANA (*lividă*) : Buzele mele n-au să mai rostească nicio-dată cuvîntul ăsta.

NICHITA : Nu sînt două minute de cînd spuneai că mă iubeşti mai mult decît pe tine însăşi.

ANA : Este adevărat. Dar era înainte. Acuma...

NICHITA : Ştii bine că nu-mi plac lucrurile în doi peri. Ce vrei să zici ?

ANA : Nu striga aşa, îmi face rău. (*Se reazemă de un scaun.*)

NICHITA : Ana, ce ai ?

ANA (*cu glasul stîns*) : Mi-am văzut copiii. Tu nu poţi să-ţi dai seama. (*Se lasă pe un scaun.*)

NICHITA : Bine, rămîi aici astă-seară. (*Îşi ia pălăria.*) Te aştept înainte de ora prînzului.

ANA : Nu mă mai despart de copii.

NICHITA : Poți veni împreună cu ei și, dacă Chirică se învoiește, îi vom lua cu noi pentru un timp oarecare.

ANA : Niciodată nu mă mai despart de copii.

NICHITA (*plictisit*) : Atunci nu rămîne decît să-i luăm cu noi pentru totdeauna.

ANA : Copiii n-au să se învoiască niciodată, și nici el nu se poate învoi.

CHIRICĂ : Dacă tu, Ana, primești, îți las copiii fără șovăire.

ANA (*îl privește cu ură*) : Cum ? Ai fi în stare să te lipsești de copii ?

CHIRICĂ (*simplu*) : Pentru fericirea ta, pot face orice jertfă.

ANA (*măsoară cu privirea pe Chirică de sus și pînă jos, ca și cînd l-ar vedea pentru întâia oară*) : Ce fel de om ești tu de te poți despuia cu atîta liniște de tot ce ai mai scump ? Oamenii vor totul pentru ei, și tu dai totul altora. Cine ești tu ?

CHIRICĂ (*blînd ca un copil*) : Nu mă cunoști, Ana ?

ANA : Semeni atît de puțin cu oamenii, că se cutremură carnea pe mine cînd îți vorbesc. Cine ești ?

CHIRICĂ : Nu te teme de mine. Sînt părintele copiilor tăi. Ani de zile ai trăit alături de mine fără să mă cunoști. Am făcut să-ți rodească pîntecele, și inima ta a rămas stearpă. Dar știam că răbdarea mea are să înflorească și că într-o zi te vei întoarce singură la matcă. Ziua aceea a venit.

ANA (*fără să-l vadă la față*) : Mai vorbește-mi. Vorba ta mîngîioasă sfîșie și potolește. Cum de poți vorbi astfel ? Cine ești ?

NICHITA (*scos din fire*) : Încetează odată cu întrebarea asta !

ANA (*după o tăcere*) : Pe tine te cunosc. Ești un prefăcut. Copiii sînt carne din carnea mea, sînge din sîngele meu... (*Se lasă încet la picioarele lui Chirică și șoptește abia.*) Iartă-mi mie, păcătoasa !...

CHIRICĂ : Ridică-te ; nu se cade să te pleci astfel în fața mea.

ANA : Priviți cum rîd ochii lui și ce zîmbet de copil i se oglindește pe fața albă ca varul și cum i se scaldă tot părul în lumină !

NICHITA (*lui Varlam*) : Vezi și tu lumina asta ?

VARLAM : Da !

NICHITA : Ciudată lumină, pe care n-o vedeți decît voi !...

VARLAM : Lumina aceea tu nu poți s-o zărești. Ca s-o vezi, trebuie să se aprindă întîi în tine. În candela ta nu arde încă.

NICHITA : Ciudată lumină, care nu arde în toate candelale ! Aș putea să știu cum se numește ?

VARLAM : O poți boteza cum îți place. Cuvintele n-au însemnătate. (*Trage pe Nichita deoparte.*) Flacăra rară, care nu pîlpîie în toate candelale, am putea-o numi, de pildă, uitarea de sine.

NICHITA : În candela mea n-are să se aprindă niciodată. Rămîneți cu bine ! (*Iese.*)

ANA (*cu ochii pironiți la Chirică*) : E un om rar, neasemuit ; un om care...

CHIRICĂ : Taci, Ana, taci ! Nu sînt nimic din ceea ce mintea ta înfierbîntată născocoște. Sînt un biet om. Un om care a suferit mai mult decît alții. Atît. Nu te lua după cîte se spune despre mine. Lumea face acum ce a făcut și altădată : înflorește. (*Tăcere lungă.*)

ANA (*privind împrejur*) : Unde e ?

VARLAM : Cine ?

ANA : El.

VARLAM (*lui Chirică, după altă tăcere*) : Mai era cineva aici ?

CHIRICĂ (*senin*) : Nu mi-aduc aminte să fi fost cineva.

S F Î R Ș I T

# CAPUL DE RĂȚOI

COMEDIE ÎN 3 ACTE

(7 tablouri)

*Fiului meu ION*

## DISTRIBUȚIA:

CIRIVIȘ . . . . .	{	<i>N. Bălțățeanu</i> <i>Niky Atanasiu</i>
MACFERLAN . . . . .		<i>I. Finteșteanu</i>
BĂLĂLAU . . . . .		<i>I. Manu</i>
PENTAGON . . . . .		<i>M. E. Balaban</i>
DACIAN . . . . .	{	<i>M. Ginculescu</i> <i>I. Anastasiad</i> <i>G. Soare</i>
INSPECTORUL . . . . .		<i>Ovid Brădescu</i>
MUȘAT . . . . .		<i>Cr. Duțulescu</i>
ROSENZWEIG . . . . .	{	<i>C. Antoniu</i> <i>N. Marco</i>
EPAMINONDA . . . . .	{	<i>C. Mitru</i> <i>G. Maican</i>
CONSTANTIN . . . . .		<i>C. Rădulescu</i>
COMISARUL . . . . .	{	<i>P. Pătrașcu</i> <i>C. Neacșu</i>
SUBCOMISARUL . . . . .	{	<i>C. Economu</i> <i>C. Niculescu</i>
STUDENTUL I . . . . .	{	<i>A. Ilea</i> <i>P. Stillu</i>
STUDENTUL II . . . . .		<i>E. Casian</i>
AGLAIA . . . . .		<i>Maria Voluntaru</i>
EFIMIȚA . . . . .		<i>Eugenia Popovici</i>
MADAM BĂLĂLAU . . . . .		<i>Mariana Popescu</i>
CERȘETORUL . . . . .		<i>I. Dămian</i>
UN ZIARIST . . . . .		<i>A. Bota</i>



UN AGENT . . . . .	P. Stoian
OMUL CU FARFURII . . . . .	C. Atanasiu
O FEMEIE DE STRADĂ . . . . .	{ Ileana Brătuianu Speranța Voinescu
UN DOMN GRĂBIT . . . . .	E. Stoiceanu
DOMNUL CU ȚIGARA . . . . .	{ G. Soare N. Cristescu
UN TRECĂTOR . . . . .	C. Buliga
MUCĂREASA . . . . .	Nelly Coman
UN SERGENT . . . . .	G. Tretinescu
O FEMEIE COSTELIVĂ . . . . .	{ Dr. P. Rujinsky S. Șerbu
UN CETĂȚEAN . . . . .	N. Cristescu

Diracția de scenă : G. CIPRIAN

Premiera : 26 ianuarie 1940  
TEATRU NAȚIONAL — Sala — STUDIO

## ACTUL I

### TABLOUL I

O stradă. În fund, un edificiu public cu trepte și stâlpi groși. În extremități, câte un vas mare de piatră în chip de amforă. Un felinar aprins. Noapte caldă de iunie. Un om cu două pachete la subțioară trece grăbit. Ciriviș coboară din dosul unui stâlp, bălăngănind brațele, ca un uliu care bate din aripi.

CIRIVIȘ : Ca o pasăre de pradă ! (*Omul cu pachete se oprește. Ciriviș îl ocolește și urcă treptele bălăngănindu-și brațele. Omul cu pachete pornește înainte.*)

MACFERLAN (*coborînd din dosul altui stâlp*) : Ca o pasăre de pradă ! (*Omul cu pachete se oprește din nou. Macferlan îl ocolește și urcă treptele bălăngănindu-și brațele. Omul pornește cu pachetele iar.*)

PENTAGON (*coborînd*) : Ca o pasăre de pradă !

BĂLĂLĂU (*același joc*) : Ca o pasăre de pradă !

OMUL (*prins între cei doi*) : Vai de mine !

PENTAGON : Mîinile sus !

BĂLĂLĂU : Mîinile sus !

OMUL : Am farfurii în pachete...

BĂLĂLĂU : Dă-le drumul !

OMUL : Nu se poate !

MACFERLAN (*coborînd*) : Ce-i cu dumnealui ?

PENTAGON : Nu vrea să se supuie.

MACFERLAN : Îndrăznește ?

BĂLĂLĂU : Dă pachetele încoace !

OMUL : Sînt om nevoiaș, tăicuțule...  
 MACFERLAN : Te-a întrebat cineva ?  
 BĂLĂLĂU : Dă-le încoace ! (*Îi ia pachetele.*)  
 MACFERLAN : Acum poți ridica mîinile. Ridică-le.  
 CIRIVIȘ (*care a coborît și el*) : Cum sînt farfuriile ?  
 OMUL (*cu mîinile în sus*) : Întinse.  
 CIRIVIȘ : Cît de întinse ?  
 OMUL : Știu eu...  
 CIRIVIȘ : Dar cine vrei să știe ?  
 OMUL : Păi...  
 CIRIVIȘ : Cum le dai ?  
 OMUL : Nu-s de vînzare.  
 CIRIVIȘ : Ce formă au ?  
 OMUL : Mă rog ?  
 CIRIVIȘ : Sînt eliptice, sferice, sau romboidale ?  
 OMUL : Și așa... și mai așa...  
 CIRIVIȘ : Nu răspunde în doi peri !  
 MACFERLAN : Precizează !  
 CIRIVIȘ (*energic*) : E ora două noaptea și nu știi forma farfuriilor ? Să se ia act ! Și de ce tremuri ?  
 OMUL : Păi...  
 CIRIVIȘ : Ai un vocabular de papuaș.  
 OMUL : Să vedeți...  
 CIRIVIȘ : „Păi” și „să vedeți” ! Dacă nu ieși din blîguiele astea primitive, nu scapi de urgia noastră.  
 OMUL : Vai și amar !  
 BĂLĂLĂU : Din partea banilor cum stai ?  
 OMUL : N-am para frîntă. Sînt sărac lipit pămîntului.  
 BĂLĂLĂU : Nu umbla cu șoalda ! Cine are farfurii are și ce pune pe ele.  
 PENTAGON : Poftă de mîncare ai ?  
 OMUL : Am... să iertați.  
 PENTAGON : Dacă ai farfurii și poftă, mîncare ce-ți mai trebuie ?  
 OMUL : Sînt om nevoiaș, credeți-mă.  
 CIRIVIȘ : Cîte nevoi ai ?  
 OMUL : Vai de păcatele mele !...  
 MACFERLAN : Dar păcate...  
 BĂLĂLĂU : Ce ai mai multe păcate sau nevoi ?  
 PENTAGON : Gîndește-te bine !

MACFERLAN : Soarta ta e în mîinile noastre. Dacă spui adevărul, scapi mai ușor.  
 CIRIVIȘ : Răspunde, omule cu farfurii ! Ce ai mai multe ? Păcate sau nevoi ?  
 OMUL (*îngenunchind*) : Păcate !  
 CIRIVIȘ : A răspuns în frica lui Dumnezeu. Merită să-i îndulcim soarta. Sus ! Lasă mîinile jos ! (*Omule se su-pune.*) Cum te simți ?  
 OMUL : Ușor...  
 CIRIVIȘ : Ai văzut ? Adevărul ușurează. (*Pe alt ton*) Și-acum... ia-ți farfuriile tale și umblă.  
 OMUL : Mi le dați ?  
 CIRIVIȘ : Păi nu sînt ale dumitale ?  
 OMUL : Ba ale mele.  
 CIRIVIȘ : Atunci de ce te miri ?  
 OMUL : Gîndeam...  
 CIRIVIȘ : Umblă sănătos !  
 OMUL : Rămîneți cu bine !  
 CIRIVIȘ : Iar ca să scapi de primejdiile drumului, să te învăț ce să faci. (*Îl trage deoparte.*) La fiecare răspîntie te oprești locului, pui pachetele jos, îți bălăngăni brațele și zici cu meza-voce : „Ca o pasăre de pradă !”  
 MACFERLAN : Dacă faci gimnastica asta de trei ori la rînd, devii invulnerabil.  
 BĂLĂLĂU : Ajungi acasă bun nevătămat.  
 PENTAGON : Pricepi ?  
 OMUL : Da.  
 CIRIVIȘ : Iar cînd ajungi acasă pui nevasta și copiii să facă la fel.  
 OMUL : Dorm la ceasul ăsta.  
 CIRIVIȘ : Îi deștepți. Și toată familia... (*Își bălăngăne brațele.*) Ai priceput ?  
 OMUL : Da.  
 CIRIVIȘ : Umblă !  
 OMUL (*deschizînd compasul*) : Rămîneți cu bine ! (*Iese.*)  
 BĂLĂLĂU (*lui Ciriviș, după un timp*) : Cum ți s-a părut ?  
 CIRIVIȘ (*zîmbind*) : Slab.  
 MACFERLAN : Nu găsesc.  
 BĂLĂLĂU : Nici eu.

MACFERLAN : După o întrerupere atât de lungă, după șase ani de pauză, începutul n-a fost rău.

CIRIVIȘ : Slab. Ne-am pierdut elasticitatea. Eu cel puțin.

BĂLĂLĂU : Am băut amestecat...

MACFERLAN : Aș, câmpul de operație a fost sec. Un iepure fricos. Individul n-a luptat nici o clipă. A depus armele de la început.

CIRIVIȘ : Nici noi n-am fost la înălțime. Altădată am fi stors mult mai mult chiar dintr-o lămâie ca asta.

MACFERLAN : Ce-am fi putut face ?

CIRIVIȘ : Știu eu ? O mie de lucruri. Puteam, de pildă... să fugim cu farfuriile. I-am fi dat iluzia că sîntem tâlhari adevărați, și l-am fi silit să gonească după noi ca un ogar.

MACFERLAN : N-ar fi fost lucru mare. Ne-am fi desgustat... celeste bucurii... Ceea ce este însă într-adevăr îmbucurător e faptul că te-ai înapoiat la fel de în-sufletit și de nebun.

CIRIVIȘ : V-ați îndoit ?

MACFERLAN : Eu nu.

PENTAGON : Eu m-am îndoit.

BĂLĂLĂU : Și eu.

CIRIVIȘ : Și tu ?

BĂLĂLĂU : Banu-i ochiul dracului. Să mă fi văzut în milioanele tale, nu știu, de-mi mai ajungeați vreodată cu prăjina la nas...

CIRIVIȘ : La început, este drept, mă cam amețisem și eu...

PENTAGON : Dacă nu te superi, te-amețiseși chiar de-a binele...

MACFERLAN : Taci, cobe !

PENTAGON : Nici n-ai apucat bine să intri în scudele babacului, și te-ai lepădat de noi, ai șters-o peste graniță.

MACFERLAN : Dar ce-ai fi vrut să faci ?

CIRIVIȘ : M-am dus să-mi satur ochii...

MACFERLAN (*lui Pentagon*) : În loc să vadă Alpii, Mississippi ori Gangele, ai fi vrut să-ți admire căpățina ta romboidală ? De măreția acestei priveliști ne-am saturat noi, ceștilalți, oameni mai răbdurii. Dar demonul neastîmpărului, argintul-viu de Ciriviș ai fi vrut să nu se sature ?

CIRIVIȘ : Prietenia, asemenea unui vestmînt prea lipit de trup, are nevoie să răsuflă. Nu m-am lepădat de voi. Am vrut să vă doresc. Și v-am dorit, credeți-mă ! (*Bălălău și Pentagon se învîrtesc pe călcîie, întorcîndu-i spatele.*) Lăsați-mă să vă privesc în isihie, oameni buni ! Voi v-ați sastisit unul de altul, eu am nevoie să vă prind din nou pe retină. (*Cei doi se întorc cu fața.*) Da... da... aceiași ochi, aceiași trompe, aceiași maxilare !

PENTAGON : Trompe și maxilare ! Pentru a zecea oară îngîni refrenul ăsta...

CIRIVIȘ : Și-am să-l mai îngîn. Uită-te la ei : Macferlan, Pentagon, Bălălău !

CEILALȚI : Ciriviș, Ciriviș ! Ciriviș ! (*Se îmbrățișează.*)

CIRIVIȘ : În cei șase ani de pribegie... (*Tăind drumul unui domn care trece grăbit.*) Ciriviș e numele meu...

DOMNUL : Mă rog ?

CIRIVIȘ : Nu mă mai țineți minte ?

DOMNUL : Nu.

CIRIVIȘ : Ne-am cunoscut, cu toate astea...

DOMNUL : Se poate.

CIRIVIȘ : Ieri abia m-am întors din străinătate și vă rog să mă iertați că nu v-am putut împlini rugămintea ce mi-ați făcut la plecare.

DOMNUL : Mă luați drept altcineva. Nu v-am rugat nimic niciodată.

CIRIVIȘ : Asta-i bună ! Dar cercetați-vă aducerile-amine, scumpe domn !

DOMNUL : Mă iertați, n-am timp.

CIRIVIȘ : Vă pot dovedi cu martori... dacă voiți...

DOMNUL : Sînt grăbit, mă iertați...

BĂLĂLĂU : Putem și cel puțin de ce sînteți atât de grăbit ?

DOMNUL : Nu mă țineți de vorbă, vă rog. Nevastă-mea e în dureri ! Spuneți-mi mai bine unde pot găsi un medic sau o moașă. (*Cei patru își scot pălăriile.*) Încotro s-apuc ?

BĂLĂLĂU (*respectuos*) : Coborîți înspre chei, faceți pe înțîia uliță la dreapta și numaidecît, lîngă colț, o să vedeți o tăbliță galbenă bătută într-o poartă.

DOMNUL : Mulțumesc, mulțumesc ! (*Pleacă repede*)

PENTAGON : Asta ne-a pus botniță !

BĂLĂLĂU : Cu cele sfinte nu se glumește.

CIRIVIȘ : Un prunc ce bate la porțile vieții poate fi un deschizător de pîrtii noi.

MACFERLAN : Copilul — a spus nu știu cine — e puntea de unire dintre cer și pămînt.

(*Trece o doamnă costelivă.*)

PENTAGON : Ce părere aveți despre copii, scumpă doamnă ?

DOAMNA : Să-i ia dracul !

PENTAGON : Dar, stimată doamnă...

DOAMNA : Niște vampiri ! Îți sug și măduva din oase ! (*Iese*)

PENTAGON : Taica, Dumnezeu să-l ierte, era de aceeași părere.

MACFERLAN : Taică-tu, Dumnezeu să-l ierte, avea multă dreptate.

CIRIVIȘ (*zîmbind*) : În cei șase ani de pribegie... am răscolit toate colțișoarele, am ridicat toate perdelele vieții. Lucru mare însă n-am aflat. Oamenii sînt aceiași. Pretutindeni aceiași, aceiași. Spun bună dimineața, codobatură sau iepure cu alte sunete decît noi, dar sînt croiți pe-aceleași calapoade. Actele vieții lor se învîrt în jurul acelorași osii. Bătrîna doamnă *Logica* și eternul domn *Interes* cîrmuiesc și la Londra, și la Peking, și la Buenos Aires. Dorul de a evada din cătușele logicii, setea de-a face echilibristică pe muchia de cuțit care desparte întunericul de lumină, rațiunea de nebunie, nu le-am întîlnit nicăieri. Nici în căminele familiale, nici în cluburile așa-zise excentrice, nici în cercurile prietenești n-am gustat voluptatea sondărilor în vid... Setea de-a cădea în gol și de-a prinde iar pămîntul cu picioarele, acrobația aceasta minunată, n-o cunoaștem decît noi. Noi patru. Iată de ce m-am înapoiat între voi, dornic ca oricînd de-a face tumbă năzdrăvane. Dar voi ?

BĂLĂLĂU : Noi...

CIRIVIȘ : Ați oficiat des în lipsa mea ?

BĂLĂLĂU : Rar, foarte rar.

CIRIVIȘ : Pentru ce ?

BĂLĂLĂU : Pentru că ne-am dat seama că fără tine nu merge...

CIRIVIȘ : Nu era Macferlan cu voi ?...

MACFERLAN : Am cercat după plecarea ta să trec eu la cîrmă. M-am lăsat păgubaș. N-am stofă de cîrmaci.

CIRIVIȘ : Ți se pare.

MACFERLAN : N-am, sînt bun secundaș, dacă vrei, comandir încă nu-s. După cum nici burtă-verdele de Bălălău nu e, și nici Strîmbă-Lemne (*arată pe Pentagon*) nu poate fi.

CIRIVIȘ : Părerii !

MACFERLAN : Cînd ești între noi, parcă ne torni argint-viu în vine. Prindem aripi. Duhul tău născocitor ne biciuie mădulele. Zburăm. Facem tuspătru un singur trup și suflet.

CIRIVIȘ : Lasă dialectica !

MACFERLAN : Fără de tine, însă, nu prețuim două carboave.

CIRIVIȘ : Bine, bine. (*Se uită drept înainte.*)

BĂLĂLĂU : La ce te gîndești ?

CIRIVIȘ : Mă întreb dacă n-ar trebui să ne schimbăm pălăriile, prea sînt de bal mascat...

PENTAGON : Nu găsesc.

CIRIVIȘ : Cînd eram niște băietani cu tuleie abia răsărite, ne erau de folos, ne dădeau mai multă greutate. Acuma ne-am călit, le putem lepăda.

PENTAGON : Pentru nimic în lume ! Nu-mi lepăd jam-birbocul fie ori ce ar fi !

CIRIVIȘ : Cel puțin să le dăm altă vopsea...

PENTAGON : Nici atît ! Așa am început-o, așa o ții pînă la urmă.

MACFERLAN : Nu-l cunoști ?

BĂLĂLĂU : E neschimbat...

CIRIVIȘ : Ba nu zău, frate Pentagoane, în aști șase ani cîte trepte ai urcat ?

PENTAGON : Mă privește !

MACFERLAN : Secret profesional...

CIRIVIȘ (*zîmbind*) : Dacă-i așa, nu ne mai vâpsim plăzirile. Disprețul lui suveran de deșertăciunile lumești merită atîta omagiu. (*Înșfacă pe Pentagon de ceașă și-l sărută în creștetul capului.*) Căpățînosule !

(*O femeie de stradă se apropie, privește galeș, face cîțiva pași, apoi se oprește și face semn cu capul.*)

BĂLĂLĂU (*în șoaptă*) : Care ? (*Femeia îi dă a înțelege ca să vie el.*) N-ai nimerit-o. Sînt de-i cu verigă !... (*Îi arată că are verighetă, femeia rîde prosteste.*)

CIRIVIȘ : Zău ?

BĂLĂLĂU : De patru ani.

CIRIVIȘ : Mulți înainte !

BĂLĂLĂU : Pușchea pe limbă-ți !

MACFERLAN (*către femeie*) : Eu ! N-am mijloace. Fericește-o tu, Pentagoane.

PENTAGON (*lui Ciriviș*) : Ție-ți face zîmbre.

CIRIVIȘ (*înaintînd către prostituată*) : Fixați-vă, vă rog ! (*Femeia scoate sunete nearticulate.*) E mută !

BĂLĂLĂU : Dumnezeu, de ce nu mi-ai scos-o în cale cu cinci ani mai înainte ? !

CIRIVIȘ : Are ochi frumoși, ticăloasa ! (*Mîngîie femeia pe păr și îi strecoară în corsaj un bilet de bancă.*)

PROSTITUATA : Mamă, ce chiolhan am să-i trag ! (*Fuge rîzînd cu hohote. Cei patru se privesc.*)

CIRIVIȘ : Cine a spus că muții nu vorbesc ?

MACFERLAN : A fost bine troteuza.

CIRIVIȘ : Vițiul și mizeria iau atîtea întruchipări, că aveți să vă cruciți cînd vă voi povesti într-o zi cîte am văzut cu ochii mei. (*Lui Bălălău.*) Pe tine te-am pierdut, care va să zică...

BĂLĂLĂU : Dar de unde ! Niciodată n-am fost mai de capul meu.

PENTAGON : Se laudă.

BĂLĂLĂU : Pe viul Dumnezeu că nu !

CIRIVIȘ : Fă-mă să înțeleg.

BĂLĂLĂU : „Dumneaei“, adică consoartă-mea, e negustoreasă. Ține o dugheană de spălat și călcat rufe. Calcă și spală, cînd are ce, de ți-e mai mare dragul. Și-i merge gurița...

CIRIVIȘ : Și tu ?

BĂLĂLĂU : Țiu socotelile. Cum nu prea am ce ține, sînt slobod toată vremea.

CIRIVIȘ : Rău ai ajuns, vai de capul tău ! Să trăiești din munca unei femei !

BĂLĂLĂU : Trăiesc atîtea din munca bărbaților... că trebuie să mai ispășească cîte una...

CIRIVIȘ : Tu frate Macferlan o duci greu.

MACFERLAN : Ți se năzare.

CIRIVIȘ : O duci greu.

MACFERLAN : De unde știi ?

CIRIVIȘ : Petele de pe surtuc dau mărturie.

MACFERLAN : Mărturie mincinoasă.

CIRIVIȘ : Dacă nu te-aș fi știut că ții coada în sus ca o capră, îți trimiteam din cînd în cînd cîte un biletel de bancă.

MACFERLAN : Nu l-aș fi primit.

CIRIVIȘ : De aia nici nu ți-am trimis.

BĂLĂLĂU : Pe un biet negustoraș scăpătat, însă, puteai să-l umilești din cînd în cînd...

CIRIVIȘ : Am păcătuit greu față de voi toți. Mărturisesc.

MACFERLAN : Să nu ne scrii un rînd !...

PENTAGON : Unul singur !

CIRIVIȘ : N-am vrut. Am vrut să mă uitați și să vă uit.

PENTAGON : Ați văzut ? !

CIRIVIȘ : Am vrut să mă lepăd de voi. Ai ghicit. Dar și de mine. Sînt bîntuit de un veșnic neastîmpăr. De ici colo, de colo dincolo... A sări, a sălta, e legea firii mele. Nu pot îndura pe „același“. Nici în mine, nici în afară de mine. Iată de ce nu trebuie să vă mirați că într-o vreme v-ați șters de pe rețina mea. Iar eu, adică dihania pe care o vedeți, am trăit în șase ani... o mie de vieți.

BĂLĂLĂU : Știm ! Ai fost și codobatură și porumbel și iepure și pitpalac și broască țestoasă. Vai de mine cum zăpăcește banul bietele minți ale omului !

(*Un domn trece fumînd.*)

CIRIVIȘ (*scoțînd un muc de țigară*) : Îmi dați voie ? (*Aprinde țigara.*) Mulțumesc. (*Domnul pornește*)

CIRIVIȘ (*milogindu-se*): Un moment. Am îndrăzni să vă facem o mică rugămintă...

DOMNUL (*oprindu-se*): Mă rog.

CIRIVIȘ: Dar să n-o luați în nume de rău. Sîntem oameni de bună condiție, știutori de carte, vrednici, muncitori, iar dacă sîntem siliți să apelăm la bună-tatea dumneavoastră... este că împrejurările ne silesc.

DOMNUL (*sec*): Ce doriți?

CIRIVIȘ: Am vrea... dar nu îndrăznim să vă spunem dintr-o dată...

DOMNUL: N-am vreme de pierdut. (*Dă să plece*)

CIRIVIȘ (*cu disperare*): Nu ne lăsați, vă rog!

DOMNUL: Spuneți atunci despre ce e vorba. (*Cei patru se descoperă.*)

CIRIVIȘ: Să vedeți... Noi sîntem modești din firea noastră. Ne mulțumim cu puțin. Nu cerem mare lucru nici oamenilor, nici vieții. Iar dumneavoastră, am ghicit dintr-o dată, ne puteți fericii pe tuspătru.

DOMNUL: Mă cunoașteți?

CIRIVIȘ: Nu.

DOMNUL: Atunci de unde știți că vă pot face fericiți?

CIRIVIȘ: În privința asta nu încapă nici o îndoială. (*Se smorcăie. Cei trei fac la fel.*)

DOMNUL (*mirat*): Și ce trebuie să fac spre a vă fericii?

CIRIVIȘ (*arătînd una din amfore*): Să intrați în oala asta!

DOMNUL (*clătinînd din cap*): Oameni în toată firea...

CIRIVIȘ: Numai puțințel...

DOMNUL: Păcat de cartea care-ați învățat-o! (*Iese supărat. Cei patru ridă cu hohote.*)

CIRIVIȘ: Logica! Sensul!

PENTAGON: Nebun mai ești!

CIRIVIȘ: Orice deviere, orice ieșire din linie îi năucește.

MACFERLAN: Premise și concluzii!

CIRIVIȘ: Oh, ce gimnastică puțințică, ce măsurătoare chioambă, ce înlănțuire de nimic!

PENTAGON: Și totuși, trebuie să recunoaștem...

CIRIVIȘ: Nu recunosc. Nu pot. E meschin, cusut, fabricat tot ce iese din mîna unora. (*Lui Bălălău.*) Lutul lor omenesc miroase urît.

BĂLĂLĂU (*arătînd pe Macferlan*): Spune-i asta lui. Eu am spălătorie!

CIRIVIȘ: Și ce miroase mai rău decît toate astea, este rațiunea, domnilor. Oh, ce danf de mucegai iese din cutiuța cu văpsea! Un, doi, trei! Un, doi, trei! Pîn'la zece cel mult, cît cuprind cele două palme. Atît. Iată de ce stîlpii logicii trebuiesc mutați, iar bolta înțeleșurilor, lărgită...

BĂLĂLĂU: Te-ai întors cu febră mare de la tropice...

PENTAGON: Nu cumva te-a mușcat vreun cățeluș nervos?

CIRIVIȘ: M-a mușcat ce vă mușcă și pe voi, ce ne-a mușcat și ne-a apropiat pe cîteși patru de cînd ne-am cunoscut: dorul de-a nu răsufila cu plămîni altora.

MACFERLAN (*lui Ciriviș*): Îmi dai voie? (*Îl strînge de ceafă și-l sărută pe creștet.*)

CIRIVIȘ (*lui Macferlan*): Tu, care ai schimbat meșteșurile mai des decît cămășile...

BĂLĂLĂU: Asta-i drept.

PENTAGON: Ce-i al omului e al omului!

CIRIVIȘ (*lui Macferlan*): Tu mă înțelegi. Și n-am oare dreptate? Seva, generoasă sevă, una și aceeași în adîncuri, urcă în canale largi, se ramifică apoi și se împrăștie în milioane de vine și vinișoare. Dospește, fierbe, mustește, se filtrează și iese la iveală în miliarde de întruchipări, unele mai neasemeni altora, unele mai minunate decît altele. Variația tiparelor e legea supremă a firii, iar omul, orb și surd, se îngreădește în cîteva gratii — de la Adam aceleași — și strigă cît îl ia gura că e regele naturii. Aber silentium! Zăresc un tîrn pe roate! (*Se pitulă în stînga, ceilalți după coloane.*)

(*Din dreapta se ivește un domn cu o barbă respectabilă. Ciriviș pornește cu pași iuți, ca și cum ar fi grăbit nevoie mare. Cînd ajunge în dreptul noului-sosit... se lasă pe vine, apoi se ridică electric și pornește mai departe.*)

DOMNUL CU BARBĂ: Imbecil! Netrebnic! Grobian!

BĂLĂLĂU (*întîmpinîndu-l*): Actele dumneavoastră!

DOMNUL CU BARBĂ: Cum? Ce?

BĂLĂLĂU : Actele dumneavoastră !  
 DOMNUL CU BARBĂ : Mai întâi legitimația dumatăle.  
 BĂLĂLĂU : Siguranța !  
 DOMNUL CU BARBĂ : Dovedește !  
 BĂLĂLĂU : Dovediți...  
 DOMNUL CU BARBĂ : Dovediți ! (*Bălălău își desface haina ca un polițist.*) Mda ! Deși mare lucru n-am văzut...  
 BĂLĂLĂU : Voiți să arăt legitimația încă odată ?  
 DOMNUL CU BARBĂ : Aș dori. Deși nu înțeleg în virtutea cărui drept Siguranța Statului...  
 CIRIVIȘ (*care s-a înapoiat*) : Mă rog ?  
 DOMNUL CU BARBĂ : Dumnealui e tot agent ?  
 CIRIVIȘ : Inspector !  
 MACFERLAN : Inspector !  
 PENTAGON : Inspector !  
 BĂLĂLĂU : Inspector !  
 DOMNUL CU BARBĂ : Numele dumneavoastră ?  
 CIRIVIȘ : Ciriviș.  
 MACFERLAN : Macferlan.  
 PENTAGON : Pentagon.  
 BĂLĂLĂU : Bălălău.  
 DOMNUL CU BARBĂ : Am picat rău...  
 PENTAGON : Între bandiți.  
 MACFERLAN : Între gangsteri.  
 DOMNUL CU BARBĂ : Vă încredințez că nici voi n-ați ni merit-o bine. (*Își duce două degete la gură ca să fluiera. Macferlan îi prinde mâna.*)  
 MACFERLAN : Dacă umblați cu fleacuri, vă răpim !  
 DOMNUL CU BARBĂ : Vă dați seama ce spuneți ?  
 MACFERLAN : Jurăm pe această sfântă emblemă că veți fi răpit. (*Își desface haina.*)  
 DOMNUL CU BARBĂ : Pot vedea insigna ?  
 CIRIVIȘ : Ne dați cuvîntul dumneavoastră că nu ne dați de gol ?  
 DOMNUL CU BARBĂ : Aveți cuvîntul meu.  
 CIRIVIȘ : Ziceți atunci după mine : Mă leg pe conștiință, barbă și onoare...  
 DOMNUL CU BARBĂ : Asta e prea mult ! Știți cu cine vorbiți ? Vă dați seama ? Mă cunoașteți ?

CIRIVIȘ : De-o mie de ani.  
 DOMNUL CU BARBĂ : Cine sînt ?  
 CIRIVIȘ : Același.  
 MACFERLAN : Neschimbat.  
 CIRIVIȘ : Același. (*Își prelinge o barbă imaginară. Domnul cu barbă pipăie buzunarul de la spate.*)  
 MACFERLAN : Nu umblați cu fleacuri ! (*Îi prinde mîna.*)  
 DOMNUL CU BARBĂ : Prin urmare sînt pur și simplu terorizat.  
 BĂLĂLĂU : Confiscat.  
 PENTAGON : Comprimat.  
 DOMNUL CU BARBĂ : Domnilor, dacă e o glumă, vă rog să încetați ! Vă încredințez că nu-i de bună calitate.  
 MACFERLAN : Dar ce-i de calitate bună ? Tăietura nădragilor dumatăle ? Pateul cu aspic pe care îl savurezi zilnic ? Mătasea celor trei sute de cravate, ori colecția dumatăle și mai numeroasă de anecdote nesărate ?  
 DOMNUL CU BARBĂ : Nu înțeleg pornirea aceasta. Avem ceva de împărțit împreună ? Pentru ce mă opriți din drum și de ce-mi faceți procesul acesta ?  
 CIRIVIȘ : Pentru că la ora asta tîrzie, cînd obloanele sînt trase, cînd florile își ascund petalele în caliciuri, cînd melcii și broaștele țestoase se pitulă în carapace, dumneavoastră abordați emfatic... o inutilă barbă. (*Se învîrtesc într-un picior în jurul trecătorului, cîntînd o melodie idioată.*)

*La biserică este epitrop,  
 Haidiridi, haidiridi, hai, hai, hai !  
 Tam tam... ta... ra... ra, ta, ta  
 Ta bum, ta pst ! ta hrr... ta phiu !*

DOMNUL CU BARBĂ : Insolenți ! (*Șuieră.*) Veți plăti scump ! (*Se depărtează șuierînd.*)  
 CIRIVIȘ (*zîmbind*) : În cei șase ani de pribegie am stat adesea de vorbă cu mine însumi și mi-au străfulgerat unele gînduri, pe care vreau să vi le împărtășesc.  
 MACFERLAN : S-auzim !

BĂLĂLĂU : S-auzim !

CIRIVIȘ : Romanța aceasta nu o pot cînta însă în decolul ăsta jalnic. Să schimbăm vopseaua maiștrilor !

CEILALȚI : S-o schimbăm !

CIRIVIȘ : Să găsim o culoare mai vie, mai caldă, mai răscolitoare.

MACFERLAN : Pornim înspre soare-apune, ori înspre soare-răsare ?

CIRIVIȘ : Înspre soare-răsare ! Dar mai întîi să ne înțelegem. Setea noastră de a evada din liniile trase de tibișirul obișnuințelor s-ar putea împlini să ne facă unele pocinoage. Mie puțin îmi pasă. Vouă însă ar putea ca să vă pricinuiască neajunsuri.

BĂLĂLĂU : Vezi de tine !

MACFERLAN : Vezi de tine !

CIRIVIȘ : De bine de rău, v-ați încropit micile voastre rosturi în viață. N-aș vrea să vi le stricați. Pîinea se câștigă greu.

BĂLĂLĂU : Mie-mi spui ? !

CIRIVIȘ : Tu, frate Macferlan, ce negustorie învîrți ?

MACFERLAN (*mîndru*) : Vezi de tine !

CIRIVIȘ : Te-am lăsat pedagog la o școală de fete... dacă nu mă înșel. Acum din ce-ți ții zilele ? Petele de pe surtucul tău...

MACFERLAN : Nu-ți încărca conștiința cu pete străine. Ce vezi tu nu-s urme de mîncare. Sînt pete de vopsea. Miroase-mă !

CIRIVIȘ : Nu cumva tragi cu bidineaua și mistria ?

MACFERLAN : Am încercat în zilele de restriște și această jalnică îndeletnicire. Dar m-am înălțat. Acum nu mai zugrăvesc pereți goi. Fac sfinți. Sînt pictor de biserici.

CIRIVIȘ : Atunci nu te dă lucrul afară din casă...

MACFERLAN : Slavă domnului !

CIRIVIȘ : Mda ! La drept vorbind, balanța stării voastre materiale nu-i atît de înfloritoare ca să suferiți avarii prea mari în caz de naufragiu. Mă puteți urma. Vă legați însă să mă urmați pînă-n pînzele albe ?

CEILALȚI TREI : Ne legăm !

CIRIVIȘ : Fără păreri de rău ?

CEILALȚI TREI : Fără !

CIRIVIȘ : Și fără cîrîială ?

CEILALȚI TREI : Fără !

CIRIVIȘ : Bine. O mică invocație către necunoscut. (*Urlă ca cîinele la lună. Ceilalți îi țin isonul.*) Și-acum... cu Dumnezeu înainte ! (*Les cîteși patru.*)

CORTINA



## TABLOUL II

O stradă lăturalnică. În fund, ulucile unei grădini cu pomi roditori, unii înfloriți, alții încărcati de fructe. Un măr bătrîn își răsfrînge două crengi noduroase în uliță. În uluci, către mijloc, sînt bătute rafturile unei maghernițe cu zarzavaturi. Pe rafturi, foi risipite de varză, funii goale de ceapă și alte rămășițe. Ceva mai departe, un dulap închis cu un lacăt mare. La ridicarea cortinei o femeie deschide dulapul, scoate cîteva coșuri, încuie lacătul și pleacă după marfă cu coșurile goale. Începe să se lumineze de ziuă. Ciriviș se ține după un trecător, vorbindu-i în surdină și gesticulînd de zor.

ROSENZWEIG (*oprindu-se*) : La urma urmelor, mă plictisești ! Știi d-ta mai bine decît mine cum mă cheamă ?

CIRIVIȘ : Vă repet, dragă domnule, că e cu neputință să vă numiți Rosenzweig.

ROSENZWEIG : Dă-mi bună pace !

CIRIVIȘ : Rosenzweig, credeți-mă ce spun, trebuie să aibă fața mai prelungă, părul castaniu, ochii bulbucati și nasul acvilin.

ROSENZWEIG : Și dacă n-am nas acvilin, înseamnă că nu sînt Rosenzweig ?

CIRIVIȘ : Firește că nu !

ROSENZWEIG : Dumneata îmbolnăvești un om. Te ții de un sfert de ceas de capul meu ca să mă convingi că eu nu sînt eu.

CIRIVIȘ : Asta pentru binele dumitale. Mie, la urma urmei, puțin îmi pasă. Este însă în interesul dumitale și al

familiei să înțelegi o dată pentru totdeauna că ai fost indus în eroare.

ROSENZWEIG : Domnule, dacă nu sfîrșești, strig lumea de pe stradă să mă scape de-o pacoste și de un nebun !

CIRIVIȘ : Asta n-are să mă împiedice să-mi fac datoria. Mi se rupe inima cînd văd că semenii mei sînt înșelați în chip atît de grosolan. (*Macferlan trece grăbit.*)

ROSENZWEIG (*oprindu-l*) : Domnule, vă rog !

MACFERLAN : N-am timp !

ROSENZWEIG : O secundă numai !

MACFERLAN : Ce s-a întîmplat ? Despre ce e vorba ?

ROSENZWEIG : Mă numesc Rosenzweig. Pe tata și pe bunicul meu i-a chemat la fel. Iar dumnealui vrea să mă convingă că eu, Rosenzweig, nu sînt Rosenzweig !

MACFERLAN : Chestia numelui e foarte încurcată. Fii bun și lipește-te puțin de uluci.

ROSENZWEIG : Să mă lipesc de uluci ?

MACFERLAN : ...Dacă vrei să afli cum stau lucrurile !

ROSENZWEIG : Ei comedie ca asta ! (*Se apropie de gard.*)

MACFERLAN (*doctoral*) : Din felul cum cade lumina asupra d-tale, din chipul cum pătrunde și apoi cum se răsfrînge... nu reiese că vă numiți Rosenzweig. (*Pornește repede.*)

CIRIVIȘ : Ai văzut ?

ROSENZWEIG : Ei comedia dracului !

CIRIVIȘ (*simplu*) : Numele, dragă domnule, e o înlănțuire de sunete care trebuie să trezească o imagine anume. Cînd zici cremene, vezi o bucată de piatră din care ies scînteii. Zici ibric, îl auzi sfîrșind. Spui aguridă, ți se strepezesc dinții. Zici codobatură, o vezi bătînd din coadă. Este așa ori nu ?

ROSENZWEIG : Asta-i cam așa...

CIRIVIȘ : Rosenzweig, crede-mă ce-ți spun, e unul deșirat, cu picioarele lungi și gîtul ca de struț.

ROSENZWEIG : Bunică-meu, sărmanul, era cam deșirat.

CIRIVIȘ : Ei vezi ? El avea dreptul să se numească Rosenzweig.

ROSENZWEIG : Și eu n-am dreptul ?

CIRIVIȘ : Nici să te gîndești ! Nu sună, nu se armonizează cu ființa d-tale.

ROSENZWEIG : Și cum ar trebui să mă numesc ca să sune din armonică ?

CIRIVIȘ (*măsurîndu-l*) : Aronovici.

ROSENZWEIG : Aronovici ?

CIRIVIȘ : Scurt, plinuț, cu părul negricios, îți merge mult mai bine.

ROSENZWEIG : Am trăit s-aud și asta !

CIRIVIȘ : Și cîte-ai să auzi !

BĂLĂLĂU (*trecînd grăbit*) : Bună dimineța, Aronovici !

PENTAGON (*la fel*) : Salve, Aronovici !

ROSENZWEIG : Trăiesc sau visez ?

CIRIVIȘ : Visezi că trăiești. Toți ne amăgim cu iluzia asta. Dă-mi voie să te sărut pe mustăți și nu mai spune la nimeni cum te cheamă.

ROSENZWEIG : Nemaipomenit ! (*Pornește nedumerit.*)

PENTAGON (*întîmpinîndu-l*) : Servus, Aronovici !

BĂLĂLĂU : Salve, Aronică ! (*Macferlan pufnește în rîs.*)

ROSENZWEIG (*desmetîcîndu-se*) : Golanii dracului ! (*Iese.*)

CIRIVIȘ (*zîmbind*) : Cît p-aci să-l conving.

PENTAGON : Chestia cu codobatura a fost la înălțime.

CIRIVIȘ : Natura e onomatopeică. *Der Wind !... (Șuieră ca vîntul.)* Lighioana omenească trebuie să înțeleagă odată acest adevăr. Nu-i oare ridicol să-ți atîrni de gît o zgardă ce nu ți se potrivește ? Ar trebui șterse cu buretele toate numele astea de cățeluși pe care le purtăm și găsite alte îmbinări sonore, după chipul și asemănarea fiecărui ins.

PENTAGON : În privința asta noi ne-am făcut datoria față de natură : Ciriviș, Macferlan, Pentagon, Bălălău ! Sîntem cum părem și părem cum sîntem.

CIRIVIȘ : Aproximativ. Poate că ar fi vremea, o dată cu pălăriile, să ne revizuim și porecele. (*Îmbrățișînd pe un drumetș.*) Anonimule !

TRECĂTORUL : Ce ți-e, domnule ?

CIRIVIȘ (*îmbrățișîndu-l a doua oară*) : Trecătorule !

TRECĂTORUL : Nu ți-e bine ?

CIRIVIȘ (*îmbrățișîndu-l din nou*) : Omule !

TRECĂTORUL : Ferește, Doamne ! (*Iese.*)

CIRIVIȘ (*privind în urma trecătorului*) : Semenul meu ! Și al tău. Semenul nostru. Asta-i, și nu altul ! Asta ! Și asta e mizeria ! Ia-l de aici și azvîrle-l unde vrei. Cade în picioare. La tropice, la pol, la ecuator : același. Un, doi, trei ! Un, doi, trei ! Și asta e mizeria.

(*Trec cîțiva olteni cu coșurile încărcate.*)

MACFERLAN : Munca, travaliul ! (*Toți patru se descoperă.*)

PENTAGON : Uite ce înnobilează pe om !

BĂLĂLĂU : Mie-mi spui ?

CIRIVIȘ : Uneori mi-e rușine că m-am născut.

PENTAGON : Uneori !...

BĂLĂLĂU (*către Ciriviș*) : Să am veniturile tale, nu m-aș rușina niciodată.

(*La capătul din stînga al uliței se ivește o femeie care adună de pe jos tot soiul de lucruri, le prinde cu cleștele și le vîră într-o cutie de tinichea, prinsă de cingătoare.*)

MACFERLAN : Priviți la un alt semen !

CIRIVIȘ : E mascul sau femelă ?

BĂLĂLĂU : După mustăți... mascul, după bariș... femelă !

PENTAGON : Ce-aduni acolo, mătușă ?

FEMEIA : Ce dă Dumnezeu !

PENTAGON : Și Dumnezeu ce dă ?

FEMEIA : Mucuri, cîrpe, oase, cioburi, hîrtii, tinichele...

CIRIVIȘ : Ai strîns ceva provizii ?

FEMEIA : Strîns.

CIRIVIȘ : Cum le dai ?

FEMEIA : Aud ?

CIRIVIȘ : Le vinzi la kilogram sau cu bucata ?

FEMEIA : Nu-ți face rîs, boierule !

CIRIVIȘ : Ce ceri pe ele ?

FEMEIA : Nu-mi arde de glumă !

CIRIVIȘ : Ține atunci o arvună. (*Îi dă cîteva bilete de bancă.*)

FEMEIA : Vai de mine !

CIRIVIȘ (*trîntîndu-se pe caldarîm*) : Și acum răstoarnă-mi garnița în cap ! Răstoarn-o !

FEMEIA : Vai de mine !

CIRIVIȘ : Vreau să mă plouă cu mucuri și cu cioburi !  
 FEMEIA (*depărtându-se*) : Păcat de el ! Păcat ! (*Iese.*)  
 CIRIVIȘ (*stînd în șezut pe marginea trotuarului*) : Nefecita asta se străduie de o jumătate de veac s-adune... împuțiciuni, iar la Bursă, în bănci și prin piețe se încheie în fiecare clipă afaceri de milioane. Vorbele și faptele trăiesc ca pisica cu cîinele, iar dacă s-ar aduna într-un ciur întîmplările unui singur ceas, mintea s-ar opri pe loc, neputînd să lege și nici să dezlege.  
 MACFERLAN : Cioclii însă cu tricornuri ascuțite — rămătorii în pulbere — psalmodiază, îngînd pe nas, și proslăvesc universală armonie...  
 CIRIVIȘ (*unui drumeț*) : Ce părere aveți despre sensul lucrurilor ?  
 DRUMEȚUL : Nu mă plictisi !  
 MACFERLAN (*ieșind înainte*) : N-aveți nici o părere ?  
 DRUMEȚUL : Și dacă am, trebuie s-o strig în gura mare ?  
 MACFERLAN : Nu-i nevoie. O puteți spune în meza-voce. (*Fac cîteșitrei zid înaintea trecătorului.*)  
 DRUMEȚUL : Nu-mi arde de fleacuri ! Lăsați-mă să trec !  
 CIRIVIȘ : Dincolo de noi, spun epicurienii, nu mai e nimic. E golul, e Nirvana. Vrei să cazi în gol ?  
 DRUMEȚUL : Să nu cădeți voi în pumnii mei !  
 PENTAGON : Gladiatori ?  
 BĂLĂLĂU : Roman ?  
 DRUMEȚUL : Cam așa un lucru.  
 CIRIVIȘ : Pretorienii în gardă ! (*Urcă pe rafturi, apoi pe uluci. Ceilalți îl urmează.*)  
 BĂLĂLĂU (*de pe gard*) : Poftiți în ring dacă vă dă mîna !  
 Vă aruncăm mînușă ! Îndrăzniți, vă rog !  
 MACFERLAN : Luptăm cu arme egale : dumneata cu pumnii, noi cu călcîiele.  
 CIRIVIȘ : *Extremitées se touchent !*<sup>1</sup>  
 PENTAGON : Șoarece de cîmp !  
 BĂLĂLĂU : Iepure de casă !  
 (*Luptătorul se repede asupra lor. Cei patru se urcă în pom.*)

<sup>1</sup> În limba franceză în text, extremitățile se ating.

CIRIVIȘ : Excelsior !  
 DRUMEȚUL : Pușlamale !  
 MACFERLAN : Cum ați zis ?  
 DRUMEȚUL : Pușlamale !  
 CIRIVIȘ : Aveți curaj să întrebuițați asemenea locuții ?  
 MACFERLAN : Să-l ucidem cu propriile lui arme !  
 CIRIVIȘ : Să-l lapidăm !

(*Il bombardează cu mere. Boxerul aruncă și el, dar silit de ploaia de șrapnele, bate în retragere.*)

PENTAGON : Învins la puncte !  
 BĂLĂLĂU : *Knock-out* prin abandon !  
 DRUMEȚUL : Pușlamale ! (*Iese.*)  
 CIRIVIȘ (*lui Pentagon*) : De te-ar învinui cineva că ești un parvenit... ce i-ai răspunde ?  
 PENTAGON : Că m-am cocoțat într-adevăr mai sus decît merit.  
 MACFERLAN : Luați, gustați, ale noastre dintr-ale voastre !  
 CIRIVIȘ : Cum rămîne însă cu simțul nostru de onestitate civică ?  
 MACFERLAN : Facem și noi ca politicienii : ne jertfim pentru binele obștesc.  
 (*Mănîncă mere și-și umplu sîinii și buzunarele. Cîteva clipe de tăcere. Cei patru se privesc, se uită jur împrejur și zîmbesc.*)

CIRIVIȘ : Ramuri !  
 BĂLĂLĂU (*după un timp*) : Frunze !  
 MACFERLAN (*la fel*) : Flori !  
 PENTAGON : Păsări ! (*Își bălăngăne brațele.*)  
 CIRIVIȘ : Decoru-i minunat !  
 PENTAGON : La ce altitudine să fim oare ?  
 MACFERLAN : Circa la cinci mii peste nivelul mării...  
 CIRIVIȘ : De la această ameteitoare înălțime, simt că-mi pot depăna firul gîndurilor.  
 MACFERLAN : Guiță purcelul ?  
 CIRIVIȘ : Începe să guițe.

(*Din dreapta, domnul cu barbă, însoțit de trei agenți și un sergent de stradă, trece grăbit. Cei patru stau nemișcați.*)

SERGEANTUL : Cu gambete cenușii spuneți ?

DOMNUL CU BARBĂ : Da.

SERGEANTUL : Pe aici au apucat-o. (*Ies.*)

BĂLĂLĂU : Călătorie sprîncenată !

MACFERLAN (*lui Ciriviș*) : Guițați, vă rog !

CIRIVIȘ : Ei bine, scumpi maestri, batem de ani de zile ulițele, speluncile și văgăunele, armonizînd cadențele, netezim asperitățile, facem într-un cuvînt, un vast laborator de experimente, și nu ne-am gîndit niciodată să improvizăm un cuib cît de modest laboratorului nostru. Micul nostru quartet trebuie să aibă un lăcaș al lui. Și pentru că, după ani grei de despărțenie, aici am descălecat înțîia oară, să ungem acest arbore cu mirodenii și să-l sfințim drept „sediu social”. Sînteți de părere ? Pui chestia la vot.

PENTAGON : Vot secret ?

CIRIVIȘ : Cu bile. (*Zvîrle fiecare cîte un măr în pălăria lui Ciriviș.*)

BĂLĂLĂU : Unanimități ! (*Se sărută.*)

MACFERLAN : Prin urmare, de astăzi înainte quartetul nostru de coarde nu mai este o înjghebare în vînt, ci un așezămînt temeinic.

CIRIVIȘ (*scoate un carnet și un stilou și vorbește scriind*) : Iar pentru ca temeinicia așezămîntului nostru să nu fie pusă de nimeni la îndoială, să întărim voința noastră cu parafe și sigilii. Semnați !

PENTAGON : Pe timbru ! (*Lipește două mărci pe hîrtie.*)

MACFERLAN : Păcat că n-avem și peceti !

BĂLĂLĂU : Se găsesc. Ștampila spălătoriei merge ?

CIRIVIȘ : Ca o mînușă ! (*Bălălău pune sigiliul.*) Așa. Acum se cheamă că sîntem... legalmente constituiți. (*Se sărută.*)

PENTAGON : Crescat !

MACFERLAN : Floreat !

BĂLĂLĂU : Rodat !

CIRIVIȘ (*frecîndu-l la ceafă cu mîneca hainei*) : Rodeat !

Rodeat ! (*Mușcă dintr-un măr și vorbește mîncînd.*)

În cei șase ani de pribegie am gustat din toate bunătățile vieții — cu bani te înfrupți din toate. Dar femeia, vinul, danțul și celelalte sînt sosuri vechi de

cînd lumea. Guști de două ori, și ți-e lehamite. Și atunci, fără să vreau, m-am întors cu gîndul la blestemățiile noastre din uliță. Le crezusem într-un timp tumbe copilărești, și atît. Dar cîntărind cu luare-aminte, drămuind ca un spițer, mi-am dat seama că aceste încercări de escaladare, de evadare, de rupere din linie sînt un izvor de bucurii mereu proaspete și pline de aromă. Este cumva aceasta o năzărire a mea, ori e un grăunte de adevăr în ce vă spun ?

MACFERLAN : Mai mult decît un grăunte.

CIRIVIȘ : În alambicurile noastre mustesc, fierb și se distilează băuturi care țin vremea pe loc și dau trupului și sufletului o nesecată tinerețe și voioșie.

PENTAGON : Rachierie magică !

BĂLĂLĂU : *Di primo cartello* !

CIRIVIȘ : Sîntem oare acum mai bătrîni decît în ziua cînd am început înțiile salturi ? Numărăm azi mai multe primăveri ca atunci ? Cîte primăveri numărăm ?

MACFERLAN : Șaptesprezece !

BĂLĂLĂU : Pe o parte.

MACFERLAN : *Klepsis Toma* ! Tartorul știe ce spune. Sîntem și azi cu chiverile de școală pe ureche. Inimile noastre zburdă, iar ochii noștri rîd. Apele turburi ale vieții nu ne-au tîrît în vîltoare.

CIRIVIȘ (*misterios*) : Dacă dar, scumpi magicieni și maestri, dacă dar în cazanele noastre se vîntură apă-vie, de ce să ne închidem ca niște egumeni în beciul mînăstirii și să sorbim numai noi din ulcele ? Nu e mai pravoslavnic să dăm și semenului nostru puțința să se înfrupteze ? E cam tînt acest semen...

BĂLĂLĂU : Încuiat...

MACFERLAN : Rutinar, încrezut...

PENTAGON : Laș, apucător...

CIRIVIȘ : Dar umblă în două labe !

BĂLĂLĂU : Ce-i al omului e al omului.

CIRIVIȘ : Într-un cuvînt, cred că avem datoria civică să ne punem produsele în circulație. Distileria „Capul de rățoi”, cum am botezat tovărășia noastră, trebuie să iasă din umbră la lumină. Sînteți de părere ?

CEI TREI : Sîntem !

CIRIVIŞ : Fiţi atunci înţelepţi ca regele Solomon. Faceţi-vă mîna pîlnie şi ziceţi după mine. (*Strigă tare.*)  
Hoţii în grădină ! Hoţii în grădină !

MACFERLAN, BĂLĂLĂU (*într-un glas*) : Hoţii în grădină !

CIRIVIŞ : Strigă, Pentagonoane !

PENTAGON : Aţi înnebunit ? Vreţi să-mi pierd pîinea de la gură ?

BĂLĂLĂU : Nici să ne ţie isonul nu e în stare !

PENTAGON (*împă ascuţit*) : Hoţii în grădină ! Hoţii în grădină !

BĂLĂLĂU : Aşa, vezi !

MACFERLAN : Nu-ţi cerem să străluceşti — e şi greu între noi — dar simte măcar pulpa cînd îţi punem pînteni.

PENTAGON : Vouă ce vă pasă ? !...

TOŢI : Hoţii în grădină !

(*Trecătorii se opresc în drum. Printre ei îşi face loc Petrică Muşat, stăpînul grădinii, îmbrăcat sumar.*)

MUŞAT : Daţi-vă jos !

CIRIVIŞ (*angelic*) : Cu cine avem onoarea ?

MUŞAT : Vă satur eu să mai daţi iama prin avutul altuia !

CIRIVIŞ (*senin*) : Sînteţi stăpînul domeniului ?

MUŞAT : V-arăt eu acum cine sînt !

CIRIVIŞ : Asta dorim şi noi. Pentru ca la rîndul nostru să v-arătăm şi noi...

MUŞAT : Ameninţări ?

CIRIVIŞ : Ferit-a Sfîntul ! Pentru ca la rîndul nostru să v-arătăm situaţia noastră juridică. Dar mai întîi lămurim-ne d-ta.

MUŞAT : Ce să lămurim ?

CIRIVIŞ : Cine eşti, de unde eşti, pe la noi ce rătăceşti ?

MUŞAT : Mă luaţi în rîs ? Aşteptaţi dar ! (*Iese repede.*)

CIRIVIŞ : Cine-i individul ?

UN CETĂŢEAN : E stăpînul locului. Om înstărit, negustor, nu...

CIRIVIŞ : Ce fel de negustor ?

CETĂŢEANUL : De trufandale.

BĂLĂLĂU : Nene ?

MACFERLAN : Să-i fie ruşine obrazului !

CETĂŢEANUL : Negustor de zarzavaturi şi de poame, nu...

BĂLĂLĂU : Spune aşa, creştine !

(*Muşat, însoţit de o slugă, se înapoiază cu un ciomag în mînă.*)

CIRIVIŞ : Om de ispravă, care va să zică, om de înţeles...

MUŞAT : Ce cătaţi în mărul meu ?

CIRIVIŞ : Ce cauţi sub mărul nostru ?

MUŞAT : Sînt stăpînul acestei grădini şi n-am de dat socoteală nimănui.

CIRIVIŞ : Sîntem stăpînii acestui pom şi nu dăm socoteală nimănui.

MUŞAT : Sfîntă obrăsnicie !

CIRIVIŞ : Te desfidem să dovedeşti, cu acte, că ai mai multe drepturi decît noi asupra mărului. Noi, însă, putem, înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor, să facem această dovadă. (*Scoate carnetul.*)

MUŞAT : Dacă dovediţi lucrul ăsta, vă dăruiesc grădina toată, mă las de negoţ şi mă bag argat cu simbrîie.

MACFERLAN : N-o spune de două ori, că ţi se poate întîmpla pocinogul.

CIRIVIŞ : Dumneata ai drepturi globale de stăpînire, noi, drepturi speciale.

MUŞAT : Aud ?

CIRIVIŞ : Dumneata stăpîneşti pămîntul şi acareturile, noi — mărul.

MUŞAT : Dar prăjina asta cine-o stăpîneşte ?

MACFERLAN : Al de-o are.

MUŞAT : Păi să nu mă faceţi că v-o încerc pe spinare...

CIRIVIŞ : Ca să nu mai lungim vorba, iată : avem asupra noastră un document care, negru pe alb, ne consfinţeşte drepturile.

MUŞAT : Auziţi oameni buni ! Să văd şi eu minunea ! Arătaţi documentul.

CIRIVIŞ : Cu plăcere, dacă la rîndul d-tale ne arăţi un act la fel.

MUŞAT : Adică ?

CIRIVIŞ : Adică un act, cu semnături şi peceti, în care să se spuie negru pe alb că acest măr — dar el şi numai el — e proprietatea duminică.

MUŞAT : Eu am...

CIRIVIŞ : Ai asemenea act ?

MACFERLAN : Îţi dai cuvîntul de cinste că ai asemenea document ?

MUŞAT : Uită-te drăcie !

PENTAGON (*aprig*) : Ci dă-l odată !

MUŞAT : Apoi...

PENTAGON : Dacă nu-l poţi da, nu ne mai bate capul !  
Du-te de te culcă !

CIRIVIŞ : Actele vorbesc. (*Desprinde foaia de hîrtie din carnet, o îndoieste şi o bagă în buzunar.*)

MUŞAT : Şi adicăte cum ? În casă la mine nu sînt eu stăpîn ?

MACFERLAN : Actele vorbesc.

MUŞAT : Nu sînt eu stăpîn pe pămîntul meu ?

CIRIVIŞ : Ți-a pomenit cineva de el ?

MUŞAT : Şi dacă pămîntul e al meu, pomul nu-i şi el ?

CIRIVIŞ : Îl stăpîneşti în subsidiar. Noi, în principal...  
Aici este buba. Iar un adagiu, vechi de cînd lumea, spune lămurit : *Accesorium principalis sequitur...*

MUŞAT (*urlînd*) : Ce-mi tot bateţi capul ? !

CIRIVIŞ : Asta-i adevărul.

MUŞAT (*celor din stradă*) : Auziţi, oameni buni ! Îmi sar creierii din cap !

PENTAGON : Du-te şi te culcă !

MUŞAT : Arătaţi hîrţiile !

CIRIVIŞ : Dacă puneţi la îndoială drepturile care purced din pergamente, ei bine, ne putem legitima şi mai strălucit aceste drepturi invocînd starea de fapt.

MUŞAT : Ce stare ?

CIRIVIŞ : De fapt.

MUŞAT : De scrînteală, de smuceală la cap, vreţi să spuneţi...

CIRIVIŞ : Vă înşelaţi amaric... Stăpînim acest arbore prin ocupaţiune...

MACFERLAN : Cel mai vechi şi cel mai sfînt mijloc de stăpînire...

CIRIVIŞ : Temelia şi blazonul tuturor stăpînirilor.

MACFERLAN : Uzantă de drept privat, public şi internațional.

MUŞAT : Nu ştiu ce mă opreşte să nu vă sfărîm tigvele...

MACFERLAN : Teama de necunoscut...

BĂLĂLĂU : Frica de bombardament...

UN CETĂŢEAN : Nu-i vreo gură de apă prin apropiere ?  
Să vedeţi cum se liniştesc boierii...

MUŞAT : Că bine zici ! (*Slugii.*) Adă furtunul, Constantine !

CONSTANTIN (*tresărînd*) : Îndată ! (*Iese bocănînd saboţii.*)

MUŞAT : Aşa-i frate ! (*Celor din pom.*) Vă satur eu de... ocupaţie !

UN CETĂŢEAN : Arde-i la ţurloaie, coane Petrică !

MUŞAT : Să-i murez mai bine !

BĂLĂLĂU : Chestia cu tulumba nu prea mi-a plăcut...

PENTAGON : Nici mie.

MACFERLAN : Asta ne răstoarnă toată tragedia.

PENTAGON (*pe un ton comercial*) : În definitiv ce poftesti d-ta ? Ce pretenţii ai ?

MUŞAT : Să-mi plătiţi pagubele şi să vă luaţi pedeapsa.

PENTAGON : Alergi după doi iepuri ?

MUŞAT : După patru. (*Lui Constantin, care se întoarce agale, tîrînd furtunul după el.*) Mişcă-te, amorti-tule ! (*Îi smuceşte furtunul.*)

CIRIVIŞ : Un bob zăbavă ! În această situaţie, depunem armele — forţa primează dreptul — cerem armistiţiu. (*Muşat ridică furtunul.*) Plătim. Onorăm cambia. Nu sîntem împotriva duşurilor matinale, dar dacă ne muraţi, înseamnă că v-aţi luat plata singur şi nu mai datorăm nimic.

MACFERLAN : Alegeţi, prin urmare : banii sau... tulumba !

MUŞAT : Tulumba !

PENTAGON : Dar spuneţi dîneauri...

BĂLĂLĂU (*patetic*) : E luni de dimineaţă, şi cum începeţi săptămîna, vă merge toată luna...

CIRIVIŞ : Cu ce-am gustat noi, cu ce-au gustat alţii, cu ce s-a risipit, nu trece de cinci-şase kilograme. Să punem zece. Ținînd seama de somnul stricat, de sîngele rău...

BĂLĂLĂU : De tulumbă...

CIRIVIȘ : Plătim o despăgubire globală de două mii lei.  
Sînteți mulțumit ?

PENTAGON : E bine ?

CIRIVIȘ (*scoțînd un teanc de bancnote*) : Plata la vedere.  
(*Îi întinde două hîrtii.*)

MACFERLAN : Binevoiți, vă rog !

MUȘAT (*după un timp*) : Aveți noroc că-i luni. (*Ia banii...*)

CIRIVIȘ : Ține, Constantine ! (*Îi zvîrle o monedă.*) Aștia pe păr ! (*Aruncă un pumn de bani. Mulțimea se împărăștie.*)

MUȘAT : Comedioși oameni !

MACFERLAN : Așa-i că ți-am vîrît un fier ars în inimă ?

MUȘAT : Apoi, cum le suciți și le răsuciți...

MACFERLAN : Așa-i că n-a lipsit să te facem să crezi ?...

CIRIVIȘ : Destul ! Ce-a fost s-a dus ! (*Suflă în gol.*) A pierit. S-a topit. (*Lui Mușat.*) Și acum, că am rămas singuri, să-ți lămurim cum stau lucrurile. Noi iubim oamenii. Cu toate păcatele lor, îi iubim. Dar mai dragi decît oamenii ne sînt dobitoacele, păsările și arborii. Iar pomii roditori sînt slăbiciunea noastră. Ne place să-i urmărim pas cu pas, cum înmuguresc, cum le dă frunza, cum înfloresc, cum rodesc. E o bucurie a noastră, marea noastră bucurie.

MUȘAT : Și bucuria altora.

CIRIVIȘ : Negreșit. Negreșit. Dumneata ne înțelege. Și de aceea n-ai să rîzi cînd ți-oi spune că visul nostru de totdeauna a fost s-avem un pomuleț. Dar așa-i soarta omului : de ce-i dorește inima parte să nu aibă. Te fură ale vieții. Alergi după una, gonești după alta, și uiți de ce rîvnești. Azi-noapte, însă, de la miezul nopții stăm aici de strajă, ne-am adus aminte. Și mirosind frunzele mărului, mîngîindu-i trunchiul, sărutîndu-i crengile, ne-am înfrățit cu el. Și în fața stelelor, a lunii și a cerului, am jurat să nu ne despărțim de dînsul niciodată. Iată de ce nu ne înduram să ne dăm jos adineauri și iată de ce nu știm cu ce inimă vom coborî acu. (*Se descoperă. Ceilalți fac la fel.*)

MUȘAT : Comedioși mai sînteți !

CIRIVIȘ (*mieros*) : N-ai vrea, coane Petrică, dumneata, care știi ce-i dragostea de ierburi, de flori și de arbori, n-ai vrea să ne lași nouă mărul ăsta drag ?

MUȘAT : Cum să vi-l las ?

CIRIVIȘ : Să ni-l dai de suflet.

MUȘAT : Să vă dau mărul de suflet ?...

CIRIVIȘ : Nu pe veresie. Bineînțeles că nu. Avem vreo douăzeci de albăstrele care ne rîcîie buzunarele, și grozav am dori să le mărităm ! N-ai vrea să ne în-cuscrim ? N-ai vrea să facem tîrgul ?

MUȘAT : Altă comedie acum !

CIRIVIȘ : Fructele-ți rămîn d-tale și cele de acum și cele viitoare — ești negustor și nu vrem să te păgubim nici cît negru de sub unghie.

MUȘAT : Atunci pe ce dați banii ?

CIRIVIȘ : Pe poezie. Pe ramuri și pe trunchi.

MUȘAT : Pe niște cioturi ?

CIRIVIȘ : Cioturi vii ! Ne-am săturat de pribegie ! Vrem s-avem și noi un locșor de unde, neturburați de ni-meni, să ciripim la soare.

MUȘAT : Să ciripiți ?

CIRIVIȘ : Vrem s-avem un frate fără grai, din ale cărui brațe să prindem în tăcere taina mugurului, a frunzei și a florii.

MUȘAT : Asta-i marea taină !

CIRIVIȘ : Așa-i ? (*După un timp.*) Ei, ce zici ? Cădem la învoială ?

MUȘAT : Apoi...

CIRIVIȘ : Plata la vedere.

MUȘAT : Neam de neamul meu n-a făcut asemenea tîrg...

CIRIVIȘ : E un tîrg rușinos ?

MUȘAT (*greoi*) : N-ar fi...

CIRIVIȘ : Atunci de ce te codești ?

MUȘAT : Nu mă trage inima.

CIRIVIȘ : O dată roadele culese, trunchiul și crengile îți mai folosesc ? Cîștigi ceva de pe urma lor ?

MUȘAT : Nu. Dar tare nu-mi vine a crede că numai de dragul de a ciripi ca vrăbiile zvîrliți atîta bănet...

CIRIVIȘ : Nu ne uităm la bani.

MUȘAT : Atunci ce urmăriți ?

CIRIVIȘ : Auzi, ce urmărim ! Dacă ai presupusuri, nu ne mai stricăm gura. Cercăm aiurea. Trunchiuri și crengi goale pe toate cărările. Descălecarea !

PENTAGON : Pe dumnealui se vede că-l dau banii afară din casă.

MACFERLAN : Pesemne.

MUȘAT : Ba cu prăpădul din ăst an, cu grindina, omizile și mana...

PENTAGON : Atunci ce stai pe gânduri ? Că nu-ți măriți nici fetele, nici nu-ți însori feciorii. Dai un pumn de vreascuri, și iei doi saci cu bani.

MUȘAT : Asta cam așa e...

PENTAGON : Atunci ?

BĂLĂLĂU : Hotărîtu-te-ai ?

MACFERLAN : Da, ori ba ?

CIRIVIȘ : Zi ! Că nu vrem să ne apuce răsăritul soarelui necuibăriți.

MUȘAT : Dați douăzeci de albastrele ?...

CIRIVIȘ : Vorba-i vorbă !

MUȘAT : Pe ramuri și pe trunchi ?

CIRIVIȘ : Pe ce se vede.

MUȘAT : Și fructele-mi vin mie ?

CIRIVIȘ : Dumitale.

MUȘAT : Mare-i grădina lui Dumnezeu !

MACFERLAN : S-a făcut ?

MUȘAT : Să-l stăpîniți sănătoși !

MACFERLAN : Ceasul ăl bun !

BĂLĂLĂU : Și cîinstitul aldămaș !

CIRIVIȘ : Iar ca să vezi cu ce oameni de nimic ai de a face : poftim ! (*Zvîrle lui Mușat un pachet de bancnote, apoi scoate carnetul și începe să scrie.*)

MUȘAT (*mișcat*) : Asta mi-a plăcut !

CIRIVIȘ (*scriind*) : Acu, dacă-i vrea să pui tureaua, ai pune-o, dacă nu, nu...

MUȘAT : Îmi pare rău. Cînstesc pe cine mă cîntește. Și ca să v-arăt și eu cine sînt, poftim ! Pe nenumărate ! (*Bagă banii în buzunar, ia condeiul pe care i-l întinde Ciriviș, apoi, ridicînd ochii la cei de sus.*) Pămîntul și fructele ale mele ?

CIRIVIȘ : Vorba-i vorbă ! (*Mușat iscălește.*)  
CEI PATRU (*cîntînd*) :

*La biserică este epitrop,  
Haidiridi, haidiridi  
Hai, hai, hai !  
Tam, tam, ta, ra, ra, ta, ta !  
Ta bum, ta pst ! Th, hrr ! Ta ptiiu !*

MUȘAT : Ei, bată-vă norocul ! (*Lui Constantin, care a stat tot timpul melancolic ceva mai la o parte, cu furtunul în mînă.*) Strînge furtunul, Constantine, spune-i doamnei să trimită un clondir de vin și mizilic.

MACFERLAN : Dă tulumba-ncoace, băiete, că intrăm în casă nouă și trebuie să stropim pereții cu aghiasmă, să fugă pricolicii. (*La un semn al lui Mușat, Constantin întinde furtunul.*) Așa. (*Lui Mușat.*) Acum se cheamă că bastonul de mareșal a trecut din mîinile d-tale într-ale noastre. (*Pune palma la gura furtunului și stropește în sus și în lături.*)

MUȘAT : Bată-vă să vă bată !

(*Constantin iese domol, bocănînd saboșii.*)

CIRIVIȘ (*în șoaptă, lui Mușat*) : Și acum îmi dai voie să-ți pui o întrebare ?

MUȘAT : Mă rog dumitale.

CIRIVIȘ (*urlînd*) : Ce cauți sub mărul nostru ?

MUȘAT : Uită-te drăcie !

CIRIVIȘ : Sîntem ori nu stăpîinii lui ?

MUȘAT : Sînteți...

CIRIVIȘ : Atunci ce tot cîntai adineauri ?

BĂLĂLĂU : Ce mi te umflai în pene ?

MACFERLAN : Ce te rățoiai așa ?

(*Domnul cu barbă și agenții se înapoiază.*)

PENTAGON (*cîntînd*) : La biserică este epitrop...

CEILALȚI : Haidiridi ! Haidiridi !

Hai, hai, hai !

MUȘAT : Comedioși oameni !

DOMNUL CU BARBĂ : Țștia sînt !

CIRIVIȘ : Zărești o barbă ?

MACFERLAN : Zăresc o barbă.



DOMNOL CU BARBĂ (*agenților*) : Legați-i cobză și aduceți-i la inspectorat.

UN AGENT : Prea bine !

BĂLĂLĂU : Zărești o barbă ?

PENTAGON : Zăresc o barbă.

DOMNUL CU BARBĂ : Să se ia act.

AGENTUL : S-a luat !

DOMNUL CU BARBĂ (*celor din pom*) : Vă învăț eu minte !

AGENTUL : Dați-vă jos !

CIRIVIȘ : Sîntem la cinci mii de metri deasupra nivelului mării și ne trebuiesc cel puțin treizeci și șase de ore ca să coborîm.

BĂLĂLĂU : Treceți, vă rugăm, mîine după asfințitul soarelui.

PENTAGON : Sau, dacă aveți vreme de pierdut, așteptați-ne.

DOMNUL CU BARBĂ : Ce nerușinare !

AGENTUL : Vă somez să vă dați jos !

CIRIVIȘ : Am poruncit să ni se aducă pe catîri gustarea de dimineață și am dori să nu fim turburați.

AGENTUL (*celor din stradă*) : Trimiteți după stăpînul grădinii. Spuneți-i să ne dea o scară.

MUȘAT (*neconvîns*) : Eu sînt... stăpînul grădinii.

AGENTUL : Dumneata ?

MUȘAT : Eu...

AGENTUL : Ce-i cu indivizii ?

MUȘAT : Nu sînt... indivizi.

AGENTUL : Ce caută în mărul dumitale ?

MUȘAT (*încurcat*) : Nu e... mărul meu.

AGENTUL : Dar atunci ce fel de stăpîn ești ?

MUȘAT : Stăpînesc doar pămîntul. Pomul e al dumnealor.

AGENTUL : Uită-te drăcie !

DOMNUL CU BARBĂ : Ce mai e și asta ? !

(*Constantin intră cu o tavă încărcată.*)

CIRIVIȘ : Poftim, domnule comisar !

BĂLĂLĂU : Ale voastre dintr-ale noastre...

MACFERLAN (*bărbosului*) : Gustați și dumneavoastră !

CIRIVIȘ (*apucînd tava*) : Și vă rog să iertați lipsa de confort... abia azi ne-am mutat în apartament.

BĂLĂLĂU : Mobilierul ne sosește săptămîna viitoare.

MACFERLAN : N-am căpătat decît apă...

DOMNUL CU BARBĂ : Sînt de un cinism revoltător. Pe răspunderea mea, domnule agent, dă-i jos și împachetează-i în mașină !! (*Agentul face un semn ajutoarelor.*)

MACFERLAN : Vă facem atenți că domiciliul e inviolabil...

AGENTUL : Vă arăt eu domiciliu !

MACFERLAN : Și că libertatea individuală e garantată prin constituție..

AGENTUL : V-arăt eu constituție !! (*Copoilor.*) Pe ei, băieți !

CIRIVIȘ : Pretorieni, în gardă !

(*Agenții se cațără pe uluci. Bărbosul se apropie și el. O coloană de apă îl face ciuciulete.*)

DOMNUL CU BARBĂ : Luați act, vă rog !

AGENTUL (*lăsîndu-se pe vine*) : S-a luat.

CORTINA

### TABLOUL III

O circumscripție polițienească. Către fund, în stînga, se zăresc treptele unei scări care coboară în subsol. Ceva mai în față, o canapea. În dreapta scării din fund, ușă care răspunde în vestibul. În dreapta fund, fereastră. În fața ferestrei, un birou cu sertar. Lîngă peretele din dreapta, o banchetă lungă și îngustă. Între fereastră și vestibul, o masuță. Pe pereți, cromolitografii banale. Un regulament. Poza unui prefect mustăcios în uniformă de colonel de cavalerie. Două uși laterale. La masuța din fund, un agent, cu capul în mîini, citește. Pe canapea, un alt agent moțăie. Subcomisarul de serviciu, un om chelbos și scofîlcit, scrie la birou.

SUBCOMISARUL (*către agentul care citește*): Pst! Pst!  
(*Agentul nu-i i-a seamă.*) Studentule! (*Agentul nu răspunde.*) Studentule, n-auzi? (*Agentul ridică capul.*) Fă-te încoa, neicuțule!

AGENTUL: Hm da! (*Se scoală.*)

SUBCOMISARUL: Ia vezi, am ticluit-o bine?

AGENTUL I (*după ce și-a aruncat ochii pe hîrtie*): Hm...

SUBCOMISARUL: Merge?

AGENTUL: Nu. prea. Stai rău cu ortografia.

SUBCOMISARUL: Greșeli multe?

AGENTUL: Borte, nu greșeli!

SUBCOMISARUL: N-ai vrea să le cîrpin?

AGENTUL (*căscînd*): Ba da.

SUBCOMISARUL (*ridicîndu-se*): Repede, neicuțule, pînă nu se trezește javra de acolo. (*Arată spre celălalt agent.*) Și pînă nu pică tartoru...

AGENTUL (*stînd în locul subcomisarului*): Crezi că are să vie?

SUBCOMISARUL: Vine.

AGENTUL: Nu-și strică el somnul cu una, cu două...

SUBCOMISARUL: Dar și cînd și-l strică!

AGENTUL (*rîzînd*): Mamă, Doamne!

SUBCOMISARUL: Afurisit neam de om! Să mă puie pe mine, globan bătrîn...

AGENTUL II (*moțăind.*) Mîrtoagă...

SUBCOMISARUL: Ce-ai spus?

AGENTUL I: Nimic...

SUBCOMISARUL: ...Să mă puie să alerg în buiestru... Om la vîrsta mea, s-ajung a sloveni ceasloavele nepoților... S-o iau de la az-buche...

AGENTUL II (*cu ochii închiși*): Nu cîrți!

SUBCOMISARUL (*către Agentul I*): Aud?

AGENTUL II (*cu ochii închiși*): Nu bîrfi!

SUBCOMISARUL: Cine mormăie?

AGENTUL II: Iartă greșelile aproapelui...

SUBCOMISARUL: Nu doarme licheaua!

AGENTUL II: Ca și aproapele să-ți ierte greșelile ortografice.

SUBCOMISARUL: Pușlamaua dracului!

AGENTUL II (*sărînd în sus*): Gîndeați că dorm, ai? Uitați că sînt feciorul lui știe-tot, vede-tot?

SUBCOMISARUL: Mare secătură!

AGENTUL II: Și apoi, cum să dormi după tărăboiul care a fost aici? Dar să știi, neicuțule, că bărbosul ți-a dat cu praf în ochi.

SUBCOMISARUL: Aud?

AGENTUL II: El a rostit sacramental: subsecretar de stat Dacian, și d-ta ai luat-o de bună.

SUBCOMISARUL: Ce vrei să spui cu asta?

AGENTUL II: Vreau să spui că domnul Dacian a fost mare dregător, este adevărat, dar sub altă gubernie.

AGENTUL I: Sub Matei Basarab și Bazilie Lupu... (*face semnul bărbii.*)

SUBCOMISARUL: Ei, comedia dracului!

AGENTUL II : Nu trebuia să-i dai cei trei copoi.

AGENTUL I : Tartorul o să se facă foc când o afla !

AGENTUL II : Dacă n-o fi aflat...

SUBCOMISARUL : Apăi da ! Cu iscoade ca voi, cum să nu afle ?

*(Intră Comisarul. Agentul I se ridică în picioare.)*

COMISARUL : Ce s-a întâmplat ? De ce ați trimis după mine ?

SUBCOMISARUL : Dintr-o clipă într-alta poate să pice „dumnealui“, și așa m-am gândit, că-i mai bine să vă găsească aici.

COMISARUL : Hm-da ! *(Se așază în fotoliu.)* Dar, mă rog, ce s-a întâmplat ?

SUBCOMISARUL : Acum vreo două ceasuri m-am pomenit pe ușa, adus ca de furtună, cu un domn falnic, cu barba pînă-n brîu. „Subsecretar de stat Dacian“, se răfoi el la mine și-mi bătu din pîteni să-i dau numărul de telefon al șefului. I l-am dat. „Gangsteri, derbedei !“ bombănea el învîrtind manivela, și o ploaie de înjurături începu să toarne împotriva unor indivizi necunoscuți și împotriva noastră, a poliștilor. După ce se război la aparat cu șeful, sună prefectura, dădu niște semnalmente și porunci ca toate circumscripțiile să se puie în mișcare. Îmi ceru după aceia trei oameni și ieși ca o furtună.

COMISARUL : Și i-ai dat ?

SUBCOMISARUL : Se putea să nu-i dau ? !

COMISARUL : Păi, firește, pentru că, în afară de mine, de inspector, și de prefect, d-ta habar n-ai de cine taie și spînzură în țara asta !

SUBCOMISARUL : Păi...

COMISARUL : Apoi d-aia n-are ursul coadă !...

SUBCOMISARUL : Lasă, neicuțule că scăpați de mine ! După Sfîntul Dumitru îmi regulez drepturile și de ignat îmi tai porceaua singur.

COMISARUL : S-o mănînci sănătos !

SUBCOMISARUL : Om la anii mei s-ajung a sloveni abețedarul !

COMISARUL : Asta nu din pricina mea, știi bine.

SUBCOMISARUL : Nu zic că dintr-a dumitale...

COMISARUL : Damblalele șefului ! Dumnealui e scos din varniță nouă. Noi sîntem tipare vechi. *(Se aud țipete.)* Cine urlă ?

AGENTUL I : O nebună de chivuță.

COMISARUL : De ce țipă ?

AGENTUL I : A spart capul uneia cu bidineaua și...

SUBCOMISARUL : Corp delict, i-am ridicat-o !

AGENTUL I : Și acum țipă după bidinea ?

AGENTUL II : Cică i-am luat pînea de la gură !

COMISARUL *(agenților)* : Duceți-vă și domoliți-o !

AGENTUL I : Îndată. *(Agenții coboară treptele.)*

COMISARUL : Uite cu ce tacîmuri a-mpănat dumnealui serviciul ! Studenți ! Copoi de rasă !

SUBCOMISARUL : Vremuri noi, neicuțule...

COMISARUL : Crezi că-și înfige unul din ei mîna în cocul țigăncii ? Aș ! O îmbunează cu... acadele și zaharicale.

SUBCOMISARUL : Ortografia nouă...

COMISARUL : Alege-s-ar praful ! La cea dintîi mișcare, mă cer la dracu-n praștie, numai să scap de mofturile astea... *(Se aude larmă afară.)* Ia vezi ce mai e.

*(Ușa din fund se deschide, și Dacian intră cu hainele leoarcă, urmat de cei patru și de copoi.)*

DACIAN : Uitați-vă în ce hal m-au adus derbedei...

PENTAGON : Nu sîntem derbedei.

COMISARUL : Ce s-a întâmplat, vă rog ?

DACIAN : Te rog să ții sub pază pe acești indivizi. Mă reped să-mi schimb hainele și mă înapoiez îndată.

COMISARUL : Prea bine.

*(Dacian dă să plece, cei patru se iau după el.)*

COMISARUL : D-voastră rămîneți !

CIRIVIȘ *(suav)* : Am venit împreună, plecăm împreună.

DACIAN *(către Comisar și Agenți)* : Vă atrag luarea-aminte, domnilor, că indivizii poartă insigne false... Luați seama să nu le dosească.

COMISARUL : N-aveți nici o grijă ! *(Agenților.)* La beci cu ei !

CIRIVIȘ : Fără cercetare ?

COMISARUL : Fără.

MACFERLAN : Fără jalbă scrisă ?  
 COMISARUL : Fără.  
 CIRIVIȘ (*gratios*) : Nu găsiți că o luați cam cu otuzbirul, domnule comisar ?  
 COMISARUL : Ne privește. (*Agenteilor.*) Întocmiți iute raportul și aduceți-mi-l. (*Cei trei agenți ies.*)  
 DACIAN (*care și-a pieptănat în timpul asta barba într-o oglindă*) : Vă satur eu să vă legați de oameni !  
 MACFERLAN : *Per bacco !*  
 DACIAN (*virînd pieptănul în buzunar*) : Auzi dumneata ! În mijlocul orașului și pe-o rază de nu știu cîte sute de metri, să nu întilnești picior de gardian public ? (*Inspectorul se ivește în vestibul.*) Am să pui eu rînduială și în cele polițienești !...  
 AGENTUL II (*în șoaptă*) : Domnul inspector !  
 INSPECTORUL (*intrînd*) : Bună dimineața !  
 DACIAN : Bună dimineața !  
 INSPECTORUL : Ce s-a întîmplat, vă rog ?  
 DACIAN : Am fost atacat la drumul mare, domnule inspector...  
 INSPECTORUL : De către cine ?  
 DACIAN : De acești indivizi. (*Arată spre cei patru.*)  
 INSPECTORUL : Hm-da ! (*Subcomisarului.*) Pentru ce ai dat agenții fără învoirea mea ?  
 SUBCOMISARUL : Am fost luat repede, domnule inspector. Mi-a dat cu praf în ochi...  
 INSPECTORUL : Cine ?  
 SUBCOMISARUL : Dumnealui... (*Arată pe Dacian.*)  
 DACIAN : Nu permit...  
 SUBCOMISARUL : N-ați spus dumneavoastră că sînteți domn... subsecretar ?  
 DACIAN : Am spus !  
 SUBCOMISARUL (*Inspectorului*) : Vedeți ?  
 INSPECTORUL : Domnia-sa are dreptul să poarte titlul acesta și să-l folosească la nevoie — datorită d-tale însă e să cunoști fețele ocîrmuirii. Măcar atît.  
 SUBCOMISARUL : Am apucat atîtea ocîrmuiri în viața mea, că n-am păr în cap cîți cîrmaci am schimbat. Cum să-i ții minte pe toți ?  
 CIRIVIȘ : Are dreptate bietul om.

INSPECTORUL : Te-a întrebat cineva ? Luați loc, domnule Dacian, și spuneți-mi, vă rog, deslușit despre ce e vorba. (*Dacian stă.*) La telefon n-am înțeles mai nimic. (*Celor patru.*) Ședeți !

(*Cei patru se așază.*)

DACIAN (*ridicîndu-se*) : Atunci eu rămîn în picioare. (*Cei patru se ridică.*)

CIRIVIȘ : Ședeți ! (*Dacian stă.*)

INSPECTORUL (*lui Dacian*) : Povestiți faptele.

DACIAN : Azi-noapte, pe la două și jumătate, mă întorceam acasă de la club. În colțul unei străzi îmi iese înainte un individ cu pălărie tare, ce părea foarte grăbit. Cînd ajunge în dreptul meu se lasă deodată pe vine, se ridică apoi brusc, și pleacă glonț înainte...

INSPECTORUL : Recunoașteți pe individ ?

DACIAN : Acesta-i. (*Arată pe Ciriviș.*)

INSPECTORUL (*ridicîndu-se*) : De ce te-ai lăsat pe vine în fața dumisale ?

CIRIVIȘ (*senin*) : Mi-a venit.

DACIAN : Auzi, nerușinatul !

CIRIVIȘ : A fost un gest reflex, d-le inspector.

INSPECTORUL : Ți s-au înmuiat balamalele ?

CIRIVIȘ : Fără să vreau. Zărind în bătaia lunii o barbă atît de impunătoare, atît de arătoasă, am simțit nevoia să mă micșorez, să mă anihilez, să mă turtesc. Și-atunci... (*Se lasă pe vine.*)

INSPECTORUL : Hm-da !

CIRIVIȘ : Un gest inofensiv, după cum vedeți, și destul de reverențios. Pe dumneavoastră v-a supărat ? (*Inspectorul tace.*) Nu. Și dumneavoastră sînteți în exercițiul funcțiunii, pe cînd domnia-sa nu era decît un simplu pieton.

INSPECTORUL (*stînd*) : Hm-da ! (*Lui Dacian.*) Urmați !

DACIAN : Dau să plec mai departe, cînd din umbră se desprind alți trei indivizi cu pălării tari ; mă opresc și, dîndu-se drept inspectori de siguranță, îmi cer să le arăt actele. Înțelegînd dintr-o ochire cu cine am a face, vreau să dau alarma. Unul din ei îmi apucă mîna și-mi șuieră în ureche : „Dacă faci o singură mișcare, te răpim !”

INSPECTORUL : Gangsteri, care va să zică !  
 DACIAN : Gangsteri !  
 INSPECTORUL : Puneți-vă pălăriile pe cap. (*Cei patru se supun.*) De ce purtați gambetele astea ?  
 CIRIVIȘ : E ținuta noastră de campanie, d-le inspector.  
 (*Inspectorul se ridică brusc și se apropie ca un copoi, privind cercetător în ochii celor patru. Ochii acestora rîd.*)  
 INSPECTORUL : Nu puteți opera decît în ținuta asta ?  
 CIRIVIȘ : Da. Cu pălăriile noastre obișnuite — avem și alte pălării — nu facem nici un ban. Borcanele astea însă, înalte și boltite, ne dau idei.  
 INSPECTORUL : Vă inspiră !  
 CIRIVIȘ : Întocmai.  
 INSPECTORUL : Golul de sub pălării vă dă presiune, forță motrice ca să atacați lumea la drumul mare ! Sînteți inspectori ?  
 CIRIVIȘ (*ferm*) : Da.  
 INSPECTORUL : De siguranță ?  
 CIRIVIȘ : Nu.  
 INSPECTORUL : Atunci ?  
 CIRIVIȘ : Inspectori pur și simplu.  
 INSPECTORUL : Ce fel de inspectori ?  
 CIRIVIȘ : Inspectori... în înțelesul larg al cuvîntului.  
 BĂLĂLĂU : În cel mai larg înțeles.  
 DACIAN : Haimanale !  
 MACFERLAN : Vă înșelați. Facem incursiuni în toate domeniile, dăm îndrumări, deschidem pîrtii noi și stabilim îndreptării.  
 INSPECTORUL : Incursiuni în buzunarele concetățenilor obișnuși să faceți ?  
 MACFERLAN : Nu.  
 INSPECTORUL : Atunci de ce opriți trecătorii și pentru ce le cereți actele ?  
 MACFERLAN : Ca să-i punem la încurcătură...  
 BĂLĂLĂU : Oamenii sînt slabi de înger, domnule inspector, se sperie de vorbe umflate.  
 CIRIVIȘ : E de ajuns să audă anumite îmbinări sonore, ca să-și piardă cumpătul.

MACFERLAN : La auzul vorbulițelor magice : Parchet, Siguranță, Poliție... și altele cîteva, cei mai mulți îngălbenesc ; își duc mîna la piept, se scotocesc prin buzunare și întind automat... actele... Noi le luăm frumuseț, le cercetăm — adică vorba vine — și le înapoiem citadinilor privindu-i chiondăriș, sau bătîndu-i prieteneste pe umăr.  
 INSPECTORUL : Asta-i tot ce urmăriți ?  
 MACFERLAN : Nu-i de ajuns ?  
 INSPECTORUL : Altceva nu urmăriți ?  
 BĂLĂLĂU : Pe viul Dumnezeu că nu !  
 DACIAN (*sculîndu-se*) : Mint cu nerușinare.  
 (*Inspectorul trece la birou.*)  
 PENTAGON : Vreți să spuneți că v-am băgat mîna în buzunar ?  
 DACIAN : Ați făcut ceva mai rău. (*Inspectorului.*) Sînt perversi, cinici și primejdioși. Chiar dacă nu jefuiesc și nu ucid, țin drumul ca să terorizeze și să insulte. Întrebîndu-i de ce se leagă de mine, din senin, unul din ei mi-a răspuns textual : „Pentru că la o oră atît de înaintată... sînteți cu barbă... încă“... Asta-i măgăria cea mare. Și pentru asta nu-i iert !  
 INSPECTORUL : Cît era ora cînd ați fost acostat ?  
 DACIAN : Două și jumătate.  
 INSPECTORUL : Hm-da ! (*Celor patru.*) Ce-aveți de spus ?  
 CIRIVIȘ : În privința orei ?  
 INSPECTORUL : Nu, în privința... (*Face discret semnul bărbii.*) De ce persiflați oamenii și de ce vă legați de darurile sau de cusururile lor naturale ?  
 CIRIVIȘ : Dacă barba domniei-sale ar fi fost naturală, nu ne-am fi îngăduit nici cea mai nevinovată glumă. Noi îndrăgim natura, domnule inspector.  
 DACIAN : Mizerabilii !  
 CIRIVIȘ : Dar am ghicit dintr-o ochire că domnia-sa poartă barbă falsă.  
 DACIAN : Asta întrece ori ce închipuire !  
 CIRIVIȘ : O barbă naturală e o întregire firească a feței. Treci pe lîngă cel ce-o poartă ca pe lîngă orice alt muritor. Barba dumisale însă țipă la vedere : e ca un

semnal de alarmă, ca o firmă luminoasă, ca un om pe picioroange.

DACIAN (*furibund*): Nu permit ca într-o instituție de stat, și în fața funcționarilor publici, să se facă astfel de apăsări asupra persoanei mele!

CIRIVIȘ: Dacă închidem ochii și-i ascultăm doar glasul...

INSPECTORUL: Destul! (*Lui Dacian.*) Mai era ceva pe stradă în clipele acelea?

DACIAN: Nimeni. Strada era pustie.

INSPECTORUL: Păcat.

DACIAN: Cum păcat?

INSPECTORUL: O mărturie ar fi fost prețioasă.

DACIAN: Cuvântul meu nu e de ajuns?

INSPECTORUL: Hm-da! Să trecem la chestia răpitorului. Ce este cu răpirea?

(*Cei patru se uită mirati unul la altul.*)

DACIAN: Faceți pe mironosițele? Nu m-ați amenințat?... BĂLĂLĂU: A, da!

MACFERLAN: Da... da.

CIRIVIȘ: Așa e.

INSPECTORUL: Recunoașteți, prin urmare?

CIRIVIȘ: Cu o mică rezervă: că noi am amenințat, iar domnia-sa ne-a răpit.

INSPECTORUL: Cum, cum?

CIRIVIȘ (*energic*): Am fost turburați din mijlocul celor mai pașnice îndeletniciri, domnule inspector, luați pe sus și, ca în filme cu detectivi, trântiți în mașină și duși cu maximum de viteză.

INSPECTORUL: Precizați, vă rog.

CIRIVIȘ: După cele petrecute, ne-am despărțit. Domnia-sa a luat-o într-o parte, noi în alta. Cum zorile începeau să se ivească iar somnul nu ni se mai prindea de gene, ne-am dus să privim răsăritul soarelui dintr-un copac cumpărat de noi în acest scop.

INSPECTORUL: Aveți un copac anumit de unde priviți răsăritul soarelui?

CIRIVIȘ: Da, domnule inspector.

DACIAN: Avem de-a face cu niște degenerați alcoolici. Au cumpărat dreptul de proprietate asupra unui copac, dar pământul nu le aparține.

INSPECTORUL: Cum? Ce?!

CIRIVIȘ: N-avem voie să facem cu banul nostru ce poftim? (*Inspectorului.*) Putem cumpăra și pământul, dar am găsit că nu-i nevoie de vreme ce nu ne trebuie decât două-trei puncte de reazim.

DACIAN: Dementi, halucinați, isterici!

CIRIVIȘ: Și din cuibul acesta poetic, din acest castel aerian, am fost doborâți cu brutalitate, luați pe sus, deci răpiți și aduși aici.

INSPECTORUL: Hm-da! (*Lui Dacian.*) Mai aveți ceva de spus?

DACIAN: Nu.

INSPECTORUL (*celor patru*): Dumneavoastră?

CIRIVIȘ: Nici noi.

INSPECTORUL (*lui Dacian*): Care sînt doleanțele domniei-voastră?

DACIAN: Să se încheie actele și o dată cu ele să fie înaintați parchetului și indivizii.

INSPECTORUL (*celor patru*): Dumneavoastră ce doriți?

CIRIVIȘ: Să fim decapitați!

BĂLĂLĂU: Ce să mai pierdem vremea cu forme! Punem capul pe tocător, dumnealui scoate hangerul: hîrșă, hîrșă! Și gata socoteala!

DACIAN: Țin să se dea indivizilor o pedeapsă exemplară. Poartă insigne false.

INSPECTORUL: Adevărat?

(*Cei patru își desfac hainele și rămîn nemișcați, împietriți. Inspectorul se apropie și scoate din pieptul lui Ciriviș un ac cu un cap de pasăre în vîrf.*)

INSPECTORUL (*învîrtind amuleta*): Un cap de rață...

CIRIVIȘ: De rățoi!

INSPECTORUL: Ce cîntec are? Ce simbolizează?

CIRIVIȘ: Fenomenul logic.

MACFERLAN: Divina înlănțuire...

BĂLĂLĂU: Spurcata împreunare!

INSPECTORUL: Lăsați vorbele în doi peri și spuneți-mi ce întruchipează amuleta asta?

MACFERLAN: Prietenia noastră.

(*Cei patru se sărută.*)

BĂLĂLĂU : Cuartetul nostru... muzical.  
 CIRIVIȘ : Cuartetul „Capul de rățoi“.  
 PENTAGON (*grățios*) : Patiserie.  
 MACFERLAN (*idem*) : Distilerie.  
 BĂLĂLĂU (*la fel*) : Confizerie !  
 INSPECTORUL : Hm-da !  
 DACIAN : Asta sare în ochi, miroase urât...  
 MACFERLAN : Prietenia noastră nu miroase !  
 DACIAN : Înseamnă cîrdășie, clică, bandă secretă...  
 INSPECTORUL (*răsucind insigna*) : Mai are și alt tîlc ?  
 CIRIVIȘ : Unul istoric. Doriți să-l cunoașteți ?  
 INSPECTORUL (*lui Dacian*) : Doriți ?...  
 DACIAN (*grav*) : Doresc ca semnele să fie confiscate, iar purtătorii lor, înaintați locului în drept.  
 INSPECTORUL : Prea bine.  
 DACIAN (*celor patru*) : Vă satur eu să vă mai legați de oameni !  
 INSPECTORUL : Căile justiției însă sînt lungi. N-ați dori deocamdată să aplicăm indivizilor mici contondente moralizatoare ?  
 DACIAN : Cele mai moralizatoare contondente !  
 INSPECTORUL : Veți fi satisfăcut.  
 PENTAGON : Hait !  
 DACIAN : Vă satur eu !  
 INSPECTORUL (*lui Dacian*) : Doriți să asistați la operație ?  
 DACIAN : Negreșit.  
 INSPECTORUL (*oprindu-se în fața celor patru*) : Sînteți liberi, domnilor !

(O clipă de consternare.)

COMISARUL : Eram sigur că aveți să procedați așa !  
 INSPECTORUL : Procedez cum cred de cuviință.  
 COMISARUL : Negreșit, firește...  
 INSPECTORUL : Nu primesc lecții de la dumneata.  
 COMISARUL : Firește ! Negreșit ! (*Își ia chipiul și iese.*)  
 DACIAN (*abia putîndu-și stăpîni mînia, către Inspector*) :  
 Am auzit, dacă nu mă înșel, vorbindu-se despre șiretenia și strășniciile dumitale, numai că pe mine exhibițiile de acest gen nu mă impresionează...  
 INSPECTORUL : Gen inferior...  
 DACIAN : Fără calitative !

INSPECTORUL : Dacă aș fi întins însă oamenii pe podele și i-aș fi gîdilat la tălpi cu trăgătorile, v-aș fi pricinuit satisfacții superioare...

DACIAN : Domnule !

INSPECTORUL : Pentru niște glume din revărsatul zorilor nu se pune în mișcare întregul aparat polițienesc, domnule Dacian !

DACIAN : Nu primesc lecții de conduită !

INSPECTORUL : Slujbașul, însă, care a comunicat circumscriptiilor ordinele dumneavoastră și v-a transmis răspunsurile își va primi pedeapsa.

DACIAN : Răsplata vreii să spuie ? Iar cît despre pedeapsă... vom vedea chiar astăzi cine va primi-o !

(*Cei patru se lasă pe vine. Dacian este furibund.*)

INSPECTORUL : E ciudat cum oamenii ăștia care au purtat cîndva galoanele puterii își închipuiesc că le au cusute la infinit pe umeri și că toată lumea trebuie să le dea în genunchi...

MACFERLAN : L-ați văzut, înfoiat și țănoș, ce înfățișare de pasăre luase ?

INSPECTORUL : Este drept : capul dumisale aducea cu... (*Privește amuleta și începe să ridă.*) Aveți haz !

MACFERLAN : Asta-i, de fapt, tîlcul adevărat al insignei...

INSPECTORUL : Tîlcul istoric.

MACFERLAN : Da. (*Privește insigna zîmbind.*) Căpsorul ăsta de pasăre domestică întruchipează imaginea unui alt ins, la fel de țănoș și de înfoiat...

INSPECTORUL (*prietenos*) : Interesant ! Dar de ce nu stați ? Stați, vă rog. (*Cei patru stau pe canapea.*) Țigări. (*Le întinde tabachera.*)

CIRIVIȘ : Mulțumesc.

BĂLĂLĂU : Mulțumim. Iar la rîndul nostru... (*Scoate cîteva mere din sîn și buzunare și le pune pe birou.*)

INSPECTORUL : Tii, ce frumoase !

BĂLĂLĂU : Din pomul nostru... Luați loc, domnule inspector ! (*Inspectorul stă pe un scaun, lângă canapea.*)

INSPECTORUL : Și... ba nu, zău, povestea cu copacul este adevărată ?

BĂLĂLĂU : Firește.

INSPECTORUL : Ei, și cum ? Ați cumpărat numai pomul ?

(*Cei doi Agenți se apropie.*)

CIRIVIȘ : Nuda proprietate...

INSPECTORUL : Și cine-l stăpânește ?

CIRIVIȘ : Tuspatru.

MACFERLAN : Coproprietari.

CIRIVIȘ : În indiviziune.

INSPECTORUL : Aveți haz !

MACFERLAN : Și dumneavoastră !

(*Cîteva clipe de tăcere. Se privesc cu toții și zîmbesc.*)

(*Studentii vin mai aproape.*)

INSPECTORUL : Stați, băieți !

MACFERLAN : Dînșii cine sînt ?

INSPECTORUL : Aghiotanții mei. (*Studentii surîd.*)

MACFERLAN : Simpatici.

CIRIVIȘ : I-ați ochit bine.

INSPECTORUL (*zîmbind*) : Cred.

CIRIVIȘ : Aveți ochiul cîmpului...

INSPECTORUL : Probabil...

(*Studentii se lasă pe vine.*)

INSPECTORUL (*rîzînd*) : Mîine toată universitatea are să facă gimnastica asta...

MACFERLAN : Sînt studenți ?

INSPECTORUL : Amîndoi.

MACFERLAN : Și-și pierde nopțile astfel ?

STUDENTUL I : Uneori.

STUDENTUL II : Facem practică de detectivi.

(*În stradă se aude melodia trăgănată a unei flașnete.*)

CIRIVIȘ : Ce ciudat lucru ! Parcă ne-am cunoscut de cînd lumea...

INSPECTORUL : Mi-ați luat vorba din gură.

MACFERLAN : Dragostea și dușmăniile se-aprind dintr-o scînteie.

STUDENTUL I : Am putea ști imaginea cărui ins o înfățișează căpșorul de pasăre domestică ?

MACFERLAN : Firește. Numai că... (*casă*) e o poveste întreagă... și...

INSPECTORUL (*celor patru*) : Duceți-vă și vă culcați...

PENTAGON (*somnoros*) : Ce-i drept, ne-a cam ajuns...

STUDENTUL II : Am putea ști...

INSPECTORUL : Destul !

MACFERLAN : Rămîne pe-altădată...

(*Cei patru pornesc spre ieșire. Inspectorul și studenții coboară spre birou.*)

CIRIVIȘ (*oprindu-se*) : Și, ba nu, zău, domnule inspector, nu ne întrebați nici cine sîntem, nici ce sîntem, nici de unde venim, nici încotro mergem ?

INSPECTORUL : Mergeți și vă culcați !... De altfel... știu ce hram țineți... Ați spus-o adineauri : cereți actele...

MACFERLAN : Inspectori !

BĂLĂLĂU : Ca și dumneavoastră...

INSPECTORUL : Ca și mine !...

(*Cei patru se privesc.*)

CIRIVIȘ : Ne dați voie să vă pipăim ?

INSPECTORUL : Dacă vă face plăcere...

MACFERLAN : Ne dați voie să vă mirosim ?

INSPECTORUL : Dacă credeți că-i nevoie...

CIRIVIȘ (*ca în vis, după ce a atins cu un deget vestmintele Inspectorului.*) Există ! Nu-i o plăsmuire a închipuirii noastre ! Trăiește aievea !

MACFERLAN (*trăgînd pe nas cu putere*) : Trăiește ! (*Inspectorului.*) Vă ungeți trupul cu mirodenii ?

INSPECTORUL : Nu.

MACFERLAN : Aveți, cu toate astea, un iz amețitor !

INSPECTORUL : Zău ? Și a ce miros ?

MACFERLAN (*trăgînd din nou pe nas*) : Miroșiți a om !

CORTINA



## ACTUL II

### TABLOUL IV

Cotineața. Între ramurile mărului prietenii au așezat o cutie de lemn cu trei pereți. Al patrulea perete, cel din față, e o pînză de sac tăiată în două, care se trage în dreapta și în stînga cu un crîmpei de sfoară. Pe această pînză este zugrăvit, în culori tari, un cap de rățoi. O scară de lemn cu cîteva trepte groase coboară din pom în grădină. În stînga, un grilaj de zăbrele albastre, cu porțiță, desparte grădina de curtea lui Mușat. În fund, uluci care răspund în stradă. La ridicarea cortinei, pînza de sac este lăsată. Constantin intră pe porțiță grijuliu cu un vraf de ziare. Suie scara de lemn, desface ușor pînza, trage cu urechea, vîră gazetele pe dedesupt și apoi dă să coboare. Efimița se ivește din grădină cu o carte în mînă.

EFIMIȚA (*în șoaptă*) : S-au deșteptat ?

CONSTANTIN (*tresărind*) : Nu. (*Pleacă ochii.*)

EFIMIȚA : Care e de rînd ?

CONSTANTIN : Al cu perelină...

EFIMIȚA : Zugravul ?

CONSTANTIN : El.

EFIMIȚA : Azi-noapte au ținut-o mult ?

CONSTANTIN : Pînă spre ziuă.

EFIMIȚA : Taica i-a zărit ?

CONSTANTIN : Cînd pleca dumnealui la piață, tocmai se spărga chiolhanul.

EFIMIȚA : I-a dojenit ?

CONSTANTIN : A pus ochii în pămînt și nici nu le-o mulțumit la bună ziuă.

EFIMIȚA : Îl amărăsc rău...

AGLAIA (*din curte*) : Efimițo !

EFIMIȚA (*punînd un deget pe buze*) : Gura ! (*Fuge în grădină. Constantin oftează și se uită cu jînd în urma fetei.*)

AGLAIA (*la grilaj*) : Efimițo ! (*Lui Constantin.*) Unde-i domnișoara ?

CONSTANTIN : Nu știu, cucoană.

AGLAIA : Și tu ce tot cotrobăiești pe-acolo ? !

CONSTANTIN : Am adus gazetele.

AGLAIA : Să nu le mai aduci nimic ! Ai priceput Constantine ? Că nu ești băgat la dînșii cu simbrie ! (*Strigă iar.*) Efimițo ! (*Lui Constantin.*) Suie pe uluci !

CONSTANTIN (*trist*) : Sui. (*Pornește încet către fund.*)

AGLAIA : Uită-te la el ! (*Deschide porțița.*) Mișcă, oblojitule ! (*Constantin înțește pasul, apoi se cațără pe uluci.*)

EFIMIȚA (*ivindu-se din nou în grădină*) : M-ai chemat, mămico ?

AGLAIA : Ai bumbac în urechi, ori ai surzit de-a binelea ?  
Și parcă ne-a fost vorba să nu mai calci prin partea locului...

EFIMIȚA : Am fost în grădină.

AGLAIA : În care grădină ?

EFIMIȚA : În grădina noastră.

AGLAIA : Ai căpiat pesemne ! Mai avem noi unde mirosi o floare, ori gusta o poamă, ori trage o gură de aer ?  
Ne-am vîndut pe un blid de linte... (*Lui Constantin.*)  
Și tu ce-mi stai cocoțat acolo ?...

CONSTANTIN : Păi nu mi-ați poruncit ?

AGLAIA : Hm-da ! (*Efimiței.*) Haide în casă de-mi citește gazeta !

EFIMIȚA : Mi-am aruncat eu ochii prin ziare.

AGLAIA : Și ce spun ?

EFIMIȚA : Ca de obicei.

AGLAIA : Iar ne pomenesc ?

EFIMIȚA : Iar.

AGLAIA : Alege-s-ar prafu !

EFIMIȚA : Nu te supăra, mămico ! gazetele ne vorbesc de bine.

AGLAIA : Sta-le-ar bunul pe inimă ! (Lui Constantin.)  
Cînd ai simți că se adună pușlamalele, să-ți faci datoria !

CONSTANTIN : Las' pe mine !

MACFERLAN (ivindu-se în fața cortinei de pînză) : Sărut mîinile, coană Aglaia ! (Aglaia îi întoarce spatele îmbufnată.) Bună dimineața, duduiță ! (Efimița zîmbește, își înfoaie fustele, face o ușoară închinăciune și pornește după maică-sa.)

MACFERLAN (lui Constantin) : Ai adus gazetele ?

CONSTANTIN (melancolic) : Adus.

MACFERLAN : Mulțumesc. (Se întinde, cască.) Cît să fie ceasul ?

CONSTANTIN (cătînd în sus) : Cam la nouă ore...

(Macferlan trage de capătul de sfoară, lăsînd să se vadă interiorul simplu al cutiei, cu pereții ei de scîndură nevopsită. Un pat de campanie, un șevalet, cîteva scaune scunde, ca de cizmărie, un lighean, un ibric, o mătură, un fâraș, iar pe o măsuță o mașină de spirt, pahare și ceștii. Pe podea, cîteva sticle goale.)

MACFERLAN : N-ai vrea să faci puțină rînduială ?

CONSTANTIN (trist) : Fac ! (Se dă jos de pe uluci. Macferlan ia gazetele, coboară în grădină și se așază pe o bancă de lemn.) Mă rog a găsi pe careva. Eu v-aș sluji bucuos, dar mă tem de cucoană...

MACFERLAN : E paraponisită.

CONSTANTIN : Și jupînu-i foc ! (Urcă scara. Macferlan își aprinde o țigară și începe a răsfoi ziarele. Constantin strînge patul de campanie.) Dacă mai prinde lumea umblînd sarta-ferta prin ogradă...

MACFERLAN : Ce se-ntîmplă ?

CONSTANTIN : Mamă, Doamne !

(Între Ciriviș, cu brațele încărcate de scoarțe.)

CIRIVIȘ : Bună dimineața !

MACFERLAN : Bună !

CIRIVIȘ : Ai citit gazetele ?

MACFERLAN : Acum mi-aruncam ochii.

CIRIVIȘ : Merge bine. (Lui Constantin.) Ține, fîrtate ! (Îi întinde scoarțele.) Acțiunile ne cresc vertiginos. Răspunsul inspectorului a făcut minuni.

MACFERLAN : Era de așteptat.

CIRIVIȘ : Ziarele îi aduc osanale, iar pe bărbos îl iau din nou în spăngi.

MACFERLAN : Dracu l-a vîrît în corabie !

CIRIVIȘ (scofînd un ziar din buzunar) : Ascultă cum glăsuiește aici. (Citește.) „Dacă punem într-o tipsie atacurile vehemente ale fostei excelențe, iar în alta răspunsul cumpănit al inspectorului de poliție, constatăm un mare dezechilibru între cele două brațe ale balanței. Deoparte, morgă seacă, zemos amor propriu, platitudine, lipsă de fosfați și alcaloizi, iar de altă parte, robustă sănătate, sodă caustică, umor, bun-simț și multă omenie. Dar încrucișarea aceasta de spade nu interesează atît prin măsurarea puterilor celor doi pugiliști, cît prin luminile nespuse de simpatice pe care le aruncă asupra celor patru cetățeni, care și-au așezat cuibul între ramurile unui copac.“

MACFERLAN : Zice bine !

CIRIVIȘ (citînd) : „Încăpățînîndu-se să culce la pămînt pe cei patru prieteni și pe inspector, d-l Dacian n-a reușit decît să-i salte și mai vîrtos în simpatia opiniei publice. Așa se și explică de ce gestul inițial incriminat, lăsarea pe vine, a început să se popularizeze oarecum. În numărul de mîine, amănunte noi și date biografice.“

MACFERLAN : Bun !

CIRIVIȘ : Așa glăsuiesc mai toate.

MACFERLAN : Ne dau și pozele ?

CIRIVIȘ : Cele mai multe.

MACFERLAN : O să-i vie rău lui Pentagon cînd și-o vedea iar mutra la gazetă.

CIRIVIȘ : Se obișnuiește.

MACFERLAN : Și dacă-și pierde slujba ?

CIRIVIȘ : Atîta pagubă !

MACFERLAN : E fiert, nefericitul !

CIRIVIȘ (zîmbînd) : Știu. Nici o bătaie însă nu se cîștigă fără jertfe sîngeroase. (Lui Constantin.) Nu-i așa, Constantine ?

CONSTANTIN (tresărînd) : Mă rog ?

CIRIVIȘ : Ce ți-ar plăcea să ai : cizme de lac în picioare și ghețe în spinare, or nădragi găuriți și noroc la femei ?

CONSTANTIN (*ostînd*) : La femei, la femei ! (*Pleacă tîrîndu-și ciubotele.*)

MACFERLAN : Fură-l din penel, dacă-ți dă mîna.

CIRIVIȘ : Adică n-ai putea ?

MACFERLAN : De-aș izbuti să-i aprind în ochi scînteia pe care Cel-de-sus i-a aprins-o, aș suna din trîmbițe de aramă că eu sînt alfa și omega, începutul și sfîrșitul...

BĂLĂLĂU (*intră, cu un ochi vînat*) : Fraților, o veste bună !

MACFERLAN : Ți-a luat foc maghernița ?

BĂLĂLĂU : Asta ar fi o veste jalnică.

CIRIVIȘ : Te-ai împăcat cu consoarta ?

BĂLĂLĂU : Asta ar fi o veste și mai jalnică.

MACFERLAN : Atunci ?

BĂLĂLĂU (*ștergîndu-și fruntea cu batista*) : Venind încoace, fraților, ca să scurtez din drum, am tăiat-o prin piață. Lume peste lume, ca-n piață, îmbulzeală. Ca să-mi deschid pîrtie, a trebuit să dau vîrtos din coate. Oprindu-mă puțintel să răsufliu, am băgat de seamă, în marea aceea de capete, că multe căpățîni piereau deodată în adînc și iar se ridicau deasupra... Și rîsete, și chiote însoțeau afundările și ridicările. Ei bine, sînteți voi în stare să ghiciți din capul vostru taina acestei taine ? (*Se lasă pe vine de mai multe ori.*)

MACFERLAN : Meriți să te sărutăm și pe o față, și pe alta pentru această veste bună !

CIRIVIȘ : Bravo ! (*Sărută pe Bălălău pe creștet, iar Macferlan îl freacă la ceafă cu mîneca hainei. Pentagon intră.*)

PENTAGON (*acru*) : Zburdați, ce vă pasă ! ?

MACFERLAN : Cucuveaua !

PENTAGON : Vă dă mîna, firește !

CIRIVIȘ : În loc să sară în sus, bombăne ca o leliță.

PENTAGON : Vouă ce vă pasă ! Aveți ceva de pierdut ?

CIRIVIȘ : Și tu ce pierzi, mă rog ?

BĂLĂLĂU : Aș vrea să vă văd în pielea mea ! Poftim, iar mi-au pus poza ! (*Scoate un ziar din buzunar.*)

MACFERLAN : Știi ce, măi Pentagoane ? Decît să te dea ăia afară — că de dat tot te dă — mai bine pleacă tu. (*Lui Ciriviș.*) Îi creăm un post în societate.

CIRIVIȘ : Așa e. Tot ne trebuie aici un om de credință care să păzească bunurile sociale...

BĂLĂLĂU : Dă-ți dimisia, Pentagoane !

PENTAGON : Vezi mai bine să nu-ți scoată nevastă-ta și ochiul ălălalt...

BĂLĂLĂU : Eu nu mă vait.

PENTAGON : Asta ar mai lipsi !

BĂLĂLĂU : Eu îmi îndur soarta vitejește.

PENTAGON : Azi-noapte, viteazule, te-a mai tîrnuit Bălăloaica ?

BĂLĂLĂU : Azi-noapte am dormit în prăvălie.

(*Cîteva capete de copii se ivesc pe uluci.*)

MACFERLAN : Așa, frate Pentagoane, îți dăm simbrerie omenească, nu-ți facem rețineri, iar ca să-ți ridicăm moralul...

COPIII : Mac, mac, mac, mac, mac !

(*Constantin se ivește tîrînd furtunul după el.*)

BĂLĂLĂU : La datorință, Constantine !

(*Constantin ridică tumba, capetele copiilor pier.*)

CIRIVIȘ : Și noi la datorință. (*Urcă scara.*)

BĂLĂLĂU : Ce-i cu scoarțele astea ?

CIRIVIȘ : Prea miroase a sărăcie cu pereții goi ! Să-i oblojim oleacă.

MACFERLAN : Nu sînt de părere. Luăm cuibului toată poezia.

CIRIVIȘ : Poate că ai dreptate. (*Lui Pentagon.*) Tu ce zici, romboedrile ?

PENTAGON : Zic să vă lovească cataroiul.

CIRIVIȘ : Oamenii se trudes, își storc creierii, nu știu ce să mai născopească, ca într-un chip ori altul să se facă cunoscute, iar peste el a căzut pleșca din senin și, în loc să țopăie, mîrfie.

BĂLĂLĂU (*lui Pentagon*) : De ce nu te-ai dus la slujbă azi, jupîne ?

PENTAGON (lui Bălălău) : Unde dormi la noapte, logofete ?

(Intră Inspectorul.)

INSPECTORUL : Bună dimineața, rățoilor !

CIRIVIȘ : Să trăiești, maestre !

MACFERLAN : Să trăiești !

BĂLĂLĂU : Să ne trăiești !

INSPECTORUL : Sînt în trecere, scumpilor ! M-am abătut doar să vă zăresc ciocurile și o șterg.

CIRIVIȘ : Totdeauna grăbit...

INSPECTORUL : Pita noastră cea de toate zilele !

CIRIVIȘ : Și dacă veți rămîne cîteva clipe, ce are să se întîmple ?

INSPECTORUL : Am mirosit culcușul unui borfaș și n-aș vrea să-mi scape din vizuină. (Se uită la ceas.) Cîteva minute însă pot să stau. (Urcă scara.) Cine-a fost de rond azi-noapte ?

MACFERLAN : Eu.

INSPECTORUL : Ai dormit bine ?

MACFERLAN : Ca la poliție...

INSPECTORUL : Din partea mușterilor ?

CIRIVIȘ : Stăm bine. În urma articolului dumneavoastră, numărul curioșilor crește văzînd cu ochii. După amiază e aici un adevărat pelerinaj.

INSPECTORUL : Asta mă bucură. Dar să știți că nu din pricina scrisorii mele năpădește lumea. Gazetele au găsit material vesel de umplut coloanele — și asta stîrnește vîlva.

CIRIVIȘ : Toate laolaltă. Atacurile excelenței-sale, răspunsul dumneavoastră, relațiile noastre, fantezia gazetarilor — toate laolaltă. Scrisoarea dumneavoastră a fost minunată.

INSPECTORUL : V-a plăcut ?

CIRIVIȘ : Mult. L-ați ținut pe bărbos numai în vîrfurile floretei și l-ați pus la pămînt cu o eleganță și o ușurință de adevărat maestru.

INSPECTORUL : Văzînd că anchetele și paraanchetele lui nu duc la nimic, a crezut că mă face praf cu condeiul. De asta l-am și lăsat să bată cîmpii, pentru

ca să-l pot strînge în brațe ca lumea și să-i pîrîi oasele...

BĂLĂLĂU : Asta prinde bine la casa omului !

INSPECTORUL : Dar ce-ai pățit la ochi, iubitele ?

BĂLĂLĂU : Am avut și eu un fleac de duel.

INSPECTORUL : Cu floreta ?

BĂLĂLĂU : Da... legiuita, cînd mi-a văzut mutra la gazetă, de bucurie a pus mîna pe vîtraî...

PENTAGON : Asta prinde bine la casa omului.

(Un cetățean timid intră pe porțiță, privește cu curiozitate la cei din pom, apoi se lasă pe vine și iese repede.)

CIRIVIȘ : Ați văzut ? Un gest cuviincios, simpatic, grațios chiar.

INSPECTORUL : De asta și lumea a început să-l prețuiască și să-l și-l însușească pe alocuri.

CIRIVIȘ : Firește !

INSPECTORUL (rîzînd) : Am zărit cu ochii mei oameni în toată firea, capi de familie făcînd gimnastica asta.

CIRIVIȘ : Asta-i mișcător.

INSPECTORUL : Pe mine cel puțin prietenii nici nu mă mai salută altfel.

CIRIVIȘ : Glumiți...

INSPECTORUL : Pe viața mea că nu !

MACFERLAN : Și excelența-sa ce-o fi zicînd ?

CIRIVIȘ : Ce-o fi în sufletul luminăției-sale ?

INSPECTORUL : N-aș vrea să-i fiu în piele ! Turbează. Cu cît acțiunile noastre cresc, cu atît își pierde capul.

MACFERLAN : Dușul de azi are să-l răcorească.

BĂLĂLĂU : De-aici înainte se domolește.

INSPECTORUL : Nu-l cunoști. Omul acesta e atît de plin de sine, că nu va pregeta acum să se ia la hartă cu toate gazetele care l-au înțepat. Bătălia va lua proporții epice.

CIRIVIȘ : Și toate astea pentru ce ? Pentru nimic.

BĂLĂLĂU : Pentru o frîngere a liniei. (Se lasă pe vine.)

INSPECTORUL : M-am dus.

MACFERLAN : Ne-ați făgăduit că ne trimiteți un om de serviciu.

INSPECTORUL : N-am uitat. (*Se uită la ceas.*) Peste un sfert de oră vă sosesc doi.

MACFERLAN : Vă mulțumim...

INSPECTORUL : Dacă mă tot domniți așa, să știți că nu mai calc pe aici.

CIRIVIȘ : Să ne mai dedăm puțințel.

MACFERLAN : E greu pîn-om începe, maistre Gorovei.

BĂLĂLĂU : Coane Gorovei !

PENTAGON : Nene Gorovei !

INSPECTORUL : Nostimi mai sînteți !... Nici nu vă dați seama ce greu îmi vine să cobor acum în stradă.

CIRIVIȘ : Pentru ce ?

INSPECTORUL : Aici răsuflu cu alți plămîni. Aici e altfel...

BĂLĂLĂU : Zău ?...

INSPECTORUL : Da, da... cu totul altfel... În stradă e îmbîcseală. M-am dus. (*Coborînd treptele.*) De-o fi scăpat fiara din vizuină, să-i purtați păcatele.

BĂLĂLĂU : De-abia le ducem pe-ale noastre !

INSPECTORUL (*din curte*) : Ulița e plină de gură-cască. Dacă întîmpinați vreun neajuns, dați-mi de știre, să trimit să împrăștiе mulțimea.

CIRIVIȘ : Nu-i nevoie. Știți bine că ne face plăcere să luăm contact cu masele populare.

INSPECTORUL (*zîmbind*) : Așa e. (*Iese. Afară izbucnesc urale.*)

MACFERLAN : Auziți ?

CIRIVIȘ : Asta dovedește că lumea urmărește de aproape încăierarea și că sufragiile sînt de partea noastră.

PENTAGON : De partea inspectorului.

CIRIVIȘ : E totuna.

PENTAGON : Nu prea. Pe el îl întîmpină lumea cu urale, pe noi, cu...

COPII (*pe uluci*) : Mac, mac, mac, mac, mac !

PENTAGON : Ați văzut ?

CIRIVIȘ : E totuna !

(*Zvîrle un pumn de bani peste uluci. Copiii coboară tipînd în stradă. Constantin se ivește marțial, cu furtunul în mînă. Pe porțișă intră un domn cu obraji rumeni și părul buclat. La vederea noului-sosit, cei patru scot sunete ascuțite.*)

BUCĂLATUL (*după un timp*) : Ei, fir-ați să fiți !

BĂLĂLĂU : Ce plăcere !

MACFERLAN : Ce minune !

BUCĂLATUL : Bine, măi, se poate ? !

BĂLĂLĂU : Ai catadicsit ? !

BUCĂLATUL : Se poate, măi băieți ?

MACFERLAN : Ai catadicsit ?

BUCĂLATUL : Se poate să vă faceți de basm, să ajungeți de poveste ?

BĂLĂLĂU : *Comment ?*

BUCĂLATUL : Cînd erați cu chiverele de școală pe o ureche — să zicem — mai mergea... Vă țineam și eu pe atunci hangul și vi-l țineau și alții. Dar acum, oameni în toată firea, se poate, măi băieți ?

CIRIVIȘ : Mă rog, să ne înțelegem : oameni ori băieți ?

BUCĂLATUL (*lui Ciriviș*) : Ei ca ei, nu prea au ce pierde, dar tu, om cu stare, deștept, tobă de carte...

CIRIVIȘ (*coborînd repede*) : Va să zică om !

MACFERLAN (*același joc*) : Om !

PENTAGON (*idem*) : Om !

BUCĂLATUL : Mari stricați mai sînteți !

CIRIVIȘ : Am evoluat...

BUCĂLATUL : Aș ! Cum erați pe vremuri, la fel sînteți și azi.

BĂLĂLĂU : Ne-am tăiat din fierț...

MACFERLAN : Ne-am oprit din copt...

CIRIVIȘ : În schimb, ai evoluat mătăluță...

BUCĂLATUL : Firește c-am evoluat ! Ce vreți, fiecare vîrstă cu cerințele, cu imperativele ei...

CIRIVIȘ : Asta așa e ! Dar să te întreb ceva : e adevărat că ești staroste la tribunal ?

BUCĂLATUL : Cum dacă e adevărat ?

CIRIVIȘ : Eu am lipsit din țară și nu mai știu de soarta foștilor tovarăși.

BUCĂLATUL : Sînt toți, afară de voi, oameni cu situații, cu rosturile lor.

CIRIVIȘ : Nefericiții !

BUCĂLATUL : Viața nu-i cum v-o închipuiți voi, viața nu-i o glumă.

CIRIVIȘ : Știm. Dar este adevărat că judeci oameni ?

BUCĂLATUL : Ce întrebare ! De vreme ce asta mi-e meseria, firește că îi judec...

MACFERLAN : A judeca pe oameni să fie o meserie ?

BUCĂLATUL : Ca oricare alta. Pui întrebări, aștepti răspunsuri și tragi concluziuni.

MACFERLAN : Atîta tot ?

BUCĂLATUL : Dar ce-ai vrea să mai fie ?

MACFERLAN : Atuncea și un burlan poate hotărî de soarta oamenilor.

BUCĂLATUL : Ei fir-ați să fiți ! Voi totdeauna v-ați arătat mai firoscoși. Viața-i viață, măi băieți ! Trebuie s-o luăm așa cum este. Iată de ce vă sfătuiesc prietenește să încetați cu prostiile. Pe sub mîna vă puteți face de cap, dar ca să vă dați în vileag, credeți-mă, nu face...

BĂLĂLĂU : *Per cosa ?*<sup>1</sup>

BUCĂLATUL : Lumea rîde, petrece, face haz, dar oamenii cu doxă să știți că nu vă aprobă.

MACFERLAN : *Per bacco !*<sup>2</sup>

BUCĂLATUL : M-am întîlnit cu mulți din cei ce vă țineau hangul pe vremuri. Strîmbă toți din nas. Și au dreptate. Ce vreți ? De ici, de colo, s-a aflat c-am fost colegi de școală și fiecare, în cercul lui, se simte stingherit oarecum...

BĂLĂLĂU : *Per bacco !*

BUCĂLATUL : În secție la mine judecătorii mă privesc pieziș, zîmbesc pe sub mustață, și cu cît vîlva crește, cu atît mă simt mai încurcat, mai stingherit — ca și cînd eu însumi aș fi părtaş la nebunia voastră...

MACFERLAN : Te simți cu conștiința încărcată ?

BUCĂLATUL : Nu. Dar sînt președinte-staroste, cum spuneți voi — și am nevoie de toată autoritatea ca să-mi păstrez prestigiul.

*(Cei patru se ridică în vîrfurile picioarelor, ca și cînd i-ar fi călcat cineva pe bătătură.)*

<sup>1</sup> În lb. it. în text, pentru ce ?

<sup>2</sup> În lb. it. în text, pe dracu.

BUCĂLATUL : Vă rog, astîmpărați-vă !

CIRIVIȘ : Asta nu se poate. Dar dacă vechea noastră prietenie — cum spui — te stingherește, îți dăm înscris la mîna că nu ne-am cunoscut niciodată.

MACFERLAN : De altfel, de cînd ai urcat scara măririlor te-ai făcut a nu ne mai cunoaște...

PENTAGON : Întorceai capul ori de cîte ori se întîmpla să ne întîlnim pe stradă.

BUCĂLATUL : Mă temeam să nu-mi jucați vreo festă...

MACFERLAN : Să nu-ți turtim prestigiul ?

BUCĂLATUL : Ce vreți, fiecare profesie...

CIRIVIȘ : Vai de capul tău !

MACFERLAN : Rău ai mai intrat la apă...

BUCĂLATUL : Viața-i viață !

*(O tăcere. Cei patru se apropie și se depărtează de Bucălatul, privindu-l ca pe un animal curios.)*

BUCĂLATUL : Ce înseamnă asta ? Pentru ce mă priviți astfel ?

CIRIVIȘ : Te reconstituim din bucățele.

MACFERLAN : El să fie oare ?

BĂLĂLĂU : Junele efeb, cu obrajii rumeni, părul buclat, zîmbet feciorelnic ?

BUCĂLATUL : Isprăviți cu prostiile !

MACFERLAN : Carapacea e aceeași, miezul însă... *(Se țin cu mîna de nas.)*

BUCĂLATUL *(autoritar)* : Isprăviți !

*(Cei patru se fac mici.)*

BĂLĂLĂU : Uitați-vă cum varsă foc pe... nări...

MACFERLAN : Și ce scînteii îi scapără din ochi...

CIRIVIȘ *(cu mîinile pîlnie, ca și cînd ar striga pe cineva de pe lumea cealaltă)* : Epaminonda Alexandru !

MACFERLAN *(același joc)* : Alexandru Epaminonda !

BĂLĂLĂU *(idem)* : Unde ești, Epaminonda ?

MACFERLAN : Blînd, bun, îndatoritor, ce te-a preschimbat din oaie în mistreț ?

BĂLĂLĂU : Epaminonda Alexandru, cin' te-a desfigurat astfel ?

BUCĂLATUL *(încet)* : Isprăviți !

CIRIVIȘ : A fost dorința matală să îmbrățișezi cariera asta, ori dorința familiei ?  
 BUCĂLATUL : Nu dau voie !  
 CIRIVIȘ : Iar în jilțul profesional — spune drept — te simți bine ?  
 BUCĂLATUL : Cum adică ?  
 CIRIVIȘ : Te lipești integral cu șezutul, ori stai doar într-o rînă ?  
 BUCĂLATUL : Nu permit ! (*Se fandează.*)  
 CIRIVIȘ : Îmi dai voie ! (*Trece printre picioarele judecătorului.*)  
 BUCĂLATUL : Ei, fir-ați ai dracului ! (*Iese supărat.*)  
 MACFERLAN : Patina profesională !  
 CIRIVIȘ : A intrat în pielea personajului !  
 (*Pe porțișă dă buzna un Ziarist, cu capul cinșulit și cravata strîmbă.*)  
 ZIARISTUL : Fantastic ! Ca să răzbat prin mulțime, a trebuit să dau din coate, nu glumă...  
 PENTAGON : Asta-i din vina dumitale. Ca să mărești tirajul gazetei, suni din surle și trompete.  
 ZIARISTUL : V-a plăcut articolul de azi ?  
 PENTAGON : Da. Pozele sînt foarte reușite...  
 ZIARISTUL : Mulțumesc pentru text. Pentru mîine mi-ar trebui ceva date biografice. (*Scoate un carnet.*)  
 PENTAGON : Aud ?  
 MACFERLAN : Cum ?  
 BĂLĂLĂU : Ce-s alea ?  
 ZIARISTUL : Date biografice.  
 BĂLĂLĂU : Să spunem adică : anul, luna, ziua, urbia și suburbia ?  
 CIRIVIȘ : Mai citește cineva asemenea bazaconii ?  
 ZIARISTUL : În chip obișnuit, nu. Dar cînd un anumit fapt sau anumite persoane ies din umbră la lumină, lumea este dornică să descoase, să foarfece, să puerece cele mai neînsemnate amănunte.  
 CIRIVIȘ : Lăsați fleacurile astea. Pentru mîine — fiindcă-i sărbătoare — ar fi mai nimerit să dați lămuriri asupra chipului cum poate deveni cineva membru al confreriei noastre.  
 ZIARISTUL : S-auzim !

CIRIVIȘ : Scrieți, vă rog. (*Dictează.*) Dreptul de-a face parte din societatea „Capul de rățoi“ e la purtător. Nu se moștenește, nu cere titluri academice și nu se dobîndește cu cerere. Orice cetățean devine membru de plin drept, dacă practică consemnul nostru. O singură lăsare pe vine conferă titlul și drepturile aferente.

ZIARISTUL : Fantastic !

CIRIVIȘ (*vorbînd*) : Avem principii largi. Îmbrățișăm pe toată lumea. Boier, golan, creștin, musulman — te-ai lăsat pe vine, ai intrat în rîndul oamenilor !

ZIARISTUL : Dați-mi voie ! (*Se lasă la pămînt.*) Sînt membru ?

CIRIVIȘ : *Ipso facto* !

ZIARISTUL : Asta societate !

CIRIVIȘ : Pînă cînd cu-atîtea forme și paraforme ?

ZIARISTUL (*scriînd de zor*) : Asta are să facă senzație. În mai puțin de-o lună, „Capul de rățoi“ va fi cea mai populară societate !

MACFERLAN (*frecînd pe ziarist cu mîneca hainei pe ceafă*) : Tahista !

BĂLĂLĂU (*același joc*) : Tahista !

PENTAGON (*idem*) : Tahista !

ZIARISTUL : Dar asta ce mai e ? !

CIRIVIȘ : În chipul ăsta devine cineva *cavaler al ordinului*. Cavaleria e transmisibilă.

ZIARISTUL : Cum adică ? Dacă frec eu pe cineva la ceafă, devine cavaler ?

CIRIVIȘ : *Ipso facto*. Rostind, bineînțeles, și formula mistică : Tahista !

ZIARISTUL : Dar „Tahista“ asta ce mai e ? !

CIRIVIȘ : Un adverb grecesc.

ZIARISTUL (*rîzînd*) : Fantastic !

(*Intră un grup de studenți, în frunte cu cei doi aghiotanți ai Inspectorului.*)

STUDENTUL I : Scumpi maiștri !

STUDENTUL II : Scumpi maiștri...

ZIARISTUL : Pe mine mă iertați... (*Se lasă pe vine și iese.*)

STUDENTUL I : Scumpi maiștri, vă aducem câțiva soldați credincioși. Ei știu că nu se pot ridica pînă la voi, dar ar fi bucuroși să coborîți voi pînă la ei.

BĂLĂLĂU : *Per cosa ?*

STUDENTUL II : Vor să vă vadă de aproape, să vă pipăie și să vă miroasă.

CIRIVIȘ : Prea măguliți de cinste ! (*Studentilor.*) Ca să vă încredințăm, domnilor, că nu sîntem nici abstracțiuni aritmetice, nici ficțiuni poetice, ci fapte în carne și oase, vă vom împlini dorința. (*Coboară împreună cu ceilalți.*)

STUDENTII (*lăsîndu-se pe vine și ridicîndu-se, cîntă*) : Mulți ani trăiască ! Mulți ani trăiască !

CIRIVIȘ : Clipa e solemnă.

MACFERLAN : Fulgii ni se zburlesc, mandibulele ne clămpăne, iar inimile noastre de orătării sălbatice bat cu putere. Tinerețea, oh, tinerețea ne cutremură !

CIRIVIȘ : Sărutăm pe obrajii voștri fragezi imaginea noastră de odinioară. (*Sărută pe câțiva.*)

STUDENTUL I : Iar noi salutăm în pălăriile cenușii imaginea noastră viitoare !

BĂLĂLĂU : Amin !

MACFERLAN (*către studenți*) : Anonimilor, cînd veți fi crestat pe răbojul vremii atîtea dungi cîte-am crestat noi, veți mai fi cei de azi ?

STUDENTII : Vom fi ! Vom fi aceiași !

MACFERLAN : La fel strigau acum douăzeci de primăveri toți cei care schimbau chiverele de liceeni pe cele studentești. Dar de la întîii pași, de la întîiele ciocniri cu viața, au fugit de sub steag. Veți face la fel !

STUDENTII : Nu, nu !

MACFERLAN : Veți face la fel ! Goana după hrană, onoruri și avere vă va preschimba în lupi rînjitori.

STUDENTII : Nu, nu !

MACFERLAN : Vă veți împărtășia ca potîrnichile, care încotro. Veți prinde fără voie, lustrul profesiilor voastre și veți cădea în vîltoare.

STUDENTII : Nu, nu !

BĂLĂLĂU (*imitînd pe Bucălatul*) : Viața, măi băieți !

STUDENTUL I : Dați-ne atunci cheia !

STUDENTUL II : Învățați-ne taina eternei tinereți !

MACFERLAN : Asta nu se poate învăța. (*Lipește capul unui student de inima sa.*)

STUDENTUL I : Povestiți-ne cel puțin tîlcul istoric al războiului !

STUDENTUL II : Ne-ați făgăduit.

STUDENTUL I (*smulgînd acul din pieptul lui Macferlan*) : Cine era căpșorul de pasăre domestică ?

STUDENTUL II : Pe cine înfățișa ?

STUDENTUL I : Ce întruchipa ?

MACFERLAN : Mecanismul logic.

STUDENTUL II : Vag !

STUDENTUL I : Nebulos !

STUDENTUL II : Abstract !

BĂLĂLĂU : Un, doi, trei !

CIRIVIȘ : „A doua din întîia. A treia din a doua.”

STUDENTUL I : Și mai nebulos.

STUDENTUL II : Și mai abstract !

MACFERLAN : Atunci vom preciza.

STUDENTII : S-auzim ! S-auzim !

MACFERLAN (*pe scară*) : Starostele nostru, directorul liceului, era tobă de carte, dar nu și de omenie. Înfoiat, îmbîcsit și hain, ne strivea sub călcîiul său didactic. Tinerețea noastră nu-i spunea nimic. Ținea clasa cu ferestrele închise și storurile trase. Soarele îl sîcîia, iar adierea vîntului îi clătina scheletul silogismelor.

BĂLĂLĂU : A doua din întîia, a treia din a doua.

MACFERLAN : În catalog ne punea *unu cu căciulă*, iar prin coridoare ne gonea cu harapnicul. Cum pe lîngă acestea mai era și calic — își mîncă de sub unghie — ca să-l facem să se ospăteze omeneste, măcar din vreme în vreme, săream zidurile liceului, ne furișam noaptea în curticica păsărilor, și tăiam două-trei orătării. Le luam capetele, iar trupurile le lăsam în bătătură. Asta-l înnebunea pe didascalos ! Dar ce-l scotea din fire nu era atît faptul în sine, mica barbarie — era o barbarie — cît lipsa de logică a faptului. Nonsensul, aberația, asta-l



prăpădea pe filozof ! „Înțeleg, bombănea el, zbur-  
lindu-se, pe catedră, înțeleg să mi se fure păsările  
vii ! E o ipoteză plauzibilă. Sau, de frică de a nu fi  
prinși, hoții să taie rațele și să ia trupurile și cape-  
tele. E a doua ipoteză plauzibilă. Sau să taie păsă-  
rile, să-și oprească trupurile și să-mi lase capetele.  
E a treia ipoteză plauzibilă. Dar să-mi taie păsă-  
rile, să-și oprească capetele și să-mi lase leșurile...  
nu este posibil !” „Dar ai pus rațele la fript, dom-  
nule profesor ?” întreba unul ori altul dintre noi.  
„Firește că le-am pus !” „Atunci și-a patra ipoteză  
e plauzibilă !” Asta-i tîlcul istoric al rășoiului.

STUDENTUL I : Judecata-i luminată !

MACFERLAN : În amintirea acelor vremi am bătut mo-  
nedă.

STUDENTUL I : Judecata-i luminată !

CIRIVIȘ : Iar pentru că sînteți dornici să aflați cheia  
eterneli tinereți, maestrul Bălălău vă va învăța o  
melodie care dă trupului și sufletului multă pro-  
șețime și multă bunăvoie.

BĂLĂLĂU (*studentilor*) : Veniți încoace, fraților, și ziceți  
după mine. (*Trece în extrema dreaptă cu studentii  
și-i învață în surdina : La biserică este epitrop. În  
timp ce Ciriviș și Macferlan se întrețin cu cei doi  
aghiotanți ai Inspectorului.*)

STUDENTUL I : Șeful mi-a spus că aveți nevoie de un om  
de serviciu.

MACFERLAN : Știți vreunul ?

STUDENTUL II : V-am adus doi.

MACFERLAN : Unde sînt ?

STUDENTUL I : Aici de față.

MACFERLAN : Voi ?

STUDENTUL II : În carne și oase.

STUDENTUL I : Pe alese !

MACFERLAN : Asta nu-i treabă pentru voi.

CIRIVIȘ : Nu, nu ! Avem nevoie de un om fără căpătîi,  
care să stea de strajă aci ziua și noaptea.

STUDENTUL II : Facem cu schimbul.

CIRIVIȘ : Dar voi ?...

STUDENTUL II : Ne este așa de drag cuibul ăsta spînzur-  
rat, că nicăieri nu ne-am simți mai bine ca în el !

STUDENTUL I : Decît să facem de strajă în beciurile po-  
liției, mai plăcut ar fi aici...

BĂLĂLĂU (*către studenți*) : Tram-ta, taratatata, ta-ps,  
ta-hrr ta-pfiu !

STUDENTII : Tram-ta, taratatata ! Ta-ps ! Ta-hrr, ta...

(*Vor să fluiera, nu izbutesc și rîd.*)

UN STUDENT : Greu al dracului !

BĂLĂLĂU : E cu contrapunct...

CIRIVIȘ : Care-i șeful corului ?

UN STUDENT : Eu.

CIRIVIȘ : Ține pentru sacîz. (*li dă bani.*) Ungeți-vă arcu-  
șurile și cînd veți fi stăpîni pe partitură, veniți să  
faceți serenade cucoanei Aglaia...

STUDENTII (*cîntînd*) : „Gaudeamus”...

CIRIVIȘ : Nu, nu ! A răgușit și melodia asta...

(*Studentii iau pe sus pe Ciriviș și pornesc cu el cîn-  
tînd : La biserică este epitrop.*)

AGLAIA (*în curte*) : Ce-i bătaia asta de joc ?

STUDENTII : Haidiridi, haidiridi, hai, hai, hai !

AGLAIA (*la grilaj*) : Ce-i batjocura asta ?

MACFERLAN : Contrapunct.

AGLAIA : Așa ? Stați voi odată ! (*Pleacă furioasă.*)

STUDENTII (*depărtîndu-se*) : Tam-ta-ta-ra-ra-ta-ta...  
Ta-ps ! ta-hrr... ta... (*Rîsete.*)

PENTAGON (*lui Macferlan*) : Eu ies din quartet.

MACFERLAN : Călătorie sprîncenată !

PENTAGON : Eu, să știți...

MACFERLAN : Atîta pagubă !

PENTAGON : Eu nu vreau să mă încarc cu Doamne-ajută...

MACFERLAN : Te privește !

PENTAGON : E a șaptea zi, din paisprezece, că lipsesc de  
la slujbă.

MACFERLAN : Te pomenești că te-a apucat dragostea  
de ea !

PENTAGON : Ba să-l arză focul pe ăl de mi-a pus con-  
deiul în mîină ! Am prostit eu însă miliția cît am

prostit-o, dar acum mi se înfundă. (*Ciriviș și Bălălău se înapoiază.*)

CIRIVIȘ : Diavoli ăia doi au dat un iureș grozav în tineret.

PENTAGON : Mare pricopseală !

CIRIVIȘ : Iar dacă avem cu noi opinia publică și tineretul...

PENTAGON : Mare pricopseală !

CIRIVIȘ (*lui Macferlan*) : Ce-i cu cucuveaua ?

MACFERLAN : Nu-și vine în fire.

CIRIVIȘ : Să-l facem ca să-și vie !

MACFERLAN : Să-l facem, firește ! (*Prinde pe Pentagon de cap, Bălălău îl apucă de picioare și încep să-l lege.*)

BĂLĂLĂU : Te lepezi de satana ?

MACFERLAN : Te lepezi de satana ?

(*Mușat se ivește la grilaj.*)

BĂLĂLĂU : Prinde balotul ăsta, coane Petrică. (*Zvîrle pe Pentagon, care cade țepăn în picioare.*)

MUȘAT (*deschizînd poarta*) : Nu-mi arde de glumă.

CIRIVIȘ : Dar ce ți s-a întîmplat ?

MUȘAT : Am de vorbit cu dumneavoastră.

CIRIVIȘ : Poftim atunci în castel...

MUȘAT : Vorbim de unde ne aflăm, că nu-mi e de-a pologhi. (*Stăpînindu-se.*) Am călcat în gura lăcomiei, mărturisesc, dar nu ne-a fost vorba așa. (*Cu glas domol.*) Uite-vă banii. Dați-mi chitanța și duceți-vă cu Dumnezeu !

CIRIVIȘ : Ne pare rău, coane Petrică...

MUȘAT : Mie și mai rău îmi pare. V-am crezut oameni, dar nu sînteți. Ziua panoramă, noaptea cîrcumă...

CIRIVIȘ : N-avem drept pe năduful ăsta... să ne răcorim și noi ?

MUȘAT : Dar la năduful meu și al nevستی-mi v-ați gîndit ? Oameni la anii noștri s-ajungem a fi dați la gazetă...

CIRIVIȘ : Gazetele vorbesc de bine.

MUȘAT : Oricum ar vorbi ! Și toată ziulica, sarta-ferta, ca la bîlci, tot soiul de pierde-vară. Pentru ce ?

Pentru un pumn de bani ? Mă lipsesc ! Luați-vă calabalîcul și umblați sănătoși !

COPII (*pe uluci*) : Mac, mac, mac, mac, mac !

(*Constantin, care între timp s-a înapoiat în curte, se ivește zăpăcit, tîrînd mațul după el.*)

MUȘAT : Asta e frumos ? Asemenea batjocură mi se cade mie, după atîția ani de muncă ?

CIRIVIȘ : Pe viața mea dacă nu-mi rupi măruntaiele cu pastorală dumitale, dar putem noi împiedica oamenii să ne arate simpatia și dragostea lor ?

MUȘAT (*aprinș*) : Dacă a măcăi, a guița, ori a cotcodăci sînt pentru dumneavoastră semne de dragoste, vă privește. Îndrăgostească-vă însă aiurea, nu în ogradă la mine ! (*Se stăpînește.*) Fiți oameni de omenie ! Decît cu anasîna, eu zic că e mai bine să ne înțelegem cu frumosul.

CIRIVIȘ : La fel zicem și noi. Dumneata mărturisești că ai călcat în gura lăcomiei, noi mărturisim că pentru cîtă tevatură îți facem am dat prea puțin. Ca să împăcăm lucrurile... are să mai pice...

MUȘAT (*aprig*) : De mi-ați pune în palmă poli de aur cu zimți, și în gospodăria mea nu vă mai rabd !

MACFERLAN : Dacă ne amenințați, se schimbă socoteala !...

MUȘAT : Nu ameninț, vorbesc, slavă Domnului, destul de liniștit. Luați-vă cotețul și mutați-l unde știți.

(*Aglăia se ivește la ulucă.*)

CIRIVIȘ : Avem învoială scrisă, coane Petrică, și ne ținem cu dinții de litera ei.

AGLAIA (*deschizînd porțița*) : Așa ? Vă țineți cu dinții de litera învoielii ? Atunci cu dinții o să ne ținem și noi. Vino în casă, bărbățele, să te învăț eu cum și ce fel !

MUȘAT : Luați-vă banii și duceți-vă cu Dumnezeu !

AGLAIA : Și-au făcut dumnealor de rîs cu tine, dar cu mine greu s-o scoată la văpsea !

MUȘAT : Luați banii, pînă vă rog...

AGLAIA : Lasă temenelele !

MUȘAT : Să nu ziceți că nu v-am spus...

AGLAIA : Lasă temenelele ! (*Împinge pe Mușat de spate și iese după el.*)

BĂLĂLĂU : Se îngroașă gluma !

CIRIVIȘ : Aș !

BĂLĂLĂU : Când se amestecă muierea...

PENTAGON : Sireacul !

MACFERLAN : Pentru orice întâmplare, sînt de părere să ne luăm locurile pe parapet. (*Urcă scara. Ceilalți îl urmează.*)

(*Efimița se ivește la porțiță.*)

BĂLĂLĂU (*zărind-o*) : Muza !

PENTAGON : Muza, muzae !

EFIMIȚA (*coborînd*) : E gata ?

MACFERLAN : Nu încă, domnișoară. Trebuie să mai pozați de două-trei ori.

EFIMIȚA : Atunci, pîn' ce-or pune ai mei țara la cale, pot fura cîteva clipe.

MACFERLAN : Pofțiți în atelier !

(*Efimița urcă scările. Macferlan se repede să-i ajute, dar Ciriviș îl dă deoparte și, cuprinzînd fata de mijloc, o suie sus.*)

CIRIVIȘ : Nu ți-e frică, domnișoară ?

EFIMIȚA : De cine ?

CIRIVIȘ : De mămica.

EFIMIȚA : Ba da.

CIRIVIȘ : Atunci ?

EFIMIȚA : Îmi place să-mi fie frică.

CIRIVIȘ : Îți place ?

EFIMIȚA : Da. Îmi bate inima tare. Și-i așa de bine să-ți simți inima bătînd ! Pot să văd ce ați lucrat ?

PENTAGON : Să nu faci imprudența asta, domnișoară !

EFIMIȚA : De ce ?

PENTAGON : Pentru că chipul de pe pînză aduce mai degrabă cu mucenica Varvara decît cu dumneata.

EFIMIȚA : La urma urmei, puțin îmi pasă ! Parcă eu de dragul pozei vin aici ? Vin de dragul de a sta lîngă dumneavoastră, aproape de dumneavoastră, aproape de oamenii despre care se vorbește atîta, lîngă cei patru năzdrăvani care s-au cuibărit ca păsările cerului între crengile mărului nostru, între crengile mărului meu drag !...

CIRIVIȘ : Asta-i mișcător !

MACFERLAN (*trîntind penelul*) : Ducă-se dracului de cîrpăceală ! Inima care bate în năpîrstocul ăsta de fată... (*Efimiței.*) Îmi dai voie să te strîng la pieptul meu patern ?

EFIMIȚA : Da.

(*Macferlan o îmbrățișează. Constantin, care cotrobăie prin curte cu tumba lui, face o schimă de durere, lăsînd fără să vrea să țîșnească o coloană de apă în sus.*)

PENTAGON (*Efimiței*) : Care ți-e mai drag din noi patru ?

EFIMIȚA : Îmi sînteți deopotrivă de dragi.

CIRIVIȘ : Vrei să te luăm în căsătorie tuspătru ?

EFIMIȚA : Și cum să mă stăpîniți ?

CIRIVIȘ : În indiviziune.

BĂLĂLĂU : Nuda proprietate !

EFIMIȚA : Nostimi mai sînteți ! Eu aș vrea să fiu însă a unui singur om...

MACFERLAN : Atunci alege ! (*Cîteșipătru cad în genunchi. Constantin o rupe la fugă.*)

CIRIVIȘ : Un singur om pe lume te iubește, domnișoară.

EFIMIȚA : Care ?

CIRIVIȘ : Tulumbagiul.

EFIMIȚA : Oh !...

CIRIVIȘ : Și cu mine...

EFIMIȚA : Ah !...

CIRIVIȘ : Pe tulumbagiul însă nu-l poți lua dumneata, iar pe dumneata nu te pot lua eu.

EFIMIȚA : Pentru ce ?

CIRIVIȘ : Pentru că visul meu e să mă însor cu o mătură...

EFIMIȚA : Oh !...

CIRIVIȘ : E mult mai practic. O ții după ușă toată vremea. Te folosești de ea din cînd în cînd și iar o pui la colț ! Ideal ! Nu se plînge la neamuri, nu vociferează, nu părăsește domiciliul...

EFIMIȚA : Bine, dar atunci pe noi de ce ne-a lăsat Dumnezeu pe lume ?

CIRIVIȘ : Ca să aibe de ce să tune și să fulgere în contra propriei sale creațiuni.

EFIMIȚA : Nostimi mai sînteți ! Fetele, la școală, sînt ne-bune după dumneavoastră.

BĂLĂLĂU : Dar profesoarele ?

EFIMIȚA : Ele tună și fulgeră.

CIRIVIȘ (*întinzând mâinile Efimiței*) : Vrei să fim prieteni, domnișoară ? În înțeleșul sfânt al cuvîntului.

EFIMIȚA : Vreau !

CIRIVIȘ : Vrei să ne legăm frați de cruce ?

EFIMIȚA : Vreau ! (*Ciriviș o sărută pe frunte. Ceilalți trei se descoperă. Din casă se aude glasul Aglaiei strigînd : Efimițo !*)

EFIMIȚA : Hait !

BĂLĂLĂU : Șterge-o pe din dos !

(*Efimița coboară treptele în goană.*)

MACFERLAN : Simpatică...

PENTAGON : Dulce...

BĂLĂLĂU (*îndesînd lui Pentagon pălăria pe cap*) : Uitați-vă la el !

CIRIVIȘ (*privind în urma fetei*) : O floare de cîmp crescută în seră ! Înainte de a se deschide bine, se va ofili, va fi o biată mătură...

MACFERLAN : Asemenea mătură mi-ar plăcea după ușa...

BĂLĂLĂU : Și mie...

PENTAGON : Și mie...

CIRIVIȘ : Gămanii !

(*În stradă zgomotele cresc. Pe uluci se zăresc acum capete de oameni de toate vîrstele. În curte intră lume amestecată. Cîțiva inși cu aparate fotografice pătrund în grădină.*)

PENTAGON : Ei, poftim ! (*Se întoarce cu spatele.*)

MUȘAT (*din curte*) : Udă-i ciuciulete, Constantine ! (*O coloană de apă izbește în grilajul albastru.*)

MUȘAT (*îmbrîncind lumea*) : Afară cu voi ! Afară ! (*Coboară în grădină.*) Ce-i aicea, bîlci ? Cărați-vă, vă spun ! (*Cîteva aparate îl prind. Cei din grădină trec în curte. O coloană de apă izbește în uluci. Arătările de după gard pier.*)

MUȘAT (*către cei din măr*) : Să vă arăt eu ce înseamnă a ține litera învoielii ! De astăzi înainte vă tai toate ieșirile. Încuie porțile, Constantine ! (*Constantin trece către stradă, tirînd tulumba după el. Capetele se ivesc din nou pe uluci.*)

MUȘAT (*celor patru*) : Să stați ca orătăniile, pe cracă, într-un picior ! Să stați pînă-ți plesni ! Sînteți în dreptul vostru ! Dar să nu vă prind că atingeți pămîntul cu picioarele, că vă retez ciolanele !

CAPETELE (*după uluci*) : Mac, mac, mac, mac, mac !

MUȘAT : Vi le retez, știți ! Mărul e al vostru, pămîntul e al meu. Așa sună învoiala ? Mă țin de slova ei.

BĂLĂLĂU : Ați văzut aspida ?

MUȘAT : Ori vă luați catrafusele, ori rămîneți cocoțați acolo pînă la ziua de apoi !

CIRIVIȘ : Chiar pînă atuncea nu ne încumetăm, dar pîn' ce-om pune țara la cale vom îndrăzni să stăm. Și pentru că pămîntul ni l-ai luat de sub picioare, îți vom da de știre pe căile văzduhului.

MUȘAT : Să vedem care pe care !

CIRIVIȘ : La fel zicem și noi : să vedem care pe care !

(*În stradă, urlete.*)

COPII (*pe uluci*) : Mac, mac, mac, mac, mac !

CORTINA

## TABLOUL V

Parapetul. Între uluci și măr, cei patru prieteni au improvizat o punte de lemn cu balustradă. Un capăt al parapetului dă în spatele castelului aerian, iar celălalt capăt, printr-o scară de lemn, răspunde în stradă. Intrarea și ieșirea din fortăreață se fac acum pe această scară, ale cărei coarne se zăresc dincolo de uluci. Început de august. La ridicarea cortinei, Aglaia deschide porțița și așteaptă. Constantin se ivește din spațiile castelului.

AGLAIA : E careva ?

CONSTANTIN : Nimeni.

AGLAIA : Nici copoi ?

CONSTANTIN : Nici. Nu s-au înapoiat de la masă.

AGLAIA : Păi, firește, prînzesc ca împărații ! (*Deschide porțița.*) Pofțiți, excelență !

(*Dacian, urmat de Mușat, se apropie de grilaj. Constantin iese prin grădină.*)

DACIAN : Nu obișnuiesc să intru pe poarta de din dos, dar de rîndul ăsta...

AGLAIA : Pofțiți, vă rog !

DACIAN : Nu-s pitulați pe undeva ?

AGLAIA : N-aveți nici o grijă !

DACIAN : Nu doar că mă tem, dar am pentru oamenii ăștia scîrba ce o ai de șobolani, ori de alte dezgustătoare lighioane !

AGLAIA (*atențioasă*) : Întocmai, excelență !

DACIAN (*înaintînd*) : ăsta-i faimosul lor castel ? Și asta-i faimoasa punte ?

AGLAIA : Precum vedeți.

DACIAN : Ce înfiripare hibridă și ridiculă ! (*Se uită lung la desenul de pe pînză.*) Dar asta ce mai e ? !

AGLAIA : Ștampila.

MUȘAT : Marca fabricii...

AGLAIA (*lui Dacian*) : Aduce cu înălțimea-voastră ca două picături de apă...

DACIAN : Mizerabilii ! Nu vreau să mai am înaintea ochilor asemenea priveliște ! (*Aglaia trage de capătul de sfoară. Perdeaua se deschide.*)

DACIAN : Mulțumesc.

(*Lucrurile din lăuntru sînt aceleași. Pe masă, teancuri de scrisori răvășite, iar sprijinite de peretele din fund, cîteva tablouri cu dosul la vedere. Într-un cui, o goarnă de alamă.*)

DACIAN (*după un timp*) : Trebuia să văd cu ochii mei toate astea pentru a-mi da seama cît de netrebnică și de murdară este opinia publică.

AGLAIA : Întocmai.

DACIAN : Dumneavoastră, care ați fost loviți ca și mine în timpul din urmă, mă mir cum ați răbdat și răbdați asemenea ticăloșii...

AGLAIA : N-avem încotro !

MUȘAT : De cînd le-am tăiat ieșirile, gazetele au început să ne ia în răspăr, iar golănimea, care mișună pe uliță, să ne huiduiască și să ne amenințe.

DACIAN : Pe mine nu m-au împroșcat și nu mă împroască gazetele ? Cu cît sulile lor sînt mai ascuțite, cu atît săgețile mele sînt mai veninoase.

AGLAIA : Dumneavoastră sînteți om mare... Noi...

DACIAN : Nu trebuia să le dați voie să vă bată stîlpii în pămînt.

MUȘAT : Parcă le-am dat voie !

DACIAN : Pămîntul e al dumneavoastră. Să vedem, cum ar fi înălțat parapetul ?

MUȘAT : Au bătut stîlpii în uliță, excelență...

DACIAN : Și stăpînirea le-a dat voie ?

AGLAIA : Dumneavoastră nu vedeți ? Parcă a dat strechea în omenire ! Toată lumea a trecut de partea lor.

MUȘAT : Nu vedeți ce e pe uliță, înălțime ?

DACIAN : Hm-da !

AGLAIA : Oameni în toată firea, oameni cu rost și me-remet, fețe simandicoase, persoane respectabile... (*Se lasă pe vine, apoi se ridică și-și face cruce.*) Maica ta, Hristoase !

DACIAN : În curînd are să le treacă pofta !

MUȘAT : Credeți ?

DACIAN : Are să le treacă pofta tuturor.

AGLAIA : Să v-audă Maica Precista !

DACIAN : Vorbim noi peste două luni ! Pînă atunci, însă, dumneavoastră nu trebuie să stați cu mîinile în sîn.

MUȘAT : Dar ce putem noi face ?

(*În stradă se aud zgomote.*)

DACIAN : N-aș vrea să dau ochii cu ei...

AGLAIA : Poftiți, vă rog, în casă !

DACIAN (*stîngherit*) : Hm-da ! Am să vă lămuresc îndată despre ce e vorba, și...

MUȘAT : Poftiți, vă rog !

DACIAN : Și dacă-mi ascultați sfatul, să știți că vă fac oameni. (*Iese urmat de Mușat și Aglaia.*)

(*Afară zgomotele cresc. Pe scara parapetului se ivesc cei doi studenți.*)

STUDENTUL II (*către cei din stradă*) : Bărbați, femei și copii din Atena !

STUDENTUL I : Smintit mai ești. (*Trece în cotineată.*)

STUDENTUL II (*urmînd*) : Nobili stratioți, sfîrșind de tras liulelele, se vor înapoia de îndată în castel. Întîmpinați-i cum se cuvine, dar nu vă spargeți piepturile, nu urlați. Arătați-le dragostea voastră mai mult prin semne decît prin chiote, căci dragostea adevărată nu guiță. (*Rîsete.*) Dar mai cu seamă fiți cu ochii-n patru, să n-alunecați de pe punte în lagărul dușmanului. Sîntem în stare de răzbeliște, și înalții stratioți nu răspund de soarta voastră pe pămînt vrăjmaș. (*Intră în castel. Zgomotele din stradă se potolesc.*)

STUDENTUL I (*răsfoind un caiet*) : Am intrat în august și n-am transcris notițele nici pe jumătate. Tu ai copiat ceva ?

STUDENTUL II : Am vreme ? (*Arată maldărul de scrisori.*)

STUDENTUL I : Avem să pierdem examenele.

STUDENTUL II : Nu le pierdem. Cumpărăm cursurile bă-tute la mașină și tocim după ele.

STUDENTUL I : Să dăm atîția bani ?

STUDENTUL II : Maestrul Macferlan plătește.

STUDENTUL I : Zău ?

STUDENTUL II : A vîndut azi-dimineață de peste patru-zeci de mii.

STUDENTUL I : Și ieri a vîndut bine.

STUDENTUL II (*rîzînd*) : N-are pic de talent, cînd te gîndești — o mărturisește singur — sau un talent de duzină, dacă vrei, și lumea se bate acum pe zarzavaturile lui.

STUDENTUL I : Mirajul faimei ! A avea un Macferlan în perete e acum visul oricărui gospodar ce se respectă. Oamenii sînt ca oile.

STUDENTUL II : Mai rău decît ele. Căci oaia mai alege iarba. Oamenii nu aleg. Cînd se pornesc, merg cu ochii închiși. (*Desface o scrisoare.*)

STUDENTUL I (*fumînd*) : Așa e. În dugheana meșterului Bălălău nu bătea vîntul pînă mai deunăzi ? Intrau mușterii, ca iepurii la biserică. Acuma se îngîrădesc ca la pomană.

STUDENTUL II (*desfăcînd altă scrisoare*) : Mirajul faimei !

STUDENTUL I : Numai bietul conțopist nu trage foloase de pe urma gloriei sale.

STUDENTUL II : Fiindcă-i conțopist...

(*Zgomotele cresc.*)

STUDENTUL I : Am șters-o.

STUDENTUL II : Încotro ?

STUDENTUL I : La patru fără un sfert am de tras și eu unele foloase...

STUDENTUL II (*cu nasul în hîrtii*) : O colegă ?

STUDENTUL I : O dalbă porumbiță ! Ținea ciocul în sus, nu catadicsea nici să-mi moșăie din cap la bună ziua. Acuma dă din coadă.

STUDENTUL II : Mirajul faimei !

STUDENTUL I : Să crezi. Gloria patronilor se răsfrînge și asupra noastră. Servus ! (*Coboară.*)

STUDENTUL II : Servus ! (*Mai desface cîteva plicuri, apoi își scoate haina și îmbracă un surtuc ca de grum, cu nasturi galbeni. Dă foc după aceea la mașina de spirt și pune ibricul de cafea. Cei patru urcă unul cîte unul. Din stradă li se azvîrle flori.*)

MACFERLAN (*către cei din uliță*) : Ne întîmpină cu flori și osanale, iar noi, îmbuibăți pînă în gît, urcăm greoi treptele, abia putînd să bîțîm din cap și să rînjim. Am vroi să vă arătăm în chip mai grațios mulțumirile noastre, dar în starea aceasta, făptura ome-nească aduce atît de mult cu cea porcînă... că ne e teamă să nu ne grohăim gratitudinile. De aceea vom tăcea. Vă cerem grația să ne dați puțin răgaz : timpul cît să urcăm pe scara biologică de la rîmător la reflexivul biped cugetător. Cum urcușul nu-i prea mare, n-are să vă fie lungă așteptarea.

PENTAGON (*lui Ciriviș*) : De ce zîmbești ?

CIRIVIȘ : Mă gîndesc la toate cîte se întîmplă, și parcă tot nu-mi vine a crede. Îmi pare, între dimineța cînd am descălecat aici întîia oară și între după-amiaza aceasta, că s-au scurs milenii.

PENTAGON : Și, cu toate astea, n-au trecut nici două luni încheiate.

CIRIVIȘ : Într-o fluturare atît de scurtă de zile și de nopți, oamenii să se fi dezmeticit oare ?

BĂLĂLĂU : Au început să se dezmeticească. Și-au dat seama că cea mai apelpisită spălătorie din urbe e a firmei Bălălău, și au năpustit asupra ei...

MACFERLAN : După cum și-au dat seama că cel mai năstrușnic penel al vremii e al maistrului Macferlan, și-au năpustit asupra lui...

PENTAGON : Oameni cu baftă !

BĂLĂLĂU : Cu stea...

PENTAGON : Scara biologică !

MACFERLAN : Scara valorilor ! (*Întoarce unul din tablouri.*) Ba nu zău, frați creștini, spuneți în frica lui Dumnezeu, se poate plăti cu aur asemenea spanacuri ?

BĂLĂLĂU : Cum ai încheiat bilanțul pe ziua de ieri ?

PENTAGON : Cum l-ai încheiat ?

MACFERLAN : Dacă spun cifrele, te-apucă amețea...

BĂLĂLĂU (*întinzîndu-se lenevos*) : Nici nu vă dați seama, fraților, ce blagoslovit lucru e să stai ca o momîie la tejghea, prostimea să se zgîiască la tine ca la o brezaie, iar arginții să zornăie în sertar...

PENTAGON : Unii cu foloasele, alții cu ponoasele...

MACFERLAN : Dracu te-a pus să te faci conțopist ?

BĂLĂLĂU : Nu ți-am spus totdeauna că meseria e o brățară de aur ? Să fi învîrtit și tu o negustorie oarecare, să fi avut o îndemînare cît de mică, nu-ți punea Dumnezeu mîna în cap ?

PENTAGON : Scara biologică !

CIRIVIȘ (*zîmbind*) : Nu-ți face inimă rea, frate Pentagonoane ! Ei cu cele pămîntești, noi cu cele cerești. Sorbim amîndoi nectarul izbîndirii morale.

PENTAGON : Nici măcar atît.

CIRIVIȘ : N-ai de ce te plînge. Lumea se uită acum la tine ca la Dalai-Lama, iar slujbașii, ca la un cireș copt.

PENTAGON : Ca la un fruct viermănos. Abia așteaptă să cad, ca să mă strivească cu călcîiele.

BĂLĂLĂU : Are dreptate în felul lui. Unii cu foloasele, alții cu ponoasele. De aceea, eu zic să închiriem o baracă oarecare și să-l expunem cu taxă de intrare. În mai puțin de o lună...

PENTAGON : Rîdeți, ce vă pasă ?

BĂLĂLĂU : Crezi că lumea se îmbulzește în dugheană la mine ca să-și lase zoaiele în cazanele spălătoriei ? Atîta rău ! Vin să mă vadă la tejghea, să mă vadă de aproape, în carne și oase... Și dacă pentru saftianul meu se zvîrle atîta bănet, de ce nu s-ar azvîrli și pe al tău ?

MACFERLAN : Are dreptate...

CIRIVIȘ (*zîmbind*) : Sună trîmbițaș ! (*Lui Pentagon.*) Îți vine și ție apă la moară, n-avea nici o grijă !

PENTAGON : Pe lumea cealaltă...

CIRIVIȘ : Sună, trîmbițaș ! (*Studentul sună din goarnă.*) Declar ședința deschisă. (*Se ridică în picioare și își lipește un plasture pe nas. Ceilalți, afară de Pentagon, fac la fel.*)

PENTAGON : Sfârșiți cu prostiile astea !  
 BĂLĂLĂU : Fără mirîială !  
 MACFERLAN : Fără cîrîială !  
 CIRIVIȘ : Sîntem ori nu sîntem oameni însemnați ?  
 BĂLĂLĂU : Sîntem...  
 MACFERLAN : Apoi, dacă sîntem... (*Un bătrîn urcă scara.*)  
 PENTAGON (*lipindu-și plasturele*) : Și audițiile astea... ne iau prea multă vreme... Ar trebui rărite...  
 MACFERLAN : Vă place secătura !  
 CIRIVIȘ : Atît timp cît norocul ne îmbie cu dragostea, sîntem robii lui.  
 BĂTRÎNUL : Dumnezeu să vă miluiască !  
 CIRIVIȘ : Și pe dumneata, unchiașule !... Stai !  
 BĂTRÎNUL : Dar...  
 MACFERLAN : Stai !... Și nu te înfricoșa, nu-ți pierde rațiunea...  
 BĂLĂLĂU : Dacă te sperie semnele de pe nas, ni le putem scoate... deși le-avem din naștere.  
 CIRIVIȘ : Stai jos, unchiașule... și spune cu ce te putem îndatora.  
 BĂTRÎNUL : Am venit să vă văd.  
 CIRIVIȘ : Atîta tot ?  
 BĂTRÎNUL : Atîtica. De cinci zile mă lupt ca să răzbesc. Dacă văzui și văzui, m-am lipsit și de lucru, și de câștig și... iată-mă-s !  
 CIRIVIȘ : La vîrsta dumitale mai poți munci ?  
 BĂTRÎNUL : Ce să-i faci ? ! Dacă nu muncești, îți dă careva ?  
 BĂLĂLĂU : Adevăr grăit-ai ! Și cu ce fel de lucru te îndeltnicești, unchiașule ?  
 BĂTRÎNUL : Cu lucrul... manual... ca să zic așa...  
 BĂLĂLĂU : Ești dulgher ?  
 BĂTRÎNUL : Nu.  
 BĂLĂLĂU : Cizmar ?  
 BĂTRÎNUL : Nu.  
 BĂLĂLĂU : Tîmplar ?  
 BĂTRÎNUL : Nici...  
 BĂLĂLĂU : Atunci ?  
 BĂTRÎNUL : Fac mișcări... mecanice... ca să zic așa...

BĂLĂLĂU : Lucrezi la mașini ?  
 BĂTRÎNUL : Ca la mașină. Duc mîna înainte, o trag înapoi. Iar o duc înainte, iar o trag înapoi. Înainte, înapoi, înapoi, înainte...  
 BĂLĂLĂU : Tai cu fierăstrăul ?  
 BĂTRÎNUL : Nu, taică, cerșesc.

(*Cei patru se privesc.*)

BĂLĂLĂU : Hazliu mai ești, unchiașule !  
 MACFERLAN : Hazlie meserie ți-ai ales, tătucule !  
 BĂTRÎNUL : Și bănoasă, pe vremuri...  
 BĂLĂLĂU : Acuma nu mai merge ?  
 BĂTRÎNUL : De cînd cu născocirile cele noi, care înstrăinează pe om de Dumnezeu, nimeni nu mai dă. Oamenii sînt puși ca pe roțile : gonesc, gonesc, gonesc... Cine să se oprească să bage mîna în buzunar, să scoată și să dea ?  
 STUDENTUL (*apropiindu-se ca un copoi*) : Mecanică complicată...  
 BĂTRÎNUL : Păi ! De aceea mă bătea gîndul să trag obloanele prăvăliei, și cu părăluțele strînse să deschid altă negustorie — de nevoie ce nu face omul ! — cînd v-ați ivit dumneavoastră. (*Cei patru se privesc.*) Ei bine, știți ce s-a întîmplat ? De cînd oamenii se lasă și se ridică unii în fața altora, nu mai gonesc nebu-nește. Se opresc, se uită la alții, zîmbesc, își strîng mîinile și... chiar se îmbrățișează. Și asta nu pentru că se cunosc, ci doar pentru că-s oameni.

BĂLĂLĂU : Nu mai spune ? !  
 CIRIVIȘ : Au descoperit ei asta ?  
 MACFERLAN : Oamenii au descoperit că-s oameni ?  
 BĂTRÎNUL : Pe legea mea că da !  
 MACFERLAN : Mare minune !  
 CIRIVIȘ (*ridicîndu-se*) : Să cinstim evenimentul ! (*Își lipește alt plasture pe nas.*)  
 BĂTRÎNUL : Voioșia e cheia inimilor : descuie toate broaștele.  
 MACFERLAN : Bravo, moșule !  
 BĂTRÎNUL : Ați găsit șurubul...  
 BĂLĂLĂU : Și dumneata țîța !



BĂTRÎNUL : Nu zic ba ; am găsit-o ! Acum dă fiecare. De unde are, de unde n-are, scoate și-mi dă. Dumnezeu să vă răsplătească. *(Se înclină și pleacă.)*

MACFERLAN : Și acum, unde te duci ?

BĂTRÎNUL : La lucru !

STUDENTUL *(scoțându-i din buzunar o pilă și o dalță)* : Cu voia dumitale, dar astea, mă rog, ce-s ?

BĂTRÎNUL : Uneltele...

BĂLĂLĂU : De aia-i tot dai zor cu mecanica !

STUDENTUL : Când nu descuie inimile, descuie omul broaștele...

MACFERLAN : Ce coțcar !

BĂLĂLĂU : Umbli după doi iepuri, care va să zică !

BĂTRÎNUL : Umblam...

STUDENTUL *(apucându-l de guler)* : Umbli !

BĂTRÎNUL : Pe sfânta cruce că nu ! Priviți, vă rog, uneltele. Și dalta și pila-s ruginite.

BĂLĂLĂU : Asta așa e.

BĂTRÎNUL : Nu se ține minte de când nu le-am mai muls...

STUDENTUL : Atunci de ce le porți ?

BĂTRÎNUL : Din obișnuință. Să le aud zăngănind... M-au slujit cu credință...

BĂLĂLĂU : Ei, bătu-te-ar crucea !

BĂTRÎNUL : Când îți merg trebușoarele, la ce ți-ai pune pielea în saramură ?...

STUDENTUL : Din obișnuință !

BĂTRÎNUL : M-am rugat pe la icoane. Și de ani de zile...

CIRIVIȘ : Atunci dați-i sculele.

BĂTRÎNUL : Dumnezeu să vă blagoslovească !

BĂLĂLĂU : Ia-ți uneltele și umblă !

BĂTRÎNUL : Dumnezeu...

BĂLĂLĂU : Umblă ! *(Bătrînul coboară.)*

PENTAGON : Ticălosul ! Are bani la ciorap și întinde mîna în uliță.

BĂLĂLĂU : Lucrează...

PENTAGON : Derbedeul, trîntorul !

BĂLĂLĂU : Cum trîntor ? *(Duce mîna înainte și înapoi.)* Lucrătorii mei la spălătorie gîndești că fac mai mult ?

MACFERLAN *(sorbindu-și cafeaua)* : Chestia cu șurubul, ce să zic, mi-a plăcut.

CIRIVIȘ : Și mie.

BĂLĂLĂU : A adus-o bine.

CIRIVIȘ *(după un timp, lui Pentagon)* : Ai auzit ? Oamenii nu mai gonesc ca apucații de Necuratul, ci se opresc, zîmbesc, își dau mîinile și chiar se îmbrățișează.

PENTAGON : Asta s-o crezi tu !...

BĂLĂLĂU : Dar tu ai orbul găinilor ?

MACFERLAN : Cerșetorul n-a spus lucruri noi. Spectacolul se poate vedea oricînd și de oricine. Nu crezi nici în ce vezi ?

PENTAGON : Cred atît cît văd. Lentilele voastre măresc dimensiunile. Priviți cu ale mele și vă veți îndreptînta că nimic deosebit nu se petrece în jurul nostru.

MACFERLAN *(lui Pentagon)* : Așa ? Dar nu spuneai tu mai deunăzi că de cînd filfîie rășoiul din aripi, aerul îmbîcsit de prin birouri a început a se primeni și că un vînt de bună înțelegere și de plăcută camaraderie suflă prin hornurile oficinelor ?

PENTAGON : Prin unele hornuri. Bătrînele cîrțițe au rămas pe poziție. Și mai degrabă și-ar smulge unghiile din carne decît să se prindă în hora noastră !

*(Studentul sună din trîmbiță.)*

CIRIVIȘ : Cu vremea au să se prindă.

*(O femeie voinică, cu un ghiveci de flori în mînă, urcă scara.)*

PENTAGON : Nu-i cunoști. Abia așteaptă să se schimbe vîntul, ca să întroneze strășniciile lor de altădată !...

MACFERLAN : Silentium !

FEMEIA CU GHIVECIUL : Bună vreme la boieri !

MACFERLAN : Bună să-ți fie inima ! Ia loc, mătușă !

FEMEIA : Mulțumim, mulțumim...

MACFERLAN : Ai făcut dumneata coadă ? Te-ai înghesuit dumneata, o biată femeie, între atîția spurcați de bărbați ! ?

FEMEIA : Ei, ba vezi că nu ! Mi-au zdrelit ei șoldurile, dar și coatele mele le-au gîdilat costițele...

BĂLĂLĂU : Stai, femeie, de-ți trage sufletul...

FEMEIA : Dușmanii mei și ai dumneavoastră să și-l tragă ! Am venit să vă aduc doar floricica asta și să vă mul-

tumesc. Vă rog a o primi. (*Cei patru se privesc. Bălălaşu ia ghiveciul și-l pune lui Pentagon în brațe.*)

FEMEIA : Nici nu știți ce bine mi-ați făcut, măicuță, și cum vă pomenesc toți ai mei...

MACFERLAN : Ți-am făcut noi vreun bine ?

FEMEIA : Cât turnul bisericii de mare.

MACFERLAN : Dar nici n-avem cinstea să te cunoaștem...

FEMEIA : Și-apoi ! Parcă ce-i ce-au născocit picăturile de inimă, alifie de brîncă, prafurile de vînt și alelalte leacuri cunosc pe cei ce se tămăduiesc cu ele ? Așa și dumneavoastră. M-ați scăpat de-o mare pacoste. Dumnezeu să vă blagoslovească !

MACFERLAN : Bine, femeie, dacă spui dumneata așa, așa trebuie să fie...

FEMEIA : De douăzeci de ani trăiesc în casă cu un urs. În douăzeci de ani, o dată nu l-am văzut zîmbind. Tot cu ochii în pămînt. Crunt și întunecat ca noaptea. I-am dăruit șase plozi, unul mai mîndru decît altul, patru băieți și două fete — să-mi trăiască ! (*Cei patru se ridică în picioare.*) Și o dată n-a luat pe unul în cîrcă, ori în brațe, ori să-l hîtîne măcar pe genunchi... (*Cei patru stau jos.*) Suflet încuiat, cătrănit, om al dracului ! Cînd venea vremea mesei înalte, înghețam cu toții. Nu se auzea nici musca. Înghețam cu noduri. Mai rău ca la poliție.

MACFERLAN : Șef de trib.

BĂLĂLAȘU : Comandir.

FEMEIA : Zbir, nu comandir ! Așa mi-am mîncat amarul cu mistrețul pînă acum cîtăva vreme, cînd cu comedia aceea... (*Se lasă pe vine.*) Asta i-a plăcut motanului. L-am văzut cu ochii mei căscînd gura la oameni și zîmbind. I-a plăcut nevoie mare ! Și dracilor de copii atît le-a trebuit, ba chiar și mie. De atunci, cum îl vedem că-i tună și că-i fulgeră, unul ori altul, tuști ! (*Se lasă din nou pe vine.*) Ursul trage pe nări, pufăie, mîrîie, apoi deodată cască fălcile și rîde mătăhala de se cutremură bolțile ! (*Își potrivește basmaua.*) Pînă aici i-a fost ! De-acum i-am găsit clenciul. Dumnezeu să vă dea sănătate ! (*Coboară.*)

BĂLĂLAȘU : Stai, mătușă, să te scriu în catastihie.

FEMEIA : Am tîrguieli de făcut, mă iertați...

MACFERLAN : Stai, femeie, să te miruim.

FEMEIA : Dumnezeu să vă miruiască ! (*Piere.*)

CIRIVIȘ (*lui Pentagon*) : Ai văzut ?

BĂLĂLAȘU (*idem*) : Ai văzut ?

MACFERLAN : Pasărea măiastră bate din aripi, nu se încurcă !

PENTAGON : Și nu bate numai în piețe și pe uliți, ci și în bătătura oamenilor.

CIRIVIȘ : Asta e mișcător. Dacă povestea femeii cu ghiveciul e adevărată, pe viața mea că avem dreptul să umblăm cu potcapii și anterie !

PENTAGON : Asta ar mai lipsi !

MACFERLAN (*lui Pentagon*) : Nu înțelegi, măi neisprăvitule, că de vreme ce învățătura noastră coboară voioșia în suflute, sîntem fiii ai ecleziei ?

BĂLĂLAȘU : Ce-mi stai ca o mironosiță cu ghiveciul în poală ? Dă ulcica încoace ! Floarea recunoștiinței nu e pentru tine... (*Smulge floarea din ghiveci și o întinde lui Ciriviș.*) Al tău e doar potcapul. (*Îi pune ghiveciul pe cap.*)

MACFERLAN (*lui Pentagon*) : Ești sau nu, eclesiast ?

(*Efimița se zărește în dosul zăbrelelor.*)

BĂLĂLAȘU : Musa !

PENTAGON : Musa, musae !

EFIMIȚA (*furișîndu-se pe poartă*) : E aici !

CIRIVIȘ : Cine ?

EFIMIȚA : El.

CIRIVIȘ : Care el ?

EFIMIȚA (*face semnul bărbiei. Cei patru se privesc.*)

MACFERLAN : Unde-i ?

EFIMIȚA : În salon. S-au închis cîteșitrei. Șoșotesc. Pe mine m-au trimis în odaia mea și... iată-mă-s !

CIRIVIȘ : Acum a venit vremea să te punem la încercare, să vedem dacă sîntem frați de cruce, ori ba.

EFIMIȚA : Sîntem.

CIRIVIȘ : Dacă sîntem, atunci, scumpe frate, repede-te pîn' la poartă, ia cheia din broască ori din cui și fă-te încoace cu ea.

EFIMIȚA : S-a făcut. (*Se repede în curte.*)  
 CIRIVIȘ : Iată un minunat prilej de-a lăsa puțin sânge înălțimii-sale !  
 MACFERLAN : Ce duh necurat l-o fi mînat aici ?  
 CIRIVIȘ : Dacă-i tăiem ieșirea și-l silim să dea ochi cu noi, vom ști despre ce-i vorba.  
 BĂLĂLĂU : Lăturile cu care ne împroașcă zilnic în spurcăciunea aceea de gazetă merită cîteva veziscători...  
 MACFERLAN : Ca fost subchirurg — și deci specialist — să mă lăsați, vă rog, pe mine a i le pune.  
 CIRIVIȘ (*zîmbind*) : Ai fost subchirurg ?  
 MACFERLAN : În vremuri de bejenie. (*Face gestul ascuțitului pe curea.*)  
 CIRIVIȘ : Bărbier ?  
 MACFERLAN : *Maître coiffeur !*  
 EFIMIȚA (*venind într-un suflet*) : S-a făcut ! (*Întinde o cheie lui Ciriviș.*)  
 CIRIVIȘ : Era în broască ?  
 EFIMIȚA : Nu. La locul ei, în cui.  
 CIRIVIȘ : Constantin te-a văzut cînd ai luat-o ?  
 EFIMIȚA : Parcă el mai vede ceva cînd mă zărește...  
 CIRIVIȘ : Asta așa e. Să-ți faci pronia parte de-un bărbătel ca dînsul.  
 EFIMIȚA : Oh !  
 CIRIVIȘ : Vreau să zic de-un soț care să te iubească cum te îndrăgește el...  
 EFIMIȚA : Pronia e vitregă și haină uneori...  
 CIRIVIȘ : Spui asta din căpșorul dumatăle, ori ai citit-o undeva ?  
 EFIMIȚA : Mi-o spune inima...  
 CIRIVIȘ : Și de ce-i vitregă pronia ? Nu se poate spune ?  
 EFIMIȚA : E greu de spus cu vorbe...  
 CIRIVIȘ : Arată-ne prin semne !  
 BĂLĂLĂU : Grafic...  
 EFIMIȚA : Da. (*Efimița desenează în aer cu un deget.*)  
 CIRIVIȘ : O șură ?  
 EFIMIȚA : Nu.  
 CIRIVIȘ : O clopotniță ?  
 EFIMIȚA : Nu.  
 CIRIVIȘ : Un obiect domestic ?

EFIMIȚA : Ce se ține după ușă...  
 CIRIVIȘ : Și din pricina asta pronia e vitregă ?  
 EFIMIȚA : Da. (*Își ascunde fața în palme.*)  
 CIRIVIȘ : Oh ! dulce măturică ! (*Îi întinde o mînă. Efimița își lipește obrazul de ea. Cei trei se descoperă.*)  
 MACFERLAN : Clipa e solemnă...  
 CIRIVIȘ : N-o batjocoriți. (*După o tăcere.*) Căci din ea purcedem. (*Se uită lung la cei din jurul lui și zîmbește. Macferlan își lipește alt plasture pe nas.*)  
 CIRIVIȘ (*Efimiței*) : Și acum du-te !  
 EFIMIȚA : Atît de curînd ?  
 CIRIVIȘ : Uiți că sîntem... în stare de război ?  
 EFIMIȚA : Așa e. Tătica ar voi să facă pace, dar nu-i dă voie mama.  
 CIRIVIȘ : Mătura !  
 EFIMIȚA : Vai cît ești de crud ! (*Iese în pripă.*)  
 CIRIVIȘ : Îi simt inima bătînd în palmă. Să vreau doar... dar nu vreau ! Și la ce-aș voi ? Romanța e aceeași : Un, doi, trei ! Un, doi, trei !  
 MACFERLAN : Și cu toate astea nodu-ăsta de fată poate fericii un om.  
 BĂLĂLĂU : Vorba-i însă : omul poate fericii un nod ?  
 CIRIVIȘ (*zîmbind*) : Asta-i întrebarea ! Sună, trîmbițaș ! Scoate-ne din dilemă ! (*Studentul sună din goarnă.*)  
 MACFERLAN : Pronia e vitregă într-adevăr. Eu adorm cu chipul ei pe șevalet, și ea doarme cu chipul tău în așternut. (*Rosenzweig urcă scara.*) Perfidele îmbinări ale proniei !...  
 BĂLĂLĂU : Rosenzweig !  
 PENTAGON : Rosenzweig !  
 CIRIVIȘ : Rosenzweig !  
 ROSENZWEIG : Pe mine mă strigați ?  
 CIRIVIȘ : Pe dumneata, firește !  
 ROSENZWEIG : Aveți greșală.  
 CIRIVIȘ : Scuzați !  
 ROSENZWEIG : Rosenzweig e unul deșirat, adus de spinare, cu picioare lungi și gîtul ca de struț.  
 CIRIVIȘ : Că bine zici, așa e...  
 ROSENZWEIG : Eu sînt Aronovici. Isac Aronovici. Dacă nu mă credeți, iacă mă rog, poftim ! (*Întinde o gazetă îndoită.*)

CIRIVIȘ (*citind*) : Geiza Bandy spre a se mai numi Gheor-  
ghe Bordeanu. (*Bolborosește câte un nume, apoi cu  
voce tare.*) Izidor Rosenzweig, spre a se numi Isac  
Aronovici. (*Lui Rosenzweig.*) Nenorocitele, ce-ai  
făcut ?

ROSENZWEIG : Am scăpat de-o pacoste.

CIRIVIȘ : Te-ai lepădat de numele tău ?

MACFERLAN : Ți-a fost rușine de el ?

ROSENZWEIG : Mi-a fost rușine de rușinea ce-a căzut  
peste el.

CIRIVIȘ : Cum asta ?

ROSENZWEIG : După povestea cu ibric și codobatură a  
urmat o poveste cu cremene și aguridă. Un golan de  
vâr — Rosenzweig *pur sang* — poate-ai auzit —  
umblă de ani de zile tot hocus-pocus, când i s-a în-  
fundat : patru ani reclusiune. Am crezut că înne-  
bunesc și eu și Jeanette — consoarta mea, să mă ier-  
tați. Două săptămîni n-am închis ochii și n-am scos  
capu' în lume. Îmi plesnea obrazul. Și-acasă, toată  
ziulica, neamuri, prieteni, cunoscuți, sarta-ferta cu  
aceeași vorbă în cioc : Un Rosenzweig ! Un Rosen-  
zweig ! Am răbdat cît am putut, iar cînd mi-a tre-  
cut de cap, cînd am început să văd negru și-am cre-  
zut că-mi sar creierii, deodată o lumină mare s-a  
făcut în mintea mea, o lumină pîn' la cer, și în vîl-  
vătaia ei am zărit patru arhangheli cu trîmbițe de  
aur... sunînd din trîmbițoaie... un nume cunoscut...

CIRIVIȘ : Isac Aronovici ?

ROSENZWEIG : Ai ghicit !

CIRIVIȘ : Nefericitele !

ROSENZWEIG : De nu vă cunoșteam, mi-ar fi trecut prin  
cap ?

CIRIVIȘ : Nefericitele !

ROSENZWEIG : Nu-mi bate capul !

CIRIVIȘ : Te-ai pripit să-ți schimbi numele.

ROSENZWEIG : M-am pripit ?

CIRIVIȘ : Firește. Pentru că rușinea, necazul, suferința  
ți-au ascuțit obrazul. Și acum ești... Rosenzweig !

ROSENZWEIG : Rosenzweig ?

CIRIVIȘ : Din tălpi și pînă în creștet.

MACFERLAN (*măsurînd pe Aronovici*) : Rosenzweig !

BĂLĂLĂU : Rosenzweig !

PENTAGON : Rosenzweig !

MACFERLAN : Ia lipește-te de zid !

ROSENZWEIG : La alții ! (*Se lasă pe vine și rîde.*) La alții !

CIRIVIȘ (*zîmbind*) : Ești de-ai noștri, care va să zică !

ROSENZWEIG : Din tălpi și pînă în creștet !

CIRIVIȘ : Bravo, Rosenzweig !

ROSENZWEIG : Mare scofală ! Parcă cine nu-i de-ai dum-  
neavoastră ! La noi în Lipscănie, cu gimnastica asta...  
e o adevărată hazmodie. Șaptezeci la sută din clienți  
se salută și mă salută astfel.

CIRIVIȘ : Și dumneata ?

ROSENZWEIG : *Noblesse oblige !* (*Se lasă pe vine.*) Am fă-  
cut mușchi la picioare și eu, și Jeanette de atîta  
contradanț.

BĂLĂLĂU : Și comerțul saltă ?

ROSENZWEIG : *Gott sei Dank !* Nici nu știi cînd trece  
vremea ! Glumești, rîzi, vinzi, și parcă nici nu ai  
vinde. Dai și iei, iei și dai. Și parcă nici nu dai, și  
parcă nici nu iei. Ceva ca în familie.

MACFERLAN (*lui Pentagon*) : Auzi, mațe-pestrite ?

ROSENZWEIG : Iar cînd, după o zi întregă de rîs și fle-  
căreală, trag obloanele și, braț la braț, pornesc spre  
casă cu Jeanette, mă simt ușor ca un fulg și nu știu  
pentru ce mi-i drag, zău, că trăiesc !

CIRIVIȘ (*sărint în picioare*) : Viața e minunată, Rosen-  
zweig, căci e un dar al soarelui, iar soarele e muca-  
litul mucaliților : rîde întotdeauna.

CIRIVIȘ : Iar acum dă-mi voie să te sărut pe mustăți și  
să te învestesc cu formula executorie. (*Freacă pe  
Rosenzweig pe ceafă.*)

ROSENZWEIG : Asta-mi face plăcere !

CIRIVIȘ : Zău ?

ROSENZWEIG : Mare plăcere ! Și cînstă și mai mare ! Așa  
da ! Așa mai zic și eu ! Acum sînt cavalier ! Pe viața  
mea că sînt !

CIRIVIȘ : Pînă acum nu erai ?

MACFERLAN : Nu erai învestit ?

ROSENZWEIG : Ba da. Mi-e ceafa tăbăcită de atîta fric-  
ționat. Dar ce are a face ! Una e să bei apă din cană,  
alta-i s-o sorbi de la izvor !

MACFERLAN (*lui Pentagon*): Auzi, prăpăstiosule ?

ROSENZWEIG : Una-i să guști fructul din ladă, alta-i să-l muști din pom.

BĂLĂLĂU (*lui Pentagon*): Auzi, căpățînosule ?

ROSENZWEIG : *Gott mit uns ! (Se înclină adînc și coboară.)*

CIRIVIȘ : Fantezia noastră ne-a ridicat cu o șchioapă deasupra caldarîmului, dar imaginația mulțimii ne-a cocoșat mult mai sus.

PENTAGON : Închipuiri, păreri !...

CIRIVIȘ : Păreri ? (*Trece la capătul dinspre stradă al parapelului.*) (*Mulțimea îl aclamă.*) Păreri ? (*Același ton.*) Pînă mîine dacă o ținem așa, pînă mîine o ține și plebea. Sîntem idoli ei. Idoli populari ! (*Schitează pași de menuet.*)

PENTAGON : Blestemat mai ești !

CIRIVIȘ : Faima ne depășește. (*Ridică picioarele ca o baletistă.*) Am vrut să cîrpim borte, s-accelerăm pulsațiile, să înviorăm cadențele... (*face piruete*) și, în loc să ni se dea brevete de maiștri balerini, am fost gătiți în odăjdii și decretați pontifi. Abghiolan ! (*Sare capra pe Macferlan.*)

PENTAGON : Blestemat mai ești !

CIRIVIȘ : Faima ne depășește ! De aceea cată să ne ținem firea, căci popularitatea ametește. Spre a nu cădea în păcatul strămoșesc, va să deschidem ochii, să ciu-lim urechile, și să ne impunem chiar jertfe sîngeroase. (*Misterios.*) De astăzi înainte nu ne vom mai înfățișa deci semenilor noștri cu zbenghiurile pe nas — e o degradațiune derizorie — ci ne vom bate cuie la încheietura mădularelor. Astfel vom fi feriți de a ne îmbăta de noi înșine, nu vom sforăi ascultînd păsările altora, ci vom sîngera de obșteștile dureri...

PENTAGON : Mare blestemat !

(*Din stradă încep a se ridica peste uluci jalbe înșipte în vîrf de băț. Ciriviș trece la capătul parapelului și strînge birțiile jălbașilor.*)

CIRIVIȘ : Sînteți nevoiași, vai de saftianul vostru, dar nici sacul nostru nu e fără fund. De aceea să nu ne-o luați în nume de rău că nu putem mulțumi pe toată lumea. Mai cercați și aiurea. Iar pentru azi destul ! (*Zvîrle bani în stradă.*)

PENTAGON : Vai de capul tău !

CIRIVIȘ : Popularitatea se dobîndește anevoie, dar se păstrează și mai anevoie. (*Zvîrle iar bani.*)

(*Constantin intră pe porțiță.*)

CONSTANTIN : Dați, vă rog frumos, cheia...

CIRIVIȘ : Care cheie ?

CONSTANTIN : Nu vă prefaceți. E la dumneavoastră. Excelența turbă. Mă rog ca să dați cheia.

CIRIVIȘ : Nu ți-e bine, Constantine ?

CONSTANTIN : Mă rog frumos...

(*Intră Mușat.*)

MUȘAT (*posomorît*) : Ajungă-vă ! (*Cei patru scot sunete ascuțite.*)

CIRIVIȘ : Ce plăcere !

MACFERLAN : Ce minune !

MUȘAT : Ajungă-vă !

CIRIVIȘ : De vreme ce ați ieșit din vizuină și ați pus năframa în vîrf de băț, înseamnă că ați închinat steagul și că ostilitățile au încetat...

MACFERLAN : Fiți binevenit pe meleagurile noastre !

TUSPATRU : Fiți binevenit !

MUȘAT : Lăsați comediile și dați-mi, vă rog, cheia. Excelența-sa și-a pierdut răbdarea.

CIRIVIȘ : Ne pare foarte rău, însă noi...

(*Dacian deschide vijelios porțița.*)

MACFERLAN : Noi...

DACIAN : E prea mult !

CIRIVIȘ : Fiți binevenit pe meleagurile noastre !

TUSPATRU : Fiți binevenit !

DACIAN : E prea mult ! Peste un sfert de ceas trebuie să iau cuvîntul la o întrunire de culoare...

MACFERLAN (*cîntînd*) : *Tîrla, tîrla, tîrla, tîrla !*  
*Tîrla, tîrla, tîrla, tîrla !*

DACIAN : Și vă somez să-mi deschideți !

MACFERLAN : Noi ?

DACIAN : Cine alt putea face o farsă atît de grosolană ? !

MACFERLAN : Dar noi de săptămîni de zile stăm aici ca orătaniile pe cracă, într-un picior, și pentru nimic în lume nu cutezăm a călca litera învoielii.

DACIAN : Cine-a cutezat atunci ?

MACFERLAN : Aveți atîți dușmani, că nu e de mirare să fi pîndit careva și...

DACIAN : Hm ! (*Lui Mușat.*) Alte chei decît cele încercate mai aveți pe undeva ?

MUȘAT : Nu.

(*Dacian se uită la ceas.*)

MACFERLAN : Dacă n-ați fi atît de zorit, am putea trimite după lăcătuș. În situația aceasta însă n-aveți decît trei căi de ales : ori stricați broasca și ieșiți pe poartă, ori intrați în casă și săriți pe fereastră, ori urcați la noi și coborîți pe punte...

DACIAN : Cum ?

MACFERLAN : Primele două căi sînt cele mai logice, dar nu și cele mai oneste, căci un om ca dumneavoastră nu poate folosi nici efracțiunea, nici escaladarea. Rămîne calea a treia : mai puțin logică, dar mai acceptabilă...

(*Dacian se uită iar la ceas.*)

MACFERLAN (*urmînd*) : Urcînd aceste trepte, veți avea prilejul să vă convingeți, *de visu*, dacă cuibul nostru e la două palme de pămînt, așa cum spun unii, sau la înălțimi ametoitoare, așa cum alții spun.

(*Dacian măsoară pomul cu o privire disprețuitoare.*)

Veți avea prilej să vă convingeți dacă pomul acesta — poreclit pomul veseliei — este cu rădăcinile în pămînt și cu crengile în cer, ori e un pom ca toți pomii.

DACIAN : În curînd o să vă treacă pofta de a mai bate cîmpii. (*Lui Mușat, în șoaptă.*) Iar dumneata faci rău că te încăpățînezi...

MUȘAT : Eu... nu pot... înălțime...

DACIAN : Faci foarte rău, să știi ! (*Se uită iar la ceas.*)

CIRIVIȘ : Pofțiți, excelență !... (*Invită pe Dacian cu gestul.*)

MACFERLAN : Între două rele...

CIRIVIȘ : Pofțiți, vă rog ! Pofțiți !

(*Constantin aduce scara mobilă și o lipește de pom.  
Dacian urcă pe ea.*)

CIRIVIȘ : E o mare plăcere pentru noi să vă vedem de-aproape...

MACFERLAN : Ne războim atît de aprig și ne cunoaștem atît de puțin...

DACIAN : N-am vreme de pierdut.

MACFERLAN : Începeți a simți cum aerul se răcește și se purifică ? Și vedeți cum siluetele omenești se subțiază și pier în hăul de sub picioarele noastre ?

DACIAN : Lăsați-mă să trec !

CIRIVIȘ : Ghiciți cu ce viteză urcăm acum în văzduh ?

DACIAN : Peste două luni vă satur eu de viteză ! (*Trece puntea.*)

BĂLĂLĂU : Hep !

MACFERLAN : Hep !

PENTAGON : Hep !

(*Dacian se oprește și întoarce capul, privind crunt la cei patru, apoi înaintează tănuș. Dar cînd ajunge la capătul scării, un rîset formidabil izbucnește în stradă, urmat de zgomotul surd al unei mișcări ritmice. Dacian se trage înapoi clătîindu-se.*)

MACFERLAN : Nu v-am spus că sîntem la înălțimi ametoitoare ?

(*Dacian se îndreaptă de șale și înaintează iar.*)

CEI DIN STRADĂ : Hep !

DACIAN (*către cei din stradă*) : Bestii grosolane !

(*Șuiere, chiote, strigăte. Macferlan înaintează pe punte.  
(Zgomotele amuțesc.)*)

MACFERLAN (*celor din stradă*) : Pentru ce urlați ? De ce chihotiți ? N-a fost omul acesta alesul vostru ? Pentru ce urlați ? N-a fost el întruparea năzuințelor și dorurilor voastre ? De ce chihotiți ? Priviți-vă opera și prosternați-vă în fața ei ! La așa sac, așa petec ! (*Lui Dacian.*) Descendez, *s'il vous plaît* ! (*Dacian coboară.*)

CORTINA

## ACTUL III

### TABLOUL VI

Prăpădul. Mărul retezat din rădăcină e culcat acum la pământ. Cotineața e de asemenea doborâtă, iar puntea aeriană, ciopârțită. Octombrie. Unul din studenți, în genunchi, plînge cu sughituri. Ceva mai la o parte, Constantin plumbuește o țeavă.

CONSTANTIN (*după un timp*): Nu-l mai tot jeli, că nu ți-a fost nici taică, nu ți-a fost nici maică. Ia un trunchi acolo... un cioture, un pom. Un pom ca toți pomii...

STUDENTUL : Nu era ca toți. (*Își lipește obrazul de trunchiul mărului.*) Oh, prieten drag ! Oh, prietene scump ! Ce am să le spui ? Și cum să le spui ?

CONSTANTIN : Ai parcă vreo vină ?

STUDENTUL : Firește că am. Nu-i eram eu paznic ? Pentru ce am plecat ? De ce am coborît ?

CONSTANTIN : Ploaia te-a silit.

STUDENTUL : Blestemată ploaie ! De nu mă pătrundea pînă la rărunchi, nu veneam să mă adăpostesc la tine, să mă întind pe laviță și s-adorm buștean — dormire-aș somnul ăl lung ! De ce nu m-ai trezit ?

CONSTANTIN : Dormeai tare adînc. Și-apoi, de te trezeam, totuna, tot un drac ! Te pui cu stăpînirea ? A fost ordin de sus. Nu te puteai pune...

STUDENTUL : Le-aș fi dat în genunchi, le-aș fi îmbrățișat picioarele...

CONSTANTIN : Zadarnic ! Te-ar fi luat de-o aripă și zvîrlit cît colo, cum m-or zvîrlit pe mine.

STUDENTUL : Spune, cum a fost ? Cîți erau ? Cum erau ?

CONSTANTIN : Ia, niște huidume. Trei zăplani cît ușa. Ce nu le-a îndrugat stăpînul ! Cît nu i-a rugat ! Nici n-au vrut să audă. Or proptit herestreul, hîrșa-hîrșa... și jos cu el la pământ ! Apoi s-au pus cu tîrnăcoapele și cu topoarele.

STUDENTUL : Nu i-ar mai răbda Ăl-de-sus ! Mîinile care au doborît pomul să se usuce ca scoarța lui !

(*Intră Efimița și Aglaia.*)

STUDENTUL : Nu i-ar mai răbda Maica Precista !

EFIMIȚA (*privind îndurerată mărul*) : Vai de mine, ce vandali !

AGLAIA : Să se sature să-și mai facă rîs de oameni ! Dar ce-i aia... vandali ?

EFIMIȚA : Oameni milostivi, creștini, pravoslavnici.

AGLAIA : Știu eu unde bați. Totdeauna le-ai ținut parte nepricopsiților. Și gură-largă ăla de tat-tu... pînă mai ieri tuna și fulgera, și acum parcă i s-au tăiat picioarele.

EFIMIȚA : Era pomul lui, mămico...

AGLAIA : Acum era să zic una ! Să nu te atingi nici de un cap de ață, Constantine ! Nimic să nu clinești ! Ai priceput ? Să se bucure și dumnealor cum ne-am bucurat noi... (*Mușat vine din grădină abătut.*) Uitați-vă la el ! (*Mușat se oprește.*)

AGLAIA : Cînd am bolit an iarnă, călcăi înfipt ca un țap, iar acum...

MUȘAT : Ce știi tu, femeie !

AGLAIA : Numai gura de tine !

MUȘAT : Ce știi tu ! (*Se uită trist la pomul doborât.*) L-am sădit cu mîna mea, l-am săpat, l-am udat, i-am plivit buruienile...

AGLAIA : Hm-da !

MUȘAT : Țiu minte cînd a răsărit, cum s-a înfiripat, cum s-a înălțat. Întîi numai de o palmă, apoi de două palme... iar într-o bună zi mă pomeni cu el că prinde a înflori... și pe urmă a da rod... (*Oftează.*)

EFIMIȚA : Dragul meu prieten ! Scumpul meu tovarăș !  
(*Izbucnește în plîns.*)

AGLAIA : Mai sînteți ? De ce nu chemați încăltea și pe popa să-l slujească ?

MUȘAT : Ce știi tu ! (*Mîngîie pe Efimița.*) Au răsărit împreună și-au crescut împreună. Cum să nu-l iubească, cum să nu-l jelească ?

AGLAIA : De știai că-i e drag fetei, pentru ce l-ai vîndut ?

MUȘAT : Ca să-ți fac bucurie ție...

AGLAIA : Mie ?

MUȘAT : Da. Că-ți lucesc ochii în cap ca jăratecul cînd numeri miișoarele...

AGLAIA : Alege-s-ar praful ! Să fi știut, mai dădeam de la mine...

(*Intră Inspectorul.*)

MUȘAT : Eu parcă n-aș fi dat ?

INSPECTORUL : Va să zică, nici n-a apucat bine să se înscăuneze, și maistrul Dacian a și început urgia. Bună dimineța.

MUȘAT : Bună ! (*Studentul se ridică în picioare.*)

INSPECTORUL : Ai pățimit ceva ?

STUDENTUL (*plecînd ochii*) : Nu.

INSPECTORUL : De ce nu m-ai înștiințat ?

STUDENTUL : Fiindcă sînt un netrebnic.

INSPECTORUL : Asta n-o pot crede. Pentru ce nu mi-ai dat de știre ?

STUDENTUL : Fiindcă nu-s vrednic să stau în fața dumneavoastră.

INSPECTORUL : Lămurește-te !

STUDENTUL : Cam pe la unu după miezul nopții, furtuna, care se pornise de cu seară, a încetat, și începu dinții să cearnă ca prin sită, apoi mai tăricel și în urmă să toarne cu găleata. Am răbdat căzăcește — știu și pot răbda — dar frigul îmi pătrunsese în oase și dinții îmi clănțaneau. Atunci...

INSPECTORUL : Am înțeles. Ai făcut bine ce-ai făcut.

STUDENTUL : Rău ! De rămîneam pe poziție... nu îndrăzneau...

INSPECTORUL : Te înșeli. (*Lui Mușat.*) Pe la ce ceas s-a petrecut isprava ?

MUȘAT : Pe la cinci dinspre ziuă...

EFIMIȚA : Tătica n-are vină, domnule inspector.

INSPECTORUL : Și dac-ar avea ? Eu fac anchetă sentimentală numai, domnișoară. (*Se uită la Mușat.*) Tătica s-ar părea într-adevăr că n-are vină. Dar mămica... aș pune mîna în foc că nu-i străină de vandalismul ăsta...

AGLAIA : Iar vorba aia ! Eu, domnule inspector, nu prea-s dusă la biserică, dar spun drept că uite așa îmi crește inima ! N-am amestec, pot jura pe la icoane, dar de bucurat, mă bucur, ce să zic...

(*Cei patru încalcă ulucile și privesc buimaci, nevîndu-le să-și creadă ochilor.*)

CIRIVIȘ : Descoperiți-vă ! (*Toți patru își scot pălăriile ca în fața unui mort.*)

CIRIVIȘ (*livid*) : Vremea merge de-andaratele așadar. Iar dacă vremea merge astfel, să ținem matca ei !

MACFERLAN : Dinte pentru dinte !

CEILALȚI : Dinte pentru dinte !

AGLAIA : Dinte pentru dinte zic și eu ! Fierea care ne-ați făcut-o s-o sorbim picătură cu picătură, sorbiți-o acum dintr-o dată ! Haidem, Efimițo !

EFIMIȚA : Viu. (*Aglaia iese.*)

EFIMIȚA (*îngrijorată*) : Zăresc în ochii dumneavoastră tășuri de pumnale. Ce-aveți de gînd să faceți ?

CIRIVIȘ : Nu știm.

BĂLĂLĂU : Nu știm.

PENTAGON : Nu știm.

MACFERLAN : Și-aici e frumusețea ! Căci dacă am ști, pînă să trecem de la gînd la faptă ni s-ar răci avîntul...

EFIMIȚA : Ce doriți să faceți ?

CIRIVIȘ : Nu-ți fie teamă. Nu tragem cu pistolul și nu înjunghiem. Avem armele noastre.

EFIMIȚA : Atunci păziți-vă, căci cine retează trunchiul din rădăcină retează și capul de pe trunchi.

MUȘAT : Asta așa e. Puterea-i lucrul dracului. Și eu vă spun : păziți-vă !



MACFERLAN : Iar eu în fața acestor sfinte moaște (*face semnul crucii*) îi spun : păzească-se ! (*Cei trei se închină.*)

MUȘAT (*trist*) : Un trunchi retezat, un om înjunghiat, totuna... tot aceeași... (*Iese cu Efimița.*)

(*Cei patru coboară în grădină.*)

INSPECTORUL : Ce-aveți de gând să faceți ?

BĂLĂLĂU : Nu știm.

PENTAGON : Nu știm.

CIRIVIȘ : Ne uităm, vedem și nu înțelegem.

MACFERLAN : Omul e într-adevăr o făptură bîcșnică.

CIRIVIȘ : Nici n-a apucat bine să se înfiripeze o cupolă zidită cu alte cărămizi, alt var și altă mistrie, că peste noapte, hotește, pe furiș, au doborât zidăria.

MACFERLAN : Neputînd face cumetrie cu cei încuiați, fugind ca de ciumă de omul încrezut, apucător și sec, neizbutind să îndoim cerbicia și să ne prosternăm la zei de plastilină, am îndrăgit puii de om, jivinele și păsările. Iar dragostea noastră am închis-o într-un turn singuratic, și din strana lui o cîntam în fiecare zi lui Dumnezeu și oamenilor. Acum și turn, și strănă sînt culcate la pămînt. (*Aprig.*) Ce se cuvine celui ce-a săvîrșit fărdelegea ?

INSPECTORUL : Nu vă pierdeți sîngele rece ! Nu vă pripiți ! A început cu cele neînsuflete, va urma cu cele însuflete. Și primul în care va lovi sînt eu. Eu însă îmi țin firea. Faceți la fel. Nu vă pripiți. Să așteptăm.

CIRIVIȘ : S-așteptăm !

BĂLĂLĂU : S-așteptăm !

INSPECTORUL : A retezat trunchiul, dar rădăcinile au rămas, înfipte în pămînt. A dărîmat turnul, dar cîntecul din strănă a zburat pe aripile vîntului și el sună mereu în urechile oamenilor...

PENTAGON : Și dumneavoastră faceți poezie ! Oamenii sînt ca iepurii. Le este frică și de umbra lor. A fost de ajuns să se zvonească numai că luminăția-sa va veni la cîrmă, pentru ca hărmălaia de pe uliță să se domolească ca prin farmec. Iar cînd zvonurile

s-au preschimbat în faptă și pe ziduri s-au lipit afișele cele amenințătoare, zîmbetele au înghețat pe buze, și abia ici-colo dacă mai zărești vreun îndrăzneț care cutează... (*Se lasă pe vine.*)

BĂLĂLĂU : Asta-i drept.

PENTAGON : Cînd vă spuneam că nimic deosebit nu se petrece în jurul nostru, mă luați în răspăr. Acum îmi dați dreptate ? Totul n-a fost decît vîlvătaie.

CIRIVIȘ : Să fie cu puțință ?

PENTAGON : Foc de paie, nimic altceva.

CIRIVIȘ : Să fie cu puțință ?

(*O doamnă voluminoasă intră gîfîind pe porțiță.*)

PENTAGON (*trăgînd pe Bălălău de mîneacă*) : Hait !

DOAMNA (*lui Bălălău*) : Vino repede acasă !

BĂLĂLĂU : Dar ce s-a întîmplat ?

DOAMNA : Vin-acasă, îți spun !

BĂLĂLĂU : A luat foc maghernița ?

DOAMNA : Mai rău !

BĂLĂLĂU : Au explodat cazanele ?

DOAMNA : Mai rău. (*Îi întinde o fișică albastră.*) Ne silesc să tragem obloanele.

BĂLĂLĂU : Să închidem bomboneria ?

DOAMNA : Le stătea în gît, sta-le-ar pe inimă !

BĂLĂLĂU (*vesel*) : Brava !

DOAMNA : Asta te bucură ?

BĂLĂLĂU : Firește !

DOAMNA : Nesimțit mai ești ! Lasă prostiile și vino să rînduim cele de trebuință.

BĂLĂLĂU : Nici nu mă gîndesc.

DOAMNA : Vino-ți în fire și haidem acasă, omule, să chibzuim în liniște. Poate găsim o porțiță de scăpare.

BĂLĂLĂU : E vreuna, domnule inspector ? (*Îi întinde hîrtia.*)

INSPECTORUL : Nici una. Trebuie să trageți obloanele. Ordinul e scurt și îndesat. Încălcarea legii, a prescripțiilor sanitare.

MACFERLAN : Salubritatea, igiena socială !

DOAMNA : Sta-le-ar pe inimă !

BĂLĂLĂU : În definitiv, pînă cînd cu atîta travaliu !  
Munca fără preget istovește. Dovada o avem vie  
și naturală înaintea ochilor. Uitați-vă în ce hal a  
adus-o munca, istovitoare muncă ! (*Arată spre*  
*doamna Bălălău.*)

DOAMNA : Lasă prostiile și vino să facem socotelile lu-  
crătorilor. Avem bani dați înainte...

CIRIVIȘ : Diseară, scumpă doamnă, venim la dumneata.  
Vom prîzni sub obroc, cu obloanele trase. Asta ne va  
prinde bine, căci vrem să mestecăm tihnit, să ru-  
megăm în liniște. Și dacă vreți să ne cinstiți cum  
trebuie, vă rugăm ca să serviți la masă gătită în  
șalvari, iar între feluri să bateți din tipsii și să miș-  
cați din pîntec...

DOAMNA : Ce neobrazăți !

CIRIVIȘ : Asta stimulează fermentarea.

DOAMNA : Ce neobrazăți ! (*Iese îmbufnată. O tăcere*  
*lungă.*)

CIRIVIȘ (*lui Macferlan*) : La ce te gîndești ?

MACFERLAN : La nimic.

CIRIVIȘ : Asta-i bine. (*Altă tăcere.*) Nici un sfortandum,  
maestrilor ! Lăsați moriștile să macine în voie. Nu  
vă opintiți. Lăsați ca totul să vină de la sine.

PENTAGON : De l-a împins cumva Necuratul să se lege  
și de mine...

CIRIVIȘ : *Rubig !*

PENTAGON : De la împins...

CIRIVIȘ : Nu te repezi.

INSPECTORUL (*lui Pentagon*) : În privința dumitale ca și  
într-a mea, nu încape nici un fel de îndoială. Aș  
pune mîna în foc că în clipa asta chiar...

CONSTANTIN (*în curte*) : Pe aici, mă rog frumos...  
(*Comisarul-șef, în mare ținută, se ivește la grilaj.*)

INSPECTORUL : Ce spuneam ?

COMISARUL (*lui Constantin*) : S-a executat porunca în-  
tocmai ?

CONSTANTIN : Întocmai. (*Deschide porțița. Comisarul*  
*intră înfioat și se uită grav la pomul doborât.*)

INSPECTDRUL : Întocmai...

COMISARUL : Fără zeflemele...

INSPECTORUL (*către ceilalți*) : Știa că sînt aici.

COMISARUL : Probabil. Și pentru că știam, am vrut să-ți  
dau o mică veste bună...

INSPECTDRUL : De prisos. Știu înaintea dumitale despre  
ce e vorba.

COMISARUL : Nu cred. Decizia s-a luat abia azi-noapte,  
iar comunicarea ni s-a făcut acum un ceas.

INSPECTORUL : Uiți că ceasul meu și al dumitale...

COMISARUL : De acum ceasul dumitale îmi pare că a stat.  
(*Îi întinde o hîrtie cu pecete.*)

INSPECTORUL : Și pentru ca să-mi dai această veste  
mare, ți-ai pus cordon de fir și epoleți ?

COMISARUL : Nu m-aș fi ostenit, dar am primit și eu un  
plic la fel ca al dumitale, și de aici mă duc să depun  
un jurămint...

INSPECTORUL : Tristă țeremonie !

PENTAGON : La mai mare !

MACFERLAN : Spor și berechet !

BĂLĂLĂU : Cîți coceni în casă, atîți galbeni pe masă !

COMISARUL : Cu dumneavoastră o să am de lucru !

CIRIVIȘ : Și noi cu dumneata !

COMISARUL : Cu mine vi se înfundă. (*Inspectorului, cu*  
*superioritate.*) Iar dumneata poți pune să dea jos  
caraghioslîcurile alea spînzurate pe pereții canțe-  
larii și să le cari acasă la dumneata... Vreau să vă-  
ruiesc și să afum în urma dumitale. (*Iese.*)

MACFERLAN (*izbucnind*) : Adă jeratec și tămîie, Constan-  
tine !

CIRIVIȘ : *Rubig !* Să îngenunchem și să rugăm țăriile de  
sus ca să ne lumineze. (*Inconjoară pomul și înge-  
nunchează.*)

MACFERLAN : Doamne, dac-ai făcut pe om după chipul și  
asemănarea ta...

CIRIVIȘ : Tăcere ! (*Stau nemișcați ca niște stane de piatră.*)  
Adă cazmale, Constantine, și lopeți ! Să facem în  
pămînt o groapă atît de mare, încît să-ncapă în ea  
trei cai cu călăreți. Și s-așezăm trunchiul cu crengile  
în lung, lipit de rădăcini, astfel ca fragedele firișoare

însîngerate să-și ușureze jalea mută îmbrățișînd pe scumpul dispărut. Sape și lopeți. Iar înainte de a începe lucrul să ridicăm pe mort și să-l purtăm jur împrejur, ca să-i zărească încă odată fața încremeniții frați ai lui îndurerați.

MACFERLAN : Dinte pentru dinte !

CIRIVIȘ : Niciun sfortandum ! (*Ciriviș trece la un capăt al pomului, Bălălău în dreapta, Pentagon în stînga, Macferlan la capul celălalt.*) Sus !

## CORTINA

## TABLOUL VII

O subterană. În fund, un coridor cu ferestruică oblojită. Coridorul se prelungește în față, îngustîndu-se, cu doi pereți spoți cu var, pe care atîrnă, de o parte și de alta, icoane vechi. În dreapta, lipit de zid, un divan acoperit cu o scoartă. La capătul de sus al divanului, o uscioară în perete. La stînga, o laviță de stejar. În fața laviței, o măsuță scundă. Un iconostas. Un sfeșnic cu două brațe, în care ard feștile groase de ceară galbenă. În coridor, către stînga, cîteva trepte de piatră și capătul unui chepenghi. La ridicarea cortinei, Dacian stă pe divan, adîncit în gînduri. Un călugăr bărbos trece, drept ca o luminare, prin coridor. Dacian stă nemișcat. Un al doilea călugăr trece, apoi al treilea, apoi un al patrulea.

DACIAN (*ridicîndu-se*) : Aveți să sfîrșiți odată ?

(*Călugării se înapoiază tăcuți.*)

DACIAN (*tăindu-le calea*) : Ieșiți din mușenia asta nesuferită ! Vorbiți !

(*Călugării se opresc pe rînd în fața lui Dacian, îl privesc lung și trec tăcuți mai departe.*)

DACIAN : Bestii ! Gangsteri ! Călăi ! (*Se lasă pe laviță.*)

(*Studentul intră din dreapta, ia de pe masă cîteva farfurii și dă să se înapoieze cu ele.*)

DACIAN : Ascultă-mă băiete ! (*Studentul se oprește.*) În cîte avem astăzi ?

(*Studentul pune tava jos, ridică cu degetele rășchirate amîndouă mîinile, le mai ridică o dată, apoi ridică o singură mînă, apoi un singur deget.*)

DACIAN : În douăzeci și șase ?

*(Studentul moșăie din cap.)*

DACIAN : A noua zi, prin urmare?... Sînt deci aici de nouă zile ?

*(Studentul dă din cap.)*

DACIAN : Nu se poate ! Sînt aici de atîta vreme, și nimeni n-a izbutit să-mi dea de urmă ? Și de ce zîmbești ? Ce se petrece dincolo de zidurile astea blestamate ? Răspunde ! *(Se ridică.)* De ce taci ? De ce tăceți cu toții ?

*(Călugării încep din nou să defileze. Dacian se plimbă neliniștit de colo pînă colo. Se oprește în dreptul ferestruicii din zid cîteva clipe, apoi se plimbă iarăși.)*

DACIAN : În ce văgăună ticăloasă m-ați vîrît ?

*(Călugării se înapoiază prelingîndu-și bărbile.)*

DACIAN : Încetați cu gesturile voastre nesuferite ! Scoateți-vă rasele și bărbile și să cercăm a cădea la învoială. *(Călugării se privesc.)*

DACIAN : Cît ? *(Călugării zîmbesc. Studentul intră cu o tavă, o pune pe măsută și iese. Pe tavă sînt un castronel cu apă, un săpun de ras, un pămătuș și patru brice.)*

DACIAN *(neliniștit)* : Ce aveți de gînd ? Vorbiți !

I CĂLUGĂR *(lugubru)* : Ceasul răfuieiilor a sosit !

*(Dacian se repede la masă și apucă unul din brice.)*

DACIAN : Dați-mi drumul să plec, ori de unde nu...

*(Unul din călugări îi prinde brațul, un altul îl dezarmează. O tăcere penibilă. Călugării își scot rasele și bărbile și, cu ochii, plini de minie, se apropie de Dacian.)*

CIRIVIȘ : De ce ai ucis pomul ?

BĂLĂLĂU : Pentru ce l-ai ucis ?

MACFERLAN : Un pom care rodește e ca o femeie cu pîndul în pîntece. Cum de ai ridicat securea ?

CIRIVIȘ : Cum de ai ridicat-o ?

PENTAGON *(fluturînd barba lui Dacian.)* : Privește-o, mîngîi-o... ia-ți rămas bun de la ea...

DACIAN : Nu veți îndrăzni ! ?

MACFERLAN : Ce-ar putea să ne împiedice ?

DACIAN : Mîrșăvia faptului.

*(Cei patru se privesc.)*

CIRIVIȘ : Am putea să vă servim un răspuns atît de tăios, încît gura fierului acestuia să se rușineze auzindu-l. *(Ascute briciul de curea.)*

DACIAN : Nu veți cuteza !

CIRIVIȘ : Nu-i vreun act de vitejie — recunoaștem — dar nu putem altfel. Pregătiți-vă de țeremonie !

DACIAN : Vă sfătuiesc să vă adunați mințile cîte le mai aveți și să nu mă siliți...

PENTAGON *(întînd)* : Amenințări ? *(Holbează ochii la Dacian.)* Luați loc !

DACIAN : Și dacă nu primesc ?

BĂLĂLĂU : Cum ați spus ?

DACIAN : Dacă nu pot să primesc ?

PENTAGON *(tunător)* : Stați !

*(Dacian se așază automat. Cei patru îl înconjoară și îl înțeapă cu privirile.)*

MACFERLAN *(surd)* : Privește-ne în ochi și recunoaște-te în noi !

*(Studentul, care a intrat de cîteva clipe, se apropie cu tava. Cei patru apucă bricele.)*

DACIAN *(livid)* : Stați ! Stați ! Ce, vreți ca să-mi pierd mințile ?

CIRIVIȘ : N-ar fi mare pagubă... dar asta n-o dorim, n-o dorim, într-adevăr. *(Privește lung pe Dacian, care are o înfățișare groaznică.)* Hm-da ! Se sfătuiește cu ceilalți.) Liniștiți-vă ! Vă vom pune cîteva întrebări, și dacă veți răspunde ca la altar, fără ocoliri și ascunzișuri, vă cruțăm de rușine.

DACIAN : Aș putea să știu unde sîntem aici ? În ce schit ? La ce mănăstire ?

CIRIVIȘ : La nici un schit, la nici o mănăstire. Sîntem într-un adăpost singuratic, într-o hrubă pitulată în mijlocul pustiei...

DACIAN : În mijlocul pustiei ?...

CIRIVIȘ : Da. Un loc de rugăciune, unde un om ce lua zece piei după oameni venea ca un sobol să-și ușureze sufletul înaintea Domnului.

DACIAN : Nu pricep...

CIRIVIȘ : Nici nu-i nevoie.

DACIAN : Spuneți-mi lămurit : unde mă aflu ?

CIRIVIȘ : În hruba de pocăință a decedatului meu tată.

DACIAN : În ce parte de loc ?

CIRIVIȘ : La ce v-ar folosi să știți ?

DACIAN : Ca să-mi dau seama pentru ce — după atîta timp — nimeni n-a reușit să-mi afle încă urma. (*Cei patru se privesc.*)

CIRIVIȘ : În privința asta nu vă faceți iluzii...

DACIAN (*uimit*) : Să nu-mi fac iluzii ?

CIRIVIȘ (*ferm*) : Da.

DACIAN : Și pentru ce mă rog ?

CIRIVIȘ : Pentru că strășniciile dumneavoastră au trezit nemulțumiri nu numai în masele populare și în tabelele dușmanilor, dar și în rîndurile partizanilor dumneavoastră.

DACIAN : Palavre !

CIRIVIȘ : Atitudinea dumneavoastră a stîrnit critici violente și a pricinuit guvernului încurcături serioase, astfel că răpirea dumneavoastră a produs o mare ușurare pretutindeni. Lumea a răsuflat adînc, și strada și-a luat cu îndoită însuflețire voioșia ei de mai înainte.

DACIAN : Și colegii mei au îngăduit acest lucru ?

CIRIVIȘ : Negreșit. Interesul primordial al oricărei guvernări este să-și consolideze situația, nu să-și pericliteze existența. De aceea măsurile luate pentru descoperirea dumneavoastră au fost numai de formă.

DACIAN : Palavre !

CIRIVIȘ : De altfel, vizuina aceasta e atît de meșter pitulată în pămînt, că de afară, fără a cunoaște anumite semne, ochiul nu poate s-o descopere.

DACIAN : Palavre ! Îmi spuneți toate astea ca să-mi sporiți neliniștea !

BĂLĂLĂU : Ceea ce ar putea într-adevăr să vă neliniștească — în legătură cu dispariția dumneavoastră — este faptul că s-a constatat cu acest prilej... Dar nu... mai bine să vă cruț amărăciunea.

DACIAN : Nu primesc milostenie de la nimeni. Spune ce s-a constatat în lipsa mea !

CIRIVIȘ : S-a constatat... Dar mă îndoiesc că veți primi cu inima ușoară o veste ca aceasta.

DACIAN : Mi s-a pus cîntecul la îndoială ?

CIRIVIȘ : Nu.

DACIAN : Puterea de muncă ?

CIRIVIȘ : Nu.

DACIAN : Capacitatea ?

CIRIVIȘ : Nu vi s-a pus nimic la îndoială. Dar s-a constatat, cu acest prilej, că cu cît dumneavoastră stați mai departe de cîrma treburilor publice, cu atît treburile publice merg mai bine.

DACIAN : Grobian ! Derbedeu ! Mizerabil ! (*Ridică pumnii asupra lui Ciriviș.*)

CIRIVIȘ : Dacă răspundeți astfel urbanității noastre, reluăm ostilitățile.

DACIAN : N-aveți decît.

CIRIVIȘ (*aspru*) : Ședeți !

DACIAN : Nu primesc porunci de la nimeni. Cu atît mai mult de la niște...

PENTAGON : Urmați !

CIRIVIȘ : Dacă roștiți un singur cuvînt care ar putea să ne supere auzul, renunțăm la interogatoriu și ne întoarcem la înțlia noastră hotărîre.

PENTAGON (*punînd mîna pe brici*) : Urmați !

DACIAN (*exasperat*) : Abuzăți în chip laș de situația în care vă aflați.

CIRIVIȘ : Ha ! (*Face o piruetă.*)

MACFERLAN : Ha ! (*Face o piruetă.*)

DACIAN : N-am oare dreptate ? Și de ce vă învîrțiți ca titirezii ?

BĂLĂLĂU : Abuzăm de situație ? (*Scoate o hîrtie și o vîră lui Dacian sub ochi.*)

PENTAGON (*același joc*) : Abuzăm de situație ?

BĂLĂLĂU : Cunoașteți fițiuca asta ?

PENTAGON : Dar pe asta o cunoașteți ?

BĂLĂLĂU : Abuzăm în chip laș ?

CIRIVIȘ (*aspru*) : Luați loc ! Și dacă vreți să scăpați de rușine, răspundeți ca la altar întrebărilor noastre.

DACIAN : Dar ce, sînt aici la judecată ? Cine sînteți voi ca să-mi puneți întrebări ?

CIRIVIȘ : Avem un singur titlu : stăpîni pe situație. Ședeți !

(*Dacian stă.*)

CIRIVIȘ (*energic*) : Întîia întrebare (*arătînd barba*) : V-ați născut cu acest apendice, sau l-ați dobîndit ulterior ?

DACIAN : Vă poftesc ca să vă măsurați cuvintele !

BĂLĂLĂU : Aud ? Cum ?

DACIAN : Nu uitați cine sînt și ce sînt !

(*Cei patru se privesc.*)

BĂLĂLĂU (*încet*) : Să-i spunem ?

CIRIVIȘ (*la fel*) : Încă nu. (*Lui Dacian.*) Tocmai de aceea vă supunem unui regim de favoare în loc să procedăm cu asprimea cuvenită. Răspundeți : Cînd v-ați lăsat această excrescență și din ce motive ?

DACIAN : Domnilor, vă invit să puneți întrebări cuviincioase, decente, serioase...

CIRIVIȘ : Gîndiți, după cele petrecute, că ne arde de glume ? Cînd și din ce motive ?

(*Dacian tace.*)

PENTAGON (*dînd cu briciul pe curea*) : Cînd și din ce motive ?

DACIAN : Și dacă mă supun acestei mizerabile torturi, dacă vă fac pe plac și... răspund... îmi redați libertatea ?

CIRIVIȘ : Depinde de răspuns. Vă atragem atenția înșă că ceea ce numiți dumneavoastră libertate s-ar putea să fie, în clipele de față, o simplă iluzie.

DACIAN : Nu pricep.

CIRIVIȘ : Veți pricepe. Deocamdată să auzim răspunsul. Cînd ? (*Face gestul bărbii. Tăcere. Cei patru se apropie.*)

DACIAN (*penibil*) : Cînd m-am hotărît să părăsesc birourăția și am început să activez... într-un partid politic...

CIRIVIȘ : Vi s-a impus această transfigurare ?

DACIAN : Nu. Dar fiind prea tînăr, am căzut de două ori în alegeri, și atunce...

BĂLĂLĂU : I-ați dat drumul !

CIRIVIȘ : Bun. Și după aceea ați fost ales în marele sobor național ?

DACIAN : De șase ori la rînd.

CIRIVIȘ : Fantastic !

CEILALȚI : Fantastic !

DACIAN : La urma urmelor, mă plictisiți ! Sînt înalt slujbaş al statului și nu vă dau voie să vă purtați cu mine așa cum vă purtați !

CIRIVIȘ : Și de ce mijloace vă veți servi spre a ne face să ne schimbăm purtarea ?

DACIAN (*cu mare patos*) : Mă voi sluji de autoritatea mea morală.

(*Cei patru stau într-un picior. Dacian apucă un brici, dar Studentul îi încheștează brațul.*)

STUDENTUL (*strigînd*) : Hoții în grădină ! Hoții în grădină !

BĂLĂLĂU (*dezarmează pe Dacian.*)

MACFERLAN (*cu dezgust, lui Dacian*) : Un om ca dumneata crezi că poate hotărî de soarta altor oameni ?

CIRIVIȘ : Crezi că există flagel mai ticălos pe lume decît flagelul oamenilor croiți după chipul și asemănarea dumitale ?

MACFERLAN : Înțelegi acum de ce nimeni nu se ostenește să-ți afle urma și îți dai seama ce ușurată ar răsufla lumea dacă dumneata și semenii dumitale v-ați pierde urma pentru totdeauna ?

DACIAN (*năucit*) : Dacă nu încetați cu felul ăsta de a răstălmăci lucrurile, simt că n-am să mă mai pot stăpîni și că ceva în afară de fire se va petrece în curînd.

MACFERLAN : Un miracol ?

DACIAN : Nu știi... Dar ceva... ceva...

MACFERLAN : În afară de darul de a da cu praf în ochii oamenilor, credeți că pronia v-a hărăzit și alte daruri ?

DACIAN : Încetați, vă spun !

MACFERLAN : Jurați în fața sfintelor icoane că sînteți hărăzit și cu alte daruri ?

DACIAN : Nu mai pot îndura... Încetați ! Încetați ! *(Se prăbușește la pămînt. Cei patru se apropie.)*

MACFERLAN *(după un timp)* : E semn bun. Înseamnă că nu-i sînt ruginite toate balamalele. *(Se lasă în genunchi lângă Dacian.)* Aș pune rămășag că domnia-sa, înainte de a gusta din cupa măririlor, era om ca toți oamenii, mîncă, bea, dormea, fără vise...

*(Bălălu și Studentul ridică pe Dacian și îl așază în fotoliu. Macferlan ia un scaun și stă lângă Dacian.)*

MACFERLAN : Dumneavoastră cînd deschideți ochii dimineata și dați pologul la o parte — căci dormiți sub polog — mulțumiți soarelui că vă dăruie căldura și lumina lui, ori coborîți radios din țoale, ca și cînd soarele lumii ați fi chiar dumneavoastră ?

*(Dacian privește năuc, ca și cum s-ar trezi după o boală lungă.)*

MACFERLAN *(urmînd)* : Stropii de apă, care vă curăță zoaiele nopții, ați voi să nu vă atingă pielița catifelată, iar zgronturile ștergarului nici măcar atît. Orice atingere, orice intimitate cu persoana dumneavoastră vă sîcîie, vă doare. Prietenilor le întindeți o mîna cartilaginoasă, cunoștințelor le bîîiți distrat din cap, iar rudelor scăpătate le întoarceți cu dușmănie spatele. Aș pune rămășag, o mie contra unu, că dumneavoastră digerați anevoie...

DACIAN *(greoi)* : De unde știi ?

MACFERLAN : Și atunci natural că nici cu somnul nu stați bine. Dormiți puțin și agitat. Nu este așa ?

*(Dacian se uită mirat la Macferlan.)*

MACFERLAN : Iar pe stradă, în restaurant, la minister, ori aiurea, sînteți scuturat de-o permanentă febră.

DACIAN *(încet)* : De unde știi ?

MACFERLAN *(misterios)* : Din proprie experiență. Am încercat în viața mea fel de fel de meserii și am ajuns să mă conving că n-am fost croit pentru nici una. Căci pe cînd profesam eram scuturat, întocmai ca și dumneavoastră, de aceeași nesuferită febră — simptom fiziologic specific atunci cînd organismul nu funcționează în condițiuni normale.

DACIAN : Ce vrei să spui cu asta ?

MACFERLAN : Că omul își găsește foarte rar drumul lui cel drept. De s-ar născoci un aparat care să măsoare vocațiile naturale, s-ar constata că douăzeci la sută dintre oameni nu sînt la locurile lor.

DACIAN *(întorcînd capul greoi)* : Ce vrei să spui... adică ?

MACFERLAN : Că eu... dumneata... el... altul... alții... și mulți alții... nu sîntem decît niște rătăciți.

DACIAN : Dar eu... am faima unui bun conducător.

MACFERLAN : Faima ! A conduce însă înseamnă a radia lumină și căldură, iar dumneata ești un corp opac și refractar.

DACIAN : Eu ?

MACFERLAN : Dumneata.

DACIAN *(privind în jurul lui)* : Trăiesc sau visez ?

BĂLĂLU : Cum doriți s-o luați...

MACFERLAN *(după un timp, cu bunătate)* : În ochii noștri nu mai lucesc tășuri de pumnale. Furtuna a trecut. Nu ne gîndim decît la însănătoșirea dumneavoastră trupească și sufletească. De aceea nu vă împotriviți... Ajutați-ne să vă tămăduim.

DACIAN : Credeți că sînt bolnav ?

MACFERLAN : Putred de bolnav. Un organism care nu digeră, nu se repauzează și e în continuă febră, poate fi un organism sănătos ? Iată de ce-i datorită noastră să vă întindem o mîna prietenească. Trebuie ca întorcîndu-vă în mijlocul alor dumneavoastră să-i faceți pe toți să nu vă mai recunoască. Nu vă vrem decît binele. Nu vă împotriviți ! Lăsați-ne... să... *(Face gestul rasului.)*

PENTAGON : Lăsați-ne, vă rog !

MACFERLAN : Schimbînd faşada, cu vremea veţi schimba şi temelia... Iar morga, unica şi singura dumneavoastră podoabă naturală, cu vremea...

*(Se aude hurele unei maşini care se opreşte, apoi zgomot de voci. Faşa lui Dacian se destinde, dar fiinţa lui întreagă pare să fi îmbătrînit deodată.)*

DACIAN : Bestii ! Gangsteri ! Călai ! În temniţă or să vă putrezească oasele ! *(Urcă spre fund.)* Veniţi, oameni buni, veniţi să constataţi...

*(Inspectorul, urmat de Muşat şi Efimiţa se ivesc pe trepte. Dacian amuţeşte.)*

INSPECTORUL : Bună dimineaţa !

MUŞAT : Bună dimineaţa !

EFIMIŢA : Bună dimineaţa !

INSPECTORUL : Aţi aflat marea veste ?

BĂLĂLĂU : Negreşit !

CIRIVIŞ : Se putea să n-o aflăm ?

INSPECTORUL : Şi aţi împărtăşit-o celor în drept ?

CIRIVIŞ : Încă nu. Bucuriile mari nu se spun dintr-o dată.

INSPECTORUL : Aşa e...

CIRIVIŞ : A trebuit să pregătim întîi terenul...

INSPECTORUL : Şi aţi izbutit ?

CIRIVIŞ : În parte. Dar dumneata l-ai pregătit pe al dumatile ?

INSPECTORUL *(zîmbind)* : În parte...

EFIMIŢA *(coborînd)* : Aveţi de gînd să mai rămîneţi mult în beciul ăsta ?

CIRIVIŞ *(strîngîndu-i mîna)* : Ce plăcere !

MACFERLAN : Ce minune !

EFIMIŢA : Aveţi de gînd să mai rămîneţi mult ?

CIRIVIŞ : Nu. De acum vom schimba decorul. Vom trece la conac. *(Lui Muşat.)* Şi pentru că fostul nostru proprietar e astăzi oaspetele nostru, îl vom ruga să ne dea o mîna de ajutor spre a face catagrafia gospodăriei părinteşti.

MUŞAT : Bine. Dar mult nu poci să zăbovesc. Am dres, precum mi-aţi trimis vorbă, coteşul năruit, am cărat nisipul şi cărămida, iar meşterii zidari aşteaptă să începem săpăturile spre a pune temelia.

EFIMIŢA : Iată planul monumentului calchiat de mîna mea. *(Scoate un sul de hîrtie.)* Aici... e casa noastră, aici... zăbrelele albastre şi coala... trunchiul pomului — adică fostul trunchi. *(Aruncă o privire răutăcioasă lui Dacian.)* Soclul se va ridica...

DACIAN *(apropiîndu-se)* : Ce înseamnă asta ?

CIRIVIŞ : Înseamnă că pe locul sinistrului se va înălţa un soclu, peste soclu un coteş, peste coteş... un cap de orătanie.

DACIAN : Cu învoirea cui ?

CIRIVIŞ : Cu învoirea cerului.

DACIAN : Dar nu şi cu a mea ! *(Toţi rîd.)* Nu permit ! *(Ceilalţi rîd şi mai tare.)* Ce înseamnă asta ?

CIRIVIŞ : Înseamnă că dumneavoastră nu mai puteţi da învoiri.

DACIAN : Palavre !

CIRIVIŞ : Cu începere de azi, nu mai puteţi da nici un fel de învoire.

DACIAN : Palavre !

*(Inspectorul îi întinde lui Dacian o gazetă.)*

MACFERLAN : Ocîrmuirea dumneavoastră a fost numai de tranzit...

BĂLĂLĂU : Dus şi întors. O călătorie de plăcere.

CIRIVIŞ : După cîteva săptămîni de plutire, luînd prea multă apă, nava s-a dus la fund.

INSPECTORUL : Partizanii dumneavoastră sînt furioşi. Ca să-şi acopere slăbiciunile, aruncă toată vina în cîrca dumneavoastră.

*(Dacian mototoleşte între degete gazeta, pe care o ţinea în mînă.)*

MUŞAT : Eu susţin că dacă nu porneaţi atît de vijelios, deznodămîntul nu s-ar fi produs. Le trebuie un şap ispaşitor şi cred că este drept să ispaşiţi...

*(Alt hurele de maşină. Dacian tresare, iar doamna Bălălău coboară treptele.)*

DOAMNA BĂLĂLĂU : Bună dimineaţa !

CEILALŢI : Bună dimineaţa !

D-NA BĂLĂLĂU : Haide acasă, dragă bărbăţele ! De acum putem deschide iar bomboniera. *(Lui Dacian.)* Iar dumneata, păzeşte-ţi pielea !



EFIMIȚA : La fel vă sfătuiesc și eu.

MUȘAT : Și eu vă sfătuiesc la fel.

(*Dacian cade pe gânduri.*)

D-NA BĂLĂLĂU : E un hai pe ulițe și-o hărmălaie de parcă ar fi dat strechea în omenire : bătrâni, vâlgani, femei, copii... rîd, saltă, chihotesc și... (*Se lasă pe vine.*)

DACIAN (*încet, lui Ciriviș*) : Sînt liber ? Pot pleca ?

CIRIVIȘ : Firește. Dar nu vă sfătuiesc, s-o faceți. Sînteți oaspetele nostru, și legea ospetiei nu ne îngăduie să vă expunem la primejdii. Mulțimea vă urăște, iar sateliții dumneavoastră vi-s astăzi cei mai crunți dușmani.

DACIAN : Sateliții ?

INSPECTORUL : I-ați lovit în inima vieții lor : în interese. Își făuriseră bieții oameni mari nădejdi de pro-copseală.

D-NA BĂLĂLĂU (*lui Dacian*) : Goneau în urma mea, în-cărcați în două camioane, o droaie de bezmetici, care urlau, vă înjurau și vă amenințau. Nu pot să vă spui ce mi-au auzit urechile !

EFIMIȚA (*lui Dacian*) : La fel și în urma noastră goneau și înjurau.

INSPECTORUL (*lui Dacian*) : Dacă vă găsesc, nu veți scăpa ușor. (*Face un semn Studentului, care în tot timpul a stat în susul scării.*)

CIRIVIȘ : Aceia nu-s ca noi. Aceia nu vă cruță. Dacă vă prind... vă pun morișca-n barbă !

(*Afară se aude un huruit puternic, urmat de o mare hărmălaie.*)

EFIMIȚA : Să știți că ne-au luat urma !

D-NA BĂLĂLĂU (*pe trepte*) : Ei sînt !

CIRIVIȘ (*lui Dacian*) : Dacă vreți să scăpați de rușine...

MACFERLAN : Repede, vă rog ! (*Împinge pe Dacian pe uscioara din dreapta. Acesta iese buimăcit.*)

CIRIVIȘ (*comandînd ca un căpitan de vas*) : Trageți obloanele ! Zăvorști ușile !

STUDENTUL (*trîntește chepengul din capul coridorului de mai multe ori. Zgomotele de afară se întetesc.*)

UN GLAS : Nu ne scapă !

ALT GLAS : În gaură de șarpe să se ascundă, nu ne scapă !

AL TREILEA GLAS : Vă somăm să deschideți !

MACFERLAN (*hîțîind chepengul*) : Și noi vă somăm să vă căutați de treabă !

UN GLAS : Spargem ușile !

ALT GLAS : Doborîm obloanele !

AL TREILEA GLAS : Scoateți-l la vedere !

GLASURI : La vedere ! La vedere !

MACFERLAN : Ce voiți cu dînsul ?

GLASURI : Avem o răfuială.

MACFERLAN (*hîțîind chepengul*) : Ce voiți să-i faceți ?

UN GLAS : Să-l pieptănăm !

ALT GLAS : Să-l tundem !

AL TREILEA GLAS : Să-i punem morișca în barbă !

(*Urlete, trosnituri. Pe ușa din dreapta se ivește mina lui Dacian. Ciriviș ia unelte de ras și le pune în palmă. Mina dispăre. Afară, urlete, trosnituri, pocnete. Bălălău, Macferlan și Pentagon urcă treptele, apoi coboară zgomotos, ca și cînd ar fi intrat prin efracție.*)

BĂLĂLĂU (*cu glas schimbat*) : În sfîrșit !

MACFERLAN (*idem*) : În sfîrșit !

CIRIVIȘ (*cu glas natural*) : Ce înseamnă sălbăticia asta ?

De ce ați spart obloanele ? Ce doriți ? Ce voiți ?

MACFERLAN : Să-l pieptănăm !

BĂLĂLĂU : Să-l tundem !

PENTAGON : Să-i punem morișca în barbă !

CIRIVIȘ : Lăsați vorbele de clacă și scoateți la vedere dihania păroasă ce ați pitulat aici !

CIRIVIȘ : N-am pitulat pe nimeni !

BĂLĂLĂU : Scoateți-l la vedere !

CEI DE AFARĂ : La vedere ! La vedere !

MACFERLAN : Scotociți, prieteni ! Nu lăsați un colțisor necercetat.

(*Tropăie cu toții.*)

BĂLĂLĂU : Ușa asta unde răspunde ?

CIRIVIȘ : Într-o chilioară.

MACFERLAN : E cineva înăuntru ?

CIRIVIȘ : Un om în rugăciune.

PENTAGON : Să-l vedem la față !

CIRIVIȘ : Vă conjur, nu intrați !

MACFERLAN : Să-i zărim doar ochii !

CIRIVIȘ (*lipindu-se de ușă*) : Nu intrați, vă conjur ! Lăsați-l să se roage !

D-NA BĂLĂLĂU : Respectați cele sfinte !

TOȚI : Respectați ! Respectați !

BĂLĂLĂU : Fie ! Să trecem la conac, prieteni ! Voi doi faceți de strajă sus ! Ceilalți urmați-mă ! După rugăciune vom ști ce-i de făcut. (*Urcă treptele. În capătul treptei se opresc. Citeva clipe de tăcere grea. Uscioara din perete se deschide, și Dacian, ras ca în palmă, vîră capul tremurător. Ființa lui nu mai are nimic din semeția de altădată. Ochii îi sînt duși în fundul capului, obrații palizi, buzele arse ca de friguri.*)

EFIMIȚA : A ! (*Toți se trag înapoi. Efimița e cît pe aci să izbucnească în rîs, dar, la un semn al lui Ciriviș, se stăpînește și apleacă ochii în pămînt.*)

DACIAN (*cu glas stîns*) : Au plecat ?

CIRIVIȘ : Nu. Dar de acum nu mai e nici o primejdie. (*Către cei doi din susul scării.*) Pofțiți, domnilor politicieni ! (*Studentul II, însoțit de ceilalți studenți coboară treptele rîzînd.*)

MACFERLAN (*studenților*) : V-ați purtat bine ! (*Mîngîie pe cîtiva.*)

INSPECTORUL (*Efimiței*) : Și dumneata de asemeni, domnișoară !

BĂLĂLĂU (*nevesti-si*) : Și dumneata așijderi, doamnă Bălălău !

DACIAN (*trist*) : Nu trebuia să faceți asta !

CIRIVIȘ : Vina e a dumneavoastră. Nu trebuia să vă grăbiți...

DACIAN : Dar mi-ați dat iluzia...

CIRIVIȘ : E specialitatea noastră. Hocus-pocus ! (*Își sumete mînele.*) Le scoatem din manșetă, drăguțele, bălaiele iluziuni ! (*Aruncă în vînt, ca scamatorii, cîtiva pumni goi.*)

DACIAN : Pot pleca... prin urmare...

CIRIVIȘ : Acum puteți, într-adevăr.

(*Dacian urcă scara încet. Pe una din trepte se oprește șovăind.*)

MACFERLAN : Dacă tovarășia noastră vă trage înapoi...

BĂLĂLĂU : Dacă vă vine greu să ne părăsiți...

DACIAN : Încetați, vă rog !

CIRIVIȘ : Dacă vă rușinați să dați ochii cu cei de sus, rămîneți cu noi. Vă primim cu brațele deschise.

DACIAN (*perplex*) : Ați putea face asta ?

CIRIVIȘ : În chipul cel mai natural.

DACIAN (*uluit*) : Atunci ce fel de oameni sînteți ?

CIRIVIȘ : Oameni ca toți oamenii.

(*Cei patru îmbrățișează pe Dacian.*)

CORTINA

# UN LUP MÎNCAT DE OAIE

COMEDIE ÎN 3 ACTE ȘI 5 TABLOURI

## PERSONAJELE

Domnul cu raglan	M-elle Lara, vedetă
Patronul	Bijba, cupletistă
Directorul	Mimi, dansatoare
Gore, cupletist	Betty, tiroleză
Bobes, scamator	Emilia, echilibristă
Tom, clown	Mufi } ...duo electric
Carelli, echilibrist	Pufi }
Mirciulică	Madam Blezu
Clientul	Rîndășița
Bucătarul	Fata cu țigări
Rîndașul	Șura Tricup
Vioristul	

Președintele  
Procurorul  
Avocatul  
Grefierul  
Aprodul

## ACTUL I

Sala mică a varietelui Olimpia-Bar. În fund, geamlîc colorat, prin care se văd treptele unei scări de piatră lustruită, care urcă din stradă. La mijloc, uşă. În dreapta, mijloc, deschidere largă, mascată de perdele : intrarea în sala de spectacole, dans şi consumaţie. De aceeaşi parte, ceva mai sus, uşă care răspunde în coridor. În peretele din stînga, garderoba. De aceeaşi parte, ceva mai jos, uşă care duce la bufet şi bucătărie. Covoare, tablouri, mese. Într-un colţ, pe o măsută, telefonul. Din pricina căldurii, toate uşile sînt deschise. Un domn în haine albe soarbe sirop din paharul lungueţ pe care-l are dinaintea lui. Vasile Chirvasi, chelner, trece cu o tavă cu consumaţii de la bufet spre sala de spectacole.

CLIENTUL : Plata !

CHELNERUL : Îndată. *(Trece mai departe.)*

*(Clientul se uită la ceas, soarbe ultimele picături din pahar şi-şi aprinde o ţigară. Patronul intră din stînga încruntat. Este un om gros, cu burta ascuţită şi nasul în vînt, aducînd uşor cu rîtul unui porc.)*

CLIENTUL : Plata !

PATRONUL : Ce-aţi luat, vă rog ?

CLIENTUL : Un sirop.

PATRONUL : Altceva ?

CLIENTUL : Nimic. Cît datorez ?

PATRONUL *(acru)* : Nimic.

CLIENTUL : Glumeţ ca totdeauna.

PATRONUL : Nu datorați nimic. *(Iese în dreapta.)*

CLIENTUL : Perfect ! *(Se scoală, așteaptă câteva clipe, se uită iar la ceas, ridică din umeri, se scoală și urcă scara bombănind.)* Perfect !

*(Chelnerul se înapoiază, se oprește în fața mesei goale, dă din cap și trece spre bufet. Patronul intră urmat de directorul localului, un om chipeș, bine legat, dar vulgar și antipatic.)*

PATRONUL : În condițiile astea închidem mustăria.

DIRECTORUL : Eu zic să mai așteptăm.

PATRONUL : Nu, nu, m-am săturat.

DIRECTORUL : E sezon mort, patroane, nu merge nicăieri.

Eu zic să închidem jumătate din iulie și august, dăm o văpsea localului, și în septembrie deschidem iar.

PATRONUL : Nici nu mă gândesc !

DIRECTORUL : Schimbăm tot personalul : orchestră, actori, chelneri...

PATRONUL : Cu șpriț, siropuri și cafele nu se ține un local ca al meu... Aici... dacă nu curge șampania în valuri, e greu s-o scoți la capăt.

DIRECTORUL : La drept vorbind, jupîne, nu merge bine... dar nici așa de rău ; joi seara, de pildă, a curs ceva șampanie...

PATRONUL : Un fleac.

DIRECTORUL : Și nici duminică nu cred că s-a pierdut.

PATRONUL : Am bani grei vîrîți în materiale, și dacă banii ăștia nu produc, la ce să mai pierd vremea !... *(Chelnerul se înapoiază de la bufet.)* Și apoi, mai e și altceva la mijloc...

CHELNERUL *(arătînd spre masa goală)* : Domnul de colo...

PATRONUL *(întorcînd capul)* : A șters-o ?... Foarte bine.

CHELNERUL : Eu însă am marcat.

PATRONUL : Du-te și demarchează. Iar cînd își mai comandă cineva sirop, trimite-l la plimbare. Aici nu e bodegă, și nici cofetărie. Pricepi ?

CHELNERUL : Aveți dreptate.

PATRONUL : Nevastă-ta ce face ?

CHELNERUL *(lăsînd ochii în pămînt)* : Așa și așa...

PATRONUL : Ce, ți-e rușine, mă ? Cînd ?

CHELNERUL : Peste vreo două luni...

PATRONUL : Trec zilele astea s-o văd.

CHELNERUL : Poftiți... *(Se înapoiază la bufet.)*

DIRECTORUL : Nu te mai astîmperi, jupîne !

PATRONUL : Ca omul, de...

DIRECTORUL : Îl faci și p-ăsta fin.

PATRONUL : Ba vezi că nu... În sala mare ?

DIRECTORUL : Slab și-acolo. Trei-patru sticle de vin, vreo câteva cafele, siropuri...

PATRONUL : Iar sirop ?

DIRECTORUL *(uitîndu-se la ceas)* : Este devreme. N-a ieșit încă lumea de la teatru.

PATRONUL : Altădată la ora asta nu găseai loc în sală...

Abia puteam să mă strecur printre mesele încărcate.

„Ați fost bine servit ? Cum v-a plăcut pateul ? Dar

păstrăvii ? Salata ? Ați fost bine servit ?” Acum

poftim de întrebă dacă mai ai pe cine !... Plîng me-

sele și-așteaptă. *(Se aude zgomotul unor aplauze*

*anemice.)* Astea-s aplauze ? Du-te și le întărește.

DIRECTORUL : Hm, da ! *(Iese repede.)*

*(Pe scara din fund coboară un domn arătos, cu fața încă tînără, dar cu părul încăruntat la temple. El poartă un raglan elegant și duce la subțioară o servietă de piele galbenă. Are aerul preocupat și este întovărașit de un tînăr foarte respectuos.)*

D-L CU RAGLAN : Ai înregistrat și cererea firmei „Tocarian“ ?

TÎNĂRUL : Da, domnule director general.

D-L CU RAGLAN : Ce sumă îmi cere sărăcia aia de firmă ?

TÎNĂRUL : Două milioane cinci sute.

D-L CU RAGLAN : A produs toate garanțiile ?

TÎNĂRUL : O parte numai.

D-L CU RAGLAN : Atunci să-și mute gîndul !

TÎNĂRUL : Cum binevoiți. Dar luați loc, vă rog, domnule director general.

PATRONUL : Luați loc, vă rog, domnule director general.

D-L CU RAGLAN : Mă cunoști ?

PATRONUL : Nu.

D-L CU RAGLAN : Atunci de unde știi că sînt director general ?

PATRONUL : Îmi pare rău...

D-L CU RAGLAN : Să nu-ți pară rău ! Ce-i muzica asta infernală și ce-i tristețea asta ? *(Arată mesele goale.)*

PATRONUL : La noi, după miezul nopții...

D-L CU RAGLAN : Hm, da... Două sandvișuri cu icre moi și o sticlă cu vin negru.

PATRONUL : Prea bine.

D-L CU RAGLAN : O mică întrebare.

PATRONUL (*gratios*) : Mă rog ?

D-L CU RAGLAN (*trăgându-l la o parte*) : Pătăgica din mijlocul obrazului o aveți prin accident, ori e un semn familial ?

PATRONUL : E portdrapelul familiei.

D-L CU RAGLAN : Mopși din tată în fiu...

PATRONUL : Din tată în fiu cu blazon ! (*Iese în stînga.*)

ȚINĂRUL : Nu trebuia să ceri sandvișuri cu icre negre, și nici o sticlă întreagă de vin.

D-L CU RAGLAN : Pentru ce ?

ȚINĂRUL : N-or să ne-ajungă banii.

D-L CU RAGLAN : O mie de lei ?

ȚINĂRUL : Ți-am spus să nu intrăm.

D-L CU RAGLAN : N-avea nici o grijă ! Ai să vezi, mînzule, ce se poate face aici cu una mie lei ! Pasează-mi bilețelul.

ȚINĂRUL : Mai bine-ar fi s-o ștergem.

D-L CU RAGLAN : Adă încoace banii, și n-avea nici o grijă.

ȚINĂRUL : În definitiv... (*li dă hîrtia.*)

D-L CU RAGLAN : Te rog să ai încredere. (*Patronul intră cu sandvișurile și sticla cu vin.*) Vin bun ?

PATRONUL : Din pivnițele proprii.

D-L CU RAGLAN : Perfect.

PATRONUL : Am ținut să vă servesc personal.

D-L CU RAGLAN : Mare cinste...

PATRONUL : Pentru mine. (*Ținărului.*) Dumneavoastră nu rămîneți ?

ȚINĂRUL : Ba da...

PATRONUL : Atunci, vă rog să binevoiți a lua loc.

D-L CU RAGLAN : Domnul e secretarul meu și nu primește sugestii străine.

PATRONUL : Scuzați !

D-L CU RAGLAN (*Ținărului*) : Ia loc.

ȚINĂRUL : Mulțumesc.

PATRONUL : Nu voiți să depuneți servieta la casă ?

D-L CU RAGLAN : Ce să fac ? !

PATRONUL : S-o puneți la loc sigur.

D-L CU RAGLAN (*Ținărului*) : Are haz !

PATRONUL : Cum binevoiți...

D-L CU RAGLAN : Dacă ai ști ce se ascunde sub învelișul ăsta de piele tăbăcită, ți-ar trece pofta să-ți mai asumi asemenea răspundere.

PATRONUL : Tocmai de aceea...

D-L CU RAGLAN (*ca să schimbe vorba*) : Țigări !

PATRONUL : Trimit îndată fata. (*Unui chelner.*) Țigarete.

D-L CU RAGLAN : Nu înțeleg să fiu servit decît de dumneata. Ai înțeles, patroane ?

PATRONUL : Va să zică, ați ghicit că sînt patron ?

D-L CU RAGLAN : Din prima clipă. (*Gesticulînd ca un sculptor.*) Linia rotundă a pîtecului, fața de stacoj, pătlăgica tradițională...

(*Fata cu țigări se ivește în prag.*)

PATRONUL : Și eu, la rîndul meu, deși vă văd pentru înțîia oară, am ghicit de cum ați intrat cu cine am de-a face.

D-L CU RAGLAN : Ochi perspicace...

FATA CU ȚIGĂRI : Țigarete !

D-L CU RAGLAN : Un pachet București.

FATA CU ȚIGĂRI : Cesterfild, Goloaze...

D-L CU RAGLAN : București.

FATA CU ȚIGĂRI (*nemulțumită*) : Pofțiți...

D-L CU RAGLAN : Cîți ani ai, duduie ?

FATA CU ȚIGĂRI : Optsprezece.

D-L CU RAGLAN : La vîrsta dumitale n-ai dreptul să fii tristă.

FATA CU ȚIGĂRI : Credeam și eu, conașule...

D-L CU RAGLAN : Cît fac țigările ?

FATA CU ȚIGĂRI : Două sute de lei.

D-L CU RAGLAN : Poftim. (*li întinde biletul de bancă.*)

FATA CU ȚIGĂRI : V-aduc îndată restul.

D-L CU RAGLAN (*neglijent*) : Ține-l pentru dumneata.

FATA CU ȚIGĂRI : Dar...

D-L CU RAGLAN : Dar din dar !

FATA CU ȚIGĂRI : Asta...

PATRONUL : Nu plictisi pe domnul director general.

D-L CU RAGLAN : Spune muzicii, te rog, să nu mai urle așa.

PATRONUL : Nu doriți să treceți în salon ?

D-L CU RAGLAN : Doresc să nu mai urle muzica.

PATRONUL : Prea bine. *(Fetei cu țigări, care a rămas în ușă, încă aiurită.)* Ai izbit-o !

FATA CU ȚIGĂRI : Eu ca eu, dar dumneavoastră...

PATRONUL : Te cred ! *(Iese în dreapta, urmat de fata cu țigări.)*

ȚINĂRUL : Și acum cu ce plătim ?

D-L CU RAGLAN : Mă privește !

ȚINĂRUL : Ne facem de râs.

D-L CU RAGLAN : Dacă te temi, dacă ești laș — și ești suficient — n-ai decît să te filezi. De altfel, rolul tău e ca și sfîrșit. Mi-ai fost de trebuință la intrare. Intrarea n-a fost rea. Acum poți să te cari.

ȚINĂRUL : Fără să gust nimic ? Lihnit cum sînt de foame ?

D-L CU RAGLAN : Mîncă și te hrănește ! *(Îi întinde un sandviș.)*

ȚINĂRUL : Asta mai rău mi-ațișă pofta.

D-L CU RAGLAN : Atunci, alege. *(Îi întinde lista.)* Nu înțelegi că bacșișul copios oferit fetei cu țigări ne-a deschis credit nelimitat ? N-ai văzut cum îi luceau ochii în cap patronului cînd a văzut minunea ?

ȚINĂRUL : Ei și ?

D-L CU RAGLAN : Alege ce-i mai scump, îți spun ! Vreau să te ospătezi împărătește. Du-te la bufet și cere tot ce-ți face cu ochiul. *(Un chelner trece cu o farfurie lungă, încărcată)* Te gîdilă la lingurică ?

ȚINĂRUL : Cam.

D-L CU RAGLAN : Atunci ce mai aștepti ? Repede la bufet !

ȚINĂRUL : Să mi se facă rău ?

D-L CU RAGLAN : Nătîng mai ești !

ȚINĂRUL : Să te văd acum pe unde scoți cămașa. Sandvișurile și vinul fac peste o mie de lei.

D-L CU RAGLAN : Și raglanul meu nu face nici un ban ?

ȚINĂRUL : Era vorba să luăm o gustare modestă într-o bodeguță sau la simigerie.

D-L CU RAGLAN : N-am strămoși fanarioți.

ȚINĂRUL : Eu parcă am ?...

D-L CU RAGLAN : *Alors ? (Face rotogoale și privește zîmbind în gol.)*

ȚINĂRUL : La ce te gîndești ?

D-L CU RAGLAN : La elasticitatea valorilor...

ȚINĂRUL : Ești un om primejdios. Atragi ca un magnet. Ori de cîte ori te întîlnesc, mă lipesc de dumneata. Te urmez fără să vreau. Pentru ce te urmez ?

D-L CU RAGLAN : Pentru că polii se atrag întotdeauna. Dar n-ai s-ajungi să-mi fii un bun discipol dacă nu te lepezi de sfiiciunea asta feciorelnică.

ȚINĂRUL : Cum poți să te încumeți astfel să-ți creezi singur primejdii și să le înfrunți cu atîta sînge rece ?

D-L CU RAGLAN : Ca să mă descarc. Primejdia te răcorește. Și-apoi să intri într-un local ca ăsta cu teșchereaua plină, să te înfrunți din toate bunătățile, să-ți umpli burdihanul... și dup-aceea să rumegi ca o vită, făcînd pe alții să-și mestece saliva, e oare vreo ispravă ? Orice jivină în patru labe poate oficia la fel. Dar să intri fără para chioară în local, să fericesti o sută de stomacuri lipite, iar tu să te sature privind doar la spectacol, ori ciugulind abia cîte ceva, nu este ăsta un act de nobilă ținută ?

ȚINĂRUL : Ce vei fi clocind ? Ce ai de gînd ? Ce vrei ?

D-L CU RAGLAN : Vreau să te fac să înțelegi cît de elastic este cuprinsul noțiunilor și cît de suverane sînt aparențele.

ȚINĂRUL : Ce vrei să spui adică ?

D-L CU RAGLAN : Că biletul tău de bancă, de pildă, petecul de hîrtie cu filigran, are în clipa asta o valoare înmîită decît avea acum două minute.

ȚINĂRUL : Chiar dacă nu-l mai am în buzunar ?

D-L CU RAGLAN : Chiar.

ȚINĂRUL : Asta s-o crezi dumneata !

D-L CU RAGLAN : Opt sute de lei bacșiș la o consumație de două sute este un act chimic violent, o reacțiune cu acizi, o lovitură la testa. Fata cu țigările a bătut



toba chelnerilor, chelnerii bucătarului, bucătarul rîndașilor, aceștia femeii de la zero-zero, femeia cu pricina dansatoarelor și cîntărețelor, și acum toată lumea e în fierbere : a picat în plasă un nabab !

PATRONUL (*venind într-un suflet*) : V-am rezervat o masă în sala mare și ne-ați face o deosebită cinste să binevoiți a ne asculta programul.

D-L CU RAGLAN : Nu obișnuiesc să schimb mesele.

PATRONUL : E mai plăcut, mai luminos și mult mai vesel dincolo.

D-L CU RAGLAN : Nu-mi place să mă risipesc. Nu cunoști dictonul : „omul sfîștește locul“ ?

ȚÎNĂRUL (*trist*) : Nu locul, dobitocul !

PATRONUL : În așteptarea ordinelor dumneavoastră, mi-am permis să pun să se frapeze două sticle de șampanie.

ȚÎNĂRUL : Două ?

PATRONUL : E prea mult ?

D-L CU RAGLAN (*supărat*) : Numai două ?

PATRONUL : Scuzați...

D-L CU RAGLAN : Ți-am cerut noi șampanie ? Nu. Dar dacă ai fanteziile dumatiale, dacă „îți permiți“, atunci nu fi cîrpănos, lucrează în stil mare.

PATRONUL : Am înțeles... (*Iese radios.*)

D-L CU RAGLAN : Și-a permis ! Te rog să reții expresia.

Eu am înregistrat-o electric în memorie : Și-a permis ! Dar noi i-am cerut ceva ? Nimic decît porcăria asta de anilină indigenă și cele două gămlii de ouă de nisetru. Este așa ori nu ?

ȚÎNĂRUL : Este.

(O dansatoare cu fustele scurte și picioarele goale în pantofi iese din sala de consumație, legănîndu-și șoldurile. Se oprește o clipă, privește melancolic spre masă, apoi trece la bufet.)

D-L CU RAGLAN : Nefericitele astea dansează cu stomacul gol — e blestemul profesiei lor — și înțelege ce act de umanitate ar fi...

ȚÎNĂRUL : N-ai fi vrînd s-o poștești ! ?

D-L CU RAGLAN : Se poștește singură.

ȚÎNĂRUL : Și-o primim ?

D-L CU RAGLAN : Depinde... Dacă vine din proprie inițiativă, se respinge cererea. Dacă-i trimisă de patron, se aprobă.

(*Dansatoarea trece de la stînga spre derapta, privind și mai languros la masa celor doi.*)

ȚÎNĂRUL : N-are picioare urîte.

D-L CU RAGLAN (*printre dinți*) : Nu vedem nimic, n-auzim nimic !

ȚÎNĂRUL : Și nici urîtă n-ar fi...

D-L CU RAGLAN : Are părul negru. Și negru-nseamnă jale, nefericire, doliiu.

(*Patronul intră la braț cu dansatoarea.*)

PATRONUL : Fiindcă nu binevoiți să ne onorați programul, spre a face să vă treacă vremea în chip mai agreabil, mi-am permis să invit pe domnișoara...

D-L CU RAGLAN (*Țînărului*) : Și-a permis ! (*Patronului.*) Mă rog, să ne înțelegem : o poștești dumneata.

PATRONUL (*zîmbind*) : Firește, negreșit...

D-L CU RAGLAN (*Dansatoarei*) : Luați notă, d-ră.

PATRONUL : Domnul director general e om de duh...

DANSATOAREA (*absentă*) : Îmi plac oamenii veseli.

D-L CU RAGLAN : Și mie situațiile limpezi.

PATRONUL : Ia loc, domnișoară.

DANSATOAREA : Aștept ca domnii...

D-L CU RAGLAN : Dacă patronul vă invită, e-n perfectă regulă.

PATRONUL : Ți-am spus, duduie Mimi, oameni subțiri, distinși. Nu-ți mai încrunta sprîncenele, că se întunecă sala. Ia loc și cere tot ce-ți dorește inima.

DANSATOAREA : Adevărat ?

D-L CU RAGLAN : Dacă patronul e de părere, noi n-avem nimic contra.

PATRONUL (*Dansatoarei*) : Gentelmeni ! (*D-lui cu raglan.*) Am desfăcut chiar adineauri o cutie cu icre moi — ultima — și m-am gîndit c-ar fi păcat să le consume alții. (*Intră un chelner cu icrele pe tavă și alt chelner cu cele două frapiere de șampanie.*) De aceea mi-am permis să vi le ofer...

D-L CU RAGLAN : Mulțumim. (*Chelnerilor.*) Luați anilina asta de-aici. Să n-o mai văd în fața ochilor !  
 Dați-o plasatoarelor ori domnișoarei cu țigări.  
 PATRONUL : Și o mică gustare. Permiteți ? Este voie ?  
 D-L CU RAGLAN : Nu mă plictisi cu întrebările ! Voia la dumneata ca la banul Ghica. Să ne înțelegem o dată pentru totdeauna !  
 PATRONUL : După caviar ?  
 ȚINĂRUL : Nu ne plictisi !  
 D-L CU RAGLAN : Așa, Mirciulică ! Așa, cârlane dragă !  
 PATRONUL : Atunci lăsați pe mine ! (*Iese.*)  
 D-L CU RAGLAN : Ce om de ispravă...  
 MIRCEA (*îmbucînd de mama focului*) : Ce suflet mi-lostiv !  
 MIMI : Da, da... (*Privește în gol. O mică tăcere.*)  
 D-L CU RAGLAN : Cum vă merg treburile, duduie ?  
 DĂNSĂTOAREA (*tresărind*) : Mie, sau patronului ?  
 D-L CU RAGLAN : Dumneavoastră se vede cît de colo că nu vă merge prea bine.  
 MIMI : Se vede asta ?  
 D-L CU RAGLAN : De la distanță. Aveți o oboseală, o delăsare facială specifică.  
 MIMI : Din pricina directorului.  
 D-L CU RAGLAN : Din pricina mea ?  
 MIMI : Nici nu ne cunoaștem. Îmi dați voie : Mimi.  
 MIRCEA : Mircea.  
 D-L CU RAGLAN : Jeannot.  
 MIMI : Cunosc numele ăsta...  
 D-L CU RAGLAN : Nume mare, se scrie cu doi „n“, Jeannot. Viță franțuzească...  
 MIMI (*cu un zîmbet*) : Sînteți foarte drăguț...  
 JEANNOT : Și matală. Și, zi, îți fac mizerii...  
 MIMI : Nu dumneavoastră. Directorul artistic... Nu pot să-l sufăr.  
 JEANNOT : Nu consimte ?  
 MIMI : Nu de-asta. Ceva mai rău ca asta. Nesuferitul !  
 MIRCEA : Ce v-a făcut, duduie ? Spuneți-mi mie, să-l raz...  
 MIMI (*luminîndu-se subit la față*) : Oh, e un atlet ! Nesuferitul ! (*Se-ntunecă din nou.*)

MIRCEA : Ce v-a făcut ?  
 MIMI (*cu lacrimi în ochi și cu gura plină*) : Eram „număru patru“ și acum m-a trecut „unu“.  
 MIRCEA : Atunci v-a înaintat. N-aveți drept să vă plîngeți.  
 MIMI : Așa înaintare...  
 JEANNOT : Are dreptate domnișoara. Numerele prime sînt, ca la rezbel, carne de tun, numere de sacrificiu.  
 MIMI : Exact. E oribil să dansezi în fața meselor și a scaunelor goale...  
 JEANNOT : Nu-ți face sînge rău, duduie. Cît timp omul e sănătos, doarme și nu-i lipsește pofta de mîncare...  
 MIMI (*cu gura plină*) : Scuzați ! (*Zîmbește.*)  
 MIRCEA : A răsărit soarele !  
 MIMI : Scuzați...  
 JEANNOT : Măîncă, bea și uită. Căci adevăr zic vouă : numerele din urmă vor fi cele dintîi, iar cele dintîi numere vor fi cele din urmă. (*Patronul intră cu o farfurie mare încărcată.*) Ce porcării ne mai oferi, patroane ?  
 PATRONUL : Omari.  
 MIRCEA : Salată de omari ? Mă înnebunesc după ea.  
 MIMI (*visătoare*) : Omari !  
 JEANNOT : Pe unde rătăcești cu gîndul, domnișoară ?  
 MIMI : Departe.  
 PATRONUL : A călătorit mult...  
 MIRCEA : E umblată.  
 MIMI : Deauville, Trouville...  
 JEANNOT : Nice, Cannes, Ostende...  
 MIMI : Ostende !  
 JEANNOT : Îți amintești de masa de pe plajă, de sub umbrela roșie ? Languste, stridii, omari...  
 MIMI : Stridii !  
 JEANNOT : Dumneata preparai sosul, în timp ce eu, cu cuțitașul, dezlipeam carnea gustoasă din găoace. Stropeam cu alămîie și-apoi sorbeam din țest.  
 MIMI : Ah !  
 JEANNOT : Vîntul îți flutura șuvițele de păr, eu le prindeam între degete, le resfiram, le mîngîiam, le sărutam, dumneata îți lăsaî ușor capul pe spate,

Închideai ochii și sorbeai vinul spumos din cupa ce-ți lipeam pe buze. „Mai vreau“, șoptea cu patos.

MIMI (*sorbînd din paharul pe care Jeannot i-l întinde*): Mai vreau!

JEANNOT: Îți mai turnam. Apoi, încolăcindu-ți deodată brațele de gîtul meu, rîdeai cu lacrimi, tremurînd toată de bucuria de a trăi...

MIMI: Oh! (*Se agată de gîtul lui Jeannot.*)

PATRONUL: Amin! *Toarnă șampanie în pahare. Femeia se desface ușor din îmbrățișare, privind lung la Jeannot.*

JEANNOT: Vinul vieții e același, domnișoară, numai etichetele și dopurile se schimbă. Cum îl chema pre dînsul?

MIMI: Pe cine?

JEANNOT: Pe cel de la Ostende.

MIMI: Albert.

JEANNOT: Nu seamănă cu el?

MIMI: Ba da...

JEANNOT: Nu sînt Albert al II-lea?

MIMI: Ba da...

JEANNOT: Atunci de ce mă privești cu ochii ăștia?

MIMI: Fiindcă de mult nu mi-a mai vorbit cineva astfel... Fiindcă de la Albert I, m-am tăvălit cu atîția ca să-l găsesc pe al II-lea! (*Își ascunde fața în mîini.*)

JEANNOT: Ține-ți firea, duduie, n-a fost decît o mică suprapunere... în timp.

MIMI: Iertați-mă, vă rog. (*Patronului.*) Mă duc să mă dezbrac.

PATRONUL (*uitîndu-se la ceas*): Încă nu.

MIMI: În seara asta nu vreau să mai dansez. (*Pornește către dreapta. În ușă se oprește și, privind drăgăstos către Jeannot, exclamă.*) Mă întorc.

PATRONUL: Du-te învîrtindu-te!

JEANNOT: Are talent?

PATRONUL: Aș! Sare ca o capră. O ții mai mult pentru dever.

MIRCEA: Pare a fi de bună condiție.

PATRONUL: A trăit cu oameni subțiri. Dar păguboasă: pe unde trece, zvîntă! Nici unul nu s-a lipit de ea.

JEANNOT: Șeveliura neagră!

PATRONUL: Tare păguboasă! V-aduc însă îndată fetițe pe sprînceană.

JEANNOT: Ai numere multe?

PATRONUL: Puține, dar pe cînte! (*Golește alt pahar.*) Mă întorc în pas gimnastic. (*Iese.*)

JEANNOT: L-ai văzut cum își înghite marfa?

MIRCEA (*privind eticheta unei sticle*): Ce ne facem? Șampanie franțuzească.

JEANNOT: Are gusturi fine.

MIRCEA: Gusturi scumpe. Am șters-o!

JEANNOT: Încă un pahar...

MIRCEA: Asta da, prea e bună...

JEANNOT: Brudersaft, Mirciulică!

MIRCEA: Brudersaft, Jeannot!

JEANNOT: Pentru iepuri!

MIRCEA: Pentru gratii! (*Dă să iasă, cînd Patronul intră cu Muși și Puși, două fete tinere de tot, în costume naționale, cu opinci și zurgălăi.*)

JEANNOT (*fredonînd*): „Mai stai, mai stai, nu zbura“...

MUFI (*completînd aria*): „Cîntă, dragă turturea!“

JEANNOT: Închipuiește-ți, patroane, cît pe-aici să-l surprinzi pe domnul secretar în flagrant delict de a șterge putina.

PATRONUL: Nu permit!

MUFI: Nu permit!

PUFI: Nu permitem!

JEANNOT: Acum să te văd pe unde scoți cămașa, domnule secretar!...

(*Cele două fete se reped în dreapta și în stînga lui Mirciulică și îl cuprind de talie, cîntînd.*)

MUFI: „Mai stai, mai stai, nu zbura“...

PUFI: „Cîntă, dragă turturea!“

MIRCEA: E ușor pentru dumneavoastră, domnule director general, care vă sculați cînd voiți, dar eu, care trebuie să fiu cu noaptea în cap la bancă...

MUFI și PUFI (*cîntînd*): „Mai stai, mai stai, nu zbura“...

JEANNOT : Trebuie să aibă cineva bragă în vine când e atât de tânăr și în așa de ispititoare companie...

PATRONUL : În noaptea asta eu comand, eu poruncesc !

JEANNOT : Așa ! Așa, patroane !

PATRONUL : Și nu dau voie nimănui să părăsească frontul.

MIRCEA : Luați notă, domnișoarelor.

MUFI : S-a luat.

PUFI : S-a luat.

PATRONUL : Și, fiindcă eu comand, vă rog să-mi dați voie să lipesc mesele.

MIRCEA : N-ai fi avînd de gînd...

PATRONUL : Ce-am de gînd mă privește !

JEANNOT : Nu te amesteca unde nu-ți fierbe...

PATRONUL : Ați văzut ? ! Dar mai întîi să fac onorurile casei : Duo electric... domnul director general... domnul secretar...

MUFI (*flotînd electric pe vine*) : Mufi !

PUFI (*același joc*) : Pufi !

JEANNOT : Sînteți surori ?

MUFI : De mamă. (*Se învîrtește ca o sfîrlează.*)

PUFI : Și de tată. (*Același joc.*)

JEANNOT : Semănați ca două picături de apă și la chip...

MIRCEA : Și la... (*Se învîrtește și el ca o sfîrlează.*)

JEANNOT : Electrice !

PATRONUL : Fete de viață, n-o să vă plictisiți în compania lor ! Danțează, cîntă...

MUFI : Și-avem o foame...

PUFI : Și-o sete...

MIRCEA : Electrică...

JEANNOT : Foame de om aveți !

PUFI : Ce-i aia ? !

JEANNOT : Foame de îmbrățișări.

PUFI : Depinde.

(*În ușa din dreapta se ivește madam Blezu, o femeie voinică, frumoasă încă, dar cu fața bubăită.*)

MADAM BLEZU : Bine, fetelor, se poate ? Voi beți șampanie și pe mine mă lăsați ca pe-o caraghioasă să mă îndop cu sirop ? Se poate, prințeselor, să nu-mi trimiteți vorbă ?

PATRONUL (*sec*) : Șampania se urcă la etaj.

MADAM BLEZU : Cea franțuzească... nu cred.

MUFI (*fără convingere*) : Mămica noastră...

PUFI (*idem*) : Mămica !

(*Patronul se întoarce ostentativ cu spatele, Jeannot se uită pe pereți, Mirculică fluieră.*)

MADAM BLEZU : Hm, da ! (*Altă tăcere.*) Și adică cum, stau așa, ca un jandarm ? Nu mă poștește nimeni ? Nu-mi întinde nimeni un pahar ?

MIRCEA : Eu, scumpă doamnă...

MUFI : Noi, dragă mămico...

MADAM BLEZU : M-am pliroforisit.

JEANNOT : Eu cu plăcere, dar dacă domnului... (*Arată spre patron.*)

PATRONUL : Idem !

MADAM BLEZU : M-am pliroforisit. Nu-s de nasul meu astfel de bunătați.

PATRONUL : Gura păcătosului...

MADAM BLEZU : Și de ce nu sînt, mă rog ? Pentru că nu vrea excelența-sa... (*Se uită dușmănos la Patron.*)

Vezi dumneata ? Acum îl ia cu plictis să stea cu mine alături...

PATRONUL (*ridicîndu-se*) : Destul !

MADAM BLEZU : Și altădată înnebunea dacă lipseam o noapte din local.

PATRONUL : S-o crezi tu !

MADAM BLEZU : Te juri că nu-i așa ?

PATRONUL : Fii la locul tău ! Domnii au venit să petreacă. Te sfătuiesc să-ți vezi de treabă.

MADAM BLEZU : Nu mă sperii. Nici de amenințări, nici de icre negre, nici de șampanie franțuzească. Slavă Domnului, am înghițit și am supt vagoane în viața mea... (*Se bate cu mîinile pe burtă.*)

PATRONUL : Bine, bine... (*O ia de braț ca s-o scoată afară.*)

MADAM BLEZU : Jos laba !

PATRONUL : Dacă ești femeie de înțeles, îți trimit dincolo tot ce-ți dorește inima.

MADAM BLEZU : Zău ?

PATRONUL : Și omari, și icre, și șampanie franțuzească.  
MADAM BLEZU : Aș vrea s-o văd și pe-asta !...  
PATRONUL : Dacă te liniștești...  
PUFI : Zău, maică, că-ți trimitem !...  
PUFI : Zău, maică, zău !  
MADAM BLEZU : Frumos vă șade ! Să stați cu mine alături la masă vi-i rușine, dar să faceți sluj în fața broscoiului ăstuia nu vă rușinați...  
PUFI : Dacă vrei tu, mă ridic de la masă.  
MUFU : Și eu...  
MADAM BLEZU : Ca să mă cîrîfiți pe urmă toată ziua ?  
Vă cunosc eu !... Nu ! Stați și îndopați-vă. Beți și mîncăți pînă-ți plesni. Eu mă duc să fac chef cu limonadă.  
PATRONUL : Cu șampanie...  
MADAM BLEZU : Atunci nu mă cunoști.  
PATRONUL : Ba tocmai pentru că te cunosc...  
MADAM BLEZU : Să i se usuce limba în gură cui o gusta o picătură !  
PATRONUL : N-o să avem noi inimă să te lăsăm să te usuci.  
PUFI : Dacă crezi, mămico... (*Vrea să se ridice.*)  
MADAM BLEZU : Nu, nu ! Ajunge o sută de măciuci la o oală. Am priceput : nu-i de nasul meu asemenea aleasă, subțire companie... (*Iese.*)  
JEANNOT : Strașnică femeie !  
PATRONUL : A fost.  
JEANNOT : Nu-i nici acum de lepădat.  
PATRONUL : Aș ! Acum puicuțele ei sînt la cătare.  
JEANNOT : Ți plac ?  
PATRONUL : Nu-s de plăcut ? Așa bujori de fete, mai rar...  
MIRCEA : N-ai gusturi rele...  
PATRONUL : Ehe, în viața mea...  
JEANNOT : Ești cam pervers, patroane.  
PATRONUL : Ca omul, de... Pot să-i trimit mămişii, ca s-o îmbunez, o sticlă de șampanie ?  
JEANNOT : Pe mine mă întrebați ?  
MIRCEA : Știi că ai haz ? !  
PATRONUL (*bătîndu-se pe frunte*) : Așa-i, frate, uitasem !

JEANNOT : De vreme ce ți-ai luat libertatea, nu te lăsa, profită !  
PATRONUL (*zîmbind*) : Exact. E o ființă primejdioasă. Trează, mai merge. Cum bea, însă, un pahar, nu te mai poți înțelege cu ea.  
MIRCEA : Atunci nu-i da să bea !  
PATRONUL : Ba am să-i dau pîn-o cădea sub masă. E singurul mijloc ca să scăpăm de dînsa. (*Iese.*)  
MIRCEA : E mămica dumneavoastră adevărată ?  
MUFU : Tronc !  
MIRCEA : Vă întreb, fiindcă în localurile de noapte mătușile și mamele sînt și de contrabandă.  
PUFI : E mămica noastră bună.  
JEANNOT : Și aveți și-un tătic bun ?  
MUFU (*tristă*) : Asta nu se-ntreabă.  
PUFI : N-am cunoscut pe tatăl nostru.  
MIRCEA : Asta e trist. Mămica nu v-a spus cine e ?  
MUFU : Ea parcă știe ?...  
MIRCEA : Asta e și mai trist.  
PATRONUL (*din ușă*) : Mamzelle Lara !

(*Prin dreapta intră o femeie între două vîrste, făcînd vocalize. Se cunoaște că a dus o viață intensă și că se resimte de pe urma eforturilor depuse. Din pricina eterului pe care îl degustă din cînd în cînd, fața îi zîmbește aproape în permanență. E îmbrăcată într-o rochie decoltată de seară, poartă lorgnon și evantai de pene. Deși foarte simpatică, păstrează în atitudini unele din pozele vedetei de altădată. Jeannot și Mirciulică se ridică în picioare în fața acestei piese de muzeu. Lara le întinde distrată cite o mîna, pe care Jeannot o studiază, iar Mirciulică o sărută.*)

PUFI : Noi plecăm.  
MUFU : Vă rog să ne iertați...  
LARA (*vorbînd stricat românește*) : Pardon, *chérie*, poți eu se te retraci.  
PATRONUL (*imitînd-o*) : Nu te retraci nimeni !  
MUFU : Mă mir că dumneaei, prințesa, catadicsește să stea cu niște proaste ca noi...  
PUFI (*imitînd pe Lara*) : Aletûri.  
LARA : Sînteți amîndoi fete foarte draguțe... (*Face vocalize.*)

MUFI : Nici cu prăjina nu-i poți ajunge la nas.  
 LARA : O-la-la ! *Du caviar frais ! Fines champagnes ! J'adore le caviar !*  
 JEANNOT : Mamzelle Lara pare mai mult distrată decît colegă rea.  
 PATRONUL : Exact.  
 LARA (*trecînd între Muși și Puși*) : Sintetz foarte prostîtz.  
 MUFI : Auziți ?  
 LARA (*confidențial*) : Eu, dacă sint barpat, nu vrei altre femei *que vous...* (*Le privește cu drag pe amîndouă.*)  
 JEANNOT : Vedeți ?  
 LARA : Eu sint jelos la voi *à vos printemps. Vous êtes jalouses à mes toilettes seulement.*  
 PATRONUL : Ați priceput ?  
 LARA (*melancolic*) : *J'ai touché la quarantaine ! Moi, nu poți se te exprim, mais je vous aime beaucoup. (Le mîngîie pe pînă.)*  
 MUFI (*flotînd pe picioare*) : Pardon !  
 PUFI (*același joc*) : Pardon !  
 PATRONUL : Mamzelle Lara a cîntat pe cele mai mari scene din Europa.  
 LARA (*distrată*) : Din *Amérique aussi.*  
 JEANNOT : Și-acum e în schimbarea vocii ?  
 LARA : *Cochon !*  
 PATRONUL : Copii, am o idee !  
 MUFI : S-auzim !  
 PUFI : S-auzim !  
 PATRONUL : Lăsăm programul să se sfîrșească, dar nu-l mai reluăm. (*Femeile aplaudă.*) E tîrziu, nu vreau să vă mai obosesc. Iar dacă domnul director general dorește, ținem muzicanții și o încingem aici. (*Aclamății.*)  
 JEANNOT : Eu n-am nici o dorință, nu-mi permit să am.  
 MUFI : Oh !  
 PUFI : Oh !  
 LARA : *Quelle modestie !*  
 JEANNOT : De aceea faceți cum credeți ; dorințele dumneavoastră vor fi și ale mele.

DIRECTORUL (*în ușa din dreapta*) : Facem pauză, patroane ?  
 PATRONUL : Aș ! Spune cupletistei să dea rasol. Un număr, cel mult două, și-apoi basta ! Nu reluăm programul. Iureș ! Galop !  
 DIRECTORUL : Dacă-i vorba pe iureș, las' pe mine ! Cum nu sînt zece persoane în sală, pui să le cînte marșul pînă i-o-nnebuni. Iar dacă nu se cară, pui pe bot-gros să strige : Foc ! foc !  
 PATRONUL (*cu admirație*) : Deștept mai ești !  
 DIRECTORUL : *Ba bien că pas ! (Iese.)*  
 JEANNOT : Cine-i individul ?  
 PATRONUL : Omul meu de încredere.  
 MUFI : Directorul artistic...  
 JEANNOT : Ai dumneata încredere în asemenea specimen ?  
 PATRONUL : E băiat bun.  
 MUFI : Sta-i-ar bunul pe inimă !  
 LARA : *C'est un sale type...*  
 JEANNOT (*Patronului*) : Ei, vezi ? !  
 PATRONUL : Cel mai vrednic băiat din lume !  
 LARA : *Une brute !*  
 PUFI : Se crede picat cu ceară, și, fiindcă nu-i urît, și-a luat-o în cap. Dacă, însă — ia seama ce-ți spun, patroane ! — dacă mai îndrăznește să schimbe numerele o dată... i-o fac !  
 PATRONUL : Ține-ți gura !  
 MUFI : Dacă îndrăznește să mai puie mîna pe mine, îi zvîrl cu orice găsesc în cap !  
 PATRONUL : Măi, măi !...  
 DIRECTORUL (*din ușă, anunțînd*) : Bobeș, scamator ! (*Costum turcesc cu ișlic și cu turban. Scamatorul dă mîna cu Jeannot și Mirciulică, apoi trece lîngă Lara.*) Duo Carelli ! (*Soț și soție, în maiouri. Domnul — atlet, doamna — echilibristă.*) Gore, cupletist ! (*Sacou cadrilat, pantalon negru.*) Tom, clown ! (*Fața boită, costumul clasic. Acesta, după ce dă mîna cu Jeannot, cînd trece în grup se întîlnește față în față cu Carelli. Amîndoi se privesc dușmănos, și Tom, cu*

*spinarea lui încovoiată, trece în extrema cealaltă.)*  
Betty, tiroleză ! (*Costumul respectiv.*) Bijba, cupletistă ! (*Rochie cu picățele.*)

MIRCEA (*dezasperat*) : Mai sînteți ?

DIRECTORUL : Nu.

MIRCEA : Slavă Domnului !

PATRONUL (*lui Jeannot*) : Pofțiți, vă rog ! Luați loc !

JEANNOT : După dumneavoastră. După dumnealor...  
(*Arată spre artiști.*)

PATRONUL (*actorilor*) : Pofțiți ! (*Aceștia ezită.*) Pofțiți la icre negre ! (*Toți se așază automat și încep să înfulece.*)

JEANNOT : Ah, le joli spectacle !

MIRCEA : Vraiment.

JEANNOT : Răsăritul soarelui pe mare, Vezuviul, Niagara, Missisipi... nu sînt priveliști mai mărețe ca priveliștea aceasta !...

PATRONUL (*cu gura plină, unui chelner*) : Încă trei cutii !

JEANNOT (*cu solemnitate*) : Sfînta cină !

CUPLETISTUL : Luați loc !

CUPLETISTA : Luați loc !

MUFİ : Aici.

LARA : Ici.

BETTY : Hier ! Hier !

ECHILIBRISTA : Cui ! Cui !

JEANNOT : Noi am gustat cîte ceva, și acum ne săturăm privind.

MIRCEA : Exact.

PATRONUL (*Chelnerului, care s-a înapoiat cu icrele*) : Spune grătaragiului să dea drumul la păstrăvi și la pui. Cîți s-au tăiat ?

CHELNERUL : Zece perechi.

PATRONUL : Să se mai taie zece. Anghinarea spălată în multe ape, fructele la panere și răcitoarele în permanență pline.

MIRCEA (*încet, lui Jeannot*) : Îți place !

JEANNOT : Așa, așa, jupîne, lucrează în stil mare ! O sută, o mie de perechi de pui ! Taie gîtul la toate orătă-

niile, trage în țepă nevinovăția galinacee, parfumeaz-o cu mujdei de usturoi și servește-o rustic pe talere de lemn !

LARA : *Quel type !*

JEANNOT : Așa se ospătau bunicii și străbunicii noștri, la fel să ne ospătăm și noi ! Sfînta cină ! Să păstrăm tradițiile. Măcelărește puii și adă-i rumeniți, să-i înghițim cucernic, în frica Domnului !

CORTINA

## TABLOUL II

Același decor. O masă mare în formă de potcoavă ocupă acum mai toată încăperea. Personalul artistic al cabaretului este rînduit jur împrejur, și din felul cum fiecare șade, se uită ori vorbește, se vede că toată lumea s-a ospătat din belșug și că s-a băut copios. Fețele unora sînt luminoase, alții sînt cuprinși de melancolie ori privesc încruntat. Pe masă se găsesc rămășițele festinului : farfurii cu brînzeturi, fructiere, cești de cafea, scrumiere etc. În fund, taraful de lăutari al localului. În ușa din stînga, bucătarul, rîndașul și rîndașița cască gura la exhibițiile scamatorului.

SCAMATORUL (*cu mînele sumese, fluturînd o batistă colorată*) : Ați văzut, *dames et messieurs*, cum micile obiecte puse în batistă dispar și apar la comandă. Dar veți spune dumneavoastră că asta este soarta lucrurilor mărunte. Vă voi dovedi însă că și lucrurile mari, atinse cu bastonașul magic, au aceeași soartă. Dați-mi, vă rog, un portofel, o geantă, o poșetă, orice binevoiți (*lui Jeannot*) servieta dumneavoastră, dacă nu vă supărați...

JEANNOT : Ca s-o văd cum dispare ? Îți foarte mulțumesc ! (*Rîsete.*)

SCAMATORUL : Numai două minute...

JEANNOT : Nici un minuțel. Țin să am imaginea obiectului acestuia prezentă în permanență.

SCAMATORUL : Vă rog s-aveți încredere.

JEANNOT : Sînt superstițios, cred în farmece și vrăji. Dumneata ești om cinstit, și bagheta magică — un băț nevinovat. Dar de unde știi, scumpe domn, că, în clipa cînd geanta se face nevăzută, dracul nu-și viră codița și preschimbă actele, bancnotele și valorile în petece de hîrtie lipsite de valoare ? (*Exclamări, rîsete, comentarii.*)

SCAMATORUL : Dacă diavolul ar avea asemenea puteri, ar preschimba peticele de hîrtie lipsite de valoare în acte, bancnote și valori.

JEANNOT : De mii de ani nu face altă operație. De mii de ani își pune semnătura lui încovrigată pe peticele simple de hîrtie, și hîrtiuțele din anonime devin de sine stătătoare, capătă personalitate — ca să zic așa — se obrăznesc, încep să circule pe piață și să se împăuneze prin sipete ori vitrine.

MIRCEA : Banu-i ochiul dracului !

JEANNOT : E un parvenit. Fratele de lapte al biletului de bancă sărută umilit ce nu sărută soarele, iar biletul albastru e sărutat de cele mai curate buze de sub soare.

PATRONUL : În voi bate, fetelor !

JEANNOT : Iată de ce, patroane, te rog să iei scîrba asta din fața mea. (*Îi aruncă servieta.*) Confisc-o, încerc-eaz-o în cușca cu gratii în care-ți fereci pitacii dumitale. Bani la bani !

PATRONUL : Dacă sînt bilete de bancă înăuntru, nu mă încumet s-o iau.

JEANNOT : Pentru ce ?

PATRONUL : Mă tem să nu se încurce cu ale mele.

JEANNOT : Nu-ți fie teamă, valiza e încuiată.

PATRONUL : Atunci se schimbă vorba. (*Îa mapa.*)

JEANNOT : Nu mă tem de magia batistei și a bastonului, și nici de vraja paharelor golite. Mă tem de vraja celor negolite. Am obiceiul, cînd mi se aburește mintea — și simt că nu-s departe — să dau iama în parale. Uite-așa le împrăștiu. Uite-așa ! Uite-așa ! Te rog să nu mă lași, patroane, să ai compasiune !

PATRONUL (*șiret*) : N-aveți nici o grijă...

JEANNOT : Încuie scîrnăvia în casa dumitale de bani și vino la liturghie.



PATRONUL : Las' pe mine ! (*Iese în dreapta, silindu-se să se țină cât mai bine pe picioare.*)  
 DIRECTORUL (*privind în urma lui*) : A luat achiu jupînul.  
 SCAMATORUL : La lucru bun se-nfige.  
 DIRECTORUL : Ba bien că pas !  
 JEANNOT : Numai dumneata, directore, ai cam rămas în urmă...  
 DIRECTORUL (*stupid*) : Pînă am sfîrșit cu scena și celelalte trebi. Dar nu-mi purtați de grijă : printre picături i-am tras cu madam Blezu...  
 MIRCEA : Ba bien că pas !  
 MUFI (*tresărind*) : Mămica noastră !  
 PUFI (*idem*) : Unde-i mămica noastră ?  
 DIRECTORUL : În cămăruța de lîngă biroul jupînului ; petrece în doi...  
 MUFI : În doi ?  
 DIRECTORUL : Da, bea cu un șofer (*către Jeannot*) în sănătatea dumneavoastră...  
 JEANNOT (*persiflînd franțuzeasca Directorului*) : Ba bien că pas !  
 MIRCEA : Și, mă rog, tot ce se bea și se mănîncă aicea și afară se înseamnă undeva ?  
 DIRECTORUL : N-aveți nici o grijă... (*Schimburi de pri-viri.*)  
 JEANNOT : Se înseamnă, nu se înseamnă... (*Pufnește fără să vrea. Se ridică și se plimbă cu pași mari prin sală.*)  
 CUPLETISTA : Simpatîc !  
 DANSATOAREA : Dulce !  
 ECHILIBRISTA : Nobil !  
 TIROLEZA : Nabab !  
 DIRECTORUL : Nu i-o fi cald ? De ce nu leapădă laibăru ăla din spinare ?  
 MUFI : Nu-l leapădă nici mort.  
 MIRCEA (*misterios*) : Nu cumva să-i pomeniți ceva. Se supără grozav. Nu-l scoate nici la bancă. E superstițios. Crede că-i poartă noroc. Și-i poartă...  
 JEANNOT (*la ușa din stînga*) : Dumneavoastră ?  
 BUCĂTARUL (*înclinîndu-se*) : Bucătarul...  
 JEANNOT : Pe dumneata te cunosc.

BUCĂTARUL : Am lucrat în multe localuri.  
 JEANNOT : Nu te cunosc din localuri.  
 BUCĂTARUL : Atunci de la vreo nuntă.  
 JEANNOT : Nici de la nunți. Te știu din definiție. Bluză albă, șorț alb, bonetă albă : bucătar. (*Pe alt ton.*)  
 Puii rumeniți, pește gustos, salata delicioasă. (*Îi strînge mîna.*)  
 BUCĂTARUL : Vă foarte mulțumesc.  
 JEANNOT : Icrele în schimb...  
 BUCĂTARUL : Nu v-au plăcut ?  
 JEANNOT : Prea negre, prea lucioase.  
 BUCĂTARUL : Asta nu-i vina mea.  
 JEANNOT : Știu, de vină e natura. Dar negru înseamnă doliu, negru lucios... dezastre. Și atunci e datoria noastră să corectăm natura. Pricepi ? Altădată să iei măsuri.  
 BUCĂTARUL : Prea bine.  
 JEANNOT (*măsurîndu-l*) : Rotofei, dolofan, durduliu, semenii a bucătar.  
 BUCĂTARUL : Seamăn ?  
 JEANNOT : Ești chiar. (*Îi scoate boneta.*) Și așa tot bucătar. Născut, iar nu făcut. (*Către artiști.*) Foarte rar un om să fie ceea ce pare ! (*Rîndașului.*) Dumneata ?  
 RÎNDAȘUL (*înclinîndu-se, stîngaci*) : Rîndașul...  
 JEANNOT : Cum ai spus ?  
 RÎNDAȘUL (*același joc*) : Rîndașul.  
 JEANNOT : Imposibil. Rîndașul e mult mai pîntecos. Umblă vara și iarna cu cizme în picioare, are nasul obraznic, mustățile țepoase și poartă curea cu cataramă.  
 RÎNDAȘUL : Curea cu cataramă... aceea am.  
 JEANNOT : N-ajunge ! Cu barba asta rară, ochii sfielnici și nasul cocîrjat, poți fi cel mult țîrcovnic.  
 RÎNDAȘUL : Pe dracu !  
 JEANNOT : Matale ?  
 RÎNDAȘIȚA : Eu mi-s cucoană mare.  
 JEANNOT : Să nu crezi că n-ai putea să fii...  
 RÎNDAȘIȚA : Pe dracu !

JEANNOT (*impresionat de frumusețea fetei*): Cu ochii și gura d-tale, mă mir că n-ai fost încă răpită și dusă în caleașcă de-a dreptul la conac...

RÎNDĂȘIȚA (*lăsînd să i se vadă perlele din gură*): Ha, ha !

JEANNOT : Superbă !

LARA : *Vraiment, elle est jolie !*

JEANNOT : Rîndaș și rîndașică ? Nu cred. Mă înscriu în fals.

LARA : *Quel type ! (Patronul intră și încuie ușa.)*

JEANNOT : În schimb, patronul e bucătărică ruptă, de-acolo, autentic. Din tălpi și pînă-n creștet pute-a local de noapte.

LARA (*surîzînd*) : *Vraiment.*

DIRECTORUL : De ce-ai închis, jupîne ?

PATRONUL : Blezoaia-i beată moartă. Dacă pică aicea, ne strică sindrofia.

MUFI : Biata mămica...

PATRONUL : Beată, mămica !

MUFI : Vina-i a dumitale. De ce i-ai dat să bea ?

PATRONUL : În astă seară dau la toată lumea.

JEANNOT : Bravo !

PATRONUL : Dau ! Nu vreau să văd în jurul meu decît fețe luminoase și ochi scînteietori.

CUPLETISTUL : Dumneata ?

PATRONUL : Eu !

CUPLETISTUL : S-a întors lumea pe dos ! Eu știam că-ți place să vezi în jurul dumitale numai frunți posomorîte și ochi întunecați.

PATRONUL : Părerea dumitale.

MIMI : Și-a altora !

PATRONUL : Hm, da. Voi doi întotdeauna... Dar chiar de-ar fi așa, în noaptea asta vreau să-mi ies din piele. (*Celor din ușa.*) Mîncăți și beți, copii ! Dau, dau la toată lumea. (*Servitorii ies.*)

JEANNOT (*Patronului*) : Dacă vrei să-i omenești ca lumea pe amărîții ăia, cheamă-i aici la masă.

DIRECTORUL : Asta ar mai lipsi !

JEANNOT : Vă e rușine să stați cu ei alături ?

DIRECTORUL : Nu, dar mîine cine mai spală blidele ?

CUPLETISTA : Nu sînteți de părere să ne mișcăm puțin ?

JEANNOT : Ar fi și vremea. Dar mai întîi, cu voia dumneavoastră, o mică constatare. Deși s-a băut zdravăn (*arată grămada de sticle goale*), totuși, animația e palidă, minoră. De vină, în parte, e stomacul — si-reacul, trîndăvește ! Dar vina cea mare-i alta : nu vă iubiți. Sînteți o mîină de oameni și-o sută de biserici.

CUPLETISTUL : Bravo !

ATLETUL : Așa e !

MIMI : Brava !

JEANNOT : Am ghicit asta din felul cum v-ați așezat la masă. Fiecare cu ai lui, între ai lui. (*Cupletistul rîde tare, cu glasul lui răgușit.*)

JEANNOT (*urmînd*) : Așa e pretutindeni. Trei inși dacă se strîng laolaltă, doi din trei se dușmănesc.

SCAMATORUL : Patru din trei. (*Clovnul face ca cîinele.*)

JEANNOT : Am zărit în ochii unora din dumneavoastră, în ochii celor din capetele mesei mai ales, tășuri de pumnale. (*Cei de la centru rîd*). Așa fiind, nu-i greu de înțeles că peste o jumătate de ceas are să se în-cingă aici o păruială în lege. De aceea, pentru a ocoli primejdia, avem două soluții : ori ridicăm ședința (*protestări*), ori faceți pace. (*Tăcere.*) La urma urmei, ce-aveți de împărțit ? (*Cupletistului.*) Ce ai dumneata, de pildă, în contra domnișoarei ? (*Arată pe Cupletistă.*)

CUPLETISTUL (*sec*) : Eu ? Dumneaei ce are cu mine.

CUPLETISTA (*întepată, întorcînd capul în altă parte*) : Pardon !

(*Clovnul imită pisica cînd se ceartă cu cîinele.*)

CUPLETISTUL (*după ce rîsetele încetează*) : Eu am învățat-o să buchisească notele, să frazeze, să respire, să fileze, cum să miște mîinile, ce să facă cu picioarele...

GLASURI : Oho !

CUPLETISTA : Te lauzi !

DIRECTORUL : Dumneata ai învățat-o ce să facă cu picerile ? Nu cred.

MIMI (*Directorului*) : Așa e. Asta e specialitatea dumitale. (*Rîsete.*)

DIRECTORUL : Gura !

CUPLETISTA (*Cupletistului*): Dacă ești atît de strașnic cum te crezi, de ce adoarme lumea cînd spui brașoavele alea pe bină? Iar cînd ieși din scenă n-aplaudă nici dracul...

BETTY: Pentru că, din ordinul direcției, chelnerii își rup palmele numai la numerele dumitale.

CUPLETISTA: Plesniți toți de necaz că se tăvăleşte lumea de rîs cum deschid gura, că nu se aude nici musca cînd vreau să fac tăcere, și că ies, de cîte ori lucrez, în ropote de-aplauze.

BETTY: De-aia ne merge așa de fain! De cînd „chiposu“ (*arată spre Director*) te-a pus în fruntea bucatelor — la coadă adică — jucăm cu sala goală.

CUPLETISTUL: Bate falimentul la ușă, și dumneaei...

CUPLETISTA: Nu-mi pasă! Dacă se închide aicea, găsesc oriunde angajament.

BETTY: Și noi murim de foame?

CUPLETISTA: Dumneata... e greu să-ți mai găsești angajament. Tiroleză din Vlașca!

BETTY (*stacojie*): Dar voce am ori n-am?

(*Clovnul face triluri tiroleze.*)

PATRONUL: Destul!

JEANNOT: Ședința se ridică.

MIRCEA: Hait!

PATRONUL: Ce, ați înnebunit?! Aveți în mijlocul vostru un om cum nu sînt doi pe lume...

MIRCEA: Adevărat!

PATRONUL: Și tot nu vă veniți în fire?

MIMI: Nu pleca, te rog!

MUFI: Nu plecați!

PUFI: Nu plecați!

LARA: *Faites pas attention!*

JEANNOT: N-aș vrea, Doamne ferește, ca să m-aleg cu căpățîna spartă.

CUPLETISTUL: Scuzați, vă rog!

MIMI: Albert!

MIRCIULICĂ (*foarte grijuliu*): Domnule director, vă rog și eu să stați.

JEANNOT (*zîmbind*): Așa? Atunci rămîn. (*Aclamații, aplauze.*)

PATRONUL: Șampanie!

MIRCIULICĂ: Șampanie! Șampanie! (*Dîndu-și seama că a făcut o gafă, se bate pe gură.*)

LARA: *Musique!*

JEANNOT (*după ce acordurile muzicii au încetat*): Dacă mă iubiți... (*se corectează*), dacă vă sînt simpatic cît de puțin... (*protestări*) atunci, în numele acestui fluid tainic care leagă pe oameni între ei, rog pe cei din capetele mesei să treacă la mijloc și să se amestece cu ceilalți. (*Tăcere.*) Care dă semnalul? (*Tăcere.*) Cine face începutul?

CUPLETISTUL (*ridicîndu-se încet*): Eu.

CUPLETISTA: Atunci eu plec!

CUPLETISTUL: Vedeți?

PATRONUL: Țigani!

ATLETUL: Mucles!

JEANNOT (*clownului*): Dă-mi, te rog, brațul. (*Acesta se execută. Amîndoi se opresc în fața atletului. Acesta se ridică brusc și se uită dușmănos la clown.*)

JEANNOT: Vreți să vă întindeți mîna?

ATLETUL (*ferm*): Nu.

CLOWNUL: Nici eu.

DIRECTORUL: Eu știu un mijloc să-i faceți să se pupe imediat în bot.

JEANNOT: Ce mijloc?

DIRECTORUL: Bani. Un pumn de bani. (*Protestări.*) Împărțiți-le un maldăr de bacnote, și-o să vedeți.

MIRCIULICĂ: Ce-s alea?

DIRECTORUL (*convîns*): Bancnote. (*Persiflări.*)

JEANNOT (*Directorului*): Cred că te înșeli, iubitule.

DIRECTORUL: Dacă nu-i cunosc eu, nici dracul nu-i cunoaște...

MIMI: Bacnote!

BETTY: Are *repertoire*.

LARA: Ba bien că pas!

DIRECTORUL: Gura!

JEANNOT (*Directorului*): Te înșeli, amice. Trăiești între artiști, lucrezi cu ei, îi vînturi, le pui note, mănînci pîine după urma lor, dar nu-i cunoști. (*Aprobări.*)

DIRECTORUL: Pardon!

MIMI : Ba bien că pas ! (*Rîsete.*)

DIRECTORUL (*lui Jeannot*) : Pardon ! Ați spus o vorbă pe care n-o... accept.

CLOVNUL : Hă, hă !

DIRECTORUL : Nu eu mănînc pîine pe urma lor, ei după urma mea.

(*Rîsete, fluierături. Clovnul face ca broasca.*)

MIMI : Uite cine vîră vrajba între noi !

BETTY : Ba bien că pas !

SCAMATORUL (*Directorului*) : Mănînc eu pîine după urma ta ?

CUPLETISTUL : N-am văzut albină să mănînce miere din matca trîntorilor.

DIRECTORUL : Măsoară-ți cuvintele !

CUPLETISTUL : Măsoară-ți-le tu !

MIRCIULICĂ : Încurcă-i, drace !

CLOVNUL : Mănînc eu pîine după urma ta ?

ATLETUL : Mîncăm noi pîine după urma ta ?

PATRONUL (*teribil*) : Halt ! (*Un moment de trezire.*)

ATLETUL (*Directorului, pe un ton mai scăzut*) : Ți-am făgăduit eu să-ți întind șalele într-o zi ! Bagă de seamă !

CLOVNUL : Și eu ți-am făgăduit.

SCAMATORUL : Și eu.

JEANNOT (*trecînd între Clovn și Atlet*) : Vedeți că puteți fi de acord cînd vreți ? Hai, dați-vă mîinile !

ATLETUL (*după o clipă de ezitare*) : Nu.

CLOVNUL (*idem*) : Nu. (*Trec la locurile lor, în extreme.*)

JEANNOT : Dar ce aveți de împărțit, fecioare și feți ai Therpsihorei ? De ce vă dușmăniți ? Care-i pricina dihoniei ? O gogoriță : talentul. Ei bine, aveți cu toți talent. (*Unele protestări.*) Mai mult sau mai puțin. (*Exclamări, rîsete.*) Dar asta e vina cuiva ? E cineva de vină că are nasul strîmb, ochii zbanghii, gura cît șura, că e înalt ca bradul, ori e doar de doi coți ? La fel și cu talentul. Te naști cu el, cum te naști alb, galben sau măsliniu. Nici vină și nici merit. E meritul duduui, de pildă (*arată spre Echilibristă*), că are gît de lebădă, umeri sculptați și trupul turnat atît de meșter ? Și iarăși ce-i de vină blondina

(*mîngîie pe Betty*) că mama Întîmplarea i-a pus în gît o muzicuță din care scoate trîluri de ciocîrlie ? (*Betty arde cîteva tiroleze. Jeannot zîmbește și urmează.*) Din grația patronului — atît de grațios — rînd pe rînd ați dansat, ați cîntat și v-ați frînt șalele în fața mea ca în fața unui prinț. Vă mulțumesc de cînte și vă mărturisesc de asemenea cîntit că în fiecare din dumneavoastră e stofă, har, talent. (*Unele fețe încep să se lumineze.*) Ce-ar fi, în virtutea acestui bun comun, să faceți un sfortandum, să vă ieșiți din piele și să vă întindeți mîna ? (*Tăcere.*) Știu, nu-i lucru ușor, căci fiecare se crede că-i un pisc. Dar mama Natura nu ouă ca găinile, egal, ci naște variat : mușuroaie, movile, munți, giganți. E drept ?

CUPLETISTUL (*după un timp*) : Așa e.

JEANNOT : E o copilărie să te crezi deal cînd ești doar o movilă, sau munte, cînd nu ești decît deal. Și la ce bun te-ai crede ? Fiindcă nu poți fi decît ceea ce ești. A, dacă unul ar putea lua ceva din ce-i al altuia, poate că ar avea un sens să vă mîncăți ca cîinii. Dar de vreme ce nimeni nu poate nici să se lungească și nici să se scurteze, la ce vă războiți ? Jos spadele !

LARA (*mișcată*) : *Quel type !*

JEANNOT : Talentul care ucide omenia nu este un dar, ci un blestem. Fugi de un astfel de ins ca de un ciumat. Jos spadele ! (*Actorii se privesc.*) Sînteți niște bieți oameni nevoiași. Spre a vă cîștiga pîinea, faceți din noapte ziuă și din ziuă noapte. Aici îndurați grosolănia și umilințele, acasă lipsurile și boala... În timp ce beți în silă și zîmbiți, în mintea voastră aburită fermentează amarnice întrebări, iar pe buzele și în ochii voștri se oglindește grija necruțătoare a coșniței de mîine : Cu ce ? Dacă nababul nu lasă nimic să se înțeleagă... Din gaj ? Gaju-i luat de mult. Să-i spuneți boierului de la obraz ? Nu face. Fiți însă liniștiți. De rîndul ăsta nababul vă iubește, vă prețuiește munca și vă are în grijă... (*Ochii actorilor se întîl-*

nesc.) Sînteți despărțiți prin ambiții și înfrățiți prin suferință. Rîdeți cu un ochi și plîngeți cu altul. *(Încă o clipă de ezitare. În fața nevoilor sînteți egali. Jos spadele !*

LARA (romanțioasă) : *Musique !*

*(Țigarii ridică arcușurile.)*

JEANNOT : Cadril ! *(După primele acorduri.) En place !*

CUPLETISTA (înmuiată, înaintînd către Cupletist) : Scîrbosule !

CUPLETISTUL (același joc) : Scîrboaso ! *(Se îmbrățișează. Aplauze unanime.)*

ATLETUL (orchestrei) : Cazacioc !

*(Țigarii atacă o căzăcească. Atletul și Clovnul înaintează pe vine unul către altul, trec ca fulgerul unul prin fața celuilalt, apoi, cînd se întîlnesc a doua oară, se ridică electric în picioare, se sărută și se despart imediat flotînd pe vine, în risetele și aplauzele celorlalți.)*

PATRONUL : Trăii s-o văd și p-asta !

JEANNOT : Și cîte-ai să mai vezi...

LARA : *(întinzînd mîinile lui Jeannot) : Épatant !*

SCAMATORUL : Am trecut prin multe în viața mea, dar prin asemenea emoții spui drept că n-am trecut ! *(Scutură mîinile lui Jeannot.)*

BETTY (Cupletistei) : Nasoalo !

CUPLETISTA : Scîrnăvie !

ECHILIBRISTA (lui Jeannot) : Dați-mi voie... *(Îl sărută.)*

ATLETUL : Emilia !

MIMI (cu brațele întinse) : Albert !

JEANNOT : Al cîtelea ?

MIMI : Întîiul ! *(Îi cade la piept. Muși și Puși dansează ca la ușa cortului.)*

CORTINA

## ACTUL II

### TABLOUL III

Același decor. Masa cea mare e frîntă acum în trei. Mijlocul e lipit de perete, iar capetele sînt trase în dreapta și în stînga scenei. O mare dezordine domnește pretutindeni. Sticle de coniac și de lichior se amestecă printre cele de șampanie. Servete răvășite, pahare și scrumiere răsturnate, toată neorînduiala unei petreceri îndelung prelungite. La masa din extrema stîngă, Clovnul și Atletul, cu brațele pe după gît, dorm profund. La masa din dreapta Patronul face *bruderschaft* cu Bucătarul. După aceea pune capul în piept și aproape îndată sforăie. În fund, Directorul stă la taifas cu Primașul. ceilalți lăutari, pe jumătate adormiți, mănîncă și beau.

DIRECTORUL : A picat ceva ?

PRIMAȘUL : Pînă acum nimic. Și-aș vrea s-o iau din loc, e tîrziu, mor de somn. N-ai vrea dumneata să-i dai a înțelege... *(Face gestul complementar.)*

DIRECTORUL : Eu ? Mai degrabă mă strîng de gît ca pițigoiul decît să-l rog ceva pe tăcănitul ăsta. Auzi, să-mi spuie mie că mănînc pîine după urma unor nespălați...

PRIMAȘUL : De, și matale — te rog să nu te superi — dar prea îi iei de sus.

DIRECTORUL : Niște milogi...

PRIMAȘUL : Oricît, sînt și ei oameni, iar unii chiar artiști.

DIRECTORUL : De mîna a zecea — scot panglici pe gură și pe nas...

PRIMAȘUL : Cupletistul e om cu doxă.  
 DIRECTORUL : Un bețiv. Toți împreună n-aduc cinci lei la casă.  
 PRIMAȘUL : Sezon mort. Nu merge nicăieri.  
 DIRECTORUL : Mi-e silă să-i ascult. Iar pe domnișorul ăsta, cu laibărul pe el, îl satur eu...  
 PRIMAȘUL : Cum adică ?  
 DIRECTORUL : La plată. Îi fac o notă să-l uture ficații.  
 (Ciocnesc paharul.) Noroc !  
 PRIMAȘUL : Noroc !  
 DIRECTORUL : Îl satur eu ! (Afară se aud zgomote.)  
 Auzi-le cum chițăie ! Le-a zăpăcit pe toate.  
 PRIMAȘUL : Franțuzaica e turtă.  
 DIRECTORUL : Că alelalte-s mai breze... Noroc !  
 PRIMAȘUL : Noroc ! (Primașul își aduce aminte de ceva și râde.)  
 DIRECTORUL : Ce rîzi, Grigore ?  
 PRIMAȘUL : Sol ! Sol !  
 DIRECTORUL : Aha ! (Cască.)  
 PRIMAȘUL : De cînd mama m-a făcut n-am pășit așa ceva !  
 Sol ! Sol ! (Rîde.) Un ceas și jumătate ne-a ținut în octavă.  
 DIRECTORUL : Și are să vă mai ție...  
 PRIMAȘUL : Se pricepe la muzică de altfel. Știe clasicu pă dește. Dar să nu-i cînți jaz ori tangouri, că se face foc.  
 DIRECTORUL : Dracul să-l pieptene ! (Patronul sforăie.)  
 PRIMAȘUL : Ia te uită la jupînul !  
 DIRECTORUL : De patru ani de zile, de cînd lucrez aici, nu l-am văzut o dată în halul ăsta...  
 PRIMAȘUL : A băut lacom.  
 DIRECTORUL : Cu parapon. Din pricina localului...  
 PRIMAȘUL : Crezi că are să închidă ?  
 DIRECTORUL : S-ar putea. Este muncit de gînduri de la un timp jupînul. (Zgomotele se apropie.)  
 PRIMAȘUL (muzicanților) : Fiți gata ! (Mica orchestră atacă octava : sol, sol.)  
 JEANNOT (intrînd) : Vezi așa ! (Salută cu un deget.)  
 (În urma lui, Lara și Bijba duc de cîte-o toartă o oală mare de uci : ciorba de potroace. Lara este îmbrăcată

în straiete Rîndășitei, iar Cupletista ca o chivușă, cu justă galbenă și testemel roșu. În spatele lor, Emilia, echilibrista, cu un linguroi în mînă, merge în pas de defilare — gătită cu bluza și boneta Bucătarului. Vin apoi Muși și Puși, în uniformă de școlărițe ; Bobeș, scamatorul, în costum de birjar ; Gore, cupletistul, cu rasă de călugăr ; Mimi, dansatoarea, soră de caritate ; Betty, tiroleza, în chip de chelneriță, și apoi Maria, rîndășita, împiedicîndu-se în rochia de lamé a franțuzaicei. Mirciulică, foarte îngîndurat, încheie plutonul. Echilibrista toarnă ciorba în farfurii, cele două surori o servesc, în timp ce Cupletistul trezește pe

Clown și Atlet, iar Scamatorul — pe Patron.)

CUPLETISTUL (la urechea Clownului) : Sol, sol !  
 CLOWNUL (trezindu-se) : Sol, sol !  
 SCAMATORUL : Sol, sol !  
 PATRONUL : Sol, sol ! (Dînd cu ochii de Bucătar.) Ce vreți, măi ?  
 BUCĂTARUL (beat frînt) : Șort alb, bluză albă... bucătar.  
 PATRONUL (Rîndașului) : Și tu ?...  
 RÎNDAȘUL (chior) : M-am gătat...  
 PATRONUL : Cum ?  
 RÎNDAȘUL : Mi-s gata...  
 PATRONUL : Cărați-vă de-aici !  
 BUCĂTARUL : Sol, sol !  
 RÎNDAȘUL : Sol, sol ! (Ies amîndoi proptindu-se unul de altul. O mică tăcere. Viorile continuă octava.)  
 JEANNOT : Cunoașteți melodie mai evocatoare și mai onestă ? Sol, sol !... Două note, numai două, dar cîtă majestate și ce precizie ! Ascultînd muzica asta, îți dai seama de rostul tău în viață. Știi ce vrei, ce dorești, ce rîvnești...  
 CLOWNUL : Ciorbă !  
 SCAMATORUL : Ciorbă !  
 ATLETUL : Ciorbă !  
 PATRONUL : Face bine la burtă, dar taie pofta de băutură...  
 DIRECTORUL : Tot ți-e sete, jupîne ?  
 PATRONUL : Sete mare ! (Cîteva clipe de tăcere. Nu se aud decît zgomotul sorbiturilor și acordurile violinelor.)

JEANNOT (*cu ochii către cer*) :

Doamne,  
Tu, ce-ascuți din nouri  
Freamătul pădurilor,  
Murmurul izvoarelor,  
Ciripitul păsărilor,  
Zumzetul albinelor,  
Și din două note  
Faci să izvorască  
Cîntarea Cîntărilor,  
Ascultă,  
Părinte,  
— Tot pe două note —  
Rugăciunea noastră  
În revărsatul zorilor :  
Răsplătește, Doamne,  
Cum știi tu mai bine,  
Pe toți ciți au darul  
Să-mblînzească fiarele,  
Să-nfrățească inimile,  
Prin sfințenia cîntecului.  
Dar pre fariseii  
Cari din melodie  
Fac doar bucurie  
Tîrîții și pîntecului  
Pedepsește-i, Doamne,  
Fără de cruțare.  
Fulgeră, trăsnește,  
Mulpreamilostive,  
Tu, ce-i vezi din nouri  
Pe toți fabricanții  
De jaz și tangouri...

MIMI : Superb !

EMILIA : Minunat !

MIMI : Ce dulce e !

BETTY : În viața mea n-am întîlnit bărbat să-i semene.

EMILIA : De n-aș fi măritată...

CARELLI : Emilia !

MUFI : Și noi fete...

DIRECTORUL (*tușește*).

PUFI : Așa să știi !

JEANNOT : Și mie-mi placeți. (*Cele două surori se apropie.*) Toate... (*Surorile se depărtează.*) Și aș vrea să vă iubesc pe toate deodată.

EMILIA : Ai inima atît de încăpătoare ?

JEANNOT : Cu o mie de compartimente. Și nu mint cînd vă spun că în viața mea n-am iubit o singură femeie, ci totdeauna trei-patru deodată...

LARA : *Oh, petite cocotte !*

JEANNOT : Drumul la fericire e slobod. Veniți la pieptul meu, împărțiți-mă în loturi și stăpîniți-mă în indiviziune.

MIMI : Atunci nu te mai iubesc.

PUFI : Nici eu...

MUFI : Nici eu...

JEANNOT (*prinzînd pe cele două surori de talie*) : Voi două îmi amintiți înția mea dragoste. Erau la fel că voi, surori, cu cozile pe spate și șorțul vărgat de școlărițe. Semănau ca două picături de rouă, și, fiindcă mă iubeau deopotrivă, ca să nu supăr pe nici una, le-am sorbit pe-amîndouă...

MUFI : Eu nu vreau să te împart.

PUFI : Nici eu.

EMILIA : Nici eu.

CARELLI : Emilia !

MIMI : Albert e doar al meu !

BETTY : Și al meu ! (*Vrea să intre sub macferlanul lui Jeannot.*)

JEANNOT : Nu ! Asta nu !

LARA : În definitiv noi tous, ca se-ți facem placer, am dat jos fuste, jupon, tot, tot ; am îmbrăcat altre costium, iar dumniata nu vreți, pentru plăceri al nostru, să dați jos le manteau ?

JEANNOT : *Ça non, madame !*

MIRCIULICĂ : *Non !*

LARA : *Pourquoi ?*

JEANNOT : *C'est mon secret.*

MIRCIULICĂ : *Le nôtre !*

BIJBA : Ia hai, fetelor, să-l atacăm din toate flancurile și — cu sau fără voie — să-i scoatem macferlanul.

(*Femeile îl înconjoară.*)

JEANNOT : Nu v-apropiați ! Nu mă gîdiliți... (*Aspru.*) Atunci ridic ședința ! (*Atacul încetează.*) Nu vă plac cum sînt ?

FEMEILE : Ba da, ba da !

JEANNOT : Atunci lăsați-mă să fiu ceea ce par.  
 BIJBA : Dar noi nu sîntem ce părem.  
 JEANNOT : De unde știi ?  
 BIJBA (*vorbînd în jargon*) : Pe viața mea, boierule, că nu-s de la bina...  
 CUPLETISTUL : Nu se știe...  
 BIJBA : Călugăr ipocrit !  
 MIRCIULICĂ : Cu toate astea, te prinde de minune gătită așa !  
 JEANNOT : Cu tistimelul roșu, fusta ca lămîia și picio-rul gol în papucei, pari o cenușăreasă desprinsă dintr-o ramă, ori de pe o schelă înaltă de bina.  
 MIRCIULICĂ : Pe viața mea, păpușo, că-mi placi mai mult așa !  
 DIRECTORUL : N-ai gusturi rele !...  
 MIRCIULICĂ (*corectîndu-l*) : N-aveți...  
 DIRECTORUL : Hm, da !  
 BIJBA (*Directorului*) : Noi doi am terminat.  
 DIRECTORUL : N-aș crede...  
 BIJBA (*aruncîndu-se de gîtul lui Mirciulică*) : Acuma crezi ?  
 DIRECTORUL : Vorbim noi... (*Iese în dreapta, cătrănit.*)  
 PATRONUL (*făcînd cu ochiul Cupletistei, fredonează*) :  
     Cu papucii roșiori,  
     Lele, și-oi să mor !  
 (*Vrea să îmbrățișeze pe Bijba, dar cade în șezut. Ceilalți îl ridică.*)  
 BIJBA : Prin urmare, dacă se închide mustăria, nu crăp de foame...mă urc direct pe schelă...  
 PATRONUL (*fredonînd*) : Cu papucii roșiori...  
 SCAMATORUL : Și eu mă sui pe capră. Ptru, ptru ! Bici am. Nu-mi lipsește decît caii și trăsura...  
 CUPLETISTUL : Eu, evlavios cum sînt, intru la mînăstire.  
 MIMI : Eu la spital.  
 PUFI : Noi la școală.  
 LARA : *Et moi ?*  
 CLOVNUL : La spoii tingiri !  
 LARA : *Cochon !*

JEANNOT : Nu rîdeți. Că sînteți ce sînteți e numai o în-tîmplare. S-ar fi putut prea bine să fiți deci ce pă-reți : birjar, chivuță, călugăr, doctoriță.  
 SCAMATORUL : Birjar ?  
 JEANNOT : De ce nu ! Crezi c-ai fost ursit din leagăn să scoți panglici pe nas ? Ești scamator. Dar fața, gura, ochii, fizionomia dumitale întregă are ceva de toptangiu...  
 SCAMATORUL (*ajuns de băntură*) : Ha, ha !  
 JEANNOT : Execuți bine păcălelile, dar și mai bine țiar sta cu șorțul dinainte... Spune drept, n-ai dorit niciodată să ai o dugheană a d-tale, să stai lîngă teighea și să pui ban lîngă ban ?  
 SCAMATORUL : Ei, comedia dracului !  
 JEANNOT : Așa e că ai visat cîndva să fii băcan ?  
 SCAMATORUL : Am visat ? Am și fost ! (*Oftează.*) M-am îndrăgostit însă de una de la circus și mi-am luat lumea în cap...  
 JEANNOT : Ai văzut ? !  
 SCAMATORUL (*tragicomic*) : Ca să fiu aproape de ea, s-o văd, să-i aud glasul, m-am băgat rîndaș la cai... M-am împrietenit în urmă cu un bețiv de scama-tor... i-am furat meșteșugul, m-am însurat cu călă-reata, dar în noaptea nunții mi-a spus că put a bălegar... și-a fugit c-un domnișor...  
 LARA : *La vieille histoire !*  
 SCAMATORUL : De-atunci scot ouă din batistă, păsări din căciulă, numai pe ea nu pot din inimă s-o scot... (*Plînge beat, bătîndu-se cu pumnii în piept.*)  
 PATRONUL : E turtă ! Cînd spune is... istorioara cu țir-cus... este... beat mort...  
 MUFI : Cine vorbește ! ?  
 PATRONUL : Dar am și eu ca țircus un foc... dacă nu două...  
 JEANNOT : Prin urmare nu există predestinare, ci nu-mai un joc de împrejurări. Rîndaș la cai. Un mic salt... hep ! și iată-l sus pe capra trăsुरii : birjar !  
 CLOVNUL : Ptru, ptru !  
 JEANNOT : Exact.  
 LARA : *C'est rigolo... (Se lasă visătoare pe speteaza unui scaun.)*



JEANNOT : Pui mîna-n foc că fiecare din cei de față... una a dorit să ajungă, și alta a ajuns... Să bem pentru întîmplare !

CLOVNUL : E o cutră doamna asta...

CUPLETISTUL : O depravată !

CLOVNUL : Eram barist de forță, lucram la patru bare, puteam să colind lumea, să văd, s-aud — să văd cu ochii minunile pe care le știm din auzite ori de prin cărți... Dar într-o seară, grăbit...

PATRONUL : E chior și ăsta.

CLOVNUL (*urmînd*) : ...Dar într-o seară uit să-mi moi palmele în cutia cu praf...

PATRONUL : Cunoaștem...

JEANNOT : Dă-i bună pace !

CLOVNUL (*silindu-se să articuleze bine cuvintele.*) : Zbor de pe înțîia bară, prind pe a doua, apuc bara de-a treia, dar simt că sînt pierdut dacă zbor înspre a patra... Ezit o clipă, însă îmi fac vînt, și în clipa următoare... (*Face semnul rostogolirii.*) E o cutră întîmplarea ! (*Aruncă paharul.*)

PATRONUL : Oblu !

CLOVNUL : Cu spinarea frîntă, adio visuri de libertate, de belșug și de glorie !...

SCAMATORUL : E o cutră întîmplarea... (*Rămîn cu toții pe gînduri.*)

LARA (*după un timp*) : *C'est drôle !* In haine ast' me simt mai natural, mai liber ca într-al meu. De unde vin acest sensation ? Cum se explic acest vrai sentiment ?

JEANNOT (*zîmbind*) : *Par atavisme, madame* : bunica dumitale o fi frecat parchetul în vreun bar...

LARA : *Possible ! (Se uită în gol.)*

RÎNDĂȘITA (*mirosind corsajul rochiei de lamé de pe ea*) : Cum duhnește zdreanța asta ! A dracului să fiu dacă nu-mi vine rău... (*Se împiedică în fuste.*) Dați-mi, vă rog, fusta și bluza mea. Cu flenderița aiasta pe mine, nu pot să-mi cat de treburi. E aproape de nămezi, și musai să încep a spăla blidele.

LARA : Moi le speli !

RÎNDĂȘITA : Te pomini că vrei să îmi iei locul !

LARA : *Avec plaisir*, dacă me dai în schimb obrazul, gura și ochii al teu...

RÎNDĂȘITA : Cam greu !

LARA (*Patronului*) : *Dis donc, sale type*, și „Olimpia-Bar“ se închid, vrei să me angajezi servanta la tin ?

PATRONUL : Ești cam răscoaptă...

LARA : Oh, îmi vin să me sfîșii, se rupi tot dupe min.

RÎNDĂȘITA (*apucîndu-i mîinile*) : Oblu, vă rog, domol ! E bluza mea !

LARA : *Quelle décadence ! (Rîndășitei.) Reste là.* Dacă nu freci parquet, *je sens que je deviens folle ! (Fuge la bucătărie.)*

SCAMATORUL : Atavismus !

CARELLI : N-o lăsați singură.

MIMI : Nu vă fie teamă, îi știu eu leacul ei ! (*Pleacă după Lara.*)

JEANNOT (*atîns și el de vin*) : Întîmplarea... da... da... doar întîmplarea...

CARELLI (*nevesti-si*) : Cum stăm pe mîine ?

EMILIA (*încet*) : Prost.

CARELLI : Amară plîne... Amară...

PATRONUL : Ce vă plîngeți, mă ? Asta-i plîne amară ? Vă culcați ca prinții și vă sculați ca prinții. Eu de la local merg de-a dreptul în piață. Ești stăpîn doar cu numele. De fapt, ești un slugoi, de vreme ce trebuie să te pleci la toate pușlamalele...

CARELLI : Bani le iei, ori nu ?

PATRONUL : Ce-o să mă îngrop cu ei ? De mîine, însă, halt ! Vă dau verde la toți și îmi iau șapte ibovnici. Ptru, ptru ! (*Chiuie ca la nuntă.*) O viață are omul !

CUPLETISTUL : Prin urmare, am pus-o de mămăligă !

CARELLI : De mîine... Stasis...

SCAMATORUL : Ne lași în drum pe toți...

PATRONUL : Nu sînt legat de nimeni...

CLOVNUL : Avem contracte.

PATRONUL : Și chiar de-aș fi... Ptru, ptru ! (*Chiuie.*)

EMILIA : După contract ești dator s-anunți cu o lună înainte și să plătești în ziua lichidării chenzina următoare. (*Directorul reîntră.*)

PATRONUL : Atîta rău ! Sînteți plătiți la zi.

CUPLETISTUL : Atunci ne judecăm.  
 PATRONUL : Ha, ha !  
 CARELLI : Ce judecată ? ! Plătești ca popa !  
 DIRECTORUL : Mai oblu !  
 CARELLI : Dă-te la o parte ! (*Zvîrle pe Director cît colo.*)  
 EMILIA : Giovanni !  
 CARELLI : Fleoanca ! (*Patronului.*) Plătești chenzina...  
 auzi ?  
 PATRONUL : Am scos din buzunar destui bani pînă  
 acum...  
 CARELLI : Și cît ai cîștigat ?  
 PATRONUL : După urma dumitale ?  
 EMILIA (*ca o leoaică*) : După urma noastră ! (*Aprobări.*)  
 BETTY : După urma tuturor !  
 PATRONUL (*dirz*) : Nu mă sperii. Am bani — bani ca la  
 turci (*scoate din buzunarul de la spate un teanc de*  
*hîrtii de cîte o mie*), dar nu vedeți un leu peste  
 dreptul vostru.  
 BETTY : Asta vrem și noi...  
 MUFI : Dreptul...  
 PUFI : Dreptul nostru ! (*Aprobări, vociferări.*)  
 CARELLI (*furios*) : Plătești ori nu ?  
 JEANNOT : Dați-mi voie. (*Trece între beligeranți.*) La cît  
 se urcă chenzina ?  
 PATRONUL : E cam mult, coane...  
 JEANNOT : Îmi dați voie s-o achit eu ? (*Protestări.*)  
 Altfel, ridic ședința. (*Miscare.*) Spiritele sînt agitate,  
 și pentru niște păcătoși de bani nu vreau să se strice  
 petrecerea. *Musique !*  
 (*Orchestra execută octava : sol, sol.*)  
 PATRONUL : Șampanie !  
 MIRCIULICĂ : Ptru, ptru !  
 JEANNOT : Uite, jupîne. (*Îi zvîrle o cheiță.*) Deschide  
 servieta și adu un pumn de albăstrele.  
 PATRONUL : La bani străini nu umblu...  
 DIRECTORUL : Dați-mi voie mie... (*Rîsete.*) Ce rîdeți,  
 mă ?  
 MUFI : Auzi cine să umble la fagurul de miere !  
 JEANNOT : Te rog, patroane ! M-aș duce eu, dar, zău,  
 abia mă țin picioarele...

PATRONUL : Că eu-s mai breaz...  
 MIRCIULICĂ : Atuncea cum rămîne ?  
 PATRONUL : Mare treabă ! (*Lui Jeannot.*) Cît să vă dau ?  
 JEANNOT : Cît te lasă inima...  
 PATRONUL : Cît ?  
 JEANNOT : O sută de albăstrele.  
 PATRONUL : *Pronto !* (*Numără biletele de bancă.*) Rîtul  
 l-oi fi avînd de porc, cum spune una lume, dar am  
 toval subțire. (*Lui Jeannot.*) Poftim.  
 JEANNOT : *Merci !* Iar eu, la rîndul meu... (*Întinde bile-*  
*tele de bancă artiștilor.*)  
 CLOVNUL : Nu primesc !  
 SCAMATORUL : Nici eu !  
 PUFI ȘI MUFI : Nici noi !  
 CUPLETISTUL : Bravo, copii ! (*Lui Jeannot.*) Nici un ban  
 de la un om ca dumneavoastră.  
 (*Familia Carelli e în panică.*)

JEANNOT : Nu mă faceți să mă răzgîndesc. Vă rog ! Fiți  
 oameni înțelegători și luați-i. Sînt dreptul dumnea-  
 voastră, bani ce vi se cuvin după contract. Eu nu  
 fac decît un oficiu de tranzit... Îi trec din buzuna-  
 rul patronului într-ale dumneavoastră. Vă rog să  
 credeți !  
 BETTY : *Wunderbar !*  
 EMILIA : Ce suflet !  
 CARELLI : Ce om mare !  
 JEANNOT : Nu mă încărcați cu merite ce nu sînt ale mele.  
 Omul cel mare... iată-l ! (*Arată pe Patron. Rîsete.*)  
 Da, da, a vrut să încheie festinul cu un gest măreț.  
 Nu-i așa, patroane ?  
 PATRONUL : Așa-i.  
 MADAM BLEZU : Licheaua !  
 JEANNOT (*întinde banii Atletului.*)  
 CARELLI : Vă foarte mulțămim !  
 JEANNOT : Pardon ! Una mai puțin. (*Ia din grămadă o*  
*hîrtie de o mie și i-o dă lui Mirciulică. Madam*  
*Blezu intră.*)  
 MIRCIULICĂ : Parol ?  
 JEANNOT : Parol ! (*Către ceilalți.*)

PATRONUL : Hait !  
 MUFI : Mămica !  
 PUFI : Mămica noastră !  
 MADAM BLEZU : Mămica voastră ? N-aş mai fi fost !  
 PATRONUL : Pe unde-ai intrat ?  
 MADAM BLEZU : Pe coş.  
 PATRONUL : Pe coş să ieşi atunci ! Bairamul ăsta vreau să ţie pîn' la sfîrşitul lumii...  
 MADAM BLEZU : Jos laba !  
 JEANNOT : Lăsaţi, vă rog, pe doamna să stea. Petrecerea nu poate dura prea mult. Totul, pe planeta asta, are un început, un mijloc şi un sfîrşit.  
 PATRONUL : Noaptea asta nu vreau să se sfîrşească !  
 MIRCIULICĂ : Nici eu n-aş vrea...  
 JEANNOT : Parcă eu vreau ? ! De-aici aş vrea să cad direct în infinit...  
 PUFI : Cu mine !  
 MUFI : Şi cu mine...  
 MIRCIULICĂ : Cu mine, nu cu voi !  
*(Mimi şi Lara reintră. Aceasta trage pe nas cu voluptate dintr-o sticlă.)*  
 LARA : Oh, *comme ça sent bon* !  
 RÎNDĂŞIȚA (zărind-o, se repede la ea) : Dă-mi straiiele...  
 LARA : *Attends ! Oh, comme tu es belle ! (Îşi încolăceşte braţele de gîtul Rîndăşiţei.)*  
 RÎNDĂŞIȚA (desfăcîndu-se) : Meri la hoheru !  
 LARA (în extaz) : *Musique* !  
 CLOVNUL (către Mimi) : A frecat bine parchetul ?  
 MIMI : Lună !  
 LARA : *La vie est belle, parole ! Car si on perd la voix... on ne perd jamais les souvenirs...*  
 DIRECTORUL : Acuma să te ţii !  
 MIRCIULICĂ : Ssst !  
 LARA : Palermo !... Nice !... Santiago !... Broadway !... Moscou !... Paris !...  
 CLOVNUL : Corabia !  
 LARA (trezindu-se o clipă) : Zut ! *Partout de grandes toilettes... frac... smok... des fleurs, des lumières... Comble partout... A, le voilà enfin ! Comme il est beau le gosse !... En scène, madame ! Entrez, je vous*

*en prie. Enfin ! A, la belle salle ! (Imită acordurile pianului.) Tam, tam ! Et je commence. (Încearcă să cînte o romanţă franţuzească, dar glasul nu o ajută. Încearcă din nou, se opreşte, se uită la sticlă de eter, ar vrea s-o ducă la gură, dar o face praf de parchet şi iese plîngînd în dreapta.)*  
 PATRONUL : Ptru, ptru ! Şase ibovnici îmi iau... şi-o ţiitoare ! (Prinzînd de talie pe Pufi.) Pe tine !  
 PUFI : Jos laba !  
 PATRONUL (către Mufi) : Ori pe tine...  
 MUFI : Jos laba !  
 MADAM BLEZU : Dacă te-atingi de una din ele, te-achit — şi ştii de ce...  
 PATRONUL : Mofturi !  
 MADAM BLEZU : Dacă mai scoţi o vorbă, dau cărţile pe faţă...  
 PATRONUL : Ei şi ? !  
 MADAM BLEZU : Spurcatule !  
 PATRONUL : Tot eu le vin de hac !  
 JEANNOT : Aşa-i, jupîne. Eşti tare. Pe toţi ne înfunzi. Ai bani şi eşti chipeş...  
 PATRONUL : Bani ca la turci !  
 JEANNOT : Lumea spune că ai fi un sanchiu, calic, crud, lacom, că nu ştii ce e mila, că speculezi clienţii la sînge şi ai fi o corcitură de cîine-lup şi om.  
 PATRONUL : Cum ? Ce ?  
 JEANNOT : Toate astea, însă, sînt doar vorbe de clacă. Eu am avut prilejul să constat că eşti un suflet larg, că nu te uiţi la bani, că-i zvîrli chiar cu lopata şi nu cunoşti pe lume mai mare bucurie decît aceea de a fericii pe alţii. (*Rîsete.*)  
 PATRONUL : Ce rîdeţi, măi ? N-oi fi chiar fagure de miere, cum zice dumnealui, dar nici catran şi fiere... cum credeţi voi.  
 SCAMATORUL : Ptru, ptru !  
 CLOVNUL : Ptru, ptru !  
 PATRONUL : Mă luaţi în băscălie, dar dracul nu-i chiar atît de negru... şi poate că mă doare că mă despart de voi.  
 CARELLI : La alţii !

PATRONUL : Mă doare, mă, să știți ! Nu-s curcitură de cîine-lup, sînt om. Și-așa... dacă am greșit, față de unul ori de altul, vă rog să mă iertați... Iertați-mă, vă rog ! Uf ! Numai cuțite și junghiuri simt în piept. (*Își apasă inima.*)

DIRECTORUL : Fii cuminte jupîne, ești om gras...

PATRONUL (*prins de remușcări*) : Mîncăți și beți, copii !  
Dau, dau la toată lumea !

CARELLI : De zece ceasuri îndrugi minciuna asta...

PATRONUL : Dau, dau de-adevărat...

CUPLETISTUL : Palavre !

PATRONUL : Nu mă iubiți nici unul, știu — nimeni nu m-a iubit pe lume — dar, tot muncind alături seară de seară, ne-am dedat, ne-am deprins și m-am lipit de voi. (*Îmbrățișează pe cîțiva.*) Mîncăți și beți, copii ! Dau, dau... (*Începe să plîngă.*)

CLOVNUL : La alții !

SCAMATORUL : Știm noi ce-ți poate pielea...

CUPLETISTUL : Ai pus mîna pe-o gîscă, și nici în ceasul al nouălea nu pregeți s-o jumuli...

PATRONUL (*pitos*) : Pe viața mea...

CUPLETISTUL : De aceea, acum, că știu cu cine avem de-a face, îmi pare rău c-am fost părtaș la jaful ce s-a făcut aici.

JEANNOT : Ai comandat ceva ?

CUPLETISTUL : Nu. Dar am primit să beau și să mănînc.

JEANNOT : Ai comandat ceva ?

CUPLETISTUL : Nu.

JEANNOT : Atunci să n-ai muștrări de cuget, că nici eu n-am. (*Rîde*) Dar e tîrziu. E vremea s-o luăm din loc. (*Protestări anemice.*) Toată lumea pică de somn. Și-apoi ar însemna să abuzăm de bunătatea jupînului.

PATRONUL (*prostit de băutură*) : Dau, dau...

JEANNOT : Ajunge cît ai dat. (*Către ceilalți.*) Dragii mei, a fost o noapte rară — poate cea mai frumoasă din viața mea ! Mă bucur că v-am cunoscut și doresc ca niciodată dihonă să nu vă mai roadă sufletele. (*Se înclină adînc, apoi către amfitrion.*) Patroane,

îți mulțumesc din suflet pentru ospitalitate și crede-mă că nu voi uita nicicînd larghețea dumitale !  
(*Îi scutură mîinile.*)

MUFU : Mai stai !

PUFU : Mai stai !

BETTY : *Blieb !*

MIMI : Ia-mă cu tine !

JEANNOT : Nu pot numai cu una, credeți-mă ! Veniți cu toate... așa... sub platoșă... la piept... ca niște pui golași sub aripile cloștii. (*Desface macferlanul larg și vîră mîinile sub el.*) Și acum vreți să vedeți și cloșca ?

FEMEILE : Da, da !

JEANNOT : Poftim (*Iese din raglan și rămîne într-un sacou sărăcăcios, lustruit și cîrpăcit. I se văd, de asemenea, burlanele pantalonilor — aspect inedit, care produce o consternare generală.*)

PATRONUL (*nevrînd să-și creadă ochilor*) : Hă, hă !

CUPLETISTUL : Ha, ha !

SCAMATORUL : Ha, ha !

CLOVNUL : Ubabala !

JEANNOT : Nu-s director de bancă, cum nu-i dînsul călugăr, dumneaei chivuță, domnul birjar, ori doamna chelneriță...

CUPLETISTUL : Splendid !

CLOVNUL : Magnific !

PATRONUL (*amețit*) : Nu se poate...

JEANNOT : Cu pene împrumutate (*își pune raglanul*), sînt, ca și dumnealor, ceea ce par. (*Scoate raglanul.*)  
Fără pene, sînt doar ceea ce sînt...

RÎNDĂȘIȚA : No, tune !

PATRONUL : Nu se poate !

SCAMATORUL : Hocus-pocus !

CLOVNUL : U-ba-ba-la ! (*Face tumbe.*)

PATRONUL : Nu-i cu putință... (*Dă buzna pe ușa din dreapta.*)

JEANNOT : Mă mai iubiți, prințeselor ?

FEMEILE : Însutit ! Înmiit !

CUPLETISTUL (*lui Jeannot*) : Dacă i-ați jucat cîinelui renghiul ăsta, sînteți pentru mine un... sacerdot !

SCAMATORUL : Un arhanghel !

CARELLI : Un heruvim !

MADAM BLEZU : Dacă i-ai făcut asta mistrețului, îmi pui cenușă în cap, și patru luni de zile mă leg cu afurisenie să nu pun vin în gură.

DIRECTORUL : Dacă ai făcut asta, nu scapi de-aici cu zile...

JEANNOT : Nu cred.

CARELLI : N-aș crede...

PATRONUL (*înapoindu-se cu servieta*) : Descuie !

JEANNOT (*senin*) : Nu-i nevoie. Servieta e descuiată.

PATRONUL : Și înăuntru ?

JEANNOT : Vînt.

(*Patronul scotocește în valiză și scoate un vraf de broșurele, încovoindu-se ca și cînd ar fi primit o lovitură în pîntec.*)

MADAM BLEZU (*sălbatec*) : Ha, ha !

PATRONUL : M-a omorît, tâlharul ! (*Se repede asupra lui Jeannot, dar Scamatorul și Cupletistul îi taie drumul. Carelli și femeile rețin pe Director, care se năpustise în același timp.*)

DIRECTORUL : Nu scapă viu de-aicea !

PATRONUL (*răgușit*) : Poliția ! Să vie poliția !

JEANNOT : Nu vă mai osteniți. Merg de bunăvoie...

DIRECTORUL (*la telefon*) : Alo !

PATRONUL : Să dați banii, tâlharilor !

CLOVNUL : Ce bani ?

SCAMATORUL : Care bani ?

CARELLI : Ne-ai dat nouă ceva ?

JEANNOT : Eu răspund de sumă !

EMILIA : Dreptul nostru !

BIJBA : Litera contractului !

CLOVNUL : Dă-ne în judecată !

GLASURI : Banii noștri ! Banii noștri !

JEANNOT : Firește. Nu v-am spus că fac doar un oficiu de tranzit ?

DIRECTORUL : Alo !

MADAM BLEZU (*lui Jeannot*) : Halal să-ți fie !

PATRONUL : Să-i aresteze pe toți !

MUFI : Nu-i nevoie.

CARELLI : Îl escortăm...

DIRECTORUL : Alo ! Alo !

PATRONUL (*frînt*) : Juma de milion !

MADAM BLEZU : Șampanie franțeză !

CLOVNUL : Ubabala !

CUPLETISTUL (*lui Jeannot*) : Nu găsesc cuvinte...

MIMI : Nici eu...

MADAM BLEZU : Halal să-ți fie !

SCAMATORUL : Iar eu mă las de meserie.

JEANNOT : *Pourquoi* ?

SCAMATORUL (*îclinîndu-se adînc*) : Cucoane, mai rar așa scamatorie !

CORTINA

### ACTUL III

#### TABLOUL I

O sală de ședințe

PREȘEDINTELE : Următorul.

GREFIERUL : Vasile Chirvasi.

APRODUL : Vasile Chirvasi.

CHELNERUL (*de afară*) : Prezent ! (*Intră.*)

JEANNOT : Domnule președinte, pentru accelerarea judecății — căci ard de dorința să mă văd între gratii, cum mi-a făgăduit domnul procuror — pentru a câștiga timp, zic, vă rog respectuos să interveniți ca reclamantul să renunțe la ultimii doi martori, întrucât din depozițiile celorlalți ați putut constata că toți martorii acuzării depun uniform, recitând, cu mai multă sau mai puțină îndemânare, o lecție oarecare învățată pe de rost.

AVOCATUL : Rog să fie audiați și ultimii noștri martori.

PREȘEDINTELE (*martorului*) : Te numești ?

CHELNERUL : Vasile Chirvasi.

PREȘEDINTELE : De profesie ?

CHELNERUL : Chelner.

PREȘEDINTELE : Vîrsta ?

CHELNERUL : Douăzeci și opt de ani. (*Jeannot își astupă urechile.*)

PREȘEDINTELE : De ce-ți astupi urechile ?

CHELNERUL : Eu ?

PREȘEDINTELE : Nu dumneata. (*Lui Jeannot.*) De ce-ți astupi urechile ?

JEANNOT : Am auzul gîngăș, domnule președinte, și nu pot asculta de-o sută de ori aceeași melodie...

PREȘEDINTELE : Hm !

PROCURORUL : Ce impertinență !

JEANNOT : Dumneavoastră sînteți obișnuit, domnule procuror, dar eu nu pot, vă jur...

PREȘEDINTELE (*martorului*) : De naționalitate ? (*Jeannot pufnește.*) De ce rîzi ?

JEANNOT : Mi-a venit.

PREȘEDINTELE : Să fii cuviincios ! (*Martorului.*) De naționalitate ?

CHELNERUL : Român.

PREȘEDINTELE : Cu domiciliul ?

JEANNOT : Pierdem vremea, domnule președinte...

PREȘEDINTELE (*supărat*) : Cu domiciliul ?

CHELNERUL : Precupeții Vechi, patruzeci și...

JEANNOT : Nu vă supărați, dar nu văd ce legătură au strada și numărul martorului cu...

PREȘEDINTELE : Să fii la locul dumitale ! (*Martorului.*) Patruzeci și...

CHELNERUL : Șase.

PREȘEDINTELE : Ești rudă cu vreuna din părți ?

CHELNERUL (*aruncînd o privire furișă spre banca acuzării*) : Mă rog ?

PREȘEDINTELE : Te înrudești cu pîrîtul, ori cu reclamantul ?

CHELNERUL : Nu.

PREȘEDINTELE : Pune mîna pe cruce și zi după mine...

CHELNERUL : Ei, comedia dracului !

JEANNOT : Domnule președinte, vă rog respectuos să nu deferiți jurămîntul nefericitului ăstuia.

PREȘEDINTELE : Motivul ?

JEANNOT : Se vede cît de colo că are să depuie fals.

PREȘEDINTELE : De unde deduci asta ?

JEANNOT : Din privirile, vorba și întreaga lui fizionomie.

PREȘEDINTELE (*sec*) : Judecata nu poate ține seama de asemenea considerente.



PREȘEDINTELE : Te rog să nu mai întrerupi. N-avem nevoie de luminile și directivele dumitale. Iar dacă nu încetezi cu persiflarea procedurilor legale, vei trage consecințele.

PROCURORUL : Cred, domnule președinte, că sînteți prea indulgent cu un infractor, care, erijîndu-se în propriul său apărător, își permite să se puie pe picior de egalitate cu cei chemați să instrumenteze și să împartă dreptatea.

JEANNOT : Vă rog respectuos, domnule procuror, să nu-mi faceți atmosferă...

PROCURORUL : Insolent !

PREȘEDINTELE : Următorul.

AVOCATUL : Renunț la ultimul martor.

PREȘEDINTELE : Ați insistat să fie audiat.

JEANNOT : Rog ca martorul să fie ascultat.

PREȘEDINTELE : Următorul !

GREFIERUL : Șura Tricup.

APRODUL : Șura Tricup !

ȘURA (de afară) : Aici, aici !

(*Intră o femeie pirpirie, stîrbă și încovoiată de mijloc. E îmbrăcată în negru și din cînd în cînd își prelinge degetele uscățive de-a lungul trupului.*)

PREȘEDINTELE : Te numești ?

ȘURA : Aud ?

PREȘEDINTELE : Cum te cheamă ?

ȘURA : Sînt cam slabă de urechi, măicuțiță.

PREȘEDINTELE (mai tare) : Cum te cheamă ?

ȘURA : Șura.

PREȘEDINTELE : Șura și mai cum ?

ȘURA : Șura Tricup, zisă Tricupoaia...

PREȘEDINTELE : Vîrsta ?

ȘURA : Aud ?

PREȘEDINTELE : Cîți ani ai ?

ȘURA : V-am spus că n-aud bine.

PREȘEDINTELE (tare) : În ce an te-ai născut ?

ȘURA : Dracu mai ține minte !

PREȘEDINTELE : Unde locuiești ?

ȘURA : În Fundătura Zimbrului.

PREȘEDINTELE : Ești rudă cu vreuna din părți ?

ȘURA : M-a ferit Dumnezeu !

PREȘEDINTELE (plictisit) : Pune mîna dreaptă pe cruce și zi după mine : Jur să spun adevărul și numai adevărul.

ȘURA : Jur să spui adevărul și numai adevărul.

PREȘEDINTELE : Lasă mîna jos. Povestește faptele.

ȘURA : Hm, da... (*Își prelinge degetele de-a lungul trupului.*) În noaptea de 8 spre 9 iulie, pe la ora unu... ori poate pe la două — de n-o fi fost chiar trei — mă întoarcem acasă de la o cumetrie...

PREȘEDINTELE : La vîrsta dumitale te ții de cumetrii ?

ȘURA : Pe la nepoate, maică...

JEANNOT : Bravo, mătușă, bravo !

ȘURA : Ehe, la vremea mea... Nu vă uitați la mine că sînt așa cum sînt... În tinerețe...

PREȘEDINTELE : Bine, bine. Spune mai departe. Și nu uita că ai jurat pe cruce.

ȘURA : Vai de mine ! S-ar putea ? Sînt o femeie credincioasă, maică. Țiu toate posturile. Și nu e vinere ori sărbătoare să nu dau acatiste și să nu mă închin la sfintele icoane...

PREȘEDINTELE : Urmează.

ȘURA (*își prelinge degetele*) : Și cum spuneam... o iau pe Berzii în sus, tai Grivița, și cînd să fac la dreapta... zăresc în colț la Take, la conu Take, lumină...

PREȘEDINTELE : Umbli d-ta la două ceasuri, noaptea, pe uliți... singurică ?

ȘURA : Umblu, maică, umblu...

PREȘEDINTELE : Fără să-ți fie frică ?

ȘURA : Hai ?

PREȘEDINTELE (mai tare) : Fără să-ți fie frică ?

ȘURA : La vîrsta mea, cucoane ? Îmi pare rău...

PREȘEDINTELE (zîmbind) : Mai departe.

ȘURA (*prelingîndu-și degetele*) : Unde-am rămas ?

PREȘEDINTELE : În colț, la Take.

ȘURA : A, da ! Văzînd lumină, zic, intru să-mi iau țigări, că nu fumam de nu se ține minte...

PREȘEDINTELE : Dar ce, acolo-i debit ?

ȘURA : Nu, maică, de la chelneri... Mă știu unii și-mi dă...

PREȘEDINTELE : Urmează.



ȘURA : Păi dacă-mi tăiați vorba... e greu să mai ții șirul...  
(*Își prelinge degetele.*)

PREȘEDINTELE : Firește. Și ce-ți tot mângâi șoldurile ?

ȘURA : Ca să nu-mi scape firul... Hm, da ! Deschid ușa, intru, și colo... în sala mică... ce să vezi dumneata... petrecere în toi... bairam în lege... Un domn c-un laibăr mare pe el striga cât îl lua gura : „Mîncăți și beți, copii ! Dau, dau, la toată lumea !”

JEANNOT : Pe bătrînețele dumitale ?

ȘURA : Să n-am parte de ele. Cum m-a zărit, boierul s-a repezit la mine, m-a luat frumos de talie, m-a poftit la masă, și pun-te, nene, pe mîncare și pe băutură !

JEANNOT : Te-a poftit la masa mare, ori ți-a dat să mînci și să bei așa... mai la o parte ?

ȘURA : La masa mare, maică.

JEANNOT : Adu-ți aminte bine.

ȘURA : Da, da, la masa mare...

JEANNOT : Nu se poate. (*Tainic.*) Conu Take a declarat adineauri că ai mîncat și-ai băut la o măsuță alături.

PATRONUL (*indignat*) : Nu este adevărat ! N-am spus așa ceva.

ȘURA : M-aș fi mirat și eu : mie să-mi spuie una și aici să spuie alta ! (*Ilaritate.*)

PREȘEDINTELE (*martorei*) : Să-ți fie rușine ! Femeie bătrînă, să-ți vinzi conștiința !

(*Jeannot își scoate raglanul.*)

ȘURA : Păi...

JEANNOT : Vedeți, domnule președinte ? Dacă nu m-ați fi admonestat și d-voastră și d-l procuror ori de cîte ori am încercat să pui și eu mici întrebări nevinovate martorilor, ați fi constatat din capul locului că reclamantul a adus în instanță o serie de indivizi care au jurat strîmb, declarînd cu nerușinare — ca și bătrîna aceasta — că se aflau printre consumatori și că m-au auzit strigînd : „Mîncăți și beți, copii ! Dau, dau la toată lumea !”

ȘURA (*complet demontată*) : Nu strigai dumneata, măicuță...

JEANNOT : Dar cine ?

ȘURA : Unul c-un laibăr mare...

PREȘEDINTELE : Ieși afară !

ȘURA : Vai de mine !

PREȘEDINTELE : Toți martorii acuzării, afară de chelner și de prăpădita asta, să fie aduși la cabinetul meu și, după terminarea ședinței, cu actele în regulă, să fie înaintați Parchetului.

GREFIERUL : Prea bine.

PREȘEDINTELE (*martorei, cu scîrbă*) : Pleacă !

ȘURA : Nu te supăra, conașule...

PREȘEDINTELE : Ai noroc că ești bătrînă...

ȘURA : Vremuri grele, maică, greu să mîncîci o pîine...  
(*Iese repede, prelingîndu-și degetele de-a lungul trupului.*)

JEANNOT : Mă bucur, domnule președinte...

PREȘEDINTELE : Nu te grăbi. Îți vine îndată și dumitale rîndul !

JEANNOT : Asta-i altă poveste. Momentan nu pot să nu mă bucur că am izbutit, cu un mic artificiu, să răstorn un întreg eșafodaj de minciună și venalitate, ceea ce, în adîncul conștiinței, nu se poate să nu vă bucure și pe dumneavoastră. Sînt convins că însuși domnul procuror, cerberul societății, a încercat o vie satisfacție, sperjurul fiind plaga și impedimentul cel mai frecvent și incurabil al justiției.

PROCURORUL : Fără comentarii !

PREȘEDINTELE (*Grefierului*) : Strigă martorii pîrîtului.

JEANNOT : În urma celor petrecute, sub ochii dumneavoastră, aș putea să renunț la martorii mei. Din păcate, însă, judecata se întemeiază pe dovezi, și de aceea audierea lor este necesară. Vă rog, însă, ca s-audulați numai pe cîtiva dintre ei. Doi-trei cel mult. La ceilalți renunț.

PREȘEDINTELE : Reclamantul ?

AVOCATUL (*fiert*) : De acord.

GREFIERUL : Strig martorii la rînd ?

JEANNOT : Cum vreți dumneata. Din trei în trei de pildă : al treilea, al șaselea, al nouălea.

GREFIERUL : Hm, da ! Polina Blezu.

ARPODUL : Polina Blezu !

MADAM BLEZU (*de afară*) : Zent ! (*Intră.*)

JEANNOT : Rog onoratul tribunal, dacă se poate, să treacă mai alegro peste preliminarii și să intre direct...

PREȘEDINTELE : Vrei ca depozițiile martorilor dumitale să fie nule ?

JEANNOT : Nu.

PREȘEDINTELE : Atunci mai tacă-ți gura ! (*Martorei.*) Numele dumitale.

MADAM BLEZU : Îmi pare rău !

PREȘEDINTELE : Cum te cheamă ?

MADAM BLEZU : Hă, hă !

PREȘEDINTELE : Să fii cuviincioasă !

MADAM BLEZU : Puneți pristălăul să mă strige în gura mare și nu știți cum mă cheamă ?

PREȘEDINTELE : Dumneata n-ai mai fost pe la judecăți ?

MADAM BLEZU : În viața mea n-am urcat scările tribunalului.

PREȘEDINTELE : Te somez să-ți spui numele !

MADAM BLEZU : Dar ce-am băgat mîna în buzunarul cuiva de vă răstiți la mine ?

PREȘEDINTELE : Legea prevede să-ți declari numele în instanță și te poftesc să te conformi.

MADAM BLEZU : Și dacă sînt ambițioasă și tac chitic ?

PREȘEDINTELE : Atunci vei suporta rigorigile legii.

MADAM BLEZU : Iote drăcie ! Aștept de trei ceasuri afară, ca o slujnică, să-mi vie rîndul — mi-au amorțit încheieturile de-atîta ședere în picere — și cînd să zic Doamne-ajută c-am scăpat de pacoste, mai sînt luată și în răspăr...

PREȘEDINTELE : Lasă comentariile și răspunde la întrebare.

MADAM BLEZU : Dacă-mi vorbiți ca unei chivuțe, a dracului să fiu dacă casc gura.

PREȘEDINTELE : Răspunzi sau nu ?

MADAM BLEZU : Nu ! (*Rîsete.*)

PREȘEDINTELE : Evacuez sala dacă manifestați. (*Martorei, pe un ton mai domol.*) Te sfătuiesc să-ți vii în fire și să spui cum te cheamă.

MADAM BLEZU : Asta-i altă căciulă ! Mă rog, dacă țineți morțiș, poftim : Paulina Blezu mă cheamă.

PREȘEDINTELE : De naționalitate ?

MADAM BLEZU : Româncă, după mamă.

PREȘEDINTELE : Neamul se ia după tată.

MADAM BLEZU : Dacă ai. Eu nu l-am cunoscut pe alde taică-miu.

PREȘEDINTELE : Totuși, trebuie să fi avut un tată.

MADAM BLEZU : Poate unul, poate altul... Maică-mea, Dumnezeu s-o ierte, nu prea era ușă de biserică.

(*Judecătorii se privesc.*)

JEANNOT : Vedeți, domnule președinte...

PREȘEDINTELE : Nu mă plictisi !

GREFIERUL : Ce să trec la rubrică ?

PREȘEDINTELE : (*ridică din umeri.*)

MADAM BLEZU : Lasă loc viran.

(*Aplauze în sală. Președintele își mușcă buzele. Supleanții își duc batista la gură ca să-și mascheze zîmbetul.*)

JEANNOT : Domnule președinte, treceți peste preliminarii, vă rog.

PREȘEDINTELE (*stăpînindu-se*) : Nu se poate, domnule !

JEANNOT : Nu credeți singur în seriozitatea acestor întrebări.

PREȘEDINTELE : De unde știi dumneata ?

JEANNOT (*zîbind*) : Păi nu se vede ! ?

PREȘEDINTELE : Hm !

JEANNOT : Aveți drept, după lege, să cedați altora o parte din atributele dumneavoastră, și domnul grefier poate completa în surdină chestionarul fiecăruia, fără ca legea să fie șifonată.

PREȘEDINTELE : Ții cu orice preț ca declarațiile martorilor dumitale să fie nule ?

JEANNOT : Nu.

PREȘEDINTELE : Atuncea taci din gură ! (*Martorei.*) Vîrsta ?

MADAM BLEZU : Aud ?

PREȘEDINTELE : Cîți ani aveți ?

MADAM BLEZU : Hă, hă !

PREȘEDINTELE : Răspunde la întrebare.

MADAM BLEZU : Ați văzut dumneavoastră femeie onorabilă care să-și spuie anii ? Nu spun eu asta între patru ochi. O s-o strig în gura mare ?

JEANNOT : Vedeți ? !

AVOCATUL : Martora a fost instruită de inculpat anume ca să deturneze judecata.

JEANNOT : Așa ? Atunci renunț la depoziția ei.

AVOCATUL : Să se ia act !

PREȘEDINTELE (*doamnei Blezu*) : Poți pleca.

MADAM BLEZU : Ce face ? !

JEANNOT : Am renunțat la depoziția dumatăle.

MADAM BLEZU : Ce spui, Franț ! ? Dar pe mine m-ați întrebat dacă renunț ? De-aia credeți dumneavoastră că mi-am pierdut eu vremea ? De-aia mi-am rupt eu șalele și mi-am tocit pingelele ? Ca să spui cum mă cheamă și în ce an m-am născut ? Eu am venit aici cu o socoteală. Am venit să-mi săr sufletul și nu plec pîn' ce nu mă descarc.

PREȘEDINTELE : Judecata e luminată.

MADAM BLEZU : Da' de unde ! Abia după ce mi-oi da drumul o să se facă lumină. Îl vedeți pe dumnealui de colo ? (*Arată spre Take.*) E un lup de mare. Zîmbește ca o mironosiță, dar i-un rechin. Am doi bujori de fete, domnule președinte...

PATRONUL : Dați-o, vă rog, afară !

MADAM BLEZU : Două lalele, doi trandafiri involți sădiți de mine... în așternutul lui...

PATRONUL : Minte !

MADAM BLEZU : Jur pe sfînta cruce că-i tatăl fetelor. Și spurcăciunea se ține după ele, le dă tîrcoale...

PATRONUL : Nerușinato, pe vremea cînd ai rămas cu Mufi aveai zece ibovnici.

MADAM BLEZU : N-are a face, trăiam cu tine în casă. (*Ilaritate.*)

(*Judecătorii se privesc.*)

PREȘEDINTELE : Alt martor !

MADAM BLEZU (*Patronului*) : Acuma sîntem chit.

PREȘEDINTELE : Următorul !

MADAM BLEZU : Orice femeie onestă are un ibovnic, doi...

PREȘEDINTELE : Destul !

MADAM BLEZU : Dar casa-i casă !

PREȘEDINTELE : Următorul !

MADAM BLEZU : Precum ca să se știe ! (*Iese.*)

GREFIERUL : Gore Știrbey.

APRODUL : Gore Știrbey ! (*Martorul intră.*)

JEANNOT (*către judecători*) : Cred că nu vă pare rău, domnilor, că procesul ăsta vesel a căzut în compartimentul dumneavoastră.

PREȘEDINTELE : Te invit, pentru ultima oară, să fii la locul dumatăle. (*Martorului, care este gătit cu tot ce-a găsit mai bun în garderobă.*) Vă numiți ?

CUPLETISTUL : Grigore Știrbu.

PREȘEDINTELE : Nu v-a strigat pe dumneavoastră.

CUPLETISTUL : Ba da.

PREȘEDINTELE (*Grefierului*) : Strigă, domnule, încă o dată.

GREFIERUL : Gore Știrbey.

CUPLETISTUL : Prezent !

PREȘEDINTELE : Fii serios, domnule, ești om în toată firea.

CUPLETISTUL : Eu sînt Gore Știrbey.

PREȘEDINTELE : Și Grigore Știrbu ?

CUPLETISTUL : Tot eu.

PREȘEDINTELE : Ei, drăcia dracului !

CUPLETISTUL : Unul e numele meu de familie, altul numele de teatru.

PREȘEDINTELE : L-ați schimbat prin tribunal ?

CUPLETISTUL : Nu.

PREȘEDINTELE : Atunci n-ați fost citat în regulă. (*Grefierului, plictisit.*) Următorul !

JEANNOT : Dar pentru numele lui Dumnezeu, e una și aceeași persoană, domnule președinte ! În artă se impun anumite sonorități. Lui Jean-Baptiste Poquelin îi spune Molière, iar numele adevărat al lui Gorki e un Ivanușka oarecare.

PREȘEDINTELE : Bine, bine... (*Cască.*)

JEANNOT : Eu însumi credeți că aș fi cravașat atît de rapid celebritatea dacă ziarele m-ar fi semnalat pe

numele meu adevărat ? După mamă și după tată mă numesc Ion Ionescu — recte Ion Ion.

PREȘEDINTELE : Destul !

JEANNOT (*înaintînd la rampă*) : Cu mîna pe conștiință, frumoase domnișoare și doamne, spuneți : ați fi lăsat dumneavoastră ceaiurile, bridgeul, *rendez-vous*-urile și ați fi venit aici pentru Ion Ion ? (*Către judecători.*) Toată lumea s-a îmbulzit în sală pentru Jeannot, pentru calinul, sonorul și artisticul Jeannot. Trăim în veacul sonorităților, domnule președinte, și de aceea nu trebuie să vă mire că Gore Știrbey e una și aceeași persoană cu...

PREȘEDINTELE : Bine, bine. (*Martorului, căscînd.*) Cîți ani... aveți ?

JEANNOT : Pui rămașag, domnule președinte, că vă interesează vîrsta lui Grigore Știrbu tot atît cît mă interesează pe mine teoria undulațiilor sau principiul lui Lassale...

PREȘEDINTELE : Isprăvește, domnule. Dacă te mai amesteci unde nu-ți fierbe...

JEANNOT : Scuzați...

PREȘEDINTELE : Cred că de azi-dimineață de la nouă și pînă acuma mi-o fi ajungînd și mie... Îmi sar creierii din cap de-atîtea întrebări și răspunsuri, și domnului... (*Căscînd.*) În ce an v-ați...

CUPLETISTUL : Sînt domnișoare în sală, domnule președinte, și de, oricît...

PREȘEDINTELE : Fii, domnule, om de omenie și n-abuza...

CUPLETISTUL (*foarte respectuos*) : La dispoziția dumneavoastră.

PREȘEDINTELE (*neputînd găsi cuvintele*) : Ei...

CUPLETISTUL (*și mai respectuos*) : Ce doriți ?

PREȘEDINTELE : Hai... spune...

CUPLETISTUL : Întrebați-mă.

PREȘEDINTELE : Spune, domnule, singur, nu mă mai fierbe așa !

CUPLETISTUL (*senin*) : Ce să spun, vă rog ?

PREȘEDINTELE (*trîntînd cu pumnul în masă*) : Uff !

CUPLETISTUL : Ce să spun, păcatele mele ?

PREȘEDINTELE (*tainic, ca și cînd n-ar vrea să i se audă cuvintele*) : În ce an...

(*Mare ilaritate. Supleanții se stăpînesc cu greu. Procurorul își duce batista la gură.*)

PREȘEDINTELE (*descompus, către sală*) : De ce rîdeți, vă rog ? Ce găsiți de rîs ? (*Sună clopoțelul.*) Mai multă seriozitate...

JEANNOT : Imposibil. Nu vedeți ? Nu se poate ține nici domnul procuror.

(*Cîteva clipe de destindere generală. Președintele, luat de curent, zîmbește și el.*)

PREȘEDINTELE (*pe un ton familiar, pierzîndu-și cu desăvîrșire morgan profesională*) : Destul, vă rog ! Destul !

JEANNOT : A fost minunat ! Am trăit cîteva clipe rare. Am pierdut noțiunea locului și a timpului și am răsufolat cu toții la unison. Evenimentul se ridică la înălțimea unei fapte de arme, și ca atare trebuie crestat la răboj. (*Scoate un carnețel și înseamnă ceva în el în timp ce vorbește.*) Chiar dacă am să fiu condamnat la galere, pe viața mea, nu-mi pare rău ! Am trăit clipe rare !

PREȘEDINTELE (*ca și cînd s-ar fi sculat după boală*) : Isprăvește, domnule...

JEANNOT : Din păcate, însă, bucuriile mari sînt scurte. Căci, iată, domnul procuror și-a luat batista de la gură, iar domnii supleanți s-au îndreptat în șale.

PREȘEDINTELE : Nu mai urma, te rog. Divagațiile dumitale sînt foarte deplasate...

JEANNOT : Credeți ?

PREȘEDINTELE : Nu e ușor, firește, să pui de mii de ori aceleași... și aceleași întrebări... dar legea-i lege. Te rog să-ți vezi de treabă.

JEANNOT (*cu finețe*) : Scuzați...

PREȘEDINTELE (*cu oarecare energie*) : Să nu mai întrerupi !

JEANNOT : Iertați-mă...

PREȘEDINTELE : Ai darul să scormonești, să rîci...

JEANNOT : Fără să vreau.

PREȘEDINTELE : Cu ochii ăștia de drac, vîri îndoiala, neîncrederea în suflete...

JEANNOT (*cu fața luminoasă*) : Oh, dacă ar fi așa !  
 PREȘEDINTELE : Așa e. Căci pentru întâia oară în cariera mea se petrece cu mine ce se petrece acum...  
 JEANNOT : Nu mai urmați, vă rog, mă turburați profund.  
 PREȘEDINTELE : Taci ! (*Își lasă capul în mâini și privește absent în gol.*)  
 JEANNOT (*la rampă, adânc mișcat*) : Doamnelor și domnilor, un minut de reculegere.  
     (*În sală nu se aude nici musca.*)  
 PREȘEDINTELE (*după un timp, ca și când s-ar fi trezit din somn*) : Unde am rămas ?  
 JEANNOT : La vîrstă...  
 PREȘEDINTELE : Hm, da. (*Martorului, penibil.*) Cîți ani aveți ?  
 CUPLETISTUL : Patruzeci și opt.  
 PREȘEDINTELE (*automat, privind în gol*) : Cu domiciliul ?  
 CUPLETISTUL : Strada Arionoaiei.  
 PREȘEDINTELE (*același joc*) : Sînteți rudă cu părțile ?  
 JEANNOT : Ați sărit peste număr.  
 PREȘEDINTELE : Nu mă plictisi ! (*Cupletistului, din ce în ce mai în silă.*) Puneți mîna pe cruce și ziceți după mine...  
 JEANNOT (*electric*) : Renunț !  
 PREȘEDINTELE : Jur să spun adevărul...  
 JEANNOT : Renunț la martor !  
 AVOCATUL : Să se ia act !  
 PREȘEDINTELE (*ca un crucificat*) : Și... numai adevărul.  
 JEANNOT : Renunț la toți martorii.  
 AVOCATUL : Să se ia act !  
 JEANNOT : La toți martorii din lume, văzuți și nevăzuți, prezenți și viitori !  
 AVOCATUL : Să se ia act, vă rog !  
 PREȘEDINTELE : Nu strigați așa ! (*Își astupă urechile și-și clatină capul.*)  
 JEANNOT (*avocatului*) : *Ruhig !*  
 AVOCATUL : Dumneata nu strigi ?  
 JEANNOT : Eu vorbesc cu dușii după lume. (*În șoaptă.*) Am drept să-mi urlu bucuria. (*Președintele stă ne-*

*mișcat, cu capul între mîini.*) Dar dumneata habar n-ai ce se petrece aici.

AVOCATUL : Rog pe domnul președinte...

JEANNOT : Ssst ! Aici se oficiază.

AVOCATUL : Dar...

JEANNOT (*ducînd un deget la gură*) : Tăcere ! Aicea se slujește.

PREȘEDINTELE (*se ridică greoi, privește nedumerit în jurul său, apoi, cu glasul schimbat, șoptește*) : Ședința... se suspendă...

CORTINA

## TABLOUL FINAL

Același decor.

AVOCATUL (*urmîndu-și pledoaria*) : Ei da, chelnerul Vasile Chirvasi a mărturisit în fața domniilor-voastre că a primit instrucții de la patronul său. A declarat lucrul acesta, dar n-a prestat și jurămîntul cerut de lege pentru ca declarația lui să fie valabilă. Vasile Chirvasi a depus ca simplu informator, și mărturia unui informator nu poate anula o serie de declarații luate sub prestare de jurămînt.

(*Judecătorii se privesc.*)

JEANNOT : Pe onoarea dumneavoastră ?

AVOCATUL : Iată de ce îmi permit să cred că domnul președinte va reveni asupra hotărîrii domniei-sale și nu va dresa acte împotriva martorilor noștri, sperjurul fiind o crimă ce trebuie dovedită cu fapte concrete, nu cu presupuneri sau simple deducțiuni. (*Judecătorii se privesc.*) A, dacă chelnerul ar fi depus sub prestare de jurămînt, mărturia lui ar fi putut fi luată în considerație, și ca atare pusă în concurență cu celelalte declarații.

JEANNOT : Așa ? (*Înaintează la rampă.*) Vasile Chirvasi, suflețelule, juri pe sfînta cruce că ai spus adevărul ?

UN GLAS DIN SALĂ : Jur !

JEANNOT (*Avocatului*) : Vedeți ?

AVOCATUL : Tardiv.

JEANNOT : Aveți auzul la „retard“, domnule avocat. Domnii judecători au auzit de mult sacramentul acesta. L-au auzit din clipa cînd martorul, pișcat de conștiință, și-a retras ca fript mîna de pe cruce... Toată lumea a prins semnificația acestei clipe. Numai dumneata și clientul dumitale nu v-ați putut ridica la înălțimea clipei. Dumneata ai îngălbenit văzîndu-ți onorariul în primejdie, iar patronul — cît pe-aici să-și piardă mințile.

AVOCATUL : Pe mine nu mă impresionează divagațiile dumitale. Aici nu facem seminar pedagogic. Sîntem la judecată și repet că o simplă notă informativă nu poate dărîma o serie de declarații date sub prestare de jurămînt.

JEANNOT : Pe cîstea dumneavoastră profesională ? Eu, în locul dumitale, domnule avocat, știți ce-aș fi făcut în momentul cînd chelnerul a luat mîna de pe cruce ? Aș fi pretextat că am o mică necesitate și aș fi șters-o din ședință...

AVOCATUL : Fără indecențe !

JEANNOT : Ați fost prinși cu mîta în sac și vreți să aco-

periți goliciunea faptelor cu rotundimea formelor ?

AVOCATUL : Legile sînt de strictă interpretare. (*Către judecători.*) Asta am avut de spus în privința martorilor noștri.

JEANNOT : Dar despre cuvioasa Paraschiva, despre mu-

cenica Șura Tricup, n-aveți nimic de spus ?

AVOCATUL : Martora n-a iscălit, și ca atare declarația ei este nulă.

(*Judecătorii se privesc.*)

JEANNOT : Atunci domnul președinte pentru ce a izgonit-o din ședință ? Avea ceva de împărțit cu babornița ? O cunoscuse la vreun ceai dansant și-i refuzase grațiile ? (*La rampă.*) Șura Tricup, bătrîna coropișniță, juri pe sfînta cruce c-ai jurat strîmb pe cruce ?

UN GLAS ASCUȚIT : Jur, măicuță, jur !

AVOCATUL : Femeia nu-i în sală.

JEANNOT : E conștiința ei !

AVOCATUL : Isprăvește, domnule, cu exhibițiile astea !

Aici nu ești la teatru. Ai fost cândva actor și regizor și te simți obligat să te dai în spectacol ?

JEANNOT : Am fost de toate : pilot, fochist, cofetar, chelner, droghist, profesor, agent de schimb, dentist și într-o vreme am practicat și profesia dumneavoastră...

AVOCATUL : Dumneata ?

JEANNOT : Dacă nu mă credeți, dați-mi voie să pledez în locul dumneavoastră.

AVOCATUL : Asta ar mai lipsi !

JEANNOT : V-asigur că nu vă fac de rușine. Procesul acesta e pe-o multe de cuțit — se poate pleda egal și pro, și contra. Dumneavoastră v-ați pus din capul locului pe un teren greșit și-o țineți gaie. Îi dați zor cu probatoriul. Nu pricepeți că chestia martorilor e o chestie închisă pentru dumneavoastră. De aceea vă sfătuiesc s-o ocoliți completamente.

AVOCATUL : E părerea dumitale.

JEANNOT : Nu zic, aveți oarecare îndemânare profesională, vorbiți ponderat, cursiv, aparent logic, dar vă lipsesc saltul, scînteia, fantezia.

AVOCATUL : Te rog să nu-mi pui note !

JEANNOT : Fac doar un mic retuș.

AVOCATUL : Baletistelor dumitale, nu mie !

JEANNOT : Nu vă supărați, vă rog...

AVOCATUL : Trebuie să fi fost un actor execrabil, de vreme ce n-am auzit în viața mea de numele dumitale.

JEANNOT : Exact. Puteam deveni însă un bun regizor. Dar cînd să fac dovada acestui dar natural al meu, a binevoit să decedeze tata, și atunci întîmplarea m-a azvîrlit în marele teatru al vieții, atît de vast, de spontan, de spumos, de variat și atît de interesant de regizat.

AVOCATUL : Te privește personal.

JEANNOT (*zîmbind*) : Ba bien că pas !

AVOCATUL (*judecătorilor*) : Trec acum la martorii apărării.

JEANNOT : Ssst !

AVOCATUL : Isprăvește, domnule ! Inculpatul a propus o serie de martori în descărcare. Doi din ei au depus fragmentar, și n-a semnat nici unul, iar la ceilalți martori pîrîtul a renunțat. Această abdicare de la probatoriu dovedește că inculpatul recunoaște implicit culpa ce i se impută și care se încadrează în textele de lege.

JEANNOT : Dar cum faceți dumneavoastră dovada culpei mele ? Căci dumneavoastră sînteți datori să dovediți. Aveți vreo probă certă, vreo mărturie valabilă ? Dacă produceți una singură, îmi rad sprîncenele amîndouă. Instantaneu. Aicea. În ședință.

AVOCATUL : Toți martorii noștri, afară de doi, au depus sub prestare de jurămînt.

JEANNOT : Și toți, afară de doi, au fost înaintați Parchetului. Trageți nădejde, ca spînul de barbă, că tribunalul va reveni asupra hotărîrii luate ? Tribunalul nu va reveni. Fiindcă aici nu ne jucăm de-a judecata, aici ne judecăm ! Porniți de la premise false și vreți să ajungeți la concluzii logice ? Dar asta e de altfel păcatul profesiunii dumneavoastră în genere, și iată de ce, după o scurtă practică, am renunțat la această spinoasă profesiune...

AVOCATUL : Ca să te poți ocupa în voie de „marele teatru al vieții”...

JEANNOT : Și aceea e o artă.

AVOCATUL : Știu. Arta de-a corija norocul.

JEANNOT : De-a înfrunta norocul. Dacă m-aș fi coborît la mizeria de a scoate popa de la fund, n-aș fi rămas cu macferlanul ăsta din tot ce-am avut. Iar pentru că insinuezi asupra cinstei mele, voi pune punctele pe i. Ei bine, colega, știi de ce am părăsit bara ? Ca să nu mai fiu nevoit să stau alături de confrăți ca dumneata.

AVOCATUL : Cum ? Ce ?

JEANNOT : Pentru că în profesia asta, ca în oricare alta, nu trebuie să lipsească de la bază echitatea profesională !

AVOCATUL : Îndrăznești ?

JEANNOT : Eu am fost chemat aici pentru înșelăciune — rămîne de văzut dacă am comis sau nu această infracțiune — dar martorii dumneavoastră s-au dovedit a fi sperjuri, iar sperjurul e o crimă, și autorul moral al crimei ești dumneata.

AVOCATUL : N-am instruit eu martorii...

PROCURORUL (*tunător*) : Dar cine ?

AVOCATUL (*intimidat*) : Patronul.

PATRONUL : Minți !

JEANNOT : Încurcă-i, drace !

AVOCATUL : În condițiile astea... (*Iși ia pălăria.*)

PREȘEDINTELE : Renunțați la pledoarie ?

AVOCATUL : În asemenea condiții... (*Jeannot îi întinde mîna.*) Nu mă plictisi !

PATRONUL (*Avocatului*) : Halal să-ți fie !

AVOCATUL : Am să reviu în replică.

PATRONUL : *Merci ! (Avocatul iese.)*

PREȘEDINTELE (*după un timp*) : Domnul procuror ?

PROCURORUL : Trebuie să mărturisesc din capul locului că sarcina mea nu este de fel ușoară în împrejurarea de față. Aparent, pe rol figurează un singur proces, o singură cauză, dar de fapt se dezbate aici mai multe procese, mai multe cauze. Nu-mi incumbă mie să relev anumite subtilități, dar nu pot să nu recunosc că această extindere, această multiplicare de cauze se datorește, în bună parte, abilității inculpatului, darului său de a răstălmăci lucrurile și de a răsturna situațiile. Sînt obligat să-i recunosc acest merit cu atît mai mult cu cît, la început, crezînd că am de-a face cu un delicvent de rînd, l-am tratat ca atare. (*Jeannot se înclină adînc.*) Pîrîtul este înzestrat cu o deosebită elasticitate mintală, radiînd în același timp și o contagioasă simpatie, grație căreia se explică unele concesii ce i s-au făcut în timpul audierii martorilor. Domnii judecători, furați de ineditul replicilor, au trecut peste anumite exigențe și eu însumi am fost nevoit să renunț la unele rigori profesionale. Asta nu înseamnă însă că atmosfera pe care delicventul și-a creat-o îi poate scuza și absolvi faptele ce i se impută. Legea este lege. Pîrîtul a intrat

la „Olimpia-Bar“ cu geanta la subțioară și secretarul după el, ca să dea iluzia că este mare director de bancă. Patronul i-a propus să depună valiza la loc sigur, dar falsul bancher i-a spus textual : „Știi dumneata ce se ascunde în burdihanul ăsta de piele tăbăcită ?“

JEANNOT : De unde știți asta ?

PROCURORUL : Fără întreruperi ! Rechizitoriul este un act unitar, și legea nu permite...

JEANNOT : Da' de unde !

PROCURORUL (*urmînd*) : A cerut o sticlă de vin negru, două sandvișuri și apoi țigări. A cumpărat un pachet de 200 de lei, iar restul pînă la o mie — adică 800 — l-a dat bacșiș fetei cu țigările. Lovitură de maestru, operată sub ochii patronului, și care formează pîrghia de boltă a întregului eșafodaj de înșelăciune. Firește, imediat s-a răspîndit zvonul că în local a picat un nabab, cheful s-a încins, iar în toiul petrecerii — spre a nu mai lăsa nici umbră de îndoială asupra opulenței sale — bancherul a zvîrlit patronului mapa cu valori, strigînd : „Îa scîrba asta din fața mea și închide-o în casa dumatăle de bani. Cînd mă ameteșc îmi pierd capul, și uite-așa dau iama în parale, uite-așa, uite-așa !“

JEANNOT : De unde știți toate astea ?

PROCURORUL : Din depozitiile dumatăle.

JEANNOT (*la rampă*) : *Est-ce que j'ai dit ça, chères dames et messieurs ? (Aprobări.)* Mare guguștiuc am fost în cazul ăsta ! Auzi, să mă dau singur în gura lupului !

PATRONUL : Nu face pe prostul !

JEANNOT : Tot mai ai gherș ? Credeam c-ai amuțit...

PROCURORUL : Fără întreruperi ! (*Urmînd.*) Festinul a luat proporții și, în timp ce cotigarii măturau lesăturile oribile ale ulițelor, la „Olimpia-Bar“ șampania curgea în valuri, iar icrele negre se cărau cu hîrdaiele...

JEANNOT : Pe socoteala unui dobitoc, care se lăsa furat ca-n codru mare.

PATRONUL : Bandit ! Escroc !

JEANNOT : Cine era banditul ? Asta e întrebarea.



PROCURORUL : Fără întreruperi, vă rog.

JEANNOT : Cine era lupul și care era oaia ?

PROCURORUL : Rechizitoriul, îl repet, este un act unitar și legea nu permite...

JEANNOT : Dar de unde, domnule procuror ! Nu există nici un articol de lege care să prevadă lucrul acesta. Rechizitoriul este unitar prin tradiție. Or, în procesul ăsta, tradițiile... (*Judecătorii se privesc.*) Uitați cum îi rîd ochii domnului președinte...

PREȘEDINTELE (*cu multă blîndețe, procurorului*) : Puteți dezvolta rechizitoriul și cu întreruperi...

JEANNOT (*Procurorului*) : N-ați remarcat chiar dumneavoastră că grație unor anumite replici...

PREȘEDINTELE : Audierea martorilor este una, și rolul meu este altul.

JEANNOT : Dar rolul meu ce ingrat este, domnule procuror ! Și, cu toate astea, să vedeți că am să mă descurc. Sîntem în inima problemei, și ar fi păcat să nu ne oprim puțin asupra ei. De altfel, nu puteți trage concluzii pînă ce nu dezlegați șarada : Cine era lupul și care era oaia ?

PROCURORUL : Pentru mine nu există nici un fel de șaradă. De vreme ce ai intrat în local cu gîndul să înșeli și ai înșelat, ești vinovat.

JEANNOT : Dar numai eu am înșelat ?

PROCURORUL : Asta-i altă poveste.

JEANNOT : Una și aceeași. În sala aceea boltită se da o luptă surdă : Care pe care ? Lupul pe oaie, sau oaia pe lup ? Aparent, oaia eram eu — se bea și se mîncea pe socoteala mea. De fapt, se consuma pe socoteala patronului — deci dînsul era oaia. Și cu toate astea patronul era lupul.

PATRONUL : S-o crezi tu...

JEANNOT : Și încă ce lup ! Se repezise asupra mea să mă înghită cu oase cu tot. Aflase că am geanta doldora de valori și se năpustise asupra lor. „Mîncăți și beți, copii, striga înnebunit, azi mi-am ieșit din piele. Dau, dau la toată lumea” îi sticleau ochii de voluptate că mă jupoaie, și habar n-avea că era așa precum spunea : dădea la toată lumea... Omul care

o viață întreagă luase de la toți dădea acum la toți. Se poate spectacol mai evocator, mai instructiv și mai moral ? Și măreția acestei priveliști de apocalips vreți s-o măsurați d-voastră cu metrul berc al legii ? Am înșelat buna-credința patronului, recunosc. Dar pentru ce ? Să beau și să mănînc pe veresie ? Am îmbuibat pe-atîția în viața mea, că nu pot fi bănuir de așa ceva. La festinul acela eram aproape un simplu spectator. Abia dacă ciuguleam din cînd în cînd cîte ceva. Eu, domnule procuror, mă săturam privind. Muiam buzele în cupa de șampanie și savuram lăcomia cu care mă devora rechizitoriul. Se îmbogățise din munca altora și nu prinsese nimeni un pai din rîtul mistrețului...

PATRONUL : Bandit !

JEANNOT : Iar după ani de trudă, de umilințe și de insulte, iată că satrapul fraterniza în sfîrșit cu sclavii lui, îi regala împărătește. Cu mîna pe conștiință, domnule procuror, nu meritau bieții actori — măcar la despărțire — această ofrandă fraternală ?

PATRONUL : Pungaș ! Escroc !

JEANNOT : Cu ochii injectați și mintea aburită, stăpînul striga : „Mîncăți și beți copii ; dau, dau la toată lumea !” Rînjea spunînd acestea, dar în rînjetele lui se amestecau și unele zvîcniri de conștiință. Și asta-i partea cea mai interesantă a poveștii. Uita din cînd în cînd că se preface și, prins de remușcări, ofta din greu, plîngea, strîngea la piept pe toți și da la toată lumea. Țîșneau din haznaua fără fund răbufneli de omenie : lupul se preschimbase în miel. Și pentru că am pus rechinul ăsta față în față cu conștiința lui, mă învinuiți de înșelăciune ? I-am dat iluzia bogăției mele, recunosc, dar nu l-am obligat să-și însușească această iluzie. Asta a făcut-o benevol. În negustorie, ca și aiurea, dar mai ales în negustorie, există un principiu : Cine nu deschide ochii deschide punga.

PROCURORUL : Corect ar fi fost ca atunci cînd doamnele și domnii artiști s-au așezat la masă, dumneata să te ridici.

JEANNOT : Dar ce, erau ciumați ?

PROCURORUL : În tot cazul, nu trebuia să accepți o situație falsă.

JEANNOT : Pentru mine situația era foarte naturală : venisem la „Olimpia-Bar“ ca să fac un experiment. Experimentul începuse să se efectueze, și nu puteam să bat în retragere.

PROCURORUL : Nu se fac experiențe pe punga altuia. Toți comesenii erau convinși că petrec pe socoteala dumitale, iar toate comenzile patronului au fost date, în glumă, în contul dumitale.

JEANNOT : Nu există glumă în materia asta. Intri într-un local : comanzi, plătești. Intri c-un prieten în local : comandă el, plătește el. Treci în bodega de alături cu prietenul : comanzi tu, plătești tu. E o regulă știută de toată lumea : Cine comandă plătește. Asta-i sfânt.

PATRONUL : Nerușinat ! Derbedeu !

JEANNOT : Dovadă că-i așa este diligența pe care reclamantul a pus-o ca toți martorii să declare sub jurământ că eu am invitat lumea la masă și că eu am dat toate comenzile. Pentru ce această diligență ? Pentru că domnia-sa, ca negustor, își dădea seama de importanța uzanțelor și voia cu orice preț să se prevaleze de valabilitatea unui principiu mai vechi decât toate codurile, de principiul că cel care comandă plătește. Am fost de rea-credință, recunosc, dar n-am poftit pe nimeni, n-am comandat nimic. Nici usturoi n-am mâncat, nici gura nu-mi miroase.

PROCURORUL : E amuzant cum interpretezi dumneata lucrurile...

JEANNOT : Dar și mai amuzant e cum interpretați dumneavoastră acum rechizitoriul ! (*Rîsete.*)

PROCURORUL (*zîmbind*) : Ești foarte abil, recunosc, dar oricât de abil ai fi... nu este mai puțin adevărat că echilibristica dumitale este o gimnastică personală, iar că judecata are criterii obiective, de care nu putem să nu ținem seamă. În justiție nu merge chiar așa, domnule inculpat...

JEANNOT : Din păcate, numai așa merge, domnule procuror. Dumneavoastră și colegii dumneavoastră vă trudiți din zori, și pînă în miez de noapte asudați, vă ofiliți și vă pierdeți tineretele în căutarea adevărului. Îl întrezăriți adesea, îl pipăiți uneori, dar cînd întindeți mîna să-l prindeți, vă scapă printre degete. De ce ? Pentru că minciuna organizată este totdeauna cu actele în regulă.

PROCURORUL : În speță, cazul dumitale.

JEANNOT : Nu cred. Eu am făcut numai o incursiune în vid și, poate, și o mică operă constructivă...

PROCURORUL : Ai lucrat cu actele în regulă, recunosc, dar înșelăciunea rămîne înșelăciune.

JEANNOT (*cu patos*) : Am înfrățit niște suflete învrăjbite, domnule procuror, și asta face mai mult decât comestibilele consumate.

PATRONUL : Mă scoți și dator cu alte cuvinte !

PROCURORUL (*lui Jeannot*) : Nu se poate construi cu varul și cărămizile altuia. Apreciez umorul și fantezia dumitale, dar, apărător al legii, nu pot aprecia și etica dumitale.

JEANNOT : Poate că aveți dreptate...

PROCURORUL : Îți mulțumesc pentru acrobațiile aeriene cu care ne-ai delectat, dar — cu părere de rău — mă văd nevoit să fac abstracție de floricelele retorice pe care ni le-ai servit și să raportez măreția privilegiilor apocaliptice la metrica prozaică a realităților. Imaginea mistrețului pus față în față cu conștiința lui este într-adevăr evocatoare și instructivă, dar nu atît de instructivă și evocatoare încît să evadeze din condica penală.

PATRONUL : Să trăiești, cucoane !

PROCURORUL : Nu te grăbi ! (*Către judecători.*) Așa fiind, îmi permit să observ că faptele ce se impută inculpatului se încadrează în articolele... din codul penal, precum și articolul... din procedură, și vă rog să binevoiți a face cuvenita aplicare. Cu circumstanțe ușurătoare.

## ADDENDA

## URMUZ—SCRIERI\*)

\*) S-a folosit ediția — Sașa Pană — 1930

## PÎLNIA ȘI STAMATE

Roman în patru părți

### I

Un apartament bine aerisit, compus din trei încăperi principale, avînd terasă cu gîamlîc și sonerie.

În față, salonul somptuos, al cărui perete din fund este ocupat de o bibliotecă de stejar masiv, totdeauna strîns înfășurată în ciarciafuri ude... O masă fără picioare, la mijloc, bazată pe calcul și probabilități, suportă un vas ce conține esență eternă a „lucrului în sine”, un cățel de usturoi, o statueta ce reprezintă un popă (ardelenesc) ținînd în mînă o sintaxă și... 20 de bani bacșiș... Restul nu prezintă nici o importanță. Trebuiește însă reținut că această cameră, vecinic pătrunsă de întuneric, nu are nici uși, nici ferestre și nu comunică cu lumea din-afară decît prin ajutorul unui tub, prin care uneori iese fum și prin care se pot vedea, în timpul nopții, cele șapte emisfere ale lui Ptolomeu, iar în timpul zilei doi oameni cum coboară din maimuță și un șir finit de bame uscate, alături de Auto-Kosmosul infinit și inutil...

A doua încăpere, care formează un interior turc, este decorată cu mult fast și conține tot ceea ce luxul oriental are mai rar și mai fantastic... Nenumărate covoare de preț, sute de arme vechi, încă pătate de sînge eroic, căptușesc colonadele sălii, iar imenșii ei pereți sînt, conform obiceiului oriental, sulemeniți în fiecare dimineată, alteori mășurați, între timp, cu compasul, pentru a nu scădea la întîmplare.

De aci, prin o trapă făcută în dușumea, se ajunge, din partea stîngă, în o subtpămîntă ce formează sala de recepție, iar din partea dreaptă, prin ajutorul unui cărucior pus în mișcare cu manivela, se pătrunde într-un canal răcoros, al căruia unul din capete nu se știe unde se termină, iar celălalt, la parte opusă, într-o încăpere scundă, cu pămînt pe jos și în mijlocul căreia se află un țăruș, de care se află legată întreaga familie Stamate...

## II

Acest om demn, unsuros și de formă aproape eliptică, din cauza nervozității excesive la care a ajuns de pe urma ocupațiilor ce le avea în consiliul comunal, este silit să mestece, mai toată ziua, celuloid brut, pe care apoi îl dă afară, fărâmițat și însalivat, asupra unicului său copil, gras, blazat și în etate de patru ani, numit Bufty... Micul băiat, din prea multă pietate filială, prefăcîndu-se însă că nu observă nimic, tîrăște o mică targă, pe uscat, în vreme ce mama sa, soția tunsă și legitimă a lui Stamate, ia parte la bucuria comună, compunînd madrigale semnate prin punere de deget.

Aceste ocupațiuni îndeajuns de obositoare îi fac cu drept cuvînt să se amuze și atunci, ajungînd uneori cu îndrăzneala pînă la inconștiență, se uită tustrei cu binoclul, printr-o spărtură a canalului, în Nirvana care se află situată în aceeași circumscripție cu dîșii, începînd lîngă băcănă din colț, și aruncă în ea cu cocloașe făcute din miez de piine, sau cu coceni de porumb. Alteori pătrund în sala de recepție și dau drumul unor robinete expres construite acolo, pînă ce apa, revărsîndu-se, le-a ajuns în dreptul ochilor, cînd cu toți trag atunci, de bucurie, focuri de pistol în aer.

În ce privește personal pe Stamate, o ocupație care îl preocupă în gradul cel mai înalt este ca să ia seara prin biserici instantanee de pe sfinții mai în vîrstă, pe care le vinde apoi cu preț redus credulei sale soții și mai ales copilului Bufty, care are avere personală. Acest negoț nepermis nu l-ar fi exercitat pentru nimic în lume Sta-

mate dacă nu ar fi dus lipsă aproape completă de mijloace, fiind silit chiar să facă armata cînd era abia în vîrstă de un an, numai ca să poată ajuta, cît de curînd, pe doi frățiori nevoiași ai săi, cu soldurile scoase prea mult în afară, cauză pentru care fuseseră dați afară din slujbă.

## III

Într-una din zile, lui Stamate, ocupat fiind cu obișnuitele sale cercetări filozofice, i se păru, o clipită, că a pus mîna și pe cealaltă jumătate a „lucrului în sine“, cînd fu distras de o voce femeiască, o voce de sirenă, ce mergea drept la inimă și se auzea în depărtare, pierzîndu-se ca un ecou.

Alergînd de urgență la tubul de comunicație, Stamate, spre marea lui înmărmurire, văzu cum, în aerul cald și îmbălsămat al serii, o sirenă cu gesturi și voce seducătoare își întindea corpul lasciv pe nisipul fierbinte al mării. În luptă puternică cu sine, pentru a putea să nu cadă pradă tentației, Stamate închirie atunci în grabă o corabie și, pornind în larg, își astupă urechile cu ceară împreună cu toți matrozii...

Sirena deveni însă tot mai provocatoare... Ea îl urmări pe întinsul apelor cu cîntări și gesturi perverse pînă ce o duzină de Driade, Nereide și Tritoni avură tot timpul să se adune din larguri și adîncuri și să aducă pe o superbă cochilie de sîdef o inocentă și decentă pîlnie ruginită.

Planul de seducțiune al seriosului și castului filozof putea fi astfel ca reușit. Abia avu el timpul să se furișeze la tubul de comunicație, cînd zînele mării îi și depuseră grațios pîlnia în preajma locuinței sale, apoi, ușoare, zglobii, în rîsete și chiote nebune, dispărură cu toate pe întinsul apelor.

Confuz, înnebunit, dezagregat, Stamate abia putu să apară cu căruciorul prin canal... Fără a-și pierde însă cu totul sîngele rece, azvîrli el de cîteva ori cu țărînă asupra pîlniei și, după ce se ospătă cu puțină fiertură

de ștevie, se aruncă, din diplomație, cu fața la pământ, rămânând astfel în nesimțire timp de opt zile libere, termenul necesar ce, după procedura civilă, credea dînsul că trebuia să treacă pentru a putea fi pus în posesiunea obiectului.

După această trecere de timp, reluîndu-și ocupațiunile cotidiene și poziția verticală, Stamate se simți cu totul renăscut. Niciodată nu cunoscuse el pînă atunci divinii fiori ai dragostei. Se simțea acum mai bun, mai îngăduitor, și turburarea ce o încerca la vederea acestei pîlnii îl făcea să se bucure și totodată să suferă și să plîngă ca un copil... O scutură cu un otrep și, după ce îi unse găurile mai principale cu tinctură de iod, o luă cu sine și, cu legături de flori și dantele, o fixă alături și paralel cu tubul de comunicație, și, tot atunci, pentru prima oară, istovit de emoție, trecu o dată printr-însa, ca fulgerul, și îi fură o sărutare.

Pentru Stamate, pîlnia deveni de atunci un simbol. Era singura ființă de sex femeiesc cu un tub de comunicație ce i-ar fi permis să satisfacă și cerințele dragostei, și interesele superioare ale științei. Uitîndu-și cu totul sacrele îndatoriri de tată și soț, Stamate începu să-și taie în fiecare noapte, cu foarfeca, legăturile ce-l țineau atașat de țăruiș și, spre a putea da frîu liber dragostei sale nețărîmurite, începu să treacă din ce în ce mai des prin interiorul pîlniei, făcîndu-și vînt în ea de pe o trambulină construită expres și coborîndu-se apoi în mîini, cu o iuțeală vertiginoasă, pe o scară mobilă de lemn, la capătul căreia își rezuma rezultatul observărilor sale în afară.

#### IV

Fericirile mari sînt totdeauna de scurtă durată... Într-una din nopți, Stamate, venind spre a-și face obișnuita-i datorie sentimentală, constată cu uimire și dezamăgire că, din cauze încă nepătrunse, orificiul de ieșire al pîlniei se strîmtase într-atîta, încît orice comunicație prin el era imposibilă. Nedumerit și totuși bănuitor, se puse

la pîndă, și a doua noapte, necrezîndu-și ochilor, văzu cu groază cum Bufty, urcat sus, gîfîind, fusese lăsat să intre și să treacă. Petrificat, Stamate abia avu putere să se ducă să se lege singur de țăruiș ; a doua zi luă însă o hotărîre supremă. Mai întîi își îmbrățișă soția devotată și, după ce-i dădu în grabă o vopsea, o cusu într-un sac impermeabil, în scopul de a păstra mai departe intactă, tradițiunea culturală a familiei. După aceea, în mijlocul unei nopți reci și întunecoase, luă el pîlnia și pe Bufty și, aruncîndu-i într-un tramcar ce tocmai trecea la întîmplare, le făcu vînt cu dispreț în Nirvana. Totuși, mai tîrziu sentimentul patern învinse, și Stamate, grație calculelor și combinațiilor sale chimice, reuși să facă cu timpul, prin puterea științei, ca Bufty să ocupe acolo un post de subșef de birou.

Cît despre eroul nostru, Stamate, pentru ultima oară cătînd prin tubul de comunicație, mai privi o dată Kosmosul cu ironie și indulgență.

Suindu-se apoi pentru totdeauna în căruciorul cu manivelă, luă direcția spre capul misterios al canalului și, mișcînd manivela cu o stăruință crescîndă, aleargă și astăzi, nebun, micșorîndu-și mereu volumul, cu scopul de a putea odată pătrunde și dispărea în infinitul mic.

## ISMAIL ȘI TURNAVITU

Ismaïl este compus din ochi, favoriți și rochie și se găsește astăzi cu foarte mare greutate.

Înainte vreme creștea și în Grădina Botanică, iar mai târziu, grație progresului științei moderne, s-a reușit să se fabrice unul pe cale chimică, prin sinteză.

Ismaïl nu umblă niciodată singur. Poate fi găsit însă pe la ora 5 1/2 dimineața, rătăcind în zigzag pe strada Arionoaie, însoțit fiind de un viezure de care se află strâns legat cu odgon de vapor și pe care în timpul nopții îl mănâncă crud și viu, după ce mai întâi i-a rupt urechile și a stors pe el puțină lămâie... Alți viezuri mai cultivă Ismaïl într-o pepinieră situată în fundul unei gropi din Dobrogea, unde îi întreține pînă ce au împlinit vîrsta de 16 ani și au căpătat forme mai pline, cînd, la adăpost de orice răspundere penală, îi necinstește rînd pe rînd și fără pic de muștrare de ouet.

Cea mai mare parte din an, Ismaïl nu se știe unde locuiește. Se crede că stă conservat într-un borcan situat în podul locuinței iubitului său tată, un bătrîn simpatic, cu nasul tras la presă și împrejmuït cu un mic gard de nuiele. Acesta, din prea multă dragoste părintească, se zice că îl ține astfel sechestrat pentru a-l feri de pișcăturile albinelor și de corupția moravurilor noastre electorale. Totuși, Ismaïl reușește să scape de acolo cîte trei luni pe an, în timpul iernii, cînd cea mai mare plăcere a lui

este să se îmbrace cu o rochie de gală făcută din stofă de macat de pat cu flori mari cărămizii și apoi să se agațe de grinzi pe la diferite binale, în ziua cînd se servează tencuïul, cu scopul unic de a fi oferit de proprietar ca recompensă și împărțit la lucrători... Ismaïl primește și audiențe însă numai în vîrful dealului de lîngă pepiniera cu viezuri. Sute de solicitori de posturi, ajutoare bănești și lemne sînt mai întîi introduși sub un *abat-jour* enorm, unde sînt obligați să clocească fiecare cîte 4 ouă. Sînt apoi suiți în cîte un vagonet de gunoi de-al primăriei și cărați cu o iuteală vertiginoasă pînă sus la Ismaïl de către un prieten al acestuia, care îi servă și de salam, numit Turnavitu, personaj ciudat, care, în timpul ascensiunii, are urîtul obicei de a cere solicitorilor să i se promită corespondență amoroasă ; contrar amenința cu răsturnarea.

Turnavitu nu a fost multă vreme decît un simplu ventilator pe la diferite cafenele murdare, grecești, de pe strada Covaci și Gabroveni. Nemaiputînd suporta mirosul ce era silit să aspire acolo, Turnavitu făcu mai multă vreme politică și reuși astfel să fie numit ventilator de stat, anume la bucătăria postului de pompieri „Radu-Vodă”.

La o serată dansantă făcu cunoștință cu Ismaïl. Expunîndu-i acestuia mizera situație în care a ajuns din cauza atîtor învîrtituri, Ismaïl, inimă caritabilă, îl luă sub protecțiunea sa. I se promise să i se servească de îndată cîte 50 de bani pe zi și tain, cu singura obligațiune pentru Turnavitu de a-i servi de șambelan la viezuri ; asemenea, să-i iasă înainte în fiecare dimineață pe strada Arionoaiei și, prefăcîndu-se că nu-l observă, să calce viezurele pe coadă, spre a-i cere apoi mii de scuze pentru neatenție, iar pe Ismaïl să-l măgulească pe rochie cu un pămățuf miuat în ulei de rapiță, urîndu-i prosperitate și fericire...

Tot spre a place bunului său prieten și protector, Turnavitu ia o dată pe an formă de bidon, iar dacă este umplut cu gaz pînă sus, întreprinde o călătorie îndepărtată, de obicei la insulele Majorca și Minorca ; mai toate aceste călătorii se compun din dus, din spînzurarea



unei șopîrle de clanța ușii căpităniei portului, și apoi reîntoarcerea în patrie...

În una din aceste călătorii, Turnavitu, contractînd un guturai nesuferit molipsi la înapoiere în așa hal pe toți viezurii, încît, din cauza deselor lor strănături, Ismaîl nu îi mai putea avea la discreție ori cum. Fu imediat concediat din serviciu.

Fire afară din cale sensibilă și neputînd suporta o atare umilință, disperat, Turnavitu își puse atunci în aplicare funestul plan al sinuciderii, după ce avu însă mai întîi grijă să își scoată cei patru dinți canini din gură...

Înainte de moarte se răzbună grozav pe Ismaîl, căci punînd să i se fure acestuia toate rochiile, cu gaz dintr-însul le dădu foc pe un maidan. Redus astfel la mizerabila situație de a rămîne compus numai din ochi și favorit, Ismaîl abia mai avu puterea să se tîrască pînă la marginea pepinierii cu viezuri. Acolo căzu el în stare de decrepitudine, și în această stare a rămas și pînă în ziua de azi...

## GAYK

Gayk este singurul civil care poartă pe umărul drept un susținător de armă. El are gîtlejul totdeauna supt și moralul foarte ridicat. Nu poate fi ostil multă vreme cuiva, dar din privirea-i piezișe, din direcțiunea ce ia uneori nasul său ascuțit precum și din împrejurarea că este aproape în permanență ciupit de vărsat și cu unghiile netăiate, își face impresia că este în tot momentul gata să sară pe tine pentru a te ciuguli.

Ascuțit bine la ambele capete și încovoiat ca un arc, Gayk stă totdeauna puțin aplecat înainte astfel că poate ușor domina împrejurimele. Ține să fie bine pregătit pentru orice eventualitate și de aceia doarme numai în frac și mănuși albe, păstrînd ascunse sub pernă o notă diplomatică, o cantitate respectabilă de pesmeți și... o mitralieră.

În timpul zilei Gayk nu poate suferi altă îmbrăcăminte decît o perdeluță cu brizbizuri, una în față și alta în spate și care se pot foarte ușor da înlături de oricine cu permisiunea sa.

Timpul și-l petrece înotînd continuu 23 de ore, însă numai în direcțiunea Nord-Sud, de teamă de a nu ieși din neutralitate. În ora liberă ce-i mai rămîne se inspiră de la muze cu bocanci.

Gayk nu are copii. A adoptat, însă, pe cînd era încă elev în gimnaziu, pe o nepoată a sa, în momentul cînd

aceasta lucra la gherghef. Nu s-a dat înapoi de nici un sacrificiu pentru a-i da o educație aleasă, avînd grijă să-i trimită în fiecare zi, la institutul unde o internase, cîte un chelner care să o roage din partea sa să se spele în fiecare sîmbătă pe cap și să-și formeze neapărat o cultură generală.

Foarte sîrguitoare și conștiincioasă, această nepoată a sa ajunge în scurt timp la maturitate și, observînd într-una din zile că a reușit să dobîndească o cultură generală, a cerut iubitului său unchi să o libereze de pension și să fie acasă la cîmp... Încurajată că a fost atît de ușor satisfăcută, ea nu pregetă mai tîrziu să ceară să i se garanteze și accesul la mare. Gayk atunci, drept orice răspuns, sări brusc asupra ei și o ciuguli de nenumărate ori; ceea ce dînsa, găsind că i s-a făcut contra oricărui uz internațional și fără nici un aviz prealabil, se considera în stare de război — război care îi ținură angajați mai mult ca trei ani, și pe un front de aproape șapte sute de kilometri. Amîndoi luptară avînd hrana în bani și cu foarte mult eroism, însă, în cele din urmă, Gayk, fiind avansat mareșal pe cîmpul de luptă și negăsind acolo nici un ceaprazar militar pentru a-și pune galoanele noului său grad, renunță de a se mai bate și ceru pace. Aceasta conveni de altfel de minune și nepoatei sale, care tocmai atunci căpătase un furuncul și căreia, rămasă cu retragerea tăiată, nu i se mai trimitea de neutri nici fasole, nici benzină.

Primul schimb de prizonieri îl făcură la casa teatrului de operațiuni, obținînd pentru el prețuri modeste. După aceea conveniră să încheie o pace rușinoasă. Gayk își luă angajamentul să renunțe pentru totdeauna de a mai ciuguli pe cineva, mărginindu-se de aci înainte numai la cîte o litră de grăunțe, ce se obliga nepoata să-i aducă zilnic sub garanția și controlul marilor puteri; iar nepoata sa obținu, în sfîrșit, o fâșie lată de doi centimetri pînă la mare, însă fără dreptul de a se dispensa de pantaloni de baie. Totuși în cele din urmă, amîndoi rămaseră pe deplin satisfăcuți, căci o clauză secretă a tratatului le dădea dreptul să-și poată ridica fiecare pe viitor cît va putea mai sus moralul.

## PLECAREA ÎN STRĂINĂTATE

Din toate preparativele voiajului, cea mai mare parte erau îndeplinite; în cele din urmă, reuși să plătească și chiria, ajutat fiind de cele două bătrîne rațe ale sale, care nici de astă dată nu-l lăsară să alerge la mila vecinilor. Singurul lucru ce îi cereau în schimb era ca să fie și ele primite, cel puțin o oră pe zi, în camera sa de lucru, care exala un așa de dulce și îmbătător miros de ciurcivele. Se sui în corabie. Sentimentul puternic și neînvins de tată îl trase însă înapoi la țarm, unde cu o mișcare distrată și nervoasă și în mijlocul poporului iubit, își cusu două tampoane de sugătoare pe căptușeala mucegăită a smokingului său și imediat după aceasta, fără a mai pierde timpul, se furișă, neobservat de nimeni, în camera scundă din fundul curții, trecînd la religiunea mozaică.

Nu mai avea nici un moment de pierdut. Intrase în al șaptezecilea an al existenței sale, lăsînd în urmă un trecut glorios și acum zilele îi erau numărate. Singura dorință ce mai avea era să-și serbeze nunta de argint. În acest scop chemă pe toți argații și, după ce îi invită mai întîi să ciugulească din niște sămînță de cîneapă, îi aruncă în o citelniță de var. Urmară apoi trei impiegați definitivi de clasa a treia și un arhiereu! El însuși, ca să poată liniști mulțimea care începuse să cîrtească, își ciunti trei degete de la mîna stîngă și se sui apoi pe un scaun de cizmărie cu trei picioare, de unde, în sfîrșit, spre satis-

facția tuturor, ciocul său mătăsos putea să atîrne, plutind liber și nesupărat de nimeni pe apa rece și proaspătă a pîrîiașului cristalin.

După aceea se sui din nou în corabie. Bătrîna sa soție refuză însă să-l urmeze, roasă fiind de viermele geloziei din cauza legăturilor de inimă ce bănuie că el ar fi avut cu o focă. Totuși, conștientă de îndatoririle ei de soție și pentru a nu se arăta prost-crescută, îi oferi la plecare două lipii, un caiet de desen Borgovanu și un zmeu cu speteze „din patru”, pe care el le refuză, cu indignare, scuturînd niște alune într-un sac.

Ambițioasă ca orice femeie și neputînd suporta afrontul unui asemenea refuz, netrebnica soție îl legă atunci cu o frînghie de umerii obrazului și, după ce îl tîrî în mod barbar pînă la marginea corăbiei, îl luă și îl depuse fără nici o formalitate pe uscat.

Dezgustat de viață și încărcat de glorie și de ani, își scoase căciula și luă tot atunci ultimele dispozițiuni, care erau și ultima sa voință. Renunță la toate titlurile și întreaga sa avere, se dezbracă în pielea goală, rămînînd încins numai cu o funie de tei și, după ce în această stare mai privi încă o dată marea nemărginită, se sui în prima căruță cu arcuri ce întîlni în cale și, ajungînd în goana cailor la orașul cel mai mare din apropiere, merse de se înscrise în barou...

#### CONCLUZIUNE ȘI MORALĂ

De vreți cu toți în timpul nopții un somn în tihnă  
să gustați,  
Nu faceți schimb de ilustrate cu cel primar din Cîrligați.

#### COTADI ȘI DRAGOMIR

Cotadi este scurt și pîntecos, cu musculatura proeminentă, cu picioarele îndoite de două ori în afară și o dată înăuntru și veșnic neras. Părul negru ca pana corbului e plin de mătreață și încărcat cu sclipitori și scumpi piepșeni de bagă.

Cotadi nu are mai niciodată pozițiunea verticală, din cauza unei îmbrăcămînți de șită ce-i formează un fel de cuiasă, și care, deși îl jenează teribil, o poartă însă cu o desăvîrșită abnegație direct pe piele, sub cămașa țărănească cu ciucuri, de care nu se desparte niciodată. O particularitate a lui Cotadi este că, fără să vrea, devine de două ori mai lat și cu totul străveziu, dar aceasta numai de două ori pe an și anume cînd soarele ajunge la solstițiu.

Cea mai mare plăcere a lui Cotadi — în afară de aceea de a-și lipi cu gumă arabică diferiți nasturi și insecte moarte pe pielea fină și catifelată a gușii sale — mai este și aceea ca, din dosul teighelei unde șade, să caute să atragă cu șiretenie pe cîte un client al său în discuții, la început cît se poate de plăcute și din ce în ce mai animate, pînă ce reușește, iuțind tonul, să facă să fie cel puțin o dată contrazis, pentru a răspunde interlocutorului său prin mai multe lovituri puternice ce le dă în dușumea cu muchea unui capac de pian pe care îl are

înşurupat la spate, deasupra feselor, şi pe care îl pune totdeauna în mişcare în asemenea ocaziuni, punînd în nedumerire pe clienţii săi şi băgînd în sperieţi pe cei mai slabi de înger.

Acest capac mai servă lui Cotadi şi ca perete pe care se urinează mai ales iarna, cînd e frig afară şi nu poate ieşi din prăvălie, deşi trebuie să-i fie destul de dezagreabil aceasta, capacul fiind ataşat la spate, iar nu în faţă. De asemenea el servă la nevoie de urinat şi pentru ceilalţi clienţi mai vechi ai magazinului şi pentru intimii casei, deşi, încă de la început, Cotadi, cu ocazia instalării mecanismului, nu era dispus să facă nici o concesie, probă că pusese pe un zugrav de firme să-i scrie pe acel capac : „Murdăria oprită“.

Se mai ştie despre Cotadi că se hrăneşte numai cu ouă de furnici, pe care le introduce pe o pîlnie dînd în schimb afară sifon şi că este astupat timp de şase luni pe an cu un dop de sticlă de şampanie, pe care de cîte ori îl trage afară, se încearcă să-l împartă în loturi inalienabile şi să-l distribuie populaţiunii rurale, sperînd că va putea rezolva în acest mod, cu totul empiric şi primitiv, delicata şi complicata chestiune agrară...

Despre originea şi rudeniile lui Cotadi nu se ştie aproape nimic precis. Se crede că purcede dintr-o familie nobilă al cărui ultim descendent a rămas o mătuşă a lui bătrîna, care şade la mahala şi care zilnic îi trimite scrisori pline cu epigrame spirituale compuse în dialectul macedonean, precum şi pacheţele mici cu tărîţe, sperînd prin aceasta să-l abrutizeze şi să-l facă să renunţe de bunăvoie la partea de moştenire ce i s-ar cuveni după moartea ei. Toate acestea ea i le trimite printr-un băiat foarte deştept, cu urechile nichelate şi cu pantaloni vărgaţi, numit Tudose.

Cotadi, care este, însă, un om cu judecată, ştie să rabde toate aceste curiozităţi ale bătrînei şi se consolează de mizeriile vieţii cu sincera prietenie ce i-o arată Dragomir, vechi camarad de şcoală şi totodată cel mai bun prieten.

Dragomir este foarte lung, cîrn, cu ochi rotunzi şi foarte mobili, avînd gîtul subţire de culoarea cafelei cu lapte şi fasonat ca la strung, şi purtînd două smocuri fine de păr, lustruite şi negre ca pana corbului, care-i atîrnă ca un decimetru pe ceafa-i rotunjită şi lăsînd să se scurgă din ele la vîrfuri cîte două picături limpezi de untdelemn franţuzesc.

Dragomir are o inimă foarte bună. Cînd vede pe iubitul său Cotadi, că cu toate pocniturile ce le dă în duşumea cu muchia capacului de pian, nu a putut reuşi încă să pună în nedumerire pe naivul care a avut imprudenţa să-l contrazică, atunci Dragomir, bănuind cît de delicioasă trebuie să fie senzaţia artistică şi rafinată ce o urmăreşte prietenul său, îi sare în ajutor şi spre a da învins pe clientul său, atît de îndărătnic, îşi lungeste gîtul cu un supliment de mucava de un metru şi 20 cm, pe care se suie graţios iedera şi alte plante agăţătoare şi care are în partea de sus un aparat care arată cele „patru puncte cardinale“.

Pentru toate aceste importante servicii, precum şi pentru cele că ţine contabilitatea prăvăliei, că dă în fiecare zi grăunţe la păsări şi că-l reprezintă pe Cotadi ca procurator mai în toate procesele ce le are, Dragomir este răsplătit cu vîrf şi îndesat, putînd să ia orişicînd la Cotadi masa de seară ce se compune din picioruşe de caracatiţă şi pîine ; pe lîngă aceasta se mai adaugă în fiecare duminică şi sărbători bisericeşti cîte un lighean mare plin cu scoruşe, în care de multe ori se ascunde cîte un bobinaş de amici pentru dres ciorapii, ceea ce face lui Dragomir o surpriză din cele mai plăcute. În plus, Dragomir mai are dreptul ca, de cîte ori va fi timp de ploaie, să poată, împreună cu întreaga sa familie, petrece noaptea în jumătatea din stînga unei firide, situată în zidul de la poarta locuinţei lui Cotadi, cealaltă fiind rezervată pentru vardistul de zi.

De multă vreme nu se mai aude vorbindu-se nimic de cei doi mari eroi. Ultima veste ce se mai ştie despre dînşii este că, om practic, Cotadi, şi conştient pe ce amic preţios şi excepţional a pus mîna, spre a putea acapara pen-

tru totdeauna sursa eternă a bogățiilor din capul lui Dragomir, a lăsat prin testament ca să fie îngropat în aceeași groapă cu acesta, în speranța că din câte două picături de untdelemn franțuzesc de cea mai fină calitate ce se scurg la fiecare secundă din smocurile de păr ale acestuia vor răsări cu timpul livezi întregi de măslini deasupra, livezi care împreună cu terenul devenind de drept proprietatea familiei sale, aceasta va avea astfel la îndemână destul untdelemn gratuit spre a întreține candela după obiceiul creștinesc.

## ALGAZY & GRUMMER <sup>1</sup>

Algazy este un bătrîn simpatic, știrb, zîmbitor și cu barba rasă și mătăsoasă, frumos așezată pe un grătar înșurupat sub bărbie și împrejmuit cu sîrmă ghimpată...

Algazy nu vorbește nici o limbă europeană... Dacă însă îl aștepți în zori de zi, în faptul dimineții, și îi zici : „Bună ziua, Algazy !“, insistînd mai mult pe sunetul z,

<sup>1</sup> E fosta firmă a unui cunoscut magazin de geamantane, portmoneuri etc. din capitală, rămasă astăzi sub un singur nume. În tot cazul ne permitem a crede că numele de *Algazy* sau *Grummer*, după imaginile ce trezesc prin muzicalitatea lor specifică — rezultat al impresiunii sonore ce produc în ureche — nu par a corespunde aspectului, dinamicii și conținutului acestor doi simpatici și distinși cetățeni, așa cum îi știm noi din realitate...

Ne permitem a arăta mai sus cititorilor cum ar fi putut și cum n-ar fi putut să fie un *Algazy* sau un *Grummer*, în abstracto, dacă dinșii nu ar fi fost creați de o întîmplare, o soartă care mai deloc nu ține seama dacă obiectele creațiunilor ei corespund, în forma și mișcarea lor, cu numele ce li s-a hărăzit.

Cerem scuze Domnilor Algazy & Grummer pentru observările ce ne permiserăm mai sus ; o facem însă și din dorința de a-i servi, deșteptîndu-i din vreme asupra măsurilor mai nimerite de îndreptare în această privință.

Se pare că remediul nu ar putea fi decît unul și singur : sau să-și găsească fiecare alt nume, în adevăr adecuat realității lor personale, sau să se modifice ei înșiși, cît mai e timpul, ca formă și ca roluri, după singura estetică a numelor ce poartă, dacă vor să le mai păstreze...

Algazy zîmbește, iar spre a-și manifesta gratitudinea, bagă mîna în buzunar și trage de capătul unei sfori, făcînd să-i tresalte de bucurie barba un sfert de oră... Desurupat, grătarul îi servea să rezolve orice probleme mai grele, referitoare la curățirea și liniștea casei...

Algazy nu ia mită... O singură dată s-a pretat la o asemenea faptă, cînd era copist la Casa Bisericii; dar nu a luat atunci bani, ci numai cîteva cioburi de străchini, din dorința de a face dotă unor surori sărace, care trebuiau să se mărite toate a doua zi...

Cea mai mare plăcere a lui Algazy — în afară de obicinuitele-i ocupații cu prăvălia — este să se înhame de bunăvoie la o roabă și — urmat cam la doi metri de coasociatul său Grummer — să alerge, în goana mare, prin praf și arșița soarelui, străbătînd comunele rurale, în scopul unic de a aduna cîrpe vechi, tinichele de untdelemn găurite și în special arșice, pe care apoi le mănîncă împreună după miezul nopții în tăcerea cea mai sinistră.

Grummer are și un cioc de lemn aromatic.

Fire închisă și temperament bilos, stă toată ziua lungit sub tejghea, cu ciocul vîrît printr-o gaură sub podea...

Cum intri la ei în magazin, un miros delicios îți gîdilă nările. Ești întîmpinat la scară de un băiat cinstit, care pe cap, în loc de păr, are fire de arnici verde; apoi ești salutat cu multă amabilitate de Algazy și poftit să stai jos pe un taburel.

Grummer stă și pîndește. Perfid, cu privirea piezișă, scoțînd mai întîi numai ciocul, pe care ostentativ îl prelinge în sus și în jos pe un jgheab anume făcut la muchia tejghelei, apare la urmă în întregime. Face prin tot felul de manopere pe Algazy să părăsească localul, apoi, insinuant, te atrage pe nesimțite în tot soiul de discuții — mai ales de sport și de literatură — pînă ce, cînd îi vine bine, te plesnește de două ori cu ciocul peste burtă, de te face să alergi afară, în stradă, urlînd de durere.

Algazy, care are mai totdeauna neplăceri și discuții cu clienții din cauza acestui procedeu nepermis al lui Grummer, iese în goană după tine, te poartă înapoi și spre a-ți lua *meritata satisfacție*, îți dă dreptul — dacă ai cumpărat un obiect mai scump ca 15 bani — să... miroși puțin ciocul lui Grummer, și, dacă vrei, să-l strîngi cît de tare de o bășică cenușie de cauciuc, pe care o are înșurubată la spate, puțin deasupra feselor, ceea ce îl face să sară prin magazin fără să miște din genunchi, scoțînd și sunete nearticulate.

Într-una din zile, Grummer, fără a anunța pe Algazy, luă roaba și porni singur în căutare de cîrpe și arșice, dar la înapoiere, găsind din întîmplare și cîteva resturi de poame, se prefăcu bolnav, și sub plapomă le mîncă singur pe furiș. Algazy, simțind, intră după el acolo cu intenția sinceră de a-i face numai o ușoară morală, dar cu groază observă în stomacul lui Grummer că tot ce rămăsese bun în literatură fusese consumat și digerat.

Lipsit astfel pe viitor de orice hrană a lui mai aleasă, Algazy, drept compensație, mîncă toată bășica lui Grummer, în timp ce acesta dormea.

Dezesperat, a doua zi Grummer — rămas fără bășică singur pe lume — luă pe bătrîn în cioc și după apusul soarelui îl urcă cu furie pe vîrful unui munte înalt. O luptă uriașă se încinse acolo între ei și ținu toată noaptea, pînă cînd, înspre ziuă, Grummer, învins, se oferă să restituie toată literatura înghițită.

El o vomită în mîinile lui Algazy. Dar bătrînul, în pîntecul căruia fermentii bășicii înghițite începuseră să trezească fiorii literaturii viitorului, găsi că tot ce i se oferă este prea puțin și învechit.

Înfometați și neîndîrjiti în stare să găsească prin întunecul hrana ideală de care amîndoi aveau atîta nevoie, reluară atunci lupta cu puteri îndoite și, sub pretext că se gustă numai pentru a se completa și cunoaște mai bine, începură să se muște cu furie mereu crescîndă, pînă ce, consumîndu-se treptat unul pe altul, ajunseră ambii la ultimul os... Algazy termină mai întîi...

## EPILOG

A doua zi, la poalele muntelui, trecătorii putură vedea într-un șanț, aruncate de ploaie, un grătar cu sîrmă ghimpată și un mirositor plisc de lemn. Autoritățile fură anunțate, dar, mai înainte ca ele să fi sosit la fața locului, una din soțiile lui Algazy, care avea formă de mătură, apărui pe neașteptate și... dînd de două-trei ori în dreapta și în stînga, mătură tot ce găsi la gunoi.

## DUPĂ FURTUNĂ

Ploaia încetase și ultimele rămășițe de nouri se împrăstiaseră cu totul. Cu vestimentele ude și părul în dezordine, rătăcea în întunericul nopții, căutînd un locaș de adăpost...

Ajunse, fără să știe, lîngă cripta învechită și roasă de vremuri a mînăstirii, de care, apropiindu-se mai cu atenție, o mirosi și o linse de vreo 56 ori în șir, fără să obțină nici un rezultat.

Contrariat, își scoase atunci spada și năvăli în curtea mînăstirii. Fu însă repede înduioșat de privirea blîndă a unei găini ce îi ieșise întru întîmpinare, și care, cu un gest timid, dar plin de caritate creștină, îl pofti să aștepte cîteva momente în cancelarie. Calmat puțin cîte puțin, apoi emoționat pînă la lacrimi și cuprins de fiorii pocăinței, renunță el pentru totdeauna la orice planuri de răzbunare și, după ce sărută găina pe frunte și o puse la păstrare la loc sigur, se apucă de mătură toate chiliile și le frecă scîndurile cu moloz.

După aceea își numără gologanii și se sui într-un copac spre a aștepta sosirea dimineții. „Ce splendoare! Ce măreție!” exclama el în extaz în fața naturii, tușind uneori semnificativ și sărind din cracă în cracă, în vreme ce, pe sub ascuns, avea grijă să dea regulat drumul în văzduh unor muște cărora le introducea sub coadă lungi fîșii de hîrtie velină.

Fericirea nu-i fu însă de lungă durată. Trei drumeți, care la început i se dădură drept prieteni și care, în cele din urmă pretextară sosirea lor acolo ca fiind trimiși din partea Fiscului, se apucară să-i facă tot felul de mizerii, începînd prin a-i contesta mai întîi însuși dreptul de a sta urcat în copac.

Pentru a se arăta însă binecrescuți și a nu uza direct de rigorile ce legea le puna lor la îndemînă, încercară atunci prin tot felul de mijloace piezișe să îl silească a părăsi copacul, mai întîi prin promisiunea de a-i face regulat spălături stomacale, oferindu-i în cele din urmă saci cu chirie, aforisme și rumegătură de lemn.

El rămase însă indiferent și rece la toate aceste ademineri, mulțumindu-se să scoată pur și simplu actul său de pauperitate, pe care întîmplarea făcuse să îl aibă în acea zi la sine și care, printre alte scutiri și avantaje, îi conferea dreptul de a sta pe vine deasupra crengii unui copac în mod absolut gratuit și oricît timp ar fi voit.

Totuși, pentru a arăta că nu le poartă ranchiună și ca să le dea în același timp o lecție fină de tact și urbanitate, se dete jos, își scoase spada și intră de bunăvoie în lacul mocirlos și infect din vecinătate, unde înotă iepurește timp de aproape o oră; după care comisiunea fiscală, umilită și rușinată, o rupse pe loc la fugă, răspîndind pretutindeni, prin sate și orașe, prin munți și cîmpii, un miros pestilențial fiscal.

El însuși, îndurerat și decepționat de pe urma atîtor încercări rele prin care trecuse, își numără gologanii și se sui din nou în copac, de unde de astă dată se găinătă asupra întregului teren, zîmbind cu perversitate.

După aceea, regretînd sincer ceea ce făcuse, dar totuși cu mult profit moralmente, se dete jos, se scutură cu un centimetru și întonînd cîntecul libertății virî găina sub gheroc și dispăru cu ea în întuneric.

Se crede că ar fi apucat drumul spre orașul său natal, unde, sătul de burlăcie, s-ar fi hotărît ca, împreună cu dînsa, să întemeieze un cămin și să devină folositor semenilor săi, învățîndu-i arta moșitului.

## CRONICARI

Fabulă

Cică niște cronicari  
Duceau lipsă de șalvari.  
Și-au rugat pe Rapaport  
Să le dea un pașaport.  
Rapaport cel drăgălaș  
Juca un carambolaș  
Neștiind că-Aristotel  
Nu văzuse ostropel.  
„Galileu ! O, Galileu !  
Strigă el atunci mereu,  
Nu mai trage de urechi  
Ale tale ghete vechi.”  
Galileu scoate-o sinteză  
Din redingota franceză  
Și exclamă : „Sarafoff,  
Servește-te de cartof !”

## MORALA

Pelicanul sau babața.



## CUPRINSUL

### TEATRU

— Omul cu mîrtoaga . . . . .	5
— Capul de răpoi . . . . .	87
Un lup mîncat de oaie . . . . .	209

### ADDENDA

Pîlnia și Stamate . . . . .	295
Ismail și Turnavitu . . . . .	300
Gayk . . . . .	303
Plecarea în străinătate . . . . .	305
Cotadi și Dragomir . . . . .	307
Algazy & Grummer . . . . .	311
După furtună . . . . .	315
Cronicari . . . . .	317

